

2014-
2024

Repertoriu practică neunitară drept procesual penal

Cuprins

DREPT PROCESUAL PENAL. PARTEA GENERALĂ	19
Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale (art. 1-13).....	19
Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal (art. 14-28).....	19
Capitolul I. Acțiunea penală (art. 14-18)	19
1. Necesitatea efectuării cercetării judecătorești în ipoteza incidenței prescripției răspunderii penale, dacă inculpații nu cer continuarea procesului penal în condițiile art. 18 Cod de procedură penală.....	19
Capitolul II. Acțiunea civilă (art. 19-28)	20
1. Posibilitatea dispunerii măsurii de siguranță a confiscării speciale în ipoteza în care instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă în procesul penal.....	20
2. Momentul acordării dobânzii legale și a ratei indicelui de inflație aferente sumelor acordate cu titlu de despăgubiri legale reprezentând daune morale, data producerii accidentului sau data pronunțării, rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.....	21
3. Exercițarea acțiunii civile de către procuror în ipoteza în care reprezentantul legal al persoanei vătămate declară că nu se constituie parte civilă, nu își dă acordul la cererea formulată de persoana vătămată, își retrage cererea formulată, sau micșorează întinderea pretențiilor din cererea de constituire ca parte civilă formulată în numele persoanei vătămate de către procuror.....	22
4. Momentul de la care se acordă dobânzile aferente daunelor materiale reprezentând cheltuieli de spitalizare efectuate de unitățile spitalicești constituite părți civile în procesul penal.....	23
5. În soluționarea laturii civile a cauzei penale, care ar fi momentul de la care este datorată dobânda legală corespunzătoare cheltuielilor făcute cu spitalizarea victimei unui eveniment rutier?.....	23
Titlul III. Participanții la procesul penal (art. 29-96).....	24
Capitolul I. Dispoziții generale (art. 29-34)	24
Capitolul II. Competența organelor judiciare (art. 35-76)	24
Secțiunea 1. Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești(art. 35-40)	24
Secțiunea a 2-a. Competența teritorială a instanțelor judecătorești(art. 41-42)	24
Secțiunea a 3-a. Dispoziții speciale privind competența instanțelor judecătorești	24
Secțiunea a 4-a. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară (art. 53-54)	24
Secțiunea a 5-a. Organele de urmărire penală și competența acestora (art. 55-63)	24
Secțiunea a 6-a. Incompatibilitatea și strămutarea (art. 64-76)	24
1. Interpretarea dispozițiilor art. 64 alin. (3) cu privire la incompatibilitatea judecătorului de cameră preliminară al instanței de fond cu privire la verificarea periodică a legalității și temeiniciei măsurii preventive în ipoteza casării cu rejudecare a încheierii prev. de art. 346 alin. (2) Cod procedură penală.....	24

2. Modalitatea de soluționare a cererilor de abținere formulate de către judecătorii ce au exercitat funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale în faza de urmărire penală și care, ulterior, au fost investiți cu cereri (spre exemplu: cereri de anulare sau reducere a amenzii - art. 284 Cod procedură penală; cereri de recuzare - art. 67 Cod procedură penală) formulate în cadrul dosarelor înregistrate pe rolul instanței ca urmare a emiterii rechizitoriului sau a ordonanței de renunțare la urmărirea penală	26
3. Dacă va fi reținut cazul de incompatibilitate prevăzut de art. 64 alin. (4) C.proc.pen. în ipoteza în care judecătorul a exercitat atribuțiile judiciare ale judecătorului de drepturi și libertăți, însă fără a pronunța o soluție (în sens de rezolvare pe fond a sesizării). În acest sens, exemplificăm situația judecătorului de drepturi și libertăți care își declină competența, care trimite cauza în vederea reunirii sau a căruia activitate se rezumă doar la emiterea formelor de executare	27
4. Soluționarea cererii de recuzare inadmisibile în cauze în care dezbaterile au fost declarate închise	28
5. Obligatorivitatea participării procurorului în procedura de soluționare a abținerii sau recuzării	29
6. Modul de soluționare a declarației de abținere formulată de un judecător care a judecat o cerere de revizuire și care este investit cu o nouă cerere de revizuire formulată de aceeași persoană, împotriva aceleiași sentințe penale și pentru aceleași motive	29
Capitolul III. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora (art. 77-81)	30
Capitolul IV. Inculpatul și drepturile acestuia (art. 82-83)	30
Capitolul V. Partea civilă și drepturile acesteia (art. 84 -85)	30
Capitolul VI. Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia (art. 86-87)	30
Capitolul VII. Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea (art. 88-96)	30
1. Desemnarea unor apărători din oficiu în cazul dosarelor având ca obiect confirmare ordonanța de renunțare la urmărire penală - art. 318 Cod procedură penală și confiscare sau desființare a unui înscris - art. 549 ¹ Cod procedură penală	30
2. Asistența juridică obligatorie pentru condamnații aflați în stare de detenție	31
3. Obligatorivitatea desemnării unui apărător din oficiu în cauzele în care instanța este sesizată cu un acord de recunoaștere a vinovăției ce vizează o faptă pentru care maximul special al pedepsei închisorii nu este mai mare de 5 ani, iar inculpatul nu se află în niciuna din celelalte situații prevăzute de art. 90 Cod procedură penală ce ar impune asistența juridică obligatorie.....	32
4. Obligatorivitatea desemnării unui apărător din oficiu pentru inculpat în situațiile tranzitorii	34
Titlul IV. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii	35
Capitolul I. Reguli generale (art. 97-103)	35
1. Respingerea probelor în apărare solicitate de inculpat în cursul urmăririi penale/nepronunțarea asupra cererii de probe. Sancțiunea încălcării art. 306 alin. 3, 4 Cod procedură penală, art. 100 alin. 1 Cod procedură penală conform căruia, după începerea urmăririi penale, organele de urmărire penală strâng probele, atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului.....	35

2. Posibilitatea eliminării din conținutul rechizitoriului a referirilor la mijloacele de probă din dosarul de urmărire penală care au fost excluse de judecătorul de cameră preliminară	35
Capitolul II. Audierea persoanelor (art. 104-131)	37
Secțiunea 1. Reguli generale în materia audierii persoanelor (art. 104-106)	37
Secțiunea a 2-a. Audierea suspectului sau a inculpatului (art.107-110)	37
Secțiunea a 3-a. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente (art. 111-113)	37
Secțiunea a 4-a. Audierea martorilor (art. 114-124)	37
1. Posibilitatea excluderii declarațiilor de martor în cazul incidenței art. 118 din Codul de procedură penală.....	37
Secțiunea a 4-a. Audierea martorilor (art. 114-124)	39
Secțiunea a 5-a. Protecția martorilor (art. 125-130)	39
Secțiunea a 6-a. Confruntarea (art. 131)	39
Capitolul III. Identificarea persoanelor și a obiectelor (art. 132-137)	39
Capitolul IV. Metode speciale de supraveghere sau cercetare (art. 138-153)	39
1. Supraveghere tehnică – art. 138 alin. 1 lit. a), d) Cod procedură penală: situația în care prin cererea formulată, procurorul solicită „interceptarea și localizarea convorbirilor telefonice”	39
2. Obținere de date de trafic și localizare – art. 152 Cod procedură penală: situația în care procurorul solicită prin cerere, pe lângă datele de trafic și localizare și autorizarea transmiterii a datelor de identificare a echipamentului terminal al utilizatorului unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului, făcând trimitere la dispozițiile art. 2 alin. 1 lit. b) indice 1 din Legea numărul 506/2004	40
3. Admisibilitatea unei cereri de transmitere a datelor reținute de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice, întemeiate pe dispozițiile art. 152 Cod de procedură penală raportat la prevederile Legii nr. 235/2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 767/14.10.2015 și la Decizia nr. 440/2014 a Curții Constituționale, prin care s-au declarat neconstituționale dispozițiile Legii nr. 82/2012, deci inclusiv art. 2 alin. 1 ce prevede categoriile de infracțiuni la care face trimitere art. 152 Cod de procedură penală.....	41
4. Înțelesul sintagmei „durata totală a măsurilor de supraveghere tehnică, cu privire la aceeași faptă și persoană”, prevăzută în art. 144 alin. (3) Cod procedură penală	42
5. Soluția aplicabilă în cazul cererilor privind încuviințarea supravegherii tehnice, prin care se solicită supravegherea audio, video sau prin fotografiere, fără pătrundere în spații private, cu privire la persoana X, cu toate persoanele cu care aceasta se va întâlni în spații publice sau private, în scopul pregătirii sau comiterii infracțiunilor ce fac obiectul urmăririi penale	43
6. Cu privire la cererile întemeiate pe dispozițiile de art. 153 Cod procedură penală, prin care se solicită obținerea de date privind situația financiară a unei persoane. Obligativitatea sau nu a participării procurorului la soluționarea cererii privind obținerea de date privind situația financiară a unei persoane. Posibilitatea încuviințării de către judecătorul de drepturi și libertăți competent potrivit legii a cererii întemeiate pe dispozițiile art. 153 Cod procedură penală, atunci când procurorul, prin solicitarea formulată, nu indică instituția de credit sau instituția	

care deține date privind situația financiară a unei persoane și formulează solicitarea în abstracto	44
7. Referitor la procedura prevăzută de art. 144 Cod procedură penală, privind prelungirea mandatului de supraveghere tehnică s-a ridicat problema obligativității sau nu a participării procurorului la soluționarea cererii privind prelungirea mandatului de supraveghere tehnică	46
8. În ipoteza admiterii unei cereri de prelungire a măsurii speciale de supraveghere sau cercetare a supravegherii tehnice, în condițiile art. 144 Cod procedură penală, este necesară emiterea unui nou mandat de supraveghere tehnică? Totodată, este suficientă formularea unei cereri de prelungire a măsurii speciale de supraveghere a supravegherii tehnice, în condițiile art. 144 Cod procedură penală, în ipoteza în care prin cererea de prelungire se solicită și utilizarea unei metode suplimentare dintre cele prevăzute la art. 138 alin. (1) lit. a) – d) Cod procedură penală sau trebuie formulată o cerere de prelungire a măsurii speciale de supraveghere a supravegherii tehnice, în condițiile art. 144 Cod procedură penală referitoare la metodele de supraveghere încuviințate inițial, precum și o cerere separată de luare a măsurii speciale de supraveghere sau cercetare a supravegherii tehnice, pentru metodele suplimentare solicitate?	47
Capitolul V. Conservarea datelor informatice (art. 154-155)	47
Capitolul VI. Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri (art. 156-171)	47
Secțiunea 1. Percheziția domiciliară (art. 157-164)	47
1. Modalitatea și termenul de păstrare sau conservare a mijloacelor materiale de probă/corpuri delictive care conțin urme ale infracțiunii, inclusiv materiale biologice care ar putea fi utilizate după rămânerea definitivă a cauzei pentru justificarea unor căi extraordinare de atac	48
2. Tipul soluției pronunțate în materia cererilor formulate de procuror prin care se solicită încuviințarea efectuării percheziției domiciliare/informaticice pentru o anumită perioadă, în situația în care judecătorul de drepturi și libertăți admite cererea, dar pentru o altă perioadă mai mică decât cea solicitată de procuror	49
Secțiunea a 2-a. Alte forme de percheziție (art. 165-168)	49
Secțiunea a 3-a. Ridicarea de obiecte și înscrisuri (art. 169-171)	49
Capitolul VII. Expertiza și constatarea (art. 172-191)	49
1. Interpretarea dispozițiilor art. 190 alin. (5) din noul Cod de procedură penală – în sensul dacă mai este sau nu necesară sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța competentă, potrivit legii, de către organul de urmărire penală în vederea validării examinării fizice a persoanei, atunci când persoana își exprimă în scris consimțământul pentru a fi examinată fizic	49
Capitolul VIII. Cercetarea locului faptei și reconstituirea (art.192-195)	51
persoane (art. 196)	51
Capitolul X. Mijloace materiale de probă (art. 197)	51
Capitolul XI. Înscrisurile (art. 198-201)	51
Titlul V. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale (art. 202-256).....	51
Capitolul I. Măsurile preventive (art. 202-244)	51
Secțiunea 1. Dispoziții generale (art. 202-208)	51
1. Dispozițiile pe care trebuie să le cuprindă minuta/dispozitivul încheierii/deciziei pronunțate de judecătorul de cameră preliminară/instanța de judecată în cazul în	

care admite pe cale principală sau în cadrul verificării periodice a legalității și temeiniciei măsurii preventive înlocuirea unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă mai ușoară	51
2. Obligația judecătorului de camera preliminară și a instanței de judecată ca, într-o cauză care are drept obiect verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive, conform art. 207 și 208 Cod procedură penală, de a constata legalitatea măsurii preventive înainte de a dispune fie înlocuirea acesteia cu o măsură mai ușoară, în cazul în care ca urmare a evaluării împrejurărilor concrete ale cauzei și a conduitei procesuale a inculpatului se apreciază că măsura preventivă mai ușoară este suficientă, fie revocarea măsurii datorită încetării temeiurilor care au determinat luarea acesteia	52
3. Verificarea măsurilor preventive, conform art. 348 din Codul de procedură penală, în cazul contestațiilor formulate în procedura de cameră preliminară, conform art. 347 din Codul de procedură penală.....	53
4. Calea de atac a încheierii de luare, revocare sau înlocuire a unei măsuri preventive pronunțate în condițiile art. 399 alin. 10 din Codul de procedură penală, respectiv după pronunțarea hotărârii și până la sesizarea instanței de apel.....	57
5. Cu privire la aplicarea art. 207 din noul Cod de procedură penală, privind obligația instanței de a verifica din oficiu, la primirea dosarului cu rechizitoriu (după sesizarea instanței prin rechizitoriu), legalitatea și temeinicia măsurilor preventive	57
6. Momentul de la care curge termenul de declarare a căii de atac a contestației împotriva încheierilor pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți/judecătorul de cameră preliminară. Întocmirea minutei la finalizarea procedurii de cameră preliminară.....	59
7. Modul de calcul al termenului „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii preventive” prevăzut de art. 207 alin. (1) Cod de procedură penală	60
8. Modificarea incriminării și a limitelor de pedeapsă aferente infracțiunii care a stat la baza dispunerii măsurii arestului preventiv în condițiile art. 223 alin. (2) teza a doua Cod de procedură penală, de la limite de pedeapsă cu închisoarea de 5 ani sau mai mari la pedepse cu închisoarea mai mici de 5 ani conduce la revocarea măsurii arestului preventiv sau există posibilitatea înlocuirii acesteia cu măsura controlului judiciar, cu privire la care sunt îndeplinite condițiile legale?	64
Secțiunea a 2-a. Reținerea (art. 209-210)	65
Secțiunea a 3-a. Controlul judiciar (art. 211-215 ¹)	65
1. Limitele exercitării controlului judiciar în cadrul plângerii împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror.....	65
2. Cu privire la organul judiciar - procurorul sau judecătorul de drepturi și libertăți - competent a dispune cu privire la impunerea unor noi obligații pentru inculpat ori pentru a dispune înlocuirea sau încetarea celor dispuse inițial, în cazul inculpatului față de care s-a luat măsura preventivă a controlului judiciar de către judecătorul de drepturi și libertăți, în faza de urmărire penală.....	66
3. Caracterul asistenței juridice în cadrul procedurii de verificare a legalității și temeiniciei măsurii preventive a controlului judiciar, în situația infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mică.....	67

4. Admisibilitatea contestației împotriva încheierii pronunțată ca urmare a plângerii formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar	68
Secțiunea a 4-a. Controlul judiciar pe cauțiune (art. 216-217)	68
Secțiunea a 5-a. Arestul la domiciliu (art. 218-222)	68
1. Caracterul executoriu al încheierii pronunțate în faza de urmărire penală, în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății, prin care judecătorul soluționează, prin încheiere, o cerere întemeiată pe dispozițiile art. 221 alin. (6) din Codul de procedură penală, privitoare la acordarea permisiunii inculpatului de părăsire a domiciliului - în cazurile și condițiile reglementate de art. 221 alin.(6") din Codul de procedură penală.....	68
2. Posibilitatea judecătorului de drepturi și libertăți/judecătorului de cameră preliminară/instanței de a modifica, la cererea inculpatului aflat în arest la domiciliu, conținutul obligației prevăzute la art. 221 alin. 2 lit. b Cod procedură penală, stabilită în sarcina inculpatului prin încheierea prin care s-a dispus față de acesta măsura preventivă a arestului la domiciliu	69
Secțiunea a 6-a. Arestarea preventivă (art. 223-240)	70
1. Arestare preventivă. Aplicabilitatea și legalitatea reținerii cazului prevăzut de art. 223 alin. (1) lit. d) teza I C.proc.pen. în dosarul ulterior, în care se efectuează cercetări sub aspectul infracțiunii noi.....	70
3. Admisibilitatea cererilor formulate de inculpați aflați sub imperiul măsurii preventive a arestării preventive privind permisiunea de ieșire din locul custodial de deținere pentru participarea la înhumarea soțului sau soției, a unui copil, părinte, frate sau soră, ori bunic sau bunică	73
4. Analiza efectelor deciziei pronunțate de Curtea Constituțională Ia 30.04.2015 (nepublicată), prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. art. 235 alin. (1) Cod procedură penală	75
Secțiunea a 7-a. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive (art. 241-242)	78
1. Admisibilitatea cererii de revocare a măsurii arestării preventive/ arestului la domiciliu în cazul intervenției împăcării în faza de urmărire penală. în cazul unei cereri de revocare a măsurii preventive formulată de către procuror întrucât a intervenit împăcarea părți/or în faza de urmărire penală, judecătorul de drepturi și libertăți poate lua act în acest cadru procesual că împăcarea părților este valabil exprimată? împăcarea părților poate constitui singură temei de revocare a măsurii preventive?	78
2. Momentul emiterii mandatului de arestare preventivă în cazul înlocuirii controlului judiciar cu măsura arestării preventive.....	79
3. Se va emite mandat de arestare preventivă dacă înainte de rămânerea definitivă a încheierii de înlocuire a măsurii controlului judiciar cu măsura arestării preventive a expirat măsura preventivă a controlului judiciar? In cazul în care măsura arestării preventive s-a înlocuit cu măsura controlului judiciar și până la data rămânerii definitive a încheierii a expirat măsura arestării preventive, mai subzistă măsura controlului judiciar?	79

4. Competența de soluționare a cererii de revocare a măsurii preventive a controlului judiciar dispusă de judecătorul de drepturi și libertăți sesizat cu propunerea de arestare preventivă a inculpatului	80
5. Înlocuirea măsurilor arestului preventiv sau a arestului la domiciliu cu măsura preventivă a controlului judiciar pe cauțiune. Încheiere de admitere în principiu. Cameră de consiliu sau ședință publică, cale de atac. Luarea măsurii controlului judiciar pe cauțiune.....	81
Secțiunea a 8-a. Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor (art. 243-244)	82
1. Luarea măsurii arestării preventive față de minorul cu vârsta între 14 și 16 ani pentru care nu s-a efectuat expertiza medico-legală pentru stabilirea discernământului.....	82
Capitolul II. Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical (art. 245-248)	83
Secțiunea 1. Obligarea provizorie la tratament medical (art. 245-246)	83
Secțiunea a 2-a. Internarea medicală provizorie (art. 247-248)	83
1. Verificarea măsurii de siguranță a internării medicale, în conformitate cu art. 569 alin. 3 și art. 571 Cod procedură penală; situația bolnavilor față de care s-a dispus, în cursul urmăririi penale, de către judecătorul de drepturi și libertăți, luarea provizorie a măsurii de siguranță a internării medicale și ulterior s-au dispus, prin ordonanță, anterior intrării în vigoare a O.U.G. 18/2016, soluții de netrimite în judecată, fără sesizarea instanței în conformitate cu art. 315 alin. 1 lit. e) Cod procedură penală anterior modificărilor aduse prin O.U.G. 18/2016.	83
Capitolul III. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii (art. 249-256)	85
1. Competența teritorială a judecătorului de drepturi și libertăți	85
2. Interpretarea dispozițiilor art. 250 alin. 1 Cod procedură penală. Competența de soluționare a contestației împotriva măsurii asigurătorii dispusă de procuror în cazul în care, după sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți dar anterior soluționării contestației, este sesizat judecătorul de cameră preliminară cu rechizitoriu.....	86
3. Sancțiunea neverificării în termen a măsurilor asigurătorii	86
Titlul VI. Acte procesuale și procedurale comune (art. 257-284).....	88
Capitolul I. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere (art. 257-267)	88
1. Domiciliul procesual ales prin indicarea unei adrese pentru comunicarea actelor de procedură, fără a fi menționat și numele persoanei desemnate cu primirea corespondenței	88
2. Schimbarea domiciliului părții în cursul procesului penal, în condițiile în care, din verificările efectuate, se constată că nu se cunoaște locul în care domiciliază partea	88
3. Modalitatea în care inculpatul minor sub 16 ani primește termen în cunoștință, dacă este prezent în instanță la un termen de judecată	89
4. Citarea inculpaților care locuiesc în Republica Moldova	89
Capitolul III. Cheltuielile judiciare (art. 272-276)	89

1. Obligarea părții responsabile civilmente Fondul de Protecție a Victimelor Străzii la plata cheltuielilor judiciare către persoanele vătămate/părțile civile	90
2. Autoritatea competentă să vizeze referatele întocmite de apărătorii din oficiu desemnați în cursul urmăririi penale, pentru plata onorariilor	90
3. Plata onorariilor pentru servicii prestate de avocați desemnați din oficiu pentru inculpați în faza urmăririi penale.....	91
4. Cheltuieli judiciare către stat în cauzele cu inculpați minori cărora li se aplică măsuri educative. Temei legal.....	92
DREPT PROCESUAL PENAL. PARTEA SPECIALĂ	93
Titlul I. Urmărirea penală.....	93
Capitolul I. Dispoziții generale (art. 285-287)	93
Capitolul II. Sesizarea organelor de urmărire penală (art. 288-298)	93
Secțiunea 1. Reglementări generale (art. 288-294)	93
Secțiunea a 2-a. Plângerea prealabilă (art. 295-298)	94
1. Dacă, în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare doar la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în situația în care aceasta suferă de afecțiuni psihice, însă nu este pusă sub interdicție, plângerea prealabilă formulată în cauză de fiul persoanei vătămate are aptitudinea de a investi legal organele de urmărire penală și de a conduce la tragerea la răspundere penală a inculpatului	94
Capitolul III. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror (art. 299-304)	94
Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale (art. 305-326)	94
Secțiunea 1. Desfășurarea urmăririi penale (art. 305-311)	94
Secțiunea a 2-a. Suspendarea urmăririi penale (art. 312-313)	94
Secțiunea a 3-a. Clasarea și renunțarea la urmărirea penală (art.314-320)	94
1. Confirmarea ordonanței de renunțare la urmărire penală (art. 318 Cod procedură penală) - dacă pronunțarea încheierii are loc în ședință publică sau cameră de consiliu	95
Secțiunea a 4-a. Terminarea urmăririi penale (art. 321-323)	95
Secțiunea a 5-a. Dispoziții privind efectuarea urmăririi penale de către procuror (art. 324-326)	95
Capitolul V. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței	95
1. Modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 328 Cod procedură penală privind verificarea rechizitoriului sub aspectul legalității și temeiniciei raportat la art. 23 alin. 3 din Legea 303/2004 privind contrasemnarea soluțiilor procurorilor stagiați și art. 342 Cod procedură penală privind legalitatea sesizării instanței..	95
Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale	96
1. Modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 335 Cod procedură penală raportat la soluția de achitare întemeiată pe art. 16 alin. 1 lit. c raportat la art. 421 pct. 2 lit. a) Cod procedură penală.....	97
2. Soluția care trebuie pronunțată în soluționarea cererilor de confirmare a redeschiderii urmăririi penale în situația în care ordonanța de redeschidere supusă confirmării este dată ca urmare a admiterii plângerii formulate în	

condițiile art. 339 alin. 4 Cod procedură penală împotriva unei soluții de clasare sau renunțare la urmărire	97
3. Confirmare redeschidere urmărire penală. Art. 335 alin. 4 și 5 Cod procedură penală	98
Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală (art. 336-341)	102
1. Modalitatea de calcul al termenului de formulare a plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire penală sau de netrimiteră în judecată [art. 340 alin. (1) din Codul de procedură penală] în cazul în care plângerea este trimisă prin fax sau prin poșta electronică (e-mail) la instanță într-o zi lucrătoare, dar în această din urmă situație, în afara programului de lucru al instanței	102
2. Citirea persoanelor interesate la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimiteră în judecată	103

Titlul II. Camera preliminară (art. 342-348).....105

1. Soluția ce se impune a fi pronunțată în situația în care, în cursul procedurii de cameră preliminară, judecătorul de cameră preliminară constată că, din descrierea faptei în rechizitoriu și din actele dosarului de urmărire penală, rezultă că încadrarea juridică dată faptei de către procuror este una greșită, iar încadrarea corectă ar fi atras competența altor organe de urmărire penală, în contextul în care, prin Decizia nr. 302/2017 a CCR, s-a stabilit că este sancționată cu nulitatea absolută nerespectarea dispozițiilor referitoare la competența materială a organului de urmărire penală.....	106
3. Modalitatea de calcul al termenului de declarare a contestației prev. de art. 347 alin. (1) din Codul de procedură penală	110
4. Comunicarea rechizitoriului către apărătorul din oficiu	112
5. Posibilitatea atacării încheierii de cameră preliminară, în situația în care nu s-au invocat cereri și excepții de către părți sau din oficiu, în lumina deciziei 631 din 8.10.2015 a Curții Constituționale, paragraf 2	113
6. Neregularitatea rechizitoriului în ipoteza în care organele de urmărire penală, în cazul infracțiunilor de prejudiciu (infracțiuni contra vieții persoanei, infracțiuni de evaziune fiscală etc.) nu identifică persoanele vătămate prin infracțiune și nici nu le aduce la cunoștință dreptul de a se constitui parte civilă în cadrul procesului penal, actul de sesizare neconținând mențiuni referitoare la latura civilă a cauzei	114
7. Efectele juridice ale încălcării dispozițiilor art. 346 alin. (7) Cod procedură penală. Nulitate absolută. Nulitate relativă. Art. 354 alin. 2 Cod procedură penală, art. 346 alin. (7) Cod procedură penală, art. 281 Cod procedură penală.....	116
8. Cererea de revizuire împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de cameră preliminară, conform art. 341 din Codul de procedură penală, prin care s-a soluționat plângerea împotriva soluției de neurmărire sau netrimiteră în judecată (conform art. 340 din Codul de procedură penală): Competența de judecată a unei astfel de cereri. Tipul de soluție pronunțată. Tipul de hotărâre pronunțată. Călele de atac împotriva hotărârii astfel pronunțate.....	117
9. Necesitatea stabilirii unui termen în camera de consiliu, în cazul în care în procedura camerei preliminare nu s-au formulat cereri și excepții în termenele	

- prevăzute la art. 344 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală și nici nu s-au ridicat din oficiu excepții, la expirarea acestor termene..... 118
10. Tipul de soluție - privind constatarea neregularității actului de sesizare a instanței - pronunțată de judecătorul de cameră preliminară în situațiile în care rechizitoriul este afectat ca structură de lipsa unor acte procesuale, precum lipsa sau nelegalitatea ordonanței de începere a urmăririi penale în rem, lipsa sau nelegalitatea ordonanței de efectuare în continuare a urmăririi penale în personam, lipsa sau nelegalitatea ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale..... 119
11. Persoana abilitată, în aplicarea prevederilor art. 345 alin. 3 Cod procedură penală, a proceda la remedierea neregularităților actului de sesizare și a comunica judecătorului de camera preliminară dacă menține dispoziția de trimitere în judecată ori solicită restituirea cauzei, în ipoteza în care procurorul care a dispus trimiterea în judecată nu mai funcționează în cadrul respectivei unități de parchet, fiind transferat, delegat, pensionat etc. în condițiile în care nici Codul de procedură penală, nici Regulamentul de organizare și funcționare al parchetelor, adică Ordinul nr. 2632/C din 2014, nu conțin dispoziții în acest sens 121
12. Obligativitatea/facultatea procurorului de a participa la ședințele de judecată în cauzele având ca obiect plângeri împotriva soluțiilor de clasare sau de renunțare la urmărire penală dispuse de procuror (340 Cod de procedură penală), respectiv în procedura de cameră preliminară reglementată de art. 345-347 C.p.p. Problema a apărut în urma deciziilor Curții Constituționale nr. 599/2014 și 641/2014 122
13. Dacă în interpretarea art. 345 alin. (3) Cod de procedură penală, comunicarea privind menținerea dispoziției de trimitere în judecată sau de restituire a cauzei o poate face doar procurorul care a întocmit rechizitoriul, cu confirmarea prim-procurorului, sau poate fi făcută și de procurorul de ședință la termenul de judecată stabilit de judecătorul de cameră preliminară. Dacă comunicarea poate fi făcută doar în scris sau și verbal de procurorul de ședință..... 122
14. Tipul soluției pronunțate de către judecătorul de cameră preliminară sesizat de procuror conform art. 315 alin. (2) lit. e) din Codul de procedură penală, în condițiile dispunerii unei soluții de netrimitere în judecată (clasare sau renunțare la urmărirea penală), în vederea luării față de suspect sau inculpat (care nu a fost supus în cursul urmăririi penale vreunei măsuri de siguranță cu caracter provizoriu - obligarea la tratament medical sau internarea medicală) a măsurii internării medicale, în cazul în care judecătorul de cameră preliminară, raportat la actele inedico-legale existente în dosarul de urmărire penală și în baza celorlalte probe din dosar, apreciază că se impune luarea față de suspect sau inculpat a măsurii de siguranță a obligării la tratament medical 123
15. Felul hotărârii prin care judecătorul de drepturi și libertăți ori judecătorul de cameră preliminară se dezinvestește fără a soluționa cauza..... 125
16. Procedura de judecare a contestației formulate împotriva soluțiilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară, soluții prevăzute la art. 346 alin. 3-5 din Codul de procedură penală 125
17. Admisibilitatea formulării unei cereri de strămutare în cursul procedurii de cameră preliminară..... 126

18. Posibilitatea examinării, în procedura de cameră preliminară, a temeiniciei încheierilor pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți prin care s-au încuviințat măsuri de supraveghere tehnică, în condițiile în care, potrivit art. 342 Cod procedură penală, obiectul procedurii în camera preliminară îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organul de urmărire penală 126
19. Judecătorul de cameră preliminară competent să se pronunțe asupra măsurilor arestării preventive sau a măsurii arestului la domiciliu în calea de atac a contestației, prev. de art. 347 Cod procedură penală..... 128
20. Modul de aplicare a prevederilor art. 346 alin. (7) Cod procedură penală, în ipoteza în care judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecării este înlocuitor al titularului completului căruia i-a fost repartizată cauza. Judecătorul competent să exercite funcția de judecată 130

Titlul III. Judecata 130

Capitolul I. Dispoziții generale 130

1. Citarea persoanelor condamnate, după liberarea condiționată, respectiv situația în care deținutul a semnat personal dovada de îndeplinire a procedurii de citare, pentru termenul de judecată, iar apoi a fost liberat din penitenciar..... 130

Capitolul II. Judecata în primă instanță (art. 371-407) 131

Secțiunea 1. Desfășurarea judecării cauzelor (art. 371-391) 131

1. Necesitatea prezenței inculpatului la judecată pentru aplicarea procedurii în cazul recunoașterii învinuirii..... 131
2. Modalitatea de ascultare/audiere a inculpaților care solicită judecarea conform procedurii simplificate de recunoaștere a vinovăției 132
3. Schimbarea de încadrare juridică dată faptelor prin rechizitoriu. Aplicabilitatea instituției în cazul reținerii sau înlăturării unei forme a pluralității de infracțiuni, reținerii sau înlăturării circumstanțelor atenuante și agravante din partea generală a codului penal, reținerii sau înlăturării circumstanțelor atenuante sau agravante din partea generală a codului penal, reținerii sau înlăturării unei forme de participare penală..... 133
4. Aplicabilitatea dispozițiilor art. 374 alin. 4 - 375 alin. 1 Cod procedură penală în cazul inculpaților minori..... 134

Secțiunea a 2-a. Deliberarea și hotărârea instanței (art. 391-407) 135

1. Modalitatea de pronunțare a hotărârilor judecătorești după intrarea în vigoare a Legii nr. 130/12.05.2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală..... 135
2. Aplicarea dispozițiilor art. 7 din Legea nr. 76/2008. Dacă instanța poate, deci are o facultate, sau este obligată, fără a putea aprecia, să dispună prelevarea de probe biologice de la inculpat, la rămânerea definitivă a sentinței, în vederea obținerii și stocării, în Sistemul național de date genetice judiciare, a profilului genetic 138
3. Tehnica de întocmire a minutei în cazul reținerii disp. art. 5 din Codul penal referitoare la legea penală mai favorabilă 142
4. Modalitatea de aplicare a dispozițiilor art. 399 alin. (1) Cod procedură penală în situația în care inculpatul a fost arestat preventiv în procedura de camera

preliminară și mandatul de arestare preventivă nu a fost pus în executare până la data pronunțării hotărârii în primă instanță	142
5. Situația inculpatului minor arestat preventiv căruia instanța îi aplică, prin hotărârea de condamnare nedefinitivă, o măsură educativă privativă de libertate. Se pune problema dacă instanța ar putea aprecia, raportat la circumstanțele concrete ale cauzei și la persoana inculpatului, că se impune menținerea arestării preventive a acestuia sau dacă aprecierea în acest sens este exclusă având în vedere dispozițiile art. 399 alin. 3 Cod procedură penală	143
6. Modalitatea de pronunțare a încheierilor premergătoare soluționării cauzei în cauzele în care procedura este, ope legis, nepublică (ex: cauzele cu infractori minori, cererea de reabilitare), se desfășoară în cameră de consiliu (ex: admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire) sau în care instanța a apreciat că se impune declararea nepublică a ședinței de judecată	144
7. Depunerea unei cereri de schimbare a încadrării juridice în termenul de amânare a pronunțării, ulterior închiderii dezbaterilor asupra fondului cauzei	145
Capitolul III. Apelul (art. 408-425)	145
1. Stabilirea limitelor rejudecării în ipoteza în care, potrivit art. 421 alin. 2 lit. b) Cod procedură penală, instanța de apel desființează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost desființată	145
2. Aplicarea principiului non reformatio in pejus în situația în care apelul este formulat doar de partea civilă, iar pe parcursul judecării căii de atac este declarat neconstituțional articolul de lege care incriminează fapta săvârșită de inculpat	147
Capitolul IV Contestația (art. 425¹)	148
Capitolul IV. Căile extraordinare de atac	148
Secțiunea 1. Contestația în anulare (art. 426-432)	148
1. Hotărârea prin care s-a respins ca inadmisibilă contestația în anulare este supusă căii de atac a apelului, conform art. 431 Cod procedură penală sau este definitivă?	148
2. Competența de soluționare a contestației în anulare	149
Secțiunea a 2-a. Recursul în casație (art. 433-451)	152
Secțiunea a 3-a. Revizuirea (art. 452-465)	152
1. Revizuire. În situația admiterii cererii de revizuire în latura penală, instanța este obligată să se pronunțe, din oficiu sau să nu se pronunțe asupra laturii civile a cauzei	152
2. Remediul procesual în situația persoanelor condamnate definitiv și pentru care prin sentințe penale diferite s-a făcut aplicarea legii penale mai favorabile, ajungându-se la un quantum diferit al pedepselor de executate	154
3. Posibilitatea examinării, în etapa admisibilității în principiu a cererii de revizuire, a temeiniciei cazului de revizuire invocat în ipoteza situațiilor prev. de art. 453 alin. 1) lit. b-d) Cod procedură penală	156
Titlul IV. Proceduri speciale (art. 478-549¹)	156
Capitolul I. Acordul de recunoaștere a vinovăției (art. 478-488)	156
1. Dacă instanța sesizată cu un acord de recunoaștere a vinovăției poate schimba modalitatea de executare a pedepsei stabilite de procuror în sensul de a dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei, în baza Codului penal de la	

1969, în cazul în care procurorul a stabilit suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei. Dacă procurorul poate prin acordul de recunoaștere a vinovăției să rețină circumstanțe atenuante în favoarea inculpatului, cu consecința reducerii limitelor de pedeapsă, și dacă poate impune interdicția exercitării unei profesii, ca pedeapsă complementară.....	157
2. Titularii dreptului de a studia dosarul de urmărire penală cu prilejul judecării contestației durată procesului penal prin raportare la titularii dreptului de a formula contestație privind durată procesului penal, în condițiile art. 488 ¹ Cod de procedură penală.....	158
Capitolul I ¹ . Contestația privind durată procesului penal (art. 488 ¹ -488 ⁶)	159
1. Soluționarea cererii de studiere a dosarului de urmărire penală în cauzele având ca obiect „contestație privind durată procesului penal” – art. 488 ¹ Cod procedură penală, în faza de urmărire penală. Organul judiciar care dispune: judecătorul de drepturi și libertăți sau procurorul	159
2. Contestație privind durată procesului penal - art. 488 ind. 6 Cod procedură penală	159
Capitolul II. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice (art.489-503)	160
Capitolul III. Procedura în cauzele cu infractori minori (art. 504-520)	160
Capitolul IV. Procedura dării în urmărire (art. 521-526)	160
Capitolul V. Procedura reabilitării(art. 527-537)	160
1. Competența de soluționare a cererilor de reabilitare în situația în care persoana care solicită reabilitarea a fost condamnată de o instanță ierarhic superioară, prin prorogarea de competență, fiind achitată pentru infracțiunea care a atras prorogarea de competență.....	160
2. Reabilitarea judecătorească în cazul condamnărilor succesive, între care există și condamnări pronunțate de instanțe străine, iar hotărârile judecătorești pronunțate în străinătate nu au fost recunoscute, potrivit legii, de instanțele din România. Recunoașterea pe cale incidentală, în cursul judecării/soluționării cererii de reabilitare judecătorească, a hotărârii/hotărârilor judecătorești de condamnare pronunțate în străinătate	161
3. Admisibilitatea cererii condamnatului de reabilitare de drept. Aplicarea legii penale mai favorabile privind reabilitarea	163
Capitolul IX. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării (art. 549 ¹)	164
1. Soluția aplicabilă în cazul cererilor de luare a măsurii de siguranță a confiscării speciale înaintate judecătorului de cameră preliminară de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DIICOT - Serviciul Teritorial Iași, în cazul în care prin ordonanța procurorului s-a dispus renunțarea la urmărire penală și s-a stabilit, conform art. 318 alin. (3) Cod procedură penală, ca suspectul să îndeplinească o anumită obligație într-un termen de 4 (patru) luni, de la data rămânării definitive a ordonanței	164
Titlul V. Executarea hotărârilor penale (art. 550-601¹)	165
Capitolul I. Dispoziții generale (art. 550-554)	165
1. Modalitatea de punere în executare a unei sentinței penale și momentul emiterii mandatelor de executare a pedepsei în cazul în care inculpații au fost judecați	

conform procedurii simplificate de recunoaștere a vinovăției, inculpații au declarat apel exclusiv pentru latura civilă, procurorul și partea civilă nu au declarat apel în favoarea/defavoarea inculpaților, iar prin decizia Curții de Apel a fost modificată latura civilă și latura penală.....	165
Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor (art. 555-581)	165
Secțiunea 1. Punerea în executare a pedepselor principale (art. 555-561)	165
Secțiunea a 2-a. Punerea în executare a pedepselor complementare (art. 562-565)	165
Secțiunea a 3-a. Punerea în executare a măsurilor de siguranță (art. 566-574)	165
1. Soluția în cazul cererii Direcției de Sănătate Publică vizând suspendarea temporară a tratamentului medical, aplicat unei persoane bolnavă de schizofrenie, în situația în care aceasta este gravidă iar tratamentul afectează grav fătul	165
2. Dacă există o ordine de preferință sau o prioritate în punerea în executare a măsurilor de siguranță raportat la natura infracțiunilor comise care sunt prevăzute în legi penale speciale, în cazul în care un inculpat este condamnat pentru săvârșirea unor infracțiuni concurente de evaziune fiscală, spălare de bani și înșelăciune, iar asupra bunurilor sale mobile și imobile este luată măsura sechestrului asigurător în vederea confiscării speciale și a recuperării prejudiciului material.....	166
3. Competența de soluționare a cauzelor având ca obiect menținerea, înlocuirea sau încetarea măsurilor de siguranță provizorii	167
Secțiunea a 4-a. Punerea în executare a altor dispoziții (art. 575-576)	167
Secțiunea a 5-a. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat (art. 577-578)	168
1. Data punerii în executare a amenzilor judiciare	168
Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea (art. 581 ¹ -601 ¹)	168
Secțiunea 1. Condamnarea în cazul anulării sau revocării renunțării la aplicarea pedepsei sau a amânării aplicării pedepsei (art. 581 ¹ -582)	168
1. Dacă este obligatorie citarea părții civile în cauzele având ca obiect revocarea amânării aplicării pedepsei (art. 582 din Codul de procedură penală) sau revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere (art. 583 din Codul de procedură penală), la sesizarea serviciului de probațiune pentru nerespectarea obligațiilor civile stabilite prin hotărârea instanței care a dispus amânarea aplicării/suspendarea executării sub supraveghere a pedepsei	169
Secțiunea 1 ¹ . Schimbări în executarea unor hotărâri (art. 583-588)	169
1. Se poate invoca în cadrul analizării unei noi cereri de liberare condiționată autoritatea de lucru judecat raportat la motivele de fapt și de drept pe care s-a întemeiat soluția inițială sau se realizează o nouă examinare a legalității și temeiniciei propunerii, dacă după respingerea ca nefondată de către judecătoria, prin sentință penală rămasă definitivă, a propunerii comisiei de liberare condiționată din cadrul Penitenciarului, se formulează o nouă propunere, ca efect al intervenirii recursului compensatoriu	169
2. Modalitatea de acordare a zilelor considerate executate suplimentar ca urmare a cazării în condiții necorespunzătoare a persoanelor private de libertate, care au fost custodiate în mod continuu, de la data de 24 iulie 2012 în instituții subordonate ANP în baza mai multor mandate de executare și care la data de 19 octombrie 2017, data calculării măsurii compensatorii prev. de Legea nr.	

169/2017, erau în executarea ultimului mandat de executare, celelalte pedepse fiind executate (mandatele de executare nu au fost contopite).....	170
3. Aplicabilitatea dispozițiilor art. 85 din Codul penal din 1968 ori a art. 83 din același act normativ în cazul în care instanța este investită cu o cerere de contopire pedepse aplicate prin sentințe diferite pentru 2 (două) infracțiuni intenționate, săvârșite de același inculpat, dintre care una anterior și cealaltă ulterior rămânerii definitive a hotărârii de condamnare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei conform art. 85 Vechiul Cod penal	178
4. Modalitatea în care se stabilește termenul la care poate fi reînnoită cererea de liberare condiționată	178
5. Soluția dată în contestație împotriva sentinței penale prin care instanța de fond respinge cererea de liberare condiționată și fixează termen pentru reînnoirea cererii, însă, până la judecarea contestației deținutului a intervenit liberarea sa condiționată la termen	179
6. Legea penală aplicabilă cererilor de liberare condiționată în situația în care deținutul a fost condamnat inițial pe legea veche, iar ulterior s-a admis o cerere de aplicare a legii penale mai favorabile.....	180
7. Soluția dată unei cereri de contopire a pedepselor cu recunoaștere hotărâre penală străină pe cale incidentală.....	180
Secțiunea a 2-a. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață (art. 589-591)	186
Secțiunea a 3-a. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață (art.592-594)	186
Secțiunea a 4-a. Înlăturarea sau modificarea pedepsei (art. 595-596)	187
5. Necesitatea citării părții civile în cauzele având drept obiect constatarea dezincriminării.....	187
6. Dacă cererea formulată de o persoană condamnată, cu privire la acordarea zilelor compensatorii aferente perioadei de detenție executată în condiții necorespunzătoare de către acesta într-un M.E.P.Î. anterior, care a fost anulat și a cărui perioadă executată se regăsește dedusă în prezentul M.E.P.Î., este întemeiată și dacă trebuie analizată pe calea contestației la executare, prev. de art. 598 Cod procedură penale, sau pe calea procedurii reglementate de art. 56 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal?	187
Capitolul IV. Dispoziții comune (art. 597- 601 ¹)	189
1. Contestația la executare întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. 1 lit. d) teza a II-a C.proc.pen., respectiv atunci când se ivește o împiedicare la executare, determinată de deducerea în plus a unei perioade de detenție executate.....	189
2. Contestație la executare prin care se solicită deducerea duratei reținerii sau a duratei/perioadei de arestare preventivă (în situația deducerii greșite a arestării preventive prin hotărârea de condamnare rămasă definitivă/în situația omisiunii deducerii duratei reținerii prin hotărârea de condamnare rămasă definitivă) – caz de contestație prevăzut de art. 598 alin. 1 lit. c) Cod procedură penală sau caz de contestație prevăzut de art. art. 598 alin. 1 lit. d) din Codul de procedură penală, ceea ce atrage competența diferită de soluționare a contestației la executare, prin raportare la dispozițiile art. 598 alin. 2 din Codul de procedură penală.....	190

3. Admisibilitatea, pe calea contestației la executare, a modificării pedepsei stabilite prin hotărâre judecătorească de condamnare rămasă definitivă pentru concursul de infracțiuni, în situațiile în care se solicită, pe calea contestației la executare, a se constata incidența dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 368/2017, respectiv forma continuată a infracțiunii, în loc de concursul de infracțiuni pentru care s-a dispus condamnarea, cu solicitarea corelativă a modificării pedepsei (ca și cauză de micșorare a pedepsei), în sensul aplicării pedepsei prev. de art. 36 din Codul penal; temeiul legal al unei astfel de contestații: art. 595 din Codul de procedură penală sau art. 598 din Codul de procedură penală 191
4. Posibilitatea reducerii duratei termenului de supraveghere al liberării condiționate pe calea contestației la executare ca efect al aplicării dispozițiilor Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal 192
5. Competența de soluționare a cererilor prin care se solicită, direct de către persoana supravegheată sau indirect de către Serviciul de Probațiune, să fie schimbate instituțiile în care se efectuează munca în folosul comunității, motivat de faptul că persoana supravegheată și-a schimbat domiciliul 196
6. Care este înțelesul sintagmei „potrivit dispozițiilor legale”, respectiv care este instituția medicală care emite certificatul medical prevăzut de art. 51 alin. 6 din Legea nr. 253/2013, prin care un condamnat este declarat inapt pentru efectuarea muncii în folosul comunității 197
7. Care este calea procedurală de soluționare a cererii unui condamnat de aplicare a principiului din H.P. nr. 7/2018, respectiv: dispoziții legale aplicabile: art. 598 alin. 1 lit. d) sau art. 595 Cod procedură penală; art. 55 ind. 1 din Legea nr. 169/2017; Decizia nr. 7/2018 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală 198
8. Admisibilitatea contestației la executare conform art. 598 alin. 1 lit. d Cod procedură penală, formulată de condamnat pentru constatarea dezincriminării infracțiunii de abuz în serviciu prev. de art. 297 alin. 1 Cod penal sau art. 246 Cod penal 1969 ca efect al Deciziei CC nr. 405/2016 sau exercitarea doar a unei cereri de revizuire, întemeiată pe art. 453 alin. 1 lit. f Cod procedură penală... 201
9. Calea de atac în cazul hotărârilor judecătorești pronunțate în cauzele având drept obiect sesizările formulate de către consilierul de probațiune prin care se solicită, în cazul persoanelor condamnate la o pedeapsă a cărei executare a fost suspendată condiționat, modificarea sau încetarea obligațiilor impuse inițial prin hotărârea de condamnare 204
10. Retragerea formelor de executare a pedepsei închisorii în situația în care, în conformitate cu art. 598 alin. 1 lit. d) Cod procedură penală, se dispune deducerea din pedeapsa de executat a unei perioade deja executate 204
11. Admisibilitatea formulării unei noi cereri de aplicare a legii penale mai favorabile în cazul faptelor definitiv judecate în situația în care, anterior, o asemenea cerere fusese respinsă, iar hotărârea prealabilă a fost pronunțată de ICCJ după respingerea primei cereri de aplicare a legii penale mai favorabile, chestiunea de drept dezlegată fiind incidentă în cauză 205

Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. Activitatea judecătorului de supraveghere a privării de libertate.....207

1. Soluția ce se impune a fi pronunțată în contestațiile formulate de persoanele private de libertate împotriva încheierilor pronunțate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate la Penitenciarul Iași și CRAP Iași în materia asigurării spațiului minim de cazare de 4 mp207
2. Soluționarea contestației formulate împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate în penitenciar, în situația în care aprecierea instanței este aceea conform căreia în mod greșit judecătorul de supraveghere a respins plângerea formulată de deținut împotriva hotărârii comisiei de disciplină, fără a se pronunța pe fondul acesteia, ca tardivă, inadmisibilă ori când s-a analizat altă hotărâre a comisiei de disciplină sau în situația unei alte persoane condamnate.....211
3. Calificarea art. 55¹ din Legea nr. 254/2013 ca și lege penală mai favorabilă, pentru persoanele aflate în cursul executării pedepsei, la data abrogării textului anterior menționat prin Legea nr. 240/2019211
4. Plata cheltuielilor avansate de stat în cazul cererilor având ca obiect modificarea obligațiilor/încetarea obligațiilor, conform art. 95 Cod penal, raportat la art. 57 alin. 2 și art. 48 alin. 2 din Legea nr. 253/2013, când sesizarea instanței de executare este făcută de judecătorul delegat cu executarea.....212

Cooperarea judiciară internațională în materie penală.....213

1. Cooperare judiciară în materie penală. Refuz de predare a unei persoane condamnate în privința căreia este emis de către instanțele române un mandat european de arestare în vederea executării pedepsei închisorii. Recunoașterea de către autoritățile străine a hotărârii judecătorești de condamnare pronunțate de instanțele române și preluarea executării pedepsei de statul străin. Necesitatea retragerii mandatului de executare a pedepsei închisorii emis de autoritățile române213
2. Modalitatea de punere în aplicare a mandatului european de arestare în cazul în care persoana urmărită pentru punerea în executare a unui mandat de executare al pedepsei cu închisoarea este depistată într-o țară membră a Uniunii Europene care: refuză predarea către România pe temeiul condițiilor necorespunzătoare din unitățile de detenție; nu ia nicio măsură preventivă împotriva acesteia; prin decizia autorității judiciare competente, se menține semnalarea din Sistemul de informații Schengen.....214
3. Cazurile în care se pot recunoaște, pe cale incidentală, hotărârile penale străine - aplicabilitatea art. 140 ind. 1 alin. 2 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.....215
4. Recunoașterea sancțiunilor pecuniare, potrivit Legii 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.....216
5. Asistența juridică internațională în materie penală. Comunicarea actelor de procedură. Procedura. Cale de atac217
6. Admisibilitatea contestației la executare în situația în care persoana condamnată invocă încălcarea regulii specialității la executarea mandatului european de arestare față de hotărârea prin care a fost condamnat la o pedeapsă cu închisoare

la care s-a adăugat, prin revocare, o pedeapsă anterior grațiată, mandatul european de arestare fiind emis în cursul procedurii, iar persoana condamnată a fost predată de statul A	218
7. Soluția dată în contestație la executare formulată de Biroul de executări penale cu privire la situația în care instanța de executare pe baza sentinței de condamnare a emis mandat de executare a pedepsei și mandat european de arestare, iar statul solicitat a refuzat predarea condamnatului, recunoscând parțial hotărârea de condamnare.....	219
8. Recunoașterea hotărârilor penale străine pe cale incidentală. Procedura	220
9. Modalitatea de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 139 alin. 1 lit. b, art. 152 din Legea nr. 302/2004 raportat la art. 92-95 din Legea nr. 177/1997 pentru ratificarea Tratatului dintre România și Republica Moldova privind asistența juridică în materie civilă și penală, în cazul punerii în executare a unor sentințe penale pronunțate de o instanță română pe teritoriul Republicii Moldova prin recunoașterea și punerea în executare parțială față de condamnat	220
10. Deducerea perioadei de arest preventiv, conform art. 72 alin. (1) C.pen., pe cale incidentală, potrivit art. 147 alin. (3) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.....	221
11. Cerere de recunoaștere și executare a unei pedepse privative de libertate în alt stat membru prin întocmirea și înaintarea către instanța competentă străină a hotărârii pronunțate de statul român însoțită de Certificatul prevăzut în Anexa 5, în baza art. 182 alin. (1) lit. c) și art. 183 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală. Modalitatea de înregistrare a cauzei. Procedura specifică de soluționare a cererii	222

DREPT PROCESUAL PENAL. PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale (art. 1-13)

Titlul II. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal (art. 14-28)

Capitolul I. Acțiunea penală (art. 14-18)

1. Necesitatea efectuării cercetării judecătorești în ipoteza incidenței prescripției răspunderii penale, dacă inculpații nu cer continuarea procesului penal în condițiile art. 18 Cod de procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 22)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Nu poate fi continuată cercetarea judecătorească în lipsa solicitării exprese a inculpatului, în condițiile art. 18 Cod procedură penală.

1.2. Argumentele soluției însușite

Din analiza dispozițiilor art. 18 alin. (1) C.proc.pen. rezultă că, în cazul stingerii acțiunii penale, inculpatul este singurul titular care poate cere continuarea procesului penal, această aptitudine nefiind lăsată nici la dispoziția instanței și nici la dispoziția părților din proces sau a persoanei vătămate.

În situația în care instanța constată incidența unui caz de încetare a procesului penal, respectiv intervenirea prescripției răspunderii penale, aceasta va proceda potrivit art. 18 Cod procedură penală, respectiv va pune în discuție cazul de împiedicare incident și va solicita inculpatului să precizeze dacă solicită continuarea procesului penal. În cazul în care inculpatul nu solicită continuarea procesului penal, instanța nu poate, contrar voinței acestuia, să continue efectuarea cercetării judecătorești cu privire la latura penală a cauzei.

Regula consacrată de prevederile art. 18 C.proc.pen. este aceea că, în momentul în care împlinit termenul de prescripție s-a împlinit, statul nu mai are posibilitatea să își exercite mecanismele de justiție penală și procesual-penală de a trage la răspundere o persoană; la un moment dat, trecerea unui interval mare de timp face ca statul să nu mai poată trage la răspundere persoanele, pentru infracțiunile în care intervine prescripția. Norma de acolo este în favoarea inculpatului, de a-i lăsa acestuia posibilitatea să aleagă între încetarea procesului sau continuarea mai departe a cercetării judiciare.

O situație specială este achitarea inculpatului decedat în timpul procesului penal; era exact același raționament: inculpatul a decedat după soluția dată în primă instanță, dar avocatul acestuia a cerut continuarea apelului și să se dispună achitarea inculpatului decedat, Judecătoria Iași a luat act de solicitarea avocatului inculpatului decedat și mai există și o soluție de speță la ICCJ (cazul fostului primar al municipiului P.). Inculpatul a fost achitat în apel de Înalta Curte, deși acesta decedase.

Un caz special este cel al infracțiunilor de prejudiciu, care țin de tipicitatea faptei. De exemplu, în cazul infracțiunii de abuz în serviciu, dacă nu există prejudiciu, nu există nici infracțiune, caz în care soluția evidentă este aceea de achitare (teoretic) în temeiul

dispozițiilor art. 10 lit. a) C.proc.pen. – fapta nu există – și atunci soluția de încetare a procesului penal, evident, rămâne a doua opțiune.

Încetând procesul penal pe baza dispozițiilor art. 18 C.proc.pen., pentru că inculpatul nu cere continuarea procesului penal, se va disjunge latura civilă, atunci când aceasta este alăturată acțiunii penale; se poate dispune confiscarea specială (art. 112 C.pen.), atunci când fapta este prevăzută de legea penală.

Judecătorul invitat de la ICCJ a propus includerea acestei probleme de drept în referatul cu problemele de drept ce vor fi spuse dezbaterii la următoarea întâlnire de practică neunitară a președinților secțiilor penale de la curțile de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție.

Capitolul II. Acțiunea civilă (art. 19-28)

1. Posibilitatea dispunerii măsurii de siguranță a confiscării speciale în ipoteza în care instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă în procesul penal

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2016, pag. 21)

1.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție posibilitatea confiscării produsului infracțiunii, în temeiul art. 112 lit. e) Cod procedură penală, în situația în care instanța penală lasă nesoluționată acțiunea civilă.

Problema de drept a fost discutată și la întâlnirea de practică neunitară precedentă, ce a avut loc la data de 30 martie 2016, anterior exprimându-se opinia unanimă în sensul că în toate cazurile în care instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă, conform art. 25 alin. 5 Cod procedură penală, inclusiv în ipoteza soluționată la întâlnirea de practică neunitară din 11 martie 2016, pct. VI din minută, măsura confiscării prevăzută de art. 112 lit. e) Cod procedură penală nu se dispune, pe considerentul că există posibilitatea ca persoanele vătămate să exercite acțiunea civilă separat la instanța civilă.

1.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În ipoteza prevăzută de art. 25 alin. 5 Cod procedură penală pentru cazurile de încetare a procesului penal în art. 16 alin. 1 lit. f) (pentru o analiză a conformității soluției de lăsare ca nesoluționată a acțiunii civile de către instanța penală în cazul prescripției răspunderii penale cu prevederile Convenției E.D.O. a se vedea Kuglay în M. Udriou (coord.), Codul de procedură penală. Comentariu pe articole, Editura C.H. Beck, București, 2015, pag. 139), art. 16 lit. g), și în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției prev. de art. 486 alin. 2 Cod procedură penală, când instanța poate lăsa nesoluționată acțiunea civilă, se impune și confiscarea bunului dobândit prin săvârșirea infracțiunii, în temeiul art. 112 lit. e) Cod procedură penală.

În situația în care instanța penală lasă nesoluționată acțiunea civilă în condițiile art. 25 alin. 6 Cod de procedură penală, va dispune confiscarea bunului dobândit prin săvârșirea infracțiunii în condițiile art. 112 lit. e) Cod penal, în ipoteza în care nu s-a exprimat opțiunea de a continua exercitarea acțiunii civile, pentru argumentele expuse la pct. VI paragraf 4 din Opinia judecătorilor Curții de Apel Iași – Secția Penală și pentru Cauze cu Minori (Studiul privind problemele de drept interpretate și aplicate neunitar, în materie penală, trim. I/2016, pag. 6).

În ipoteza în care se exprimă opțiunea de a continua exercitarea acțiunii civile, în condițiile art. 24 Cod de procedură penală, acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale, iar confiscarea va opera dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 112 lit. e) Cod penal.

1.3. Argumentele soluției însușite

- instanța analizează îndeplinirea condițiilor prev. de art. 112 lit. e) Cod penal la momentul pronunțării asupra acțiunii penale și acțiunii civile. Or, acțiunea civilă fiind lăsată nesoluționată, la momentul procesual în discuție, bunul dobândit prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală nici nu este restituit persoanei vătămate, nici nu servește la despăgubirea acesteia;

- măsura confiscării nu poate fi revocată, însă dacă este promovată și admisă acțiunea civilă de instanța civilă, bunurile confiscate sau echivalentul lor în bani vor fi restituite. Dacă bunurile nu mai există, fiind valorificate (în condițiile Codului de procedură penală/O.G. nr. 14/2007) se naște un drept de creanță, care poate fi valorificat printr-o acțiune personală, referitor la care ar fi aplicabil termenul de prescripție extinctivă prev. de art. 3 din Decretul nr. 167/1958 / art. 2517 Codul civil (3 ani);

- termenul urmează a curge de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care acțiunea civilă este soluționată de instanța civilă (a se vedea și analiza referitoare la desființarea unei hotărâri definitive, în ipoteza admiterii unei căi extraordinare de atac – Raluca Moroșanu în N. Volonciu, A.S. Uzla, *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 1361 - 1362).

2. Momentul acordării dobânzii legale și a ratei indicelui de inflație aferente sumelor acordate cu titlu de despăgubiri legale reprezentând daune morale, data producerii accidentului sau data pronunțării, rămânerii definitive a hotărârii de condamnare

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III - IV ale anului 2017, pag. 3\)](#)

2.1. Rezumatul soluției însușite (CU MAJORITATE)

Dobânzile legale și rata inflației aferente sumelor acordate cu titlu de despăgubiri civile reprezentând daune morale se acordă de la momentul rămânerii definitive a hotărârii penale până la achitarea efectivă, și dobânzile și rata inflației aferente despăgubirilor materiale se acordă de la data producerii prejudiciului.

2.2. Argumentele soluției însușite

Dobânzile legale și rata inflației aferente sumelor acordate cu titlu de despăgubiri morale se acordă de la momentul rămânerii definitive a hotărârii penale până la achitarea efectivă a prejudiciului determinat de faptul că prejudiciul devine cert, lichid și exigibil la momentul cuantificării acestuia prin hotărârea penală când obligația dobândește un caracter concret, prejudiciul moral nefiind purtător de dobânzi.

Prejudiciul material se constituie din prejudiciul efectiv produs la care se adaugă beneficiul nerealizat și presupune repararea sa integrală începând cu data producerii prejudiciului (art. 1386 Cod civil), debitorul obligației fiind de drept în întârziere conform art. 1523 Cod civil, astfel încât dobânzile și rata inflației aferente despăgubirilor materiale stabilite de acordă de la data producerii prejudiciului.

2.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - București, 18 decembrie 2020. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - București, 18 decembrie 2020](#))

Participanții la întâlnire au stabilit, cu majoritate, că în cazul despăgubirilor acordate de instanță cu titlu de daune morale, actualizarea sumelor reprezentând despăgubirile operează de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești.

3. Exercițarea acțiunii civile de către procuror în ipoteza în care reprezentantul legal al persoanei vătămate declară că nu se constituie parte civilă, nu își dă acordul la cererea formulată de persoana vătămată, își retrage cererea formulată, sau micșorează întinderea pretențiilor din cererea de constituire ca parte civilă formulată în numele persoanei vătămate de către procuror

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterăa problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2023, pag. 6](#))

3.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au opinat, în unanimitate, în sensul că procurorul acționează în interesul superior al minorului, în temeiul atribuțiilor reglementate de lege în acest sens, fără a fi necesar acordul părinților sau reprezentanților legali, care nu pot decide soarta acțiunii civile exercitate de către procuror și nici nu o pot cenzura în vreun fel.

3.2. Argumentele soluției însușite

Art. 2 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului prevede următoarele: „(3) Principiul interesului superior al copilului este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și oricăror persoane cărora acesta le-a fost plasat în mod legal. (4) Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de furnizorii privați acreditați, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești.”

Potrivit art. 158 alin. (4) Cod procedură penală, în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror. Deși acest text vizează acțiunea penală, în mod evident influențează și modalitatea de soluționare a acțiunii civile și este o expresie a salvagădării interesului superior al minorului.

Atât timp cât acțiunea civilă este exercitată din oficiu, rolul procurorului fiind acela de a proteja interesul superior al copilului, renunțarea sau modificarea pretențiilor civile de către reprezentantul legal ar trebui să fie însușită de procuror.

Pe de altă parte, când acțiunea civilă nu este exercitată de procuror, renunțarea sau modificarea pretențiilor civile de către reprezentantul legal ar putea fi cenzurată doar de către instanță dacă ar considera că reprezentantul legal acționează împotriva interesului minorului, nu și de către procuror.

4. Momentul de la care se acordă dobânzile aferente daunelor materiale reprezentând cheltuieli de spitalizare efectuate de unitățile spitalicești constituite părți civile în procesul penal

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 9\)](#)

4.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Dobânzile aferente daunelor materiale reprezentând cheltuieli de spitalizare efectuate de unitățile spitalicești constituite părți civile în procesul penal se acordă de la data constituirii ca parte civilă.

4.2. Argumentele soluției însușite

Având în vedere specificul acestor cheltuieli (daune materiale) efectuate de partea civilă, faptul că ele se referă la cheltuieli efectuate în vederea recuperării stării de sănătate a persoanei vătămate și că aceste cheltuieli au fost efectuate în mod evident *după data săvârșirii infracțiunii*, având în vedere că aceste cheltuieli au devenit certe și au fost solicitate după producerea accidentului, instanța nu se poate raporta *decât la momentul solicitării lor prin constituirea de parte civilă*.

A mai fost exprimată și opinia potrivit căreia dobânda curge de la data rămânerii definitive a hotărârii până la achitarea debitului (adică a cheltuielilor de spitalizare). În acest sens, au fost amintite: [Decizia Secției penale a ICCJ nr. 227/A/10.07.2023](#) (sentința fiind a Curții de Apel Iași, nr. 18/5.09.2022); [Decizia Secției penale a ICCJ nr. 62/27.02.2020](#) (sentință de la C.A. Craiova) în care sunt avute în vedere cheltuieli de spitalizare.

5. În soluționarea laturii civile a cauzei penale, care ar fi momentul de la care este datorată dobânda legală corespunzătoare cheltuielilor făcute cu spitalizarea victimei unui eveniment rutier?

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 9\)](#)

5.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Dobânzile aferente daunelor materiale reprezentând cheltuieli de spitalizare efectuate de unitățile spitalicești constituite părți civile în procesul penal se acordă de la data constituirii ca parte civilă.

5.2. Argumentele soluției însușite

Având în vedere specificul acestor cheltuieli (daune materiale) efectuate de partea civilă, faptul că ele se referă la cheltuieli efectuate în vederea recuperării stării de sănătate a persoanei vătămate și că aceste cheltuieli au fost efectuate în mod evident *după data săvârșirii infracțiunii*, având în vedere că aceste cheltuieli au devenit certe și au fost solicitate după producerea accidentului, instanța nu se poate raporta *decât la momentul solicitării lor prin constituirea de parte civilă*.

A mai fost exprimată și opinia potrivit căreia dobânda curge de la data rămânerii definitive a hotărârii până la achitarea debitului (adică a cheltuielilor de spitalizare). În acest

sens, au fost amintite: [Decizia Secției penale a ICCJ nr. 227/A/10.07.2023](#) (sentința fiind a Curții de Apel Iași, nr. 18/5.09.2022); [Decizia Secției penale a ICCJ nr. 62/27.02.2020](#) (sentința C.A. Craiova) în care sunt avute în vedere cheltuieli de spitalizare.

Titlul III. Participanții la procesul penal (art. 29-96)

Capitolul I. Dispoziții generale (art. 29-34)

Capitolul II. Competența organelor judiciare (art. 35-76)

Secțiunea 1. Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești(art. 35-40)

Secțiunea a 2-a. Competența teritorială a instanțelor judecătorești(art. 41-42)

Secțiunea a 3-a. Dispoziții speciale privind competența instanțelor judecătorești (art. 43-52)

Secțiunea a 4-a. Competența judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară (art. 53-54)

Secțiunea a 5-a. Organele de urmărire penală și competența acestora (art. 55-63)

Secțiunea a 6-a. Incompatibilitatea și strămutarea (art. 64-76)

1. Interpretarea dispozițiilor art. 64 alin. (3) cu privire la incompatibilitatea judecătorului de cameră preliminară al instanței de fond cu privire la verificarea periodică a legalității și temeiniciei măsurii preventive în ipoteza casării cu rejudecare a încheierii prev. de art. 346 alin. (2) Cod procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2021, pag. 21)

1.1. Rezumatul soluției însușite

Opinia unanimă a judecătorilor prezenți la întâlnirea trimestrială este în sensul că: este incident cazul de incompatibilitate prevăzut de art. 64 alin. 3 Cod procedură penală, iar judecătorul de cameră preliminară avea obligația de a formula cerere de abținere imediat după luarea la cunoștință despre soluția de casare cu rejudecare, fără a mai fi necesară examinarea motivelor și a considerentelor acesteia.

Verificarea periodică a măsurii preventive în cursul camerei preliminare nu ar putea fi realizată de către același judecător de cameră preliminară care a participat la soluționarea cererilor și excepțiilor în prima etapă a acestei proceduri deoarece prin noțiunea de *judecător care a participat la soluționarea unei cauze* se înțelege și procedura de soluționare a cererilor și excepțiilor.

1.2. Argumentele soluției însușite

În situația expusă sunt incidente dispozițiile privitoare la cazul de incompatibilitate prevăzut de **art. 64 alin. (3) din Codul de procedură penală**, conform cărora: „Judecătorul care a participat la judecarea unei cauze nu mai poate participa la judecarea aceleiași cauze într-o cale de atac sau la rejudecarea cauzei după desființarea ori casarea hotărârii”.

Întrucât a participat la judecarea cauzei în procedura de cameră preliminară (reglementată de art. 342-346 din Codul de procedură penală), pronunțând, conform art. 346 alin. (2) din Codul de procedură penală, încheierea atacată cu contestație - încheiere care a fost desființată de instanța de control judiciar cu dispunerea trimiterii cauzei spre rejudecare -, judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu care a participat inițial la judecarea cauzei în procedura de cameră preliminară nu mai poate participa, după desființarea încheierii contestate, la rejudecarea cauzei, fiind incident cazul de incompatibilitate prev. de art. 64 alin. (3) din Codul de procedură penală.

În această situație – independent de motivele (considerentele) care au stat la baza încheierii pronunțate de instanța de control judiciar și chiar dacă dosarul (dosarul asociat, de tipul „.../a1”) nu a fost încă restituit primei instanțe de către instanța de control judiciar (nefiind motivată încheierea pronunțată în calea de atac a contestației) –, de îndată ce a luat cunoștință (prin comunicarea la prima instanță a extrasului din încheierea pronunțată de instanța de control judiciar) despre soluția de rejudecare a cauzei, dispusă de către instanța de control judiciar, judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu, care a participat inițial la judecarea cauzei în procedura de cameră preliminară, are obligația de a declara că se abține de la judecarea cauzei, astfel cum impun dispozițiile art. 66 alin. (2) din Codul de procedură penală, conform cărora: „Declarația de abținere se face de îndată ce persoana obligată la aceasta a luat cunoștință de existența cazului de incompatibilitate.”

Chiar în condițiile în care dosarul în care s-a pronunțat soluția de rejudecare (dosarul asociat, de tipul „.../a1”) nu a fost încă restituit din calea de atac a contestației, dată fiind urgența impusă de verificarea periodică a măsurii preventive (în speță, arestarea preventivă a inculpatului), pentru soluționarea incidentului procedural ivit (pe caz de incompatibilitate) se poate solicita instanței de control judiciar trimiterea (de îndată) a dosarului respectiv, declarația de abținere trebuind a fi formulată de judecătorul de cameră preliminară (cel în cauză) în acest dosar (dosarul asociat, de tipul „.../a1”) și nu în dosarul asociat având ca obiect „verificare măsură preventivă”. Aceasta întrucât procedura de verificare periodică a măsurii preventive este una incidentală în procedura inițială (cea a fazei procesuale a camerei preliminare), sens în care declarația de abținere trebuie să fie formulată de judecătorul de cameră preliminară (cel în cauză) în procedura primară (cea vizând faza procesuală a camerei preliminare).

Or, devenit incompatibil [în condițiile cazului prev. de art. 64 alin. (3) din Codul de procedură penală] în soluționarea, în rejudecare, a cauzei privind obiectul camerei preliminare, judecătorul de cameră preliminară (cel în cauză) este incompatibil a mai soluționa, pe cale incidentală, orice altă cerere/sesizare/propunere în cauza respectivă, fiind așadar incompatibil în a proceda, urmare a rejudecării dispuse în cauza respectivă, la verificarea periodică a măsurii preventive (verificare specifică în această situație fazei de rejudecare a camerei preliminare).

În această situație, verificarea măsurii preventive urmează a se face de către noul judecător de cameră preliminară căruia i-a fost repartizată cauza, ca urmare a soluționării incidentului procedural ivit [pe caz de incompatibilitate - de art. 64 alin. (3) din Codul de procedură penală].

2. Modalitatea de soluționare a cererilor de abținere formulate de către judecătorii ce au exercitat funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale în faza de urmărire penală și care, ulterior, au fost învestiți cu cereri (spre exemplu: cereri de anulare sau reducere a amenzii - art. 284 Cod procedură penală; cereri de recuzare - art. 67 Cod procedură penală) formulate în cadrul dosarelor înregistrate pe rolul instanței ca urmare a emiterii rechizitoriului sau a ordonanței de renunțare la urmărirea penală
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterrea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2019, pag. 13)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei de verificare a legalității trimiterii în judecată, pe care o exercită judecătorul de cameră preliminară, care este compatibilă cu funcția de judecată, și aceasta cu excepțiile prev. de art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) Cod de procedură penală sau de art. 64 alin. 5 Cod de procedură penală.

2.2. Argumentele soluției însușite

În susținerea soluției, s-a apreciat că prevederile alin. (4) al art. 64 Cod procedură penală stabilesc că judecătorul de drepturi și libertăți nu poate participa, în aceeași cauză, între altele, la judecata în fond, și nu că nu poate judeca pe fond cauza, ceea ce poate conduce la concluzia că s-a avut în vedere incompatibilitatea pentru ansamblul procedurii, incluzând accesoriile fondului, respectiv incidentele procedurale; or, soluția contrară ar permite, din această perspectivă, judecătorului de drepturi și libertăți să stabilească componența completului de judecată care va soluționa cauza pe fond.

Judecătorul care a exercitat funcția de judecător de drepturi și libertăți în cursul urmăririi penale, indiferent de natura cererii sau propunerii soluționate, nu poate exercita ulterior funcția de judecător de cameră preliminară sau de judecată în aceeași cauză, indiferent de natura cererilor de soluționat; textul art. 64 alin. 4 Cod de procedură penală nu face nicio distincție, fiind instituită o prezumție de lipsă de imparțialitate obiectivă.

2.3. În cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016, s-a discutat dacă „Modul de interpretare a dispozițiilor art. 68 alin. (8) C.pr.pen., respectiv dacă judecătorul care avut calitatea de judecător de drepturi și libertăți în cauză sau căruia i s-a admis o cerere de abținere, poate soluționa o cerere de abținere sau de recuzare a altui judecător în aceeași cauză. De asemenea, dacă un judecător din cadrul tribunalului, fost judecător de drepturi și libertăți, este singurul prezent în instanță din cadrul secției (ceilalți colegi aflându-se în concediu de odihnă, spre exemplu) și se formulează cereri de abținere și de desemnare a altei instanțe, conform an. 68 alin. (9) și (91) C.pr.pen. de către judecătorii de la judecătoriiile din circumscripția tribunalului, există sau nu incompatibilitate?” (Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016, pag. 77)

1. Coroborând dispozițiile art. 64 C.pr.pen. și ale art. 68 alin. (1) și (2) C.pr.pen., participanții la întâlnire, cu majoritate, au apreciat că judecătorul de drepturi și libertăți din cauza respectivă nu mai poate soluționa o cerere de abținere/recuzare a judecătorului de cameră preliminară/a judecătorului care face parte din completul de judecată. Este adevărat că art. 64 alin. (4) C.pr.pen. se referă la incompatibilitatea soluționării procedurii de cameră

preliminară/fondului/căilor de atac, însă cererea de abținere/recuzare are caracterul unei cereri incidentale în cauza respectivă, astfel încât s-a optat pentru interpretarea majoritară a Tribunalului Sălaj. În susținerea soluției s-a apreciat că prevederile alin. (4) al art. 64 C.pr.pen. stabilesc că judecătorul de drepturi și libertăți nu poate participa, în aceeași cauză, între altele, la judecata în fond, și nu că nu poate judeca pe fond cauza, ceea ce poate conduce la concluzia că s-a avut în vedere incompatibilitatea pentru ansamblul procedurii, incluzând accesoriile fondului, respectiv incidentele procedurale; or, soluția contrară ar permite, din această perspectivă, judecătorului de drepturi și libertăți să stabilească componența completului de judecată care va soluționa cauza pe fond.

2. Și în al doilea caz indicat de către judecătorii Tribunalului Sălaj, cel al judecătorului căruia i s-a admis o cerere de abținere, s-a apreciat că soluția este similară; cu privire la această persoană se va putea reține o prezumție de lipsă de imparțialitate în ipoteza soluționării unei noi cereri incidentale, indiferent care este motivul care a justificat admiterea propriei cereri de abținere.

A fost exprimată și opinia că în situațiile expuse nu există incompatibilitate câtă vreme judecătorul de drepturi și libertăți nu se află în vreuna din situațiile menționate la alin. (4) al art. 64 C.pr.pen.; s-a apreciat că în acest caz incompatibilitatea referitoare la soluționarea fondului nu poate fi extinsă și la soluționarea incidentelor procedurale. 105 3. Pentru ultimul caz de incompatibilitate, s-a apreciat că situația expusă ca ipoteză nu este completă, astfel că nu s-a putut exprima un punct de vedere.

3. Dacă va fi reținut cazul de incompatibilitate prevăzut de art. 64 alin. (4) C.proc.pen. în ipoteza în care judecătorul a exercitat atribuțiile judiciare ale judecătorului de drepturi și libertăți, însă fără a pronunța o soluție (în sens de rezolvare pe fond a sesizării). În acest sens, exemplificăm situația judecătorului de drepturi și libertăți care își declină competența, care trimite cauza în vederea reunirii sau a căruia activitate se rezumă doar la emiterea formelor de executare

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2021, pag. 4\)](#)

3.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Opinia majoritară exprimată de judecătorii participanți este că, în ipoteza în care judecătorul de drepturi și libertăți și-a exercitat doar aparent atribuțiile judiciare nu poate fi reținut cazul de incompatibilitate prevăzut de art. 64 alin. (4) C.proc.pen..

3.2. Argumentele soluției însușite

Astfel, în situația în care o propunere/cerere/contestație a fost adresată unui judecător de drepturi și libertăți de la o instanță necompetentă după materie sau după calitatea persoanei, prin declinarea competenței de soluționare a sesizării se produce și dezinvestirea acestui subiect oficial fără a fi activată starea de inadecvare care provoacă incompatibilitatea, într-o astfel de situație, activitatea judecătorului de drepturi și libertăți care își declină competența a fost întreruptă înainte de a se realiza efectiv, fapt ce nu echivalează cu „soluționarea” (în sens de rezolvare pe fond) a sesizării.

De asemenea, opinăm că și în celelalte cazuri posibile în care judecătorul a exercitat atribuțiile judecătorului de drepturi și libertăți, dar nu a pronunțat o soluție, în sens de rezolvare pe fond a sesizării (ex.: a trimis cauza în vederea reunirii, a căruia activitate s-a rezumat doar la emiterea formelor de executare etc.), poate participa, în aceeași cauză, la procedura de cameră preliminară, la judecata în fond sau în căile de atac, întrucât nu doar

investirea, ci și realizarea în concret, prin pronunțarea actului jurisdicțional corespunzător, a atribuțiilor proprii funcției sale judiciare determină incompatibilitatea judecătorului de drepturi și libertăți de a mai participa ulterior în cauză la proceduri care presupun exercițiul altor funcții judiciare.

A fost exprimată și opinia minoritară, în sensul că prin dispozițiile art. 64 alin. (4) din Codul de procedură penală, care stabilesc în mod expres incompatibilitatea judecătorului de drepturi și libertăți de a participa la soluționarea cauzei (ca judecător de cameră preliminară, ca judecător de fond - instanța de judecată), legiuitorul instituie o prezumție obiectivă de lipsă de imparțialitate a judecătorului care a participat într-o cauză, în faza de urmărire penală, în calitate de judecător de drepturi și libertăți, astfel că, indiferent de natura și conținutul actelor îndeplinite, respectiv al măsurilor dispuse într-o cauză de către judecătorul de drepturi și libertăți, acesta nu mai poate desfășura în cauza respectivă activități judiciare în calitate de judecător de cameră preliminară sau judecător de fond (ca instanță de judecată), raportat la dispozițiile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură penală, care consacră faptul că în cadrul aceluiași proces penal exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea alte funcții judiciare, cu excepțiile prevăzute de textul articolului sus-menționat.

4. Soluționarea cererii de recuzare inadmisibile în cauze în care dezbaterile au fost declarate închise

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor I-II/2020, pag. 21)

4.2. Rezumatul și argumentele soluției însușite

Soluționarea cererii de recuzare inadmisibile urmează a fi făcută de către completul în fața căruia se formulează cererea.

Art. 67 alin. 5 Cod de procedură penală prevede expres că inadmisibilitatea se constată de completul în fața căruia s-a formulat cererea de recuzare, fără a se introduce o distincție raportat la momentul formulării cererii de recuzare – înainte sau după închiderea dezbaterilor în cauza respectivă.

Notă :

Prin Decizia nr. 828 din 12 decembrie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 67 alin. (5) teza finală și ale art. 68 alin. (5) teza întâi din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial nr. 354 din 4 mai 2020, Curtea Constituțională a României a dispus respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate ridicată de Cornel Teodor Volintiru în dosarul nr. 10.380/4/2017 al Curții de Apel București - Secția I penală și a constatat că dispozițiile art. 67 alin. (5) teza finală și ale art. 68 alin. (5) teza întâi din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate. *(Decizia Curții Constituționale a României numărul 828 din 12 decembrie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 67 alin. (5) teza finală și ale art. 68 alin. (5) teza întâi din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial nr. 354 din 4 mai 2020)*

5. Obligatoritatea participării procurorului în procedura de soluționare a abținerii sau recuzării

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2017, pag. 6)

5.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În procedura soluționării abținerii sau recuzării, participarea procurorului nu este obligatorie.

5.3 Argumentele soluției însușite

În cazurile în care legea nu distinge, referitor la participarea procurorului la judecată, este aplicabilă regula generală prevăzută de art. 363 Cod procedură penală și art. 353 alin. (9) Cod procedură penală.

În norma inclusă procedurii speciale de soluționare a abținerii sau recuzării (art. 68 alin. 5 Cod procedură penală) participarea procurorului rezultă implicit din modalitatea în care este reglementată derularea ședinței, cu referire la posibilitatea ascultării procurorului. În concluzie, participarea procurorului nu este obligatorie.

6. Modul de soluționare a declarației de abținere formulată de un judecător care a judecat o cerere de revizuire și care este investit cu o nouă cerere de revizuire formulată de aceeași persoană, împotriva aceleiași sentințe penale și pentru aceleași motive

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2015, din data de 26 iunie 2015, pag. 1)

6.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Nu se află în situația de incompatibilitate prevăzută de art. 64 lit. f) Cod procedură penală judecătorul care a judecat o cerere de revizuire și care este investit cu o nouă cerere de revizuire formulată de aceeași persoană, împotriva aceleiași sentințe penale și pentru aceleași motive de fapt și de drept.

6.2. Argumentele soluției însușite

Soluția este în sensul respingerii ca nefondată a cererii de abținere în ipoteza dată, dacă instanța competentă să soluționeze cererea de abținere stabilește că există identitate de persoane revizuite pe aceleași motive de fapt și de drept invocate și împotriva aceleiași sentințe penale, judecătorul cauzei de revizuire fiind investit să soluționeze cererea de revizuire în acord cu decizia nr. 36/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție în interesul legii, acesta nefiind în situația de incompatibilitate prevăzută de art. 64 lit. f) Cod procedură penală.

6.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015 (Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015).

OPINIA MAJORITARĂ exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul că declarația de abținere poate fi admisă, în situația expusă anterior, în baza art. 64 alin. (3) C. proc. pen. Soluția de respingere a declarației de abținere prin raportare la cele statuate în decizia nr. 36/2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție în interesul legii, presupune ca judecătorul chemat să soluționeze declarația de abținere să-și extindă analiza și asupra soluției ce urmează a fi pronunțată asupra cererii de revizuire, ceea ce excede limitelor investiției sale.

Capitolul III. Subiecții procesuali principali și drepturile acestora (art. 77-81)

Capitolul IV. Inculpatul și drepturile acestuia (art. 82-83)

Capitolul V. Partea civilă și drepturile acesteia (art. 84 -85)

Capitolul VI. Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia (art. 86-87)

Capitolul VII. Avocatul. Asistența juridică și reprezentarea (art. 88-96)

1. Desemnarea unor apărători din oficiu în cazul dosarelor având ca obiect confirmare ordonanța de renunțare la urmărire penală - art. 318 Cod procedură penală și confiscare sau desființare a unui înscris - art. 549¹ Cod procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 15)

1.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție, dacă în cauzele având ca obiect confirmare ordonanța de renunțare la urmărire penală - art. 318 Cod procedură penală și confiscare sau desființare a unui înscris - art. 549¹ Cod procedură penală se impune desemnarea unor apărători din oficiu.

1.2. Rezumatul soluției însușite (CU MAJORITATE)

Participanții la întâlnire au apreciat în sensul că în procedura de confirmare a ordonanței de renunțare la urmărirea penală (art. 318 Cod procedură penală) dispozițiile privind asistența juridică obligatorie se aplică, fiind necesară desemnarea unui apărător din oficiu atunci când sunt incidente dispozițiile art. 90 lit. a) și b) Cod procedură penală, iar în procedura de confiscare sau desființare a unui înscris (art. 549 alin. 3 Cod procedură penală) dispozițiile privind asistența juridică obligatorie nu sunt aplicabile.

1.3. Argumentele soluției însușite

În cadrul procedurii prevăzute de art. 318 Cod procedură penală privind confirmarea ordonanței de renunțare la urmărirea penală este necesară desemnarea unui apărător din oficiu, pentru cazurile prevăzute de art. 90 lit. a) și b) Cod procedură penală și, respectiv, art. 93 alin. 4 Cod procedură penală, pentru suspect sau inculpat, întrucât prin pronunțarea ordonanței, faza de urmărire penală nu este finalizată, procedura de confirmare a ordonanței

se desfășoară în cameră preliminară, cu citarea părților, astfel că pot fi incidente cazurile prevăzute de art. 90 alin. 1 lit. a) și b), respectiv art. 93 alin. 4 Cod procedură penală.

În cadrul procedurii prevăzute de art. 549 ind. 1 alin. 3 Cod procedură penală, dispozițiile privind asistența juridică obligatorie nu se aplică întrucât părțile nu mai au aceeași calitate (parte civilă, parte responsabilă civilmente, suspect, persoană vătămată) ci au calitate de intimați, având în vedere procedura prevăzută de text.

1.4. Această problemă de drept a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la sediul Curții de Apel Iași, în perioada 18-19 mai 2017. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Curtea de Apel Iași, 18-19 mai 2017, pag. 64](#))

În urma dezbaterilor, participanții la întâlnire au apreciat, cu unanimitate, ca fiind corectă opinia exprimată cu majoritate calificată de către judecătorii Secției penale și pentru cauze cu minori din cadrul Curții de Apel Iași, în sensul că, atât în procedura de confirmare a ordonanței de renunțare la urmărirea penală (art. 318 C. proc. pen.), cât și în procedura având ca obiect confiscarea sau desființarea unui înscris (art. 549¹ C. proc. pen.) este necesară desemnarea unui apărător din oficiu, atunci când sunt incidente unele sau unul dintre cazurile de asistență juridică obligatorie a suspectului sau inculpatului, prevăzute de art. 90 lit. a), b) și c) Cod procedură penală.

În acest sens, s-a avut în vedere faptul că în procedura prevăzută de art. 318 C. proc. pen., suspectul/inculpatul sunt citați în această calitate iar procedura se desfășoară în cameră preliminară, astfel că pot fi incidente oricare dintre cazurile prevăzute de art. 90 alin. (1) lit. a), b) și c) C. proc. pen.

În procedura prevăzută de art. 549¹ alin. (3) C. proc. pen., deși suspectul sau inculpatul a pierdut această calitate procesuală, judecata are loc conform regulilor cuprinse în titlul III al părții speciale privind judecata, care se aplică în mod corespunzător, dacă nu sunt contrare dispozițiilor art. 549¹ C. proc. pen.

Nicio dispoziție a art. 549¹ C. proc. pen. nu este contrară regulilor prevăzute în titlul III privind judecata. Prin urmare, în această procedură, judecătorul de cameră preliminară judecă cauza după procedura privind judecata.

În măsura în care oricare dintre cazurile prevăzute de art. 90 lit. a), b), c) sunt incidente, desemnarea apărătorului din oficiu se impune.

Dispozițiile speciale prevăzute de art. 318 C. proc. pen. și, respectiv, art. 549¹ C. proc. pen. nu prevăd în mod expres asigurarea asistenței juridice obligatorii dar nici nu exclud asistența juridică obligatorie.

Atunci când legea nu este clară trebuie interpretată în sensul în care asigură protejarea mai largă a drepturilor părților.

Asigurarea asistenței juridice obligatorii în cadrul celor două proceduri este fundamentată și de dispozițiile art. 6 CEDO privind dreptul la un proces echitabil.

2. Asistența juridică obligatorie pentru condamnații aflați în stare de detenție

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III/2014, pag. 3\)](#)

2.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție dacă, potrivit Noului Cod de procedură penală, **asistența juridică mai este obligatorie în cazul condamnaților, aflați în stare de detenție.**

Astfel, pornind de la dispozițiile art. 90 Cod procedură penală și art. 597 Cod procedură penală, s-a apreciat că sintagma „*condamnatul aflat în stare de detenție*” nu poate fi asociată cu noțiunea de „*arestat, chiar în altă cauză*”, motiv pentru care în această situație nu sunt aplicabile dispozițiile art. 90 Cod procedură penală.

Verificând istoric și teleologic dispozițiile procedurale anterioare, s-a constatat că în vechiul Cod procedură penală, la art. 460 se prevedea la alin. I că - președintele dispune citarea părților interesate și ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu, în cazurile prevăzute de art. 171” iar la alineatul 2 se prevedea că : condamnatul arestat este adus la judecată.

Dispozițiile art. 171 vechiul Cod procedură penală au fost preluate integral de art. 90 actualul Cod procedură penală.

S-a observat astfel că potrivit vechiului Cod procedură penală, alăturarea noțiunii de **condamnat cu calitatea de arestat**, făcea să fie aplicabile dispozițiile art. 171 din vechiul Cod procedură penală.

Această sintagmă nu se mai regăsește în noul Cod procedură penală, astfel că obligativitatea desemnării unui apărător din oficiu în cauzele cu condamnați aflați în stare de deținere nu mai apare ca fiind prevăzută de lege.

Problema de drept a apărut în cererile ulterioare (întreruperi, contestații la executare, contopiri) în legătură cu care se constată încă de la primirea cererilor că sunt inadmisibile sau abuzive și pentru care, la acest moment, potrivit practicii bazate pe vechiul Cod procedură penală, desemnăm un avocat din oficiu deși nu ar fi obligatoriu. În cauzele în care judecătorul apreciază că cererile ar putea fi întemeiate, chiar dacă asistența juridică nu este obligatorie, poate aplica art. 90 alin. 2 Cod procedură penală în sensul desemnării unui apărător din oficiu dacă apreciază că deținutul nu își poate asigura singur apărarea.

2.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia împărtășită în unanimitate de participanți a fost în sensul că asistența juridică în cazul condamnaților aflați în stare de detenție este obligatorie.

Cu ocazia dezbaterilor pe acest punct, s-a mai conturat opinia majoritară că asistența juridică este obligatorie și în cauzele aflate în procedura de cameră preliminară și la acordul de recunoaștere a vinovăției, dacă exista una din situațiile prevăzute de art. 90 Cod procedură penală.

În cadrul dezbaterilor s-a conturat și opinia potrivit căreia în acordul de recunoaștere, instanța exercită un control de legalitate și temeinicie și dacă constată că nu sunt îndeplinite condițiile limitativ prevăzute de art. 480-482 NCPP (limita de 7 ani închisoare, vinovăția inculpatului, asistența juridică obligatorie la încheierea acordului, încheierea în formă scrisă, conținutul acordului reținut de art. 482 NCPP), precum și situația în care consideră că pedeapsa negociată, precum și quantumul și modalitatea de executare a acesteia nu sunt proporționale cu gravitatea faptei și pericolozitatea inculpatului, restituie cauza la procuror.

3. Obligativitatea desemnării unui apărător din oficiu în cauzele în care instanța este sesizată cu un acord de recunoaștere a vinovăției ce vizează o faptă pentru care maximul special al pedepsei închisorii nu este mai mare de 5 ani, iar inculpatul nu se află în niciuna din celelalte situații prevăzute de art. 90 Cod procedură penală ce ar impune asistența juridică obligatorie

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 3)

3.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la discuții au fost unanim de acord cu opinia unanimă a judecătorilor Secției penale și pentru cauze cu minori a Curții, în sensul că se impune desemnarea unui apărător din oficiu pentru inculpat, motivat de dispozițiile art. 484 alin. 2 Cod procedură penală, în conformitate cu care instanța se pronunță asupra acordului de recunoaștere a vinovăției după ascultarea, în altele, și a avocatului inculpatului, cât și de natura acestei proceduri speciale, în cadrul căreia instanța verifică aspectele formale ale acordului încheiat, fără a avea posibilitatea să statueze asupra temeiniciei acuzației formulată împotriva inculpatului, chiar dacă nu poate crea pentru inculpat o situație mai grea decât cea asupra căreia s-a ajuns la acord.

3.2. Argumentele soluției însușite

S-a reținut astfel că în toate situațiile se impune desemnarea unui apărător din oficiu pentru inculpat, **motivat de dispozițiile art. 484 alin. 2 Cod procedură penală, în conformitate cu care instanța se pronunță asupra acordului de recunoaștere a vinovăției după ascultarea, în altele, și a avocatului inculpatului, dispoziție ce duce la concluzia că se impune ca inculpatul să fie asistat de un apărător în toate cazurile.**

S-a mai subliniat și că asistența juridică apare ca fiind necesară având în vedere și natura acestei proceduri speciale, în cadrul căreia instanța verifică aspectele formale ale acordului încheiat, fără a avea posibilitatea să statueze asupra temeiniciei acuzației formulată împotriva inculpatului, chiar dacă nu poate crea pentru inculpat o situație mai grea decât cea asupra căreia s-a ajuns la acord.

3.3. Această problemă de drept a fost discutată și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, structurilor specializate DNA și DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel, ce a avut loc în București, la data de 18 mai 2018. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, structurilor specializate DNA și DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel - București, 18 mai 2018, pag. 70](#))

În opinia INM, câtă vreme prevederile art. 480 alin. (2) teza finală se referă doar la încheierea acordului, iar pentru procedura în fața instanței nu este prevăzută o astfel de obligație nici de normele generale, nici de dispozițiile art. 484 C.p.p., răspunsul este unul negativ. Soluția apare ca ținând seama de logica reglementării: câtă vreme în cazul anumitor infracțiuni, mai puțin grave prin prisma cuantumului pedepsei, legiuitorul nu a prevăzut necesitatea asistenței obligatorii nici măcar în cazul judecării de drept comun, cu atât mai puțin avea motive să o prevadă în cazul unei proceduri cu un caracter contradictoriu limitat. În ceea ce privește referirea din cuprinsul art. 484 alin. (2) C.p.p., la ascultarea avocatului inculpatului, potrivit opiniei INM este vorba despre situația în care acesta este prezent, iar nu de obligația prezenței sale.

Participanții la întâlnire au agreeat, în unanimitate, punctul de vedere exprimat de INM.

4. Obligativitatea desemnării unui apărător din oficiu pentru inculpat în situațiile tranzitorii

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 4)

4.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție dacă este obligatorie desemnarea unui apărător din oficiu pentru inculpat în situațiile tranzitorii, respectiv în situațiile în care acesta a comis o infracțiune înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal, fiind incidente dispozițiile art. 5 Cod penal și s-a dispus trimiterea acestuia în judecată în baza dispozițiilor noului Cod penal, iar în conformitate cu încadrarea juridică în baza căreia s-a dispus trimiterea în judecată nu ar fi incidente dispozițiile art. 90 Cod procedură penală, întrucât maximul special nu depășește 5 ani, însă, dacă s-ar aprecia că legea veche este mai favorabilă, încadrarea juridică potrivit legii vechi ar impune obligativitatea asistenței juridice.

Situațiile frecvent întâlnite în practică au vizat infracțiunile de „furt calificat” și „sustragerea de la recoltarea probelor biologice”, în cazul cărora maximul special al pedepsei închisorii este de 15 ani, respectiv 7 ani în baza legii anterioare, iar practica Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași este de regulă în sensul trimiterii în judecată a inculpaților în baza încadrării juridice pe care este susceptibilă să o primească fapta în temeiul legii penale noi, al cărui special este mai redus.

4.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă a participanților la discuții a fost în sensul opiniei unanim exprimate de judecătorii Secției penale și pentru cauze cu minori a Curții de Apel Iași, și anume că în aceste situații se impune desemnarea unui apărător din oficiu atât pentru inculpatul trimis în judecată prin rechizitoriu cu încadrarea juridică în infracțiuni prevăzute în codul penal anterior a căror pedepse prevăzute de lege sunt de 5 ani închisoare sau mai mare cât și în situația în care sunt trimiși în judecată pentru infracțiuni încadrate juridic în dispozițiile Codului penal în vigoare, dar care au fost săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014, întrucât, și într-un caz și în celălalt, este necesară analiza privind aplicarea legii penale mai favorabile.

4.3. Argumentele soluției însușite

S-a considerat că, în aceste situații tranzitorii, se impune ca de la momentul primirii dosarului să fie desemnați apărători din oficiu pentru inculpați, indiferent de situația juridică concretă a acestora, pentru ca aceștia să beneficieze de apărare calificată, întrucât este posibil oricând ca instanța, în deliberare, să aprecieze că legea veche este mai favorabilă inculpatului.

S-a argumentat, pe de o parte, că stabilirea legii penale mai favorabile presupune o apreciere în concret a tuturor circumstanțelor legate de faptă și de infractor, în strânsă legătură cu operațiunea de individualizare judiciară pe care instanța o face cu ocazia deliberării și, pe de altă parte, că prin schimbarea încadrării juridice sau prin calificarea faptei în sensul reținerii ca fiind mai favorabile dispozițiile legii vechi anterior dezbaterilor s-a putea crea public percepția că instanța deja și-a format opinia cu privire la soluția pe care ar urma să o pronunțe în cauză, mai ales în condițiile în care una din legile succesive prevede anumite instituții juridice pe care o altă lege nu le prevede (exemplu: suspendarea

condiționată a executării pedepsei există doar în Codul penal din 1968, amânarea aplicării pedepsei este o instituție proprie Codului penal actual)

Din aceste motive, pentru ca inculpatul să beneficieze de o apărare calificată indiferent de concluzia la care instanța ar ajunge cu privire la legea penală mai favorabilă și pentru a evita riscul de a se aprecia că instanța și-a format, anterior deliberării, opinia cu privire la legea penală mai favorabilă, în condițiile în care această opinie este strâns legată de soluția pe care instanța este chemată să o pronunțe în cauză, se impune a fi avută în vedere și încadrarea juridică pe care este susceptibilă să o primească fapta în conformitate cu legea penală anterioară, iar dacă potrivit acestei încadrări juridice, maximumul special prevăzut de lege depășește 5 ani, să se procedeze la desemnarea unui apărător din oficiu pentru inculpat.

Titlul IV. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii

Capitolul I. Reguli generale (art. 97-103)

1. Respingerea probelor în apărare solicitate de inculpat în cursul urmăririi penale/nepronunțarea asupra cererii de probe. Sancțiunea încălcării art. 306 alin. 3, 4 Cod procedură penală, art. 100 alin. 1 Cod procedură penală conform căruia, după începerea urmăririi penale, organele de urmărire penală strâng probele, atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2019, pag.1)

1.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Nu se va proceda la verificarea modului în care organele de urmărire penală au evaluat criteriile relevanței sau utilității cu ocazia încuviințării sau respingerii unei probe în cursul urmăririi penale, ci numai dacă proba încuviințată este legală sau dacă a fost administrată în mod legal, cu respectarea garanțiilor procedurale.

1.2. Argumentele soluției însușite

Nu se verifică, în procedura de cameră preliminară, temeinicia sau fiabilitatea probatoriului. Nu constituie, în sine, elemente de nelegalitate în administrarea probelor în cursul urmăririi penale omisiunea organelor de urmărire penală de a administra anumite mijloace de probă sau respingerea probelor propuse a fi administrate în apărare, ori caracterul insuficient al probelor administrate pentru pronunțarea unei soluții de condamnare.

2. Posibilitatea eliminării din conținutul rechizitoriului a referirilor la mijloacele de probă din dosarul de urmărire penală care au fost excluse de judecătorul de cameră preliminară

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2021, pag. 8)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia exprimată de judecătorii participanți este că, în cazul în care probele excluse au fost redactate în rechizitoriu, ca efect al considerentelor Deciziei Curții

Constituționale nr. 22/2018, se va constata neregularitatea actului de sesizare a instanței și se va dispune eliminarea referirilor la aceste mijloace de probă excluse precum și eliminarea redării conținutului acestor mijloace de proba din rechizitoriu.

2.2. Argumentele soluției însușite

În cazul în care probele excluse au fost redade în rechizitoriu, eliminarea referirilor la mijloacele de probă excluse, precum și cea privind eliminarea redării conținutului acestor mijloace de proba din rechizitoriu trebuie dispuse de către judecătorul de cameră preliminară prin încheierea pronunțată (de excludere a probelor), procurorul fiind cel care trebuie să elimine din rechizitoriu pasajele referitoare la existența și analiza probelor a căror nulitate a fost constatată de judecătorul de cameră preliminară. În ce privește înlăturarea din rechizitoriu a pasajelor care redau probe excluse în procedura de camera preliminară, s-a pus problema care este momentul oportun pentru realizarea acestor rectificări de către procuror: mai înainte de rămânerea definitivă a încheierii pronunțate în procedura de cameră preliminară sau după rămânerea definitivă a acesteia. S-a concluzionat că, dacă aceasta s-ar face înainte de rămânerea definitivă a încheierii pronunțate în procedura de cameră preliminară, ar trebui constatată și neregularitatea actului de sesizare, cu acordarea termenului de 5 zile pentru remediere și depunerea unui nou rechizitoriu. Dacă i s-ar pune în vedere procurorului să se conformeze după rămânerea definitivă a încheierii de cameră preliminară (prin necontestare/respingerea contestației), se poate constata neregularitatea rechizitoriului și în faza judecării prin prisma jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene (cauza C-282-20).

2.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel din data de 9-10 martie 2020 ([MINUTA întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel din data de 9-10 martie 2020, București](#)).

În opinia INM, aplicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 22/2018 reclamă numai excluderea mijloacelor de probă din dosar, nu și intervenția, modificarea, refacerea conținutului actelor procesuale din dosar.

Abstracție făcând de această concluzie, în ipoteza în care judecătorul decide, totuși, eliminarea unor pasaje din rechizitoriu, se ridică o a doua problemă, dacă existența acestor pasaje în rechizitoriu ar putea constitui, per se, o neregularitate a acestuia.

În opinia INM, răspunsul este negativ. În principiu, faptul că procurorul se referă la probe, le analizează sau le redă, pentru a-și argumenta dispoziția de trimitere în judecată nu este o deficiență. Apoi, actul nu ar putea fi sancționat pentru o cauză ivită ulterior întocmirii lui.

Prin urmare, înlăturarea pasajelor nu poate avea decât semnificația unei operațiuni materiale, similară celei constând în excluderea materială a mijloacelor de probă; operațiunea este incompatibilă cu refacerea rechizitoriului.

În fine, în cadrul aceleiași abordări, care presupune atare intervenții materiale asupra rechizitoriului, se ridică cea de-a treia problemă, a modului în concret în care intervenția trebuie operată, respectiv dacă dispoziția judecătorului trebuie adusă la îndeplinire de către procuror sau de către altă persoană.

În opinia INM, fiind vorba numai despre o operațiune materială (ștergerea anumitor pasaje din rechizitoriu), ea nu poate fi efectuată de procuror, care nu poate fi solicitat să

efectueze în instanță operațiuni specifice grefei instanței, ci revine acesteia din urmă, în aceleași condiții în care, la nivelul CSM, s-a stabilit că se procedează la înlăturarea mijloacelor de probă (a se vedea adresa CSM nr. 6864/16.07.2018, în sensul că dispoziția de excludere se pune în executare de către grefierul de ședință, care procedează la desigilarea dosarului de urmărire penală, la eliminarea filelor corespunzătoare probelor excluse și la resigilarea dosarului de urmărire penală); în sens contrar, Î.C.C.J. – Secția penală, încheierea nr. 31 din 27 septembrie 2018.

A fost agreată, cu unanimitate, opinia INM, participanții apreciind că înlăturarea din cuprinsul rechizitoriului a unor referiri la probele excluse nu are suport legal; în ipoteza în care o atare înlăturare este totuși dispusă, se impune identificarea exactă de către instanța de judecată a mențiunilor care ar urma să fie înlăturate, această operațiune materială neputând conduce la emiterea unui nou rechizitoriu. Participanții la întâlnire au stabilit că se impune ca problema să fie pusă în discuție și cu ocazia întâlnirii comune cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel.

Capitolul II. Audierea persoanelor (art. 104-131)

Secțiunea 1. Reguli generale în materia audierii persoanelor (art. 104-106)

Secțiunea a 2-a. Audierea suspectului sau a inculpatului (art.107-110)

Secțiunea a 3-a. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente (art. 111-113)

Secțiunea a 4-a. Audierea martorilor (art. 114-124)

1. Posibilitatea excluderii declarațiilor de martor în cazul incidenței art. 118 din Codul de procedură penală.

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2021, pag. 10)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia judecătorilor exprimată în cadrul întâlnirii asupra problemelor dezbătute se circumscrie opiniei conform căreia sancțiunea audierii în calitate de martor a unei persoane care ulterior a devenit suspect/inculpat nu constă în excluderea declarațiilor, ci în lipsirea de efecte a declarației de martor împotriva aceleiași persoane. Corelativ, s-a arătat faptul că declarația de martor produce efecte împotriva altor persoane sau în favoarea sa.

1.2. Argumentele soluției însușite

Declarația dată în calitate de martor a unei persoane care ulterior a devenit suspect/inculpat în cauza respectivă este lipsită de efecte împotriva acelei persoane, astfel încât nu poate fi folosită împotriva acesteia, însă poate fi folosită, fiind producătoare de efecte, în favoarea persoanei respective, precum și împotriva altor persoane. Într-o astfel de

situație nu operează sancțiunea excluderii declarației date ca martor de către o persoană care ulterior a devenit suspect/inculpat în cauza respectivă, ci o atare declarație are efecte limitate, putând fi folosită doar în favoarea respectivei persoane, precum și împotriva altor persoane. Dacă însă proba a fost obținută în mod nelegal sau neloial, sancțiunea care operează este aceea a excluderii probei astfel obținute.

1.3. Problema a fost discutată și în cadrul Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel din data de 24-25 septembrie 2015 ([MINUTA Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel din data de 24-25 septembrie 2015](#)).

Opinia propusă de INM:

Articolul 118 C. proc. pen. consacră dreptul martorului de a nu se autoincrimina într-o cauză penală în care, anterior/ulterior audierii sale, a avut/a dobândit calitatea de suspect/inculpat.

Practic, legiuitorul a avut în vedere atât cazul în care o persoană este audiată în calitate de martor, iar ulterior, după continuarea urmăririi penale față de aceasta, dobândește calitatea de suspect și/sau inculpat, cât și situația în care persoana are deja calitatea de suspect/inculpat iar organul judiciar dispune disjungerea cauzei, dobândind în dosarul nou format calitatea de martor; în aceste cazuri, declarația dată în calitate de martor nu va putea fi folosită împotriva acestuia, dar poate fi folosită în favoarea sa.

Problema se pune în legătură cu modalitatea de valorificare a declarației dată în calitate de martor, astfel încât să fie asigurată echitabilitatea procedurii. Dacă declarația martorului a fost luată de organele judiciare cu respectarea principiului legalității și loialității administrării probelor, astfel încât, pe parcursul audierii, constatându-se că martorul se autoincriminează, se întrerupe administrarea probei (firește, numai dacă recunoașterea prezintă indicii temeinice de fiabilitate) și, eventual, ulterior, se dispune continuarea urmăririi penale față de acesta și reluarea audierii în calitate de suspect, nu se poate constata că proba a fost administrată nelegal, în procedura de cameră preliminară, și să se dispună excluderea. Mai mult, în conținutul declarației respective se pot regăsi informații importante referitoare la participarea altei/altor persoane, contribuția fiecăreia, probe care sunt necesare aflării adevărului și care nu au fost obținute nelegal.

Credem că, în această situație, aspectele care contribuie la propria incriminare a martorului vor fi înlăturate la stabilirea situației de fapt, odată cu analiza fondului cauzei, fără a justifica excluderea probei în camera preliminară.

Pe de altă parte, dacă în cursul audierii, deși martorul s-a autoacuzat, organele judiciare continuă audierea/utilizează mijloace de constrângere pentru a obține declarații în sensul autoincriminării, singura soluție posibilă este excluderea probei obținute nelegal.

OPINIA UNANIMĂ exprimată cu ocazia întâlnirii a fost în sensul precizat de INM, cu argumentele menționate anterior.

[1.6. Potrivit Deciziei CCR nr. 236/2020, soluția legislativă cuprinsă în art. 118 din Codul de procedură penală, care nu reglementează dreptul martorului la tăcere și la neautoincriminare, este neconstituțională.](#)

Secțiunea a 4-a. Audierea martorilor (art. 114-124)
Secțiunea a 5-a. Protecția martorilor (art. 125-130)
Secțiunea a 6-a. Confruntarea (art. 131)

Capitolul III. Identificarea persoanelor și a obiectelor (art. 132-137)

Capitolul IV. Metode speciale de supraveghere sau cercetare (art. 138-153)

1. Supraveghere tehnică – art. 138 alin. 1 lit. a), d) Cod procedură penală: situația în care prin cererea formulată, procurorul solicită „interceptarea și localizarea convorbirilor telefonice”

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2020, pag. 2)

1.1. REZUMATUL SOLUȚIEI ÎNSUȘITE (CVASI-UNANIMITATE)

Solicitarea se impune a fi admisă integral, însă având ca și temei juridic doar dispozițiile art. 138 alin. 1 lit. a) Cod de procedură penală, interceptarea comunicărilor telefonice implicând automat și localizarea acestora.

S-a arătat că în ipoteza în care se solicită și localizarea unei persoane, nu doar localizarea comunicărilor telefonice, se impune admiterea solicitării prin prisma dispozițiilor art. 138 alin. 1 lit. a) și d) Cod de procedură penală.

1.2. Argumentele soluției însușite

Pentru a aprecia astfel, s-a avut în vedere faptul că dispozițiile art. 138 alin. 1 lit. d) Cod procedură penală, care reglementează ca măsură de supraveghere tehnică localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice nu poate fi aplicat decât prin raportare la art. 138 alin. 7 Cod procedură penală, care stipulează că, prin localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice, se înțelege folosirea unor dispozitive care determină locul unde se află persoana sau obiectul la care sunt atașate.

S-a arătat că interpretarea autentică, a legiuitorului, este una neechivocă și are în vedere folosirea de către organele de urmărire penală a unor dispozitive pe care acestea le atașează unei persoane sau unui obiect, în scopul de a o putea localiza sau urmări, aceste dispozitive aparținând tehnicii operative, fiind „plantate” și folosite pentru localizare sau urmărire de către organele de urmărire penală. Telefonul mobil care aparține sau se află în posesia unei anumite persoane și față de care există interes operativ nu reprezintă un dispozitiv atașat de persoană, nu face parte din tehnica organelor de urmărire penală, astfel încât nu se poate încuviința folosirea respectivului telefon mobil, pentru localizarea sau urmărirea unei persoane în baza dispozițiilor art. 138 alin. 1 lit. d) Cod procedură penală.

În susținerea acestui punct de vedere, conform căruia telefonul mobil în sine nu constituie un dispozitiv atașat persoanei în accepțiunea art. 138 alin. 7 Cod procedură penală, vine și un exemplu pe care îl dă doctrina de specialitate, cu privire la faptul că o aplicație instalată/trimisă pe respectivul telefon mobil poate fi considerată un dispozitiv atașat acestuia (Zlati, Slăvoiu, în Cod de procedură penală comentat, coordonator Udriș Mihail).

De asemenea, s-a apreciat în cadrul acestui punct de vedere că „localizarea convorbirilor telefonice”, aspect care prezintă o importanță operativă foarte mare, poate fi încuviințată în baza art. 138 alin. 1 lit. a) Cod procedură penală, fiind inclusă în cadrul noțiunii de „interceptare”, astfel cum aceasta este reglementată de art. 138 alin. 2 Cod procedură penală.

Astfel, s-a arătat că legiuitorul a definit noțiunea de „interceptare” ca fiind aceea care permite: „interceptarea, accesul, monitorizarea, colectarea sau înregistrarea comunicărilor efectuate prin telefon, sistem informatic ori prin orice alt mijloc de comunicare”. Or, prin monitorizare se înțelege supravegherea în timp real, ceea ce permite și localizarea și urmărirea persoanei care efectuează/poartă convorbirea telefonică, adică exact ceea ce solicită organul de urmărire penală, fiind doar o exprimare improprie aceea de „localizare a convorbirii telefonice”. Pe cale de consecință, soluția este aceea de admitere a cererii, integral, cu precizarea corectă a temeiului de drept în baza căreia se încuviințează cererea procurorului, respectiv a art. 138 alin. 1 lit. a) Cod procedură penală și cu arătarea în considerente a motivului pentru care nu se impune menționarea art. 138 alin. 1 lit. d) Cod procedură penală ca temei de drept.

2. Obținere de date de trafic și localizare – art. 152 Cod procedură penală: situația în care procurorul solicită prin cerere, pe lângă datele de trafic și localizare și autorizarea transmiterii a datelor de identificare a echipamentului terminal al utilizatorului unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului, făcând trimitere la dispozițiile art. 2 alin. 1 lit. b) indice 1 din Legea numărul 506/2004

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2020, pag. 4\)](#)

2.1. REZUMATUL SOLUȚIEI ÎNSUȘITE (CVASI-UNANIMITATE)

Solicitățile se impun a fi admise în temeiul dispozițiilor art. 152 Cod de procedură penală raportat la dispozițiile art. 12 indice 1 și art. 2 alin. 1 lit. b) din Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice.

2.2. Argumentele soluției însușite

Art. 152 Cod procedură penală nu face referire la astfel de date de identificare a echipamentului, astfel cum sunt avute în vedere de art. 2 alin. 1 lit. b) ind. 1 din Legea nr. 506/2004, de unde rezultă că art. 152 Cod procedură penală nu conferă organului de urmărire penală posibilitatea de a avea acces la datele de identificare a echipamentului astfel cum acestea sunt definite de art. 2 alin. 1 lit. b) ind. 1 din Legea nr. 506/2004.

S-a apreciat că se confundă datele de identificare a echipamentului terminal al utilizatorului unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului (adică ale telefonului mobil cu privire la care se solicită datele de identificare) cu datele de identificare a echipamentului care sunt definite de art. 2 alin. 1 lit. b) ind. 1 din Legea nr. 506/2004 ca fiind acele „date tehnice ale furnizorilor de servicii de comunicații destinate publicului și ale furnizorului de rețele publice de comunicații electronice, care permit identificarea amplasamentului echipamentelor de comunicații ale acestora, prelucrate în scopul transmiterii unei comunicări printr-o rețea de comunicații electronice sau în scopul facturării contravalorii acestei operațiuni”. Se apreciază, în această opinie, că, din moment ce datele de identificare ale echipamentului definite de art. 2 alin. 1 lit. b) ind. 1 din Legea nr. 506/2004 sunt cele ale furnizorilor de servicii și permit stabilirea amplasamentului echipamentelor de comunicații ale acestora, dispozițiile art. 12 ind. 1 din aceeași lege, care impun comunicarea datelor de identificare a echipamentelor nu pot face trimitere decât la noțiunea astfel cum este definită în art. 2 alin. 1 lit. b) ind. 1.

Pe de altă parte, s-a arătat că datele de identificare ale echipamentului terminal al utilizatorului unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului (adică a telefonului mobil cu privire la care se solicită datele de identificare) sunt incluse în noțiunea de „date de trafic”, reglementată de art. 2 alin. 1 lit. b) din Legea nr. 506/2004 care le definește ca fiind „orice date prelucrate în scopul transmiterii unei comunicări printr-o rețea de comunicații electronice sau în scopul facturării contravalorii acestei operațiuni”, față de definiția menționată neexistând nici un temei de excludere din noțiunea de date de trafic a datelor de identificare a echipamentului terminal al utilizatorului unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului (adică ale telefonului mobil cu privire la care se solicită datele de identificare).

Pe cale de consecință, în această opinie, s-a apreciat că, în soluționarea unei cereri întemeiate pe art. 152 Cod procedură penală, având ca obiect obținerea datelor de trafic (care includ datele de identificare a echipamentului terminal al utilizatorului unui serviciu de comunicații electronice destinat publicului) și de localizare nu se impune a se face nici o referire la art. 2 alin. 1 lit. b) ind. 1 din Legea nr. 506/2004 care definește datele de identificare a echipamentului furnizorului de servicii de telecomunicații.

3. Admisibilitatea unei cereri de transmitere a datelor reținute de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice, întemeiate pe dispozițiile art. 152 Cod de procedură penală raportat la prevederile Legii nr. 235/2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 767/14.10.2015 și la Decizia nr. 440/2014 a Curții Constituționale, prin care s-au declarat neconstituționale dispozițiile Legii nr. 82/2012, deci inclusiv art. 2 alin. 1 ce prevede categoriile de infracțiuni la care face trimitere art. 152 Cod de procedură penală
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 20)

3.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Sunt admisibile cererile de transmitere a datelor reținute de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice, întemeiate pe dispozițiile art. 152 Cod de procedură penală raportat la prevederile art. 12 indice 1 din Legea nr. 506/2004, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 235/2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 767/14.10.2015.

3.2. Argumentele soluției însușite

Sunt admisibile cererile de transmitere a datelor reținute de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice, întemeiate pe dispozițiile art. 152 Cod de procedură penală raportat la prevederile art. 12 indice 1 din Legea nr. 506/2004, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 235/2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 767/14.10.2015.

A fost introdus un temei expres în baza căruia organele judiciare au posibilitatea de a solicita furnizorilor de servicii de comunicații electronice destinate publicului și furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice să pună la dispoziția acestora, de îndată, dar nu mai târziu de 48 de ore, datele de trafic, datele de identificare a echipamentului și datele de localizare, în conformitate cu prevederile referitoare la protecția datelor cu caracter personal.

Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice modificată prin Legea nr. 235/12.10.2015 a preluat definițiile din Legea nr. 677/2001 pentru date de trafic, date de identificare a echipamentelor, date de localizare etc., are prevederi privind stocarea datelor de trafic și ștergerea lor, privind prelucrarea datelor de localizare.

Potrivit temeiului juridic special, privind accesul la date al autorităților, furnizorii de rețele publice de comunicații electronice pun la dispoziția autorităților competente datele de trafic, date de identificare a echipamentelor și datele de localizare, în conformitate cu prevederile referitoare la protecția datelor cu caracter personal, respectiv în conformitate cu prevederile Legii nr. 506/2004 modificată.

Decizia Curții Constituționale nr. 440/2014 nu a declarat neconstituțional art. 152 Cod procedură penală, el continuând să producă efecte cu privire la autorizarea prealabilă, competența judecătorului de drepturi și libertăți de autorizare a transmiterii unor astfel de date și procedura din art. 152 alin. 2 și 3 Cod procedură penală.

4. Înțelesul sintagmei „durata totală a măsurilor de supraveghere tehnică, cu privire la aceeași faptă și persoană”, prevăzută în art. 144 alin. (3) Cod procedură penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2015, pag. 5\)](#)

4.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Durata totală a măsurilor de supraveghere tehnică – prevăzute de art. 138 alin. (1) lit. a) – e) Cod procedură penală - dispuse în cursul urmăririi penale cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă nu poate depăși în aceeași cauză mai mult de 6 luni, cu excepția măsurii de supraveghere video, audio sau prin fotografierea în spații private, care nu poate depăși 120 de zile.

4.2. Argumentele soluției însușite

Sintagma ”durata totală a măsurilor de supraveghere tehnică” prevăzută de art. 144 alin. 3 Cod procedură penală se interpretează în sensul în care persoana nu poate fi supusă măsurilor de supraveghere tehnică indiferent de tipul acestora, pentru aceeași faptă și în aceeași cauză, mai mult de 6 luni sau 120 de zile în cazul metodei de supraveghere video, audio sau prin fotografiere în spații private. Avem în vedere și faptul că în reglementarea anterioară modificării noului Cod penal, prin articolul 102 pct. 91 din legea 255/2013, textul era reglementat astfel ”durata totală a măsurii de supraveghere tehnică...”

4.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel București, 27-28 mai 2021. [\(Minuta întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel București, 27-28 mai 2021\)](#)

În opinia INM durata maximă prevăzută la art. 144 alin. (3) C.p.p. are în vedere nu unul, ci două criterii, cumulative: textul se aplică atunci când măsurile când privesc aceeași persoană, dar și aceeași faptă.

Prin urmare, când în sarcina unei persoane se descoperă fapte noi (lărgindu-se, prin instituția extinderii, cadrul procesual) se vor putea solicita și, respectiv, încuviința măsuri de supraveghere tehnică chiar dacă anterioarele însumaseră deja, în privința acelei persoane, șase luni (respectiv 120 de zile în cazul supravegherii video, audio sau prin fotografiere în spații private).

Doctrina este în același sens: „Pentru determinarea concretă a duratei maxime se ține cont de două criterii cumulative: unitatea de faptă și unitatea de persoană. Dacă urmărirea penală a fost extinsă cu privire la noi fapte pentru care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de

art. 139 alin. (1) și (2) C.p.p., poate fi autorizată supravegherea tehnică a aceleiași persoane pentru perioada necesară aflării adevărului, dar nu mai mult de alte șase luni. Prin urmare, dacă un individ este suspectat de comiterea unei infracțiuni (spre exemplu, de trafic de droguri), dar pe parcursul supravegherii tehnice se descoperă că a comis și o altă infracțiune gravă (spre exemplu, trafic de persoane), extinzându-se urmărirea penală, în raport cu această nouă faptă se poate solicita autorizarea interceptării convorbirilor telefonice pe o durată de șase luni”.

Soluția este aceeași chiar dacă faptele noi nu sunt infracțiuni distincte, ci constituie acte materiale ale unei infracțiuni care făcea deja obiectul cercetării (cazul frecvent al infracțiunii continuate, când se descoperă fapte noi, necunoscute inițial, comise în baza aceleiași rezoluții infracționale cu unele deja cercetate).

În unanimitate a fost însușită opinia INM.

5. Soluția aplicabilă în cazul cererilor privind încuviințarea supravegherii tehnice, prin care se solicită supravegherea audio, video sau prin fotografiere, fără pătrundere în spații private, cu privire la persoana X, cu toate persoanele cu care aceasta se va întâlni în spații publice sau private, în scopul pregătirii sau comiterii infracțiunilor ce fac obiectul urmăririi penale

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 9)

5.1. Prezentarea problemei de drept

Problema a fost ridicată de către Tribunalul Iași, care a precizat că în legătură cu cererile formulate în acest mod, s-au conturat următoarele tipuri de soluții:

- a) admiterea cererii și încuviințarea metodelor de supraveghere tehnică solicitate de procuror, constând în fotografierea, observarea și înregistrarea conversațiilor, mișcărilor și a tuturor activităților efectuate în mediu ambiental (fără pătrunderea în spații private) efectuate de numitul X, în toate locurile publice și cu toate persoanele cu care acesta se va întâlni, în scopul pregătirii sau comiterii infracțiunilor care fac obiectul urmăririi penale;
- b) admiterea cererii și încuviințarea metodelor de supraveghere tehnică solicitate de procuror, constând în fotografierea, observarea și înregistrarea conversațiilor, mișcărilor și a tuturor activităților efectuate în mediu ambiental (fără pătrunderea în spații private) efectuate de numitul X, în toate locurile și cu toate persoanele cu care acesta se va întâlni, în scopul pregătirii sau comiterii infracțiunilor care fac obiectul urmăririi penale;
- c) admiterea cererii și încuviințarea metodelor de supraveghere tehnică solicitate de procuror, constând în fotografierea, observarea și înregistrarea conversațiilor, mișcărilor și a tuturor activităților efectuate în mediul ambiental (fără pătrunderea în spații private) efectuate de numitul X, și cu toate persoanele cu care acesta se va întâlni, în scopul pregătirii sau comiterii infracțiunilor care fac obiectul urmăririi penale;
- d) admiterea cererii și încuviințarea metodelor de supraveghere tehnică solicitate de procuror, constând în fotografierea, observarea și înregistrarea conversațiilor, mișcărilor și a tuturor activităților efectuate (fără pătrunderea în spații private) efectuate de numitul X, și cu toate persoanele cu care acesta se va întâlni, în scopul pregătirii sau comiterii infracțiunilor care fac obiectul urmăririi penale - fără a se mai explicita (în cazul în care procurorul nu indică, în mod exact, prin cererea formulată, locul cu privire la care formulează solicitarea de încuviințare a supravegherii tehnice constând în supravegherea video, audio sau prin fotografiere) cu privire la locul/spațiul public sau, după caz, locul/ spațiul privat.

5.2. Rezumatul soluției însușite (CU MAJORITATE)

Participanții la discuții au opinat în sensul că în astfel de situații se va dispune admiterea cererii și încuviințarea metodelor de supraveghere tehnică solicitate de procuror, constând în fotografierea, observarea și înregistrarea conversațiilor, mișcărilor și a tuturor activităților efectuate (fără pătrunderea în spații private) efectuate de numitul X, și cu toate persoanele cu care acesta se va întâlni, în scopul pregătirii sau comiterii infracțiunilor care fac obiectul urmăririi penale - fără a se mai explicita (în cazul în care procurorul nu indică, în mod exact, prin cererea formulată, locul cu privire la care formulează solicitarea de încuviințare a supravegherii tehnice constând în supravegherea video, audio sau prin fotografiere) cu privire la locul/spațiul public sau, după caz, locul/ spațiul privat.

5.3. Argumentele soluției însușite

S-a argumentat că supravegherea de acest tip (video, audio sau prin fotografiere) este încuviințată cu privire la numitul X, în toate locurile (publice sau private) în care s-ar afla acesta, indiferent de activitățile/mișcările efectuate/desfășurate de numitul X și indiferent de persoanele cu care acesta intră în contact în perioada pentru care este încuviințată supravegherea tehnică.

Dacă însă procurorul urmărește să obțină și încuviințarea ca organele de urmărire penală să pătrundă în spații private indicate pentru a activa sau dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea măsurii supravegherii tehnice, este necesar să solicite în mod expres aceasta judecătorului de drepturi și libertăți competent potrivit legii prin cererea de încuviințare a măsurii supravegherii video, audio sau prin fotografiere.

Supravegherea tehnică - video, audio sau prin fotografiere - poate fi dispusă și cu privire la persoana juridică.

6. Cu privire la cererile întemeiate pe dispozițiile de art. 153 Cod procedură penală, prin care se solicită obținerea de date privind situația financiară a unei persoane. Obligativitatea sau nu a participării procurorului la soluționarea cererii privind obținerea de date privind situația financiară a unei persoane. Posibilitatea încuviințării de către judecătorul de drepturi și libertăți competent potrivit legii a cererii întemeiate pe dispozițiile art. 153 Cod procedură penală, atunci când procurorul, prin solicitarea formulată, nu indică instituția de credit sau instituția care deține date privind situația financiară a unei persoane și formulează solicitarea în abstracto

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 8)

6.1. Prezentarea problemei de drept

Cu privire la cererile întemeiate pe dispozițiile de art. 153 Cod procedură penală, prin care se solicită obținerea de date privind situația financiară a unei persoane, s-au ridicat următoarele probleme:

a) Obligativitatea sau nu a participării procurorului la soluționarea cererii privind obținerea de date privind situația financiară a unei persoane

b) Posibilitatea încuviințării de către judecătorul de drepturi și libertăți competent potrivit legii a cererii întemeiate pe dispozițiile art. 153 Cod procedură penală, atunci când procurorul, prin solicitarea formulată, nu indică instituția de credit sau instituția care deține date privind situația financiară a unei persoane și formulează solicitarea „in abstracto” (de

ex., cererea are următorul conținut: „Solicite, în baza dispozițiilor art. 153 Cod procedură penală, încuviințarea obținerii de date privind situația financiară a inculpatului X.”).

6.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

S-a exprimat **opinia unanimă** că soluționarea cererilor întemeiate pe dispozițiile art. 153 C.p.p. se face de către judecătorul de drepturi și libertăți competent potrivit legii fără participarea procurorului și cu indicarea, de către procurorul de caz, prin cererea formulată, *in concreto* a instituțiilor de credit sau instituția care deține date privind situația financiară a persoanei.

6.3. Argumentele soluției însușite

- cu privire la punctul a):

În urma discuțiilor, s-a exprimat **opinia unanimă** că, în cazul acestui tip de cereri, soluționarea lor se face de către judecătorul de drepturi și libertăți competent potrivit legii **fără participarea procurorului**, întrucât textul de lege (art. 153 din Codul de procedură penală) nu prevede că participarea procurorului este obligatorie, spre deosebire de alte situații/cazuri în care legiuitorul a prevăzut în mod expres că „participarea procurorului este obligatorie”, de ex., la procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică, prevăzută de art. 140 din Codul de procedură penală - art. 140 alin. (3) - sau la procedura de emitere a mandatului de percheziție domiciliară, prevăzută de art. 158 din Codul de procedură penală - art. 158 alin. (5), etc.

S-a argumentat în plus, prin compararea acestei reglementări cu procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică, prevăzută de art. 140 din Codul de procedură penală, și că obținerea de date privind situația financiară a unei persoane nu face parte dintre metodele de supraveghere tehnică prevăzute de art. 138 alin. (1) lit. a) - e) Cod procedură penală, având în vedere dispozițiile art. 138 alin. (13) Cod procedură penală, care arată ce se înțelege prin supraveghere tehnică, respectiv utilizarea uneia dintre metodele de supraveghere tehnică prevăzute de art. 138 alin. (1) lit. a) - e) Cod procedură penală.

- cu privire la punctul b):

În urma discuțiilor purtate, s-a exprimat **opinia unanimă** că, în acest caz, **procurorul este obligat să indice, prin cererea formulată, „in concreto” instituția de credit sau instituția care deține date privind situația financiară a unei persoane**, motivat de împrejurarea că această măsură se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de cercetare penală, prin ordonanță, act procesual care trebuie să cuprindă în mod obligatoriu, alături de alte mențiuni prevăzute de lege, și **„instituția care este în posesia ori care are sub control datele”**, astfel cum se prevede în mod expres la alin. (2) al art. 153 Cod procedură penală.

Ca atare, în cazul în care procurorul nu indică prin cererea de încuviințare formulată, concret, instituția de credit sau instituția care deține date privind situația financiară a unei persoane, judecătorul de drepturi și libertăți competent potrivit legii nu poate încuviința o astfel de solicitare, urmând a o respinge.

6.4. Cu ocazia întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor penale ale curților de apel, ce a avut loc la Brașov, în perioada 4-5 iunie 2015, s-a pus în discuție dacă este obligatorie participarea procurorului la judecarea propunerii de confirmare a ordonanței prin care au fost autorizate provizoriu măsurile de supraveghere tehnică. ([Minuta întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor penale ale curților de apel - Brașov, 4-5 iunie 2015, pag. 10](#))

În legătură cu această problemă, în practica judiciară s-au conturat două opinii.

Prima dintre acestea este în sensul că participarea procurorului este obligatorie în această procedură, întrucât ea implică activitatea de supraveghere tehnică, ceea ce înseamnă că se aplică dispozițiile art. 140 Cod de procedură penală, care constituie norma generală în această materie. În motivarea acestui punct de vedere se mai arată și că potrivit art. 363 Cod procedură penală, participarea procurorului la judecată este obligatorie. Mai mult, considerentele deciziei nr. 3 a Î.C.C.J. din 19.01.2015, în care se reține că dispozițiile art. 363 alin. 1 din Codul de procedură penală instituie o regulă cu caracter general, incidentă ori de câte ori este vorba despre o activitate procesuală de judecată, inclusiv în materia căilor extraordinare de atac, în lipsa unei dispoziții exprese contrare. Ne fiind prevăzută o excepție de la regula generală instituită de art. 363 alin. 1, în sensul unei mențiuni exprese că sesizarea se soluționează fără participarea procurorului, concluzia care se impune este aceea că la soluționarea cauzei având ca obiect cererea de confirmare a măsurii prevăzute de art. 141 participă procurorul.

Într-o altă opinie, participarea procurorului nu este obligatorie, dispozițiile art. 363 alin. 1 C.p.p. reprezentând regula doar în materia judecării, altfel spus privind doar acele cazuri în care se exercită funcția de judecată, în sensul art. 3 alin. 7 C.p.p.

În opinia majorității participanților, acest ultim punct de vedere este cel corect, deoarece dispozițiile art. 363 alin. 1 C.p.p. reprezintă regula doar în materia judecării, iar aplicarea prin analogie a prevederilor art. 140 alin. 3 C.p.p. este criticabilă. În ceea ce privește cererile formulate în cursul urmăririi penale și adresate judecătorului de drepturi și libertăți procurorul participă la soluționarea cererii ori propunerii sale doar atunci când legea prevede expres, neexistând o regulă generală, ci doar dispoziții specifice pentru fiecare tip de cerere sau propunere.

7. Referitor la procedura prevăzută de art. 144 Cod procedură penală, privind prelungirea mandatului de supraveghere tehnică s-a ridicat problema obligativității sau nu a participării procurorului la soluționarea cererii privind prelungirea mandatului de supraveghere tehnică

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 9)

7.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la discuții au opinat în sensul că în cazul cererilor privind prelungirea mandatului de supraveghere tehnică, nu este obligatorie participarea procurorului.

S-a mai opinat că mandatul de supraveghere tehnică nu poate fi prelungit dacă perioada inițială a expirat, ci trebuie solicitat un nou mandat de supraveghere tehnică.

Asupra termenului de soluționare a cererilor privind prelungirea mandatelor de supraveghere tehnică, judecătorul de drepturi și libertăți poate fixa un alt termen decât data sesizării și se pronunță asupra cererii înainte de expirarea mandatului de supraveghere tehnică inițial, dacă prin cererea de prelungire nu se solicită încuviințarea unor noi măsuri de supraveghere tehnică.

7.2. Argumentele soluției însușite

Pentru a aprecia astfel, s-a avut în vedere că textul de lege (art. 144 din Codul de procedură penală) nu prevede că participarea procurorului este obligatorie, spre deosebire de alte situații/cazuri în care legiuitorul a prevăzut în mod expres că „participarea procurorului

este obligatorie”, de ex., la procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică, prevăzută de art. 140 din Codul de procedură penală - art. 140 alin. (3) - sau la procedura de emitere a mandatului de percheziție domiciliară, prevăzută de art. 158 din Codul de procedură penală - art. 158 alin. (5), etc.

8. În ipoteza admiterii unei cereri de prelungire a măsurii speciale de supraveghere sau cercetare a supravegherii tehnice, în condițiile art. 144 Cod procedură penală, este necesară emiterea unui nou mandat de supraveghere tehnică? Totodată, este suficientă formularea unei cereri de prelungire a măsurii speciale de supraveghere a supravegherii tehnice, în condițiile art. 144 Cod procedură penală, în ipoteza în care prin cererea de prelungire se solicită și utilizarea unei metode suplimentare dintre cele prevăzute la art. 138 alin. (1) lit. a) – d) Cod procedură penală sau trebuie formulată o cerere de prelungire a măsurii speciale de supraveghere a supravegherii tehnice, în condițiile art. 144 Cod procedură penală referitoare la metodele de supraveghere încuviințate inițial, precum și o cerere separată de luare a măsurii speciale de supraveghere sau cercetare a supravegherii tehnice, pentru metodele suplimentare solicitate?

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 34\)](#)

8.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În ipoteza admiterii unei cereri de prelungire a măsurii speciale de supraveghere tehnică, în condițiile art. 144 Cod procedură penală, *nu* este necesară emiterea unui nou mandat de supraveghere tehnică, dispozițiile legale neinstituind o obligație în acest sens.

Referitor la cea de-a doua problemă supusă dezbaterii, în exemplul dat, este necesară formularea, de către procuror, a unei cereri de prelungire a măsurii speciale a supravegherii tehnice, în condițiile art. 144 Cod procedură penală, referitoare la metodele de supraveghere încuviințate inițial, precum și a unei *cereri separate* de luare a măsurii speciale de supraveghere a supravegherii tehnice, pentru metodele suplimentare solicitate, *urmând a fi emis un nou mandat de supraveghere doar pentru noua metodă solicitată.*

8.2. Argumentele soluției însușite

Pe de o parte, dispozițiile legale nu instituie o obligație de emitere a unui nou mandat de supraveghere tehnică, în cazul formulării cererii de prelungire. Pe de altă parte, nu poate fi acordată o autorizare pentru ceva ce nu s-a cerut.

Capitolul V. Conservarea datelor informatice (art. 154-155)

Capitolul VI. Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri (art. 156-171)

Secțiunea 1. Percheziția domiciliară (art. 157-164)

1. Modalitatea și termenul de păstrare sau conservare a mijloacelor materiale de probă/corpurile delictive care conțin urme ale infracțiunii, inclusiv materiale biologice care ar putea fi utilizate după rămânerea definitivă a cauzei pentru justificarea unor căi extraordinare de atac

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2018, pag. 3)

1.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție care sunt cazurile în care se poate dispune de către instanță conservarea/păstrarea corpurilor delictive (ex., obiecte folosite ca arme) în cazul infracțiunilor contra vieții, a obiectelor care conțin urme biologice ale făptuitorului sau ale victimelor (ex., îmbrăcăminte) în cazul condamnării definitive a inculpaților și termenul de păstrare al acestor obiecte.

1.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În cazul în care este vorba despre obiecte cu privire la care trebuie dispusă măsura de siguranță a confiscării speciale, fiind incident unul dintre cazurile prevăzute de art. 112 Cod penal, instanța de judecată trebuie să dispună confiscarea.

Celelalte mijloace materiale de probă rămân atașate dosarului cauzei, potrivit art. 162 alin. 3 Cod de procedură penală, ele fiind păstrate până la soluționarea definitivă a cauzei.

1.3. Argumentele soluției însușite

Procedura de conservare la care se referă art. 162 Cod de procedură penală este specifică fazei de urmărire penală, iar judecătorul ar putea dispune conservarea mijloacelor materiale de probă prin încheiere, la scurt timp după înaintarea dosarului de către procuror (în ipoteza în care organul de urmărire penală nu dispune în acest sens).

O eventuală dispoziție a instanței la soluționarea cauzei în sensul conservării mijloacelor materiale de probă ridică mai multe probleme: lipsa unei proceduri de punere în executare a unei astfel de dispoziții; lipsa unor spații adecvate; lipsa concursului unor specialiști care să asigure efectiv conservarea în bune condiții a mijloacelor materiale de probă; riscul major de contaminare a probelor, cu precădere a celor biologice, pe perioada păstrării lor.

În ceea ce privește restituirea către persoanele vătămate sau către membrii familiilor victimelor a bunurilor care le-au aparținut, dar poartă și urme ale infracțiunii, în practică, de cele mai multe ori, nu s-a solicitat și nu s-a dispus în acest sens.

Se impune a fi arătat și că art. 579 alin. 5 Cod de procedură penală reglementează *situația restituirii unor lucruri aflate în păstrarea organelor de cercetare penală*. Restituirea se face de către acestea, după primirea extrasului de pe hotărârea penală prin care s-a dispus restituirea lucrurilor.

A lua în considerare posibilitatea ca la un moment nedeterminat în viitor să fie solicitată reanalizarea unor mijloace de probă, chiar și cu concursul unor tehnologii indisponibile în prezent, drept motivație pentru a dispune, în lipsa unor condiții adecvate de conservare la sediul instanțelor judecătorești și a unor proceduri reglementate expres, conservarea unor mijloace de probă, prin hotărârea judecătorească de soluționare a cauzei, ar fi excesiv și ar pune sub semnul întrebării stabilitatea unui raport juridic penal soluționat definitiv.

2. Tipul soluției pronunțate în materia cererilor formulate de procuror prin care se solicită încuviințarea efectuării percheziției domiciliare/informatică pentru o anumită perioadă, în situația în care judecătorul de drepturi și libertăți admite cererea, dar pentru o altă perioadă mai mică decât cea solicitată de procuror

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 11\)](#)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au apreciat, în unanimitate, în sensul că soluția legală este de admitere și nu de admitere în parte a cererii formulată de procuror, pentru ipoteza dată, în situația în care toate condițiile privind percheziția sunt îndeplinite.

2.2. Argumentele soluției însușite

S-a argumentat că stabilirea duratei de valabilitate a mandatului de percheziție, a măsurilor de supraveghere tehnică sau măsurii de cercetare, durata măsurilor preventive dispuse de judecătorul de drepturi și libertăți, la sesizarea procurorului, nu este un criteriu de admitere în parte a sesizării, cu atât mai mult cu cât pentru o astfel de soluție este necesar ca judecătorul să respingă un capăt de cerere.

Secțiunea a 2-a. Alte forme de percheziție (art. 165-168)

Secțiunea a 3-a. Ridicarea de obiecte și înscrisuri (art. 169-171)

Capitolul VII. Expertiza și constatarea (art. 172-191)

1. Interpretarea dispozițiilor art. 190 alin. (5) din noul Cod de procedură penală – în sensul dacă mai este sau nu necesară sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța competentă, potrivit legii, de către organul de urmărire penală în vederea validării examinării fizice a persoanei, atunci când persoana își exprimă în scris consimțământul pentru a fi examinată fizic

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor II/2014, pag. 10\)](#)

1.1. Prezentarea problemei de drept

Situația concretă supusă dezbaterii: mai este sau nu necesară sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța competentă, potrivit legii, de către organul de urmărire penală în vederea validării examinării fizice a persoanei, atunci când persoana își exprimă în scris consimțământul pentru a fi examinată fizic?

1.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia împărtășită în unanimitate de participanți a fost în sensul că este necesar a se dispune validarea examinării fizice a persoanei în toate situațiile, mai puțin în situațiile prevăzute de alin. 8 al art. 190 Cod procedură penală.

1.3. Argumentele soluției însușite

Din examinarea dispozițiilor art. 190 C. pr. penală, rezultă că întreaga procedură a examinării fizice a persoanei este supusă dispoziției judecătorului de drepturi și libertăți, care este autoritate judiciară independentă și imparțială, față de natura măsurii care implică restrângerea unor drepturi fundamentale (dreptul la viață privată, demnitate umană și integritate fizică) ce impune necesitatea verificării respectării condițiilor prevăzute de lege, încălcarea lor atrăgând excluderea probelor obținute prin examinarea fizică.

În cadrul procedurii, judecătorul de drepturi și libertăți are următoarele competențe:

- dispune, prin încheiere, examinarea fizică, în lipsa consimțământului scris al persoanelor vizate de text, la cererea motivată a procurorului (art. 190 alin. 2) în condițiile alin. 4, sau

- autorizează efectuarea examinării fizice, în condițiile alin. 4, în cazul în care persoana examinată își exprimă în scris consimțământul sau în cazul în care există urgență, când nu există riscul întârzierii cercetărilor, al pierderii, al alterării sau distrugerii probelor, sau

- validează examinarea fizică efectuată deja de organele de urmărire penală, în baza ordonanței de efectuare a examinării fizice dispusă de acestea, când obținerea autorizării judecătorului ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor.

Judecătorul de drepturi și libertăți validează examinarea fizică efectuată deja, în cazul în care persoana examinată își exprimă consimțământul în scris sau în cazul în care există urgență (art. 190 alin. 5).

Cazul de urgență poate exista și în situația în care persoanele avute în vedere de text nu și-au exprimat consimțământul în scris, când devin aplicabile dispozițiile alin. 5 art. 190 C. pr. pen. (dispoziția judecătorului de drepturi și libertăți de validare a examinării fizice).

Pentru a dispune validarea examinării fizice efectuate de organele de urmărire penală, judecătorul de drepturi și libertăți constată respectarea dispozițiilor prevăzute la alin. 2 al art. 190 C. pr. pen.

În cazul în care persoana examinată își exprimă în scris consimțământul, este necesară, după caz, autorizarea examinării fizice sau validarea examinării fizice efectuate de organele de urmărire penală.

Logica reglementării autorizării sau validării examinării fizice, în cazul în care persoana examinată își exprimă în scris consimțământul, stă în verificarea condițiilor prevăzute în alin. 2 teza a II-a, respectiv dacă măsura dispusă prin ordonanța organului de urmărire penală a fost necesară pentru stabilirea unor fapte sau împrejurări care să asigure buna desfășurare a urmăririi penale ori pentru a se determina dacă o anumită urmă sau 13 consecință a infracțiunii poate fi găsită pe corpul sau în interiorul corpului acesteia (condiții de fond pentru dispunerea acestei măsuri), având în vedere că procesul penal se află în faza începerii urmăririi penale in rem, persoanele vizate de text au calitate de făptuitori fără să fi devenit suspecti, așa încât se asigură garantarea drepturilor lor procesuale în această fază procesuală incipientă, prin supunerea măsurii controlului judecătorului.

1.4. La întâlnirea reprezentanților CSM cu președinții secțiilor penale de la ÎCCJ și curți de apel, din 27 - 28 noiembrie 2014, pe această problemă de drept s-a concluzionat că validarea examinării fizice a persoanei, dispusă prin ordonanță, în condițiile în care exprimă consimțământul în scris pentru examinare, este necesară și în cazul existenței consimțământului, nu doar în situații în care a existat urgență. ([*Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție și curțile de apel - Curtea de Apel București, 27-28 noiembrie 2014, pag. 10*](#))

Problema de drept a fost repusă în discuție și cu ocazia întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din 14-15 mai 2015. ([Minuta întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 14-15 mai 2015, pag. 10](#))

În opinia majorității participanților la întâlnire, față de conținutul art. 190 alin. (5) C. proc. pen., o astfel de validare este necesară.

Este adevărat, formularea este, cel mai probabil, urmarea unei erori de redactare, intenția legiuitorului fiind aceea de a reglementa, în cuprinsul alin. (5), situația în care persoana nu își exprimă consimțământul și există urgență. Firul logic al textului pledează în acest sens. Cum, însă, nu se poate ajunge, pe cale de interpretare, la concluzia că un text are înțelesul contrar celui care rezultă din conținutul său, nu putem interpreta art. 190 alin. (5) decât în sensul că examinarea trebuie validată de către judecător și atunci când există consimțământul persoanei.

Notă: Articolul 190 alin. (5) a fost modificat prin O.U.G. nr. 18/2016.

Capitolul VIII. Cercetarea locului faptei și reconstituirea (art.192-195)

Capitolul IX. Fotografierea și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane (art. 196)

Capitolul X. Mijloace materiale de probă (art. 197)

Capitolul XI. Încrisurile (art. 198-201)

Titlul V. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale (art. 202-256)

Capitolul I. Măsurile preventive (art. 202-244)

Secțiunea 1. Dispoziții generale (art. 202-208)

1. Dispozițiile pe care trebuie să le cuprindă minuta/dispozitivul încheierii/deciziei pronunțate de judecătorul de cameră preliminară/instanța de judecată în cazul în care admite pe cale principală sau în cadrul verificării periodice a legalității și temeiniciei măsurii preventive înlocuirea unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă mai ușoară

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2019, pag.16\)](#)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Se impune precizarea duratei pentru care se dispune înlocuirea unei măsuri preventive, indiferent de faptul că înlocuirea vizează o măsură preventivă mai ușoară sau una mai severă.

1.2. Argumentele soluției însușite

În unanimitate, s-a apreciat în sensul în care **nu** se poate dispune luarea/înlocuirea unei măsuri preventive cu o altă măsură **fără precizarea expresă a duratei acesteia**.

Este adevărat că în practica judiciară, dar și în literatura de specialitate a fost exprimată și opinia contrară, argumentată prin dificultatea pe care o presupune calculul duratei acesteia, dacă a fost dispusă inițial pe o altă durată decât 60 de zile, dar acest motiv nu poate justifica luarea unei măsuri preventive a cărei durată este implicită și, în principiu, nemotivată.

Opinia **unanimă** a judecătorilor prezenți la întrunirea din **31.01.2020** a fost în sensul că se impune **precizarea duratei** pentru care se dispune **înlocuirea** unei măsuri preventive, indiferent de faptul că înlocuirea vizează o măsură preventivă mai ușoară sau una mai severă.

Cu prilejul verificărilor ulterioare, dacă subzistă temeiurile și nu au apărut altele noi, se constată legalitatea și temeinicia măsurii preventive, care se menține.

Se impune a fi arătat că prima verificare a măsurii preventive, după înlocuirea măsurii preventive anterioare, are loc în interiorul duratei pentru care a fost dispusă noua măsură preventivă, iar nu în interiorul termenelor generale prev. de 207 alin. 6 sau alin. 7 Cod de procedură penală în faza de cameră preliminară, respectiv art. 208 alin. 4 sau alin. 5 Cod de procedură penală în faza de judecată.

1.3. Problema de drept a fost dezbătută și la întâlnirea președinților Secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, organizată la Târgu Mureș în perioada 29-30 septembrie 2016 ([MINUTA Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016](#))

Majoritatea judecătorilor prezenți au considerat că la luarea măsurii preventive a controlului judiciar trebuie precizată durata pentru care se dispune această măsură, iar la verificările ulterioare nu se mai impune această precizare. La verificările ulterioare se va menține măsura preventivă prin raportare la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a luat această măsură, respectiv de la expirarea termenului de 60 de zile.

2. Obligația judecătorului de camera preliminară și a instanței de judecată ca, într-o cauză care are drept obiect verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive, conform art. 207 și 208 Cod procedură penală, de a constata legalitatea măsurii preventive înainte de a dispune fie înlocuirea acesteia cu o măsură mai ușoară, în cazul în care ca urmare a evaluării împrejurărilor concrete ale cauzei și a conduitei procesuale a inculpatului se apreciază că măsura preventivă mai ușoară este suficientă, fie revocarea măsurii datorită încetării temeiurilor care au determinat luarea acesteia

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2016, pag. 19\)](#)

2.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție dacă judecătorul de cameră preliminară și instanța de judecată au obligația ca, într-o cauză care are drept obiect verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive, conform art. 207 și 208 Cod procedură penală, de a constata legalitatea măsurii preventive înainte de a dispune fie înlocuirea acesteia cu o măsură mai ușoară, în cazul în care ca urmare a evaluării împrejurărilor concrete ale cauzei și a conduitei procesuale a

inculpatului se apreciază că măsura preventivă mai ușoară este suficientă, fie revocarea măsurii datorită încetării temeiurilor care au determinat luarea acesteia.

2.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în cursul judecării are obligația de verificare a legalității și temeiniciei măsurii preventive conform art. 207 alin. 2, respectiv 208 alin. 2 Cod procedură penală, verificare care reprezintă o operațiune intrinsecă și implicită procedurii, în urma căreia pronunță soluțiile prevăzute de art. 207 alin. 4 – menținerea măsurii sau 207 alin. 5 combinat cu art. 242 alin. 1 Cod procedură penală – revocarea măsurii și punerii de îndată în libertate a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză (dispoziție care se aplică în mod corespunzător și în cazul judecării –art. 208 alin. 3 Cod procedură penală) sau soluțiile prevăzute de art. 242 alin. 2 sau alin. 3 Cod procedură penală de înlocuire a măsurii preventive.

2.3. Argumentele soluției însușite

Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în cursul judecării are obligația de verificare a legalității și temeiniciei măsurii preventive conform art. 207 alin. 2, respectiv 208 alin. 2 Cod procedură penală, verificare care reprezintă o operațiune intrinsecă și implicită procedurii, în urma căreia pronunță soluțiile prevăzute de art. 207 alin. 4 – menținerea măsurii sau 207 alin. 5 combinat cu art. 242 alin. 1 Cod procedură penală – revocarea măsurii și punerii de îndată în libertate a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză (dispoziție care se aplică în mod corespunzător și în cazul judecării –art. 208 alin. 3 Cod procedură penală) sau soluțiile prevăzute de art. 242 alin. 2 sau alin. 3 Cod procedură penală de înlocuire a măsurii preventive.

Dispozițiile art. 207 și, respectiv, art. 208 Cod procedură penală nu prevăd soluția constatării ca legală și temeinică a măsurii preventive.

Verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive trebuie să se regăsească în considerentele încheierii penale pronunțate, fiind suficientă, pentru legalitatea încheierii, dispoziția judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, de menținere a măsurii, de revocare sau de înlocuire a măsurii preventive, fără constatarea expresă, prin minută, a legalității și temeiniciei măsurii preventive, care nu este prevăzută între soluții, de Codul de procedură penală.

3. Verificarea măsurilor preventive, conform art. 348 din Codul de procedură penală, în cazul contestațiilor formulate în procedura de cameră preliminară, conform art. 347 din Codul de procedură penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 8\)](#)

3.1. Prezentarea problemei de drept

Au fost avute în vedere mai multe ipoteze.

Ipoteza 1:

- dacă judecătorul de cameră preliminară (de la tribunal/curte de apel, ca instanță de control judiciar) investit cu soluționarea contestației prevăzute de art. 347 din Codul de

procedură penală are obligația de a verifica din oficiu legalitatea/temeinicia măsurii preventive în termenul de 3 zile (de la înregistrarea dosarului/contestației la instanța tribunalului/curții de apel) prev. de art. 207 alin. (2) din Codul de procedură penală, câtă vreme dispozițiile art. 348 alin. (2) din Codul de procedură penală prevăd că judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, investit cu soluționarea contestației, verifică legalitatea și temeinicia măsurii preventive, procedând potrivit dispozițiilor art. 207, sau nu este ținut de acest termen [care este un termen de recomandare prevăzut de lege doar pentru ipoteza înregistrării dosarului la instanța ca urmare a emiterii rechizitoriului și dispunerii trimiterii în judecată a inculpatului, conform art. 207 alin. (1) din Codul de procedură penală], însă cu obligația de a verifica legalitatea/temeinicia măsurii preventive înainte de expirarea duratei acesteia;

3.2. Rezumatul soluției însușite (unanimitate) este în sensul că judecătorul de cameră preliminară investit cu soluționarea contestației, prevăzută de art. 347 Cod procedură penală este obligat să verifice legalitatea și temeinicia măsurii preventive, înainte de expirarea duratei acesteia.

Argumentele soluției însușite:

În ipoteza dată, judecătorul de cameră preliminară, în contestația prevăzută de art. 347 Cod procedură penală, este obligat să verifice legalitatea și temeinicia măsurii preventive, înainte de expirarea duratei acesteia, nefiind ținut de respectarea termenului de 3 zile, prevăzut de art. 207 alin. 2 Cod procedură penală, care este un termen de recomandare prevăzut de lege pentru ipoteza înregistrării dosarului la instanță, ca urmare a înaintării rechizitoriului și dispunerii trimiterii în judecată, conform art. 207 alin. 1 Cod procedură penală.

Termenul obligatoriu ce trebuie respectat în procedura contestației constă în verificarea măsurii preventive înainte de expirarea duratei acesteia.

Ipoteza 2:

- dacă, după pronunțarea încheierilor prev. de art. 346 alin. (I) - alin. (4 indice 2) din Codul de procedură penală, dar mai înainte de rămânerea definitivă a acestora, judecătorul care s-a dezinvestit (prin pronunțarea încheierii respective) mai este competent a verifica legalitatea și temeinicia măsurii preventive, conform art. 348 rap. la art. 207 din Codul de procedură penală, în următoarele situații particulare:

a) s-a înregistrat la instanță contestația/cel puțin o contestație prev. de art. 347 din Codul de procedură penală, dar nu a fost investită (încă) instanța de control judiciar cu soluționarea contestației/contestațiilor respective - în ipoteza în care din motive obiective (de exemplu, în situația în care nu s-au restituit dovezile de îndeplinire a procedurii de comunicare a încheierii respective privind unele dintre părți/persoane vătămate) nu a fost înaintat dosarul cu contestația/contestațiile declarata/e la instanța de control judiciar - și se impune în cauză verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive (expiră durata măsurii preventive).

Rezumatul soluției însușite (unanimitate) este în sensul că verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive se face de judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizoriu, atâta timp cât nu a fost încă investită, respectiv, efectiv sesizată.

Argumentele soluției însușite se referă la faptul că judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară este investit cu soluționarea contestației numai după

înregistrarea cauzei la instanța ierarhic superioară și nu prin declararea contestației înregistrată la instanța sesizată cu rechizitoriu. Este esențial momentul sesizării efective, care este cel al înregistrării contestației, prevăzută de art. 347 Cod procedură penală, la instanța competentă, ierarhic superioară.

Ipoteza 3:

- nu s-a înregistrat la instanță contestația/nicio contestație prev. de art. 347 din Codul de procedură penală, nefiind expirat (pentru unele dintre părți) termenul prev. de art. 347 alin. (1) din Codul de procedură penală, însă se impune în cauză verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive (expiră durata măsurii preventive);

Argumente:

Verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive se face de judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată cu rechizitoriu, câtă vreme nu a fost încă „investit” cu soluționarea contestației prevăzute de art. 347 din Codul de procedură penală judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, având în vedere dispozițiile exprese în acest sens prevăzute de art. 348 alin. (2) din Codul de procedură penală, existând într-o atare ipoteză posibila situație de a nu fi formulată/declarată în cauză calea de atac a contestației prev. de art. 347 din Codul de procedură penală de către niciuna dintre părți/persoana vătămată sau de către procuror.

Ipoteza 4:

- în mod similar (pentru identitate de rațiune), în situațiile de la punctele 1 și 2, cui îi aparține competența de soluționare a unor eventuale cereri de revocare/înlocuire a măsurilor preventive formulate în cauză?

Rezumatul soluției însușite (unanimitate) este în sensul că cererile de revocare/înlocuire a măsurilor preventive formulate în cauză revin spre soluționare în competența judecătorului de cameră preliminară de la instanța investită cu rechizitoriu sau judecătorului de cameră preliminară investit cu contestația la soluția dată în cameră preliminară, după cum acesta a fost investit sau nu cu judecarea căii de atac a contestației, prevăzută de art. 345 Cod procedură penală, prin înregistrarea contestației la instanța ierarhic superioară.

Ipoteza 5:

- dacă judecătorul care soluționează (prin încheiere definitivă) contestația formulată conform art. 347 din Codul de procedură penală, procedând la verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive la termenul de soluționare (în fond) a contestației se poate pronunța prin aceeași încheiere (definitivă) atât asupra măsurii preventive, cât și asupra contestației sau este necesar a se pronunța prin încheieri diferite (ambele definitive) - una în materia prevenției, conform art. 348 Codul de procedură penală (definitivă), una în materia contestației, conform art. 347 din Codul de procedura penala (definitivă).

Rezumatul soluției însușite (unanimitate) este în sensul că nu este necesar ca judecătorul de cameră preliminară care soluționează contestația să se pronunțe prin încheieri diferite asupra verificării măsurii preventive și asupra contestației, fiind de preferat să se pronunțe prin aceeași încheiere, dacă măsura preventivă nu expiră la un moment anterior soluționării pe fond a contestației formulate.

3.2. În strânsă legătură cu această chestiune, cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel ce a avut loc la Târgu Mureș, în perioada 29-30 septembrie 2016, s-a pus în discuție cui îi aparține competența de soluționare a cererilor formulate de inculpați, vizând măsurile preventive, în procedura soluționării contestației întemeiată pe dispozițiile art. 347 alin. (1) Cod procedură penală, după modificarea dispozițiilor art. 348 alin. (2) Cod procedură penală prin Legea nr. 75/28.04.2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334/29.04.2016, în vigoare din data de 02.05.2016, în sensul dacă astfel de cereri se impun a fi soluționate de judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond sau de cel de la instanța ierarhic superioară investită cu soluționarea contestației și în posesia căreia se află dosarul, la momentul formulării cererii privind măsura preventivă (*Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016, pag. 26*).

Într-o opinie, care se regăsește exprimată prin încheierea de ședință din camera de consiliu din data de 24.05.2016, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală în dosarul nr. 42389/3/2015/a18, aflat în procedura soluționării contestației întemeiată pe dispozițiile art. 347 alin. (1) C.pr.pen., s-a apreciat că cererea unuia din inculpați de constatare a încetării de drept a măsurii preventive a controlului judiciar, iar în subsidiar de modificare a controlului judiciar trebuie soluționată de judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond, care, la rândul său, înaintase respectiva cerere, spre competență soluționare la instanța de control judiciar. Ivindu-se un conflict negativ de competență, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, prin încheierea din data de 17.06.2016, pronunțată în dosarul nr. 2072/1/2016, încă nemotivată, a stabilit competența de soluționare a respectivei cereri în favoarea Tribunalului București, ca instanță de fond, căreia i s-a înaintat dosarul.

Într-o altă opinie, care încă nu se regăsește exprimată într-o hotărâre judecătorească, se apreciază că dispozițiile art. 348 alin. (2) C.pr.pen., astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 75/28.04.2016, impun instanței ierarhic superioare ori completului competent de la Înalta Curte de Casație și Justiție, investit cu soluționarea contestației întemeiată pe dispozițiile art. 347 176 alin. (1) C.pr.pen., nu numai să verifice legalitatea și temeinicia măsurii preventive și să procedeze potrivit dispozițiilor art. 207 C.pr.pen., dar și să soluționeze orice alte cereri formulate de inculpații aflați sub imperiul anumitor măsuri preventive. În susținerea acestei opinii s-a considerat că rațiunea modificării art. 348 alin. (2) C.pr.pen. a fost aceea ca instanța ierarhic superioară să fie cea care să verifice și să rezolve toate incidentele ivite cu referire la măsurile preventive, pentru a se gestiona mai bine situațiile juridice ale inculpaților aflați sub imperiul unor măsuri preventive, dar și pentru a nu se tergiversa soluționarea contestației împotriva încheierii prevăzute de art. 346 alin. (1) C.pr.pen., prin trimiterea succesivă a dosarului între cele două instanțe.

Participanții la întâlnire au concluzionat că, prin modificarea art. 348 alin. (2) Cod procedură penală legiuitorul s-a referit doar la verificarea periodică a măsurii, în lipsa căreia măsura poate să expire, de aici și trimiterea expresă la art. 207; în plus, și constatarea unei eventuale încetări de drept se poate face de judecătorul de cameră preliminară investit cu soluționarea contestației și se putea face chiar anterior modificării invocate, având în vedere prevederile art. 241 alin. (2) Cod procedură penală, care se referă la instanța în fața căreia se află cauza. În cazul celorlalte cereri, s-a apreciat că ele urmează regimul de drept comun, fiind soluționate de judecătorul de la prima instanță. Avem în vedere faptul că soluția adoptată de legiuitor, care dă posibilitatea de a se pronunța cu privire la măsurile preventive unui judecător care depășește astfel limitele investiției sale, nu poate să fie decât una de excepție, deci limitată la cazurile la care legea se referă expres; sfera de aplicare a art. 348 alin. (2) Cod procedură penală nu poate să fie extinsă pe cale de interpretare.

4. Calea de atac a încheierii de luare, revocare sau înlocuire a unei măsuri preventive pronunțate în condițiile art. 399 alin. 10 din Codul de procedură penală, respectiv după pronunțarea hotărârii și până la sesizarea instanței de apel

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2014, pag. 6)

4.1. Prezentarea problemei de drept

Inculpatul S.N.C. a fost condamnat prin sentința penală nr. 234/30.01.2014 a Judecătoriei Iași, în dosarul 27463/245/2013*/a1, hotărâre prin care s-a menținut și arestarea preventivă.

Prin încheierea de ședință din 19.02.2012, pronunțată de Judecătoria Iași în același dosar, s-a dispus, la cererea inculpatului, în baza disp. art. 399 alin. 10 și art. 242 alin. 2 din Codul de procedură penală, înlocuirea arestării preventive a inculpatului cu măsura preventivă a controlului judiciar, menționându-se în minută și dispozitiv că încheierea poate fi atacată cu apel, odată cu fondul.

În calea de atac a apelului declarat doar de inculpat, Curtea de apel, la data de 24.02.2014, a apreciat că încheierea prin care se dispune asupra măsurilor preventive după pronunțarea hotărârii și până la sesizarea instanței de apel poate fi atacată, potrivit disp. art. 206 din Codul de procedură penală, cu contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare, și întrucât nu a fost formulată o astfel de cale de atac de procuror, a constatat că a rămasă definitivă încheierea de înlocuire a măsurii arestării preventive cu cea a controlului judiciar, dispunând, în consecință punerea de îndată, în libertate a inculpatului.

Într-o opinie, competența de a judeca contestația împotriva încheierii penale de luare, revocare sau înlocuire a unei măsuri preventive dispusă după pronunțarea hotărârii revine tribunalului, dacă judecata în primă instanță a avut loc la judecătoria.

Într-o a doua opinie, competența aparține instanței de apel, cu argumentul că judecata trebuie privită în ansamblu și nu poate avea loc o interpretare pe măsura preventivă; curtea de apel reevaluează fondul, astfel că apare contra naturii ca acea contestație să se judece de tribunal.

Opinia unanimă a judecătorilor Secției penale și pentru cauze cu minori din cadrul Curții de Apel Iași a fost în sensul că încheierea penală de luare, revocare sau înlocuire a unei măsuri preventive dispusă după pronunțarea hotărârii, până la sesizarea instanței de apel poate fi atacată separat, cu contestație prevăzută de art. 206 C.proc.pen., și nu cu calea de atac a apelului prevăzută pentru hotărârea pronunțată în fond, fiind considerată o încheiere dată în cursul judecății prin care se dispune asupra măsurilor preventive.

4.3. Rezumatul soluției însușite

În finalul dezbaterilor cu privire la această chestiune, nu s-a ajuns la o soluție majoritară, urmând ca problema de drept prezentată să fie evaluată de către curte.

5. Cu privire la aplicarea art. 207 din noul Cod de procedură penală, privind obligația instanței de a verifica din oficiu, la primirea dosarului cu rechizitoriu (după sesizarea instanței prin rechizitoriu), legalitatea și temeinicia măsurilor preventive

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2014, pag. 5)

5.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite (CU MAJORITATE)

Potrivit opiniei majorității participanților la întâlnire, instanței sesizate prin rechizitoriu nu îi incumbă obligația de a verifica legalitatea și temeinicia oricărei măsuri preventive luate față de inculpat în cursul urmăririi penale, măsură aflată în curs la data investirii judecătorului de cameră preliminară cu rechizitoriul.

Pentru a aprecia astfel, s-au avut în vedere dispozițiile art. 207 alin. (1) din noul Cod de procedură penală care fac referire la măsurile preventive susceptibile de a fi luate/dispuse pe/pentru o anumită durată [art. 207 alin. (1) din noul Cod de procedură penală, potrivit căroră „Când procurorul dispune trimiterea în judecată a inculpatului față de care s-a dispus o măsură preventivă, rechizitoriu, împreună cu dosarul cauzei se înaintează (...) cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia”]. În același sens sunt și prevederile art. 207 alin. (2) din noul Cod de procedură penală, care, de asemenea, face vorbire despre obligația judecătorului de cameră preliminară de a proceda la verificarea din oficiu a legalității și temeiniciei măsurii preventive, înainte de expirarea acesteia [art. 207 alin. (2) din noul Cod de procedură penală: „În termen de 3 zile de la înregistrarea dosarului, judecătorul de cameră preliminară verifică din oficiu legalitatea și temeinicia măsurii preventive, înainte de expirarea duratei acesteia, cu citarea inculpatului”].

S-a susținut în argumentarea acestei opinii, că, deși, textele legale sus-citate [respectiv, art. 207 alin. (1) și (2) din noul Cod de procedură penală] folosesc - pe de o parte - sintagma „măsuri preventive” (fără deci a opera vreo distincție cu privire la acestea: control judiciar, control judiciar pe cauțiune, arest la domiciliu sau arestare preventivă), aceleași texte legale explicitează - pe de alte parte - despre care măsuri preventive este vorba, **respectiv doar despre măsurile preventive care au fost luate sau care s-au dispus pentru o anumită durată**, pentru că în fiecare dintre alineatele (1) și (2) ale art. 207 din noul Cod de procedură penală se folosește sintagma „**înainte de expirarea duratei acesteia**” (adică înainte de expirarea duratei măsurii preventive); or, singurele măsuri preventive luate față de inculpat - măsuri preventive susceptibile (și) de a fi prelungite sau menținute, după caz, în funcție de faza procesuală a cauzei: urmărire penală sau judecată - și care se dispun pentru o anumită durată sunt arestul la domiciliu (conform art. 222 din noul Cod de procedură penală, care reglementează „Durata arestului la domiciliu”) și arestarea preventivă (conform art. 226 alin. (2) din noul Cod de procedură penală, care prevede că: „Arestarea preventivă a inculpatului poate fi dispusă pentru cel mult 30 de zile”).

Ca atare, se susține în argumentarea acestei opinii că doar atunci când instanța este investită cu rechizitoriu, iar inculpatul este trimis în judecată în stare de arest preventiv sau de arest la domiciliu, judecătorul de cameră preliminară este obligat a proceda la verificarea din oficiu a legalității și temeiniciei măsurii preventive respective (arestare preventivă sau, după caz, arest la domiciliu), înainte de expirarea duratei acesteia.

Per a contrario, în cazul în care instanța este investită cu rechizitoriu, iar inculpatul este trimis în judecată aflându-se sub imperiul măsurii preventive a controlului judiciar sau a controlului pe cauțiune, judecătorul de cameră preliminară nu mai este obligat a verifica, din oficiu, în procedura în procedura prevăzută de art. 207 Cod de procedură penală legalitatea și temeinicia măsurii preventive respective (control judiciar sau, după caz, control judiciar pe cauțiune) și aceasta - în plus față de argumentele sus-expus - și pentru că judecătorul de cameră preliminară poate oricând, dar în procedura prevăzută de art. 242 din noul Cod de procedură penală, care reglementează „Revocarea măsurilor preventive și înlocuirea unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă”) din oficiu (deci, nu numai la cerere) să aprecieze dacă se impune sau nu revocarea unei astfel de măsuri preventive sau înlocuirea acesteia cu o altă măsură preventivă (mai ușoară sau chiar mai grea decât cea inițială luată față de inculpat), procedură care impune, în mod obligatoriu, din partea judecătorului de cameră preliminară de a efectua controlul de legalitate și/sau temeinicie cu privire la măsura

preventivă respectivă, astfel încât să poată decide dacă se impune sau nu, după caz, revocarea sau înlocuirea respectivei măsuri preventive.

S-a susținut în plus că măsura preventivă a controlului judiciar sau a controlului pe cauțiune, nemaifiind limitată, în cursul urmăririi penale, la o anumită durată care să fie prevăzută expres de către lege (spre deosebire de reglementarea anterioară, când, în cursul urmăririi penale, măsura preventivă a obligării de a nu părăsi localitatea sau țara se putea lua pentru o perioadă de cel mult 30 de zile, după care se putea prelungi în cazurile și condițiile prevăzute de lege) durează până la momentul la care este constatată revocată sau înlocuită, după caz, în condițiile legii, cu o altă măsură preventivă.

Aceleași argumente sunt aduse și în ce privește „*Verificarea măsurilor preventive în cursul judecătii*”, în *procedura prevăzută de art. 208 din noul Cod de procedură penală*.

Și în cursul urmăririi penale, judecătorul de drepturi și libertăți nu verifică legalitatea și temeinicia măsurii controlului judiciar sau a controlului judiciar pe cauțiune, măsura odată luată, de procuror (poate fi examinată în plângere de judecătorul de drepturi și libertăți) sau de judecătorul de drepturi și libertăți, urmând a-și produce efectele până la momentul la care este revocată sau înlocuită pe temeiurile prevăzute de lege, în faza de urmărire penală.

6. Momentul de la care curge termenul de declarare a căii de atac a contestației împotriva încheierilor pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți/judecătorul de cameră preliminară. Întocmirea minutei la finalizarea procedurii de cameră preliminară

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/ 2015, pag. 19)

6.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Opinia majoritară a participanților este în sensul că, termenul pentru formularea contestației curge de la comunicarea minutei (dispozitivul încheierii judecătorului de drepturi și libertăți/judecătorului de cameră preliminară prin care se pronunță asupra măsurilor preventive sau cu privire la finalizarea camerei preliminare); în opinia unanimă la finalizarea camerei preliminare se întocmește minută.

6.2. Argumentele soluției însușite

Utilizarea sintagmei „încheiere motivată”, în cuprinsul art. 203 alin. 5 și 6 Cod procedură penală, precum și în art. 346 alin. 1 Cod procedură penală are ca scop precizarea expresă a legiuitorului în sensul necesității argumentării soluțiilor dispuse prin acest tip de încheieri, în mod distinct față de încheierile de amânare a cauzei, ele reprezentând în fapt hotărâri prin care se dispune asupra unor drepturi sau libertăți sau cu privire la finalizarea unei etape a procesului penal.

Ori, dacă legiuitorul în domeniul hotărârii pe fond a stabilit curgerea termenului pentru calea de atac de la momentul comunicării minutei, în mod similar, această interpretare este cea acceptată și în materia încheierilor pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți sau de judecătorul de cameră preliminară unde întocmirea minutei este obligatorie, în acord cu art. 400 alin. 2 Cod procedură penală.

În considerarea celor de mai sus, având în vedere și faptul că camera preliminară reprezintă o etapă a procesului penal, se impune întocmirea minutei pentru finalizarea acestei etape.

6.3. Referitor la termenul de declarare a căii de atac a contestației încheierii cu privire la finalizarea camerei preliminare, în cadrul în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Craiova, 3-4 iunie 2021 ([Minuta Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Craiova, 3-4 iunie 2021](#)) a fost dezbătută această problemă, concluziile tranșate cu această ocazie fiind însumate în cadrul Titlului III, Problema 3.5.

7. Modul de calcul al termenului „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii preventive” prevăzut de art. 207 alin. (1) Cod de procedură penală
([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2022, pag. 2](#))

7.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Din analiza modului de calcul al termenelor procedurale, reglementat de **dispozițiile art. 269 din Codul de procedură penală**, rezultă faptul că, de regulă [*excepția constituind-o dispozițiile art. 269 alin. (4) din Codul de procedură penală, referitoare doar la termenele pe zile*], acesta conduce la **suplimentarea unui termen calendaristic, pe zile, cu două unități de timp. Însă, prin aplicarea dispozițiilor art. 269 alin. (4) din Codul de procedură penală, termenele procedurale se pot dilata cu mai multe unități de timp, în funcție de numărul zilelor nelucrătoare consecutive care succed zilei nelucrătoare în care cade ultima zi a termenului procedural.**

Astfel cum s-a arătat și în doctrină, ultima zi a termenului procedural nu este la dispoziția parchetului pentru formularea sesizării, ci reprezintă prima zi în care inculpatul își poate exercita dreptul la apărare prin studierea dosarului și pregătirea concluziilor orale pentru termenul care va fi stabilit pentru discutarea legalității și temeiniciei măsurii preventive. Raportat la exemplul oferit în referat, în condițiile în care ultima zi a termenului de 5 zile, recunoscut inculpatului pentru apărare, este cea de 01.04.2021, procurorul trebuia să trimită în judecată pe inculpatul X până la data de 31.03.2021, inclusiv.

7.2. Argumentele soluției însușite

În conformitate cu art. 207 alin. (1) din Codul de procedură penală, când procurorul dispune trimiterea în judecată a inculpatului față de care s-a dispus o măsură preventivă, rechizitoriul, împreună cu dosarul cauzei, se înaintează judecătorului de cameră preliminară de la instanța competentă, cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, în termen de 3 zile de la înregistrarea dosarului, judecătorul de cameră preliminară verifică din oficiu legalitatea și temeinicia măsurii preventive, înainte de expirarea duratei acesteia, cu citarea inculpatului.

Prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 16/2018 (M. Of. nr. 927 din 2 noiembrie 2018), Completul competent să judece recursul în interesul legii, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 207 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, a stabilit că termenul „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia” este un termen peremptoriu, iar încălcarea sa atrage decăderea procurorului din dreptul de a formula cereri privind măsurile preventive și nulitatea actului făcut în acest sens peste termen, precum și imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a verifica din oficiu legalitatea și temeinicia măsurii preventive înainte de expirarea duratei acesteia.

La stabilirea naturii juridice a termenului de „*cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii preventive*” prevăzut de art. 207 alin. (1) din Codul de procedură penală, precum și a consecințelor nerespectării acestui termen, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că obligația procurorului de sesizare a instanței prin rechizitoriu cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea măsurii preventive deschide exercițiul dreptului judecătorului de cameră preliminară de a proceda la verificarea legalității și temeiniciei măsurii preventive și de a decide, în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (4) și (5) din Codul de procedură penală, dacă este cazul ca această măsură să fie sau nu menținută.

De asemenea, Înalta Curte a reținut că termenul fiind unul peremptoriu, încălcarea sa nu afectează doar valabilitatea propunerii formulate de procuror prin rechizitoriu, ci atrage și imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a mai verifica legalitatea și temeinicia măsurii preventive, având în vedere că acesta se află în fața unei sesizări făcute cu nerespectarea dispozițiilor legale și care a produs o vătămare a drepturilor inculpatului ce nu mai poate fi înlăturată. Existența vătămării și imposibilitatea înlăturării ei au fost statuate expres de Curtea Constituțională pentru aceste situații, nemaifiind cercetate de la caz la caz (Decizia nr. 336 din 30 aprilie 2015, aplicabilă *mutatis mutandis*), ceea ce înseamnă că, pornind de la principiile constituționale și de la importanța fundamentală a dreptului la apărare în această materie, practic, a avut loc o convertire a nulității relative într-o nulitate absolută. În mod evident, această nulitate nu afectează rechizitoriul, ca act de sesizare a instanței, ci atrage doar imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a mai declanșa procedura prevăzută de art. 207 alin. (2) din Codul de procedură penală. În aceste condiții, măsura va înceta de drept, conform art. 241 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, la expirarea termenului stabilit de organul judiciar care anterior a prelungit-o (sau, după caz, a dispus-o), judecătorul de cameră preliminară urmând să constate această împrejurare și să efectueze toate demersurile prevăzute de lege.

În considerentele acestei decizii s-a mai arătat faptul că în mod evident, inculpatul trebuie să beneficieze de un interval de timp pentru pregătirea unei apărări efective și, totodată, trebuie asigurate condițiile pentru înlăturarea oricărei aparențe de arbitrar în modul în care judecătorul/judecătorii din contestație (în situațiile în care calea de atac trebuie soluționată anterior expirării măsurii preventive), dispune/dispun cu privire la măsura preventivă, prin existența unui interval de timp suficient pentru studierea cauzei.

Prin Decizia nr. 336/2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 342 din 19 mai 2015, Curtea Constituțională a României a constatat că dispozițiile art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care nerespectarea termenului *cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive* atrage incidența art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Prin Decizia nr. 20/16 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial nr. 904 din 17 noiembrie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală, că termenul de 5 zile prevăzut de art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală se calculează potrivit art. 269 alin. (1), (2) și (4) din Codul de procedură penală.

În considerentele deciziei menționate se arată că termenul de 5 zile prevăzut de art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală este un termen procedural, minim, de regresivitate și se calculează potrivit art. 269 alin. (1), (2) și (4) din Codul de procedură penală, respectiv în calculul termenului nu se socotește ziua în care începe să curgă termenul și nici ziua în care se împlinește, iar în situația în care ultima zi a acestui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare anterioare.

Așadar, sub aspectul modului de calcul al termenului de „*cel puțin 5 zile prevăzut de art. 207 alin. (1) din Codul de procedură penală*”, sunt aplicabile, pentru identitate de rațiune, dispozițiile Deciziei nr. 20 din 16 octombrie 2017 prin care, făcând referire la

termenul prevăzut de art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că termenul se calculează potrivit art. 269 alin. (1), (2) și (4) din Codul de procedură penală.

Incontestabil, termenul peremptoriu prevăzut de art. 207 alin. (1) din Codul de procedură penală trebuie calculat conform sistemului zilelor libere, prima zi și ultima zi a termenului urmând să nu fie avute în vedere.

Din analiza modului de calcul al termenelor procedurale, reglementat de dispozițiile art. 269 din Codul de procedură penală, rezultă faptul că, de regulă [*excepția constituind-o dispozițiile art. 269 alin. (4) din Codul de procedură penală, referitoare doar la termenele pe zile*], acesta conduce la suplimentarea unui termen calendaristic, pe zile, cu două unități de timp. Însă, prin aplicarea dispozițiilor art. 269 alin. (4) din Codul de procedură penală, termenele procedurale se pot dilata cu mai multe unități de timp, în funcție de numărul zilelor nelucrătoare consecutive care succed zilei nelucrătoare în care cade ultima zi a termenului procedural.

Cu titlu de exemplu, rechizitoriul emis cu privire la inculpatul X (aflat sub măsura arestării preventive) a fost înregistrat pe rolul Judecătoriei Iași la data de 01.04.2021, iar măsura arestării preventive luată față de inculpatul X expiră la data de 07.04.2021.

Raportând considerentele deciziilor sus-amintite și dispozițiile art. 269 din Codul de procedură penală la această situație de fapt, constatăm că ziua în care începe să curgă termenul regresiv, de 5 zile, este cea de 07.04.2021, zi care, potrivit art. 269 alin. (2) din Codul de procedură penală, deși face parte din termen, nu se socotește. Prin urmare, numărând regresiv, începând cu data de 07.04.2021, observăm că:

- ziua de 07.04.2022 este ziua în care începe să curgă termenul, care însă, conform art. 269 alin. (2) din Codul de procedură penală, nu se socotește;
- ziua de 06.04.2021 este prima zi a termenului de 5 zile;
- ziua de 05.04.2021 este a doua zi a termenului de 5 zile;
- ziua de 04.04.2021 este a treia zi a termenului de 5 zile;
- ziua de 03.04.2021 este a patra zi a termenului de 5 zile;
- ziua de 02.04.2021 este a cincea zi a termenului de 5 zile, ziua în care termenul de 5 zile se împlinește, care însă, conform art. 269 alin. (2) din Codul de procedură penală, nu se socotește;
- ziua de 01.04.2021 este ultima zi a termenului de 5 zile.

Notăm distincția dintre „ziua în care se împlinește termenul procedural”, noțiune cu care operează art. 269 alin. (2) din Codul de procedură penală, reprezentând ziua care, deși face parte din termen, nu se socotește conform art. 269 alin. (2) din Codul de procedură penală și „ultima zi a termenului”, noțiune cu care operează art. 269 alin. (4) din Codul de procedură penală, reprezentând o zi care se socotește și care face parte din termen.

Distincția prezintă o deosebită importanță practică, întrucât, dacă ziua în care se împlinește termenul, și care, așa cum s-a arătat, nu se socotește, poate fi atât o zi lucrătoare, cât și o zi nelucrătoare, ultima zi a termenului (cea în care expiră termenul) este întotdeauna o zi lucrătoare, întrucât, atunci când cade într-o zi nelucrătoare, dispozițiile art. 269 alin. (4) din Codul de procedură penală operează o prorogare legală, în sensul că termenul va expira la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează, aceasta devenind, practic, ultima zi a termenului.

Pe cale de consecință, aplicând, în continuare, raționamentul, la speța de față, opinăm în sensul că ultima zi a termenului de 5 zile, rezervat inculpatului X pentru exercitarea dreptului la apărare, va fi ziua de 01.04.2021. Astfel, termenul procedural, minim și regresiv, de 5 zile, este situat în intervalul de timp 01.04.2021-07.04.2021 și se suprapune peste un interval de 7 zile calendaristice.

Astfel cum s-a arătat și în doctrină, ultima zi a termenului procedural (în speță 01.04.2021), nu este la dispoziția parchetului pentru formularea sesizării, ci reprezintă prima zi în care inculpatul își poate exercita dreptul la apărare prin studierea dosarului și pregătirea concluziilor orale pentru termenul care va fi stabilit pentru discutarea legalității și temeiniciei măsurii preventive (Mihail Udroi, Sinteze de procedură penală. Partea generală; Editura C.H.Beck, București 2020, pag. 811, par. 5).

Revenind la exemplul oferit, în condițiile în care ultima zi a termenului de 5 zile, recunoscut inculpatului pentru apărare, este cea de 01.04.2021, procurorul trebuia să trimită în judecată pe inculpatul X până la data de 31.03.2021, inclusiv.

Ca argumente de practică judiciară, în sensul celor mai sus expuse, reținem încheierea penală nr.46/CJDL/ 18 octombrie 2019 pronunțată de completul de judecatori de drepturi și libertăți din cadrul Curții de Apel Oradea, încheierea penală nr. 137/24.12.2018 pronunțată de completul de judecatori de drepturi și libertăți din cadrul Curții de Apel Iași, încheierea penală din data de 27.12.2021 pronunțată de judecătorul de drepturi și libertăți din cadrul Tribunalului București în dosarul nr. 37305/3/2021, definitivă prin decizia penală din data de 30.12.2021 a Curții de Apel București.

7.3. Problema de drept a fost dezbătută și la întâlnirea președinților Secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 15-16 noiembrie 2023 ([Minuta întâlnirii președinților Secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 15-16 noiembrie 2023](#)).

Opinia majoritară a participanților la întâlnire a fost în sensul că, într-adevăr, potrivit art. 207 alin. (1) din Codul de procedură penală, când procurorul dispune trimiterea în judecată a inculpatului față de care s-a dispus o măsură preventivă, rechizitoriul, împreună cu dosarul cauzei, se înaintează judecătorului de cameră preliminară de la instanța competentă, cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia.

Legiuitorul a stabilit termene identice și pentru situația formulării de către procuror, în cursul urmăririi penale, a propunerii de prelungire a măsurii arestului la domiciliu și a măsurii arestării preventive.

Astfel, potrivit art. 222 alin. (4) din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți este sesizat în vederea prelungirii măsurii arestului la domiciliu de către procuror, prin propunere motivată, însoțită de dosarul cauzei, cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia.

De asemenea, conform art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală, propunerea de prelungire a arestării preventive împreună cu dosarul cauzei se depun la judecătorul de drepturi și libertăți cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive.

Referitor la această din urmă dispoziție legală, prin Decizia nr. 336/2015 (M. Of., Partea I, nr. 342 din 19 mai 2015), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care nerespectarea termenului „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive“ atrage incidența art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală.

De altfel, prin [Legea nr. 201/2023](#), art. 235 din Codul de procedură penală a fost pus în acord cu decizia Curții Constituționale, fiind prevăzută sancțiunea nulității absolute (expres) pentru încălcarea dispoziției legale.

Similar, în ceea ce privește art. 207 alin. (1) din Codul de procedură penală, în interpretarea acestor dispoziții legale, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, prin Decizia nr. 16/2018 (M. Of., Partea I, nr. 927 din 2 noiembrie 2018), a stabilit că termenul „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia” este un termen peremptoriu, iar încălcarea sa atrage decăderea procurorului din

dreptul de a formula cereri privind măsurile preventive și nulitatea actului făcut în acest sens peste termen, precum și imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a verifica din oficiu legalitatea și temeinicia măsurii preventive înainte de expirarea duratei acesteia.

În cazul nerespectării termenului, măsura preventivă va înceta de drept, conform art. 241 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, la expirarea termenului stabilit de organul judiciar care anterior a prelungit-o (sau, după caz, a dispus-o), judecătorul de cameră preliminară urmând să constate această împrejurare și să efectueze toate demersurile prevăzute de lege.

În ceea ce privește modul de calcul al aceluiași termen, fiind în același timp și un termen procedural, sunt incidente dispozițiile art. 269 alin. (2) din Codul de procedură penală potrivit cărora, la calcularea termenelor pe ore sau zile, nu se socotește ora sau ziua de la care începe săcurgătermenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește (pe zile libere).

7.3. Cu ocazia Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, structurilor specializate DNA și DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel - București, 18 mai 2018. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, structurilor specializate DNA și DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel - București, 18 mai 2018, pag. 76](#)) s-a discutat, concluzionându-se că modalitatea de calcul a termenului în discuție este aceea reglementată de art. 269 alin. (2) C. proc. pen. Pe considerentul că legiuitorul nu face nicio distincție între modul de calcul al termenelor de succesiune și cele de regresivitate, astfel încât, unde legea nu distinge, trebuie făcută o interpretare restrictivă.

7.4. Potrivit [Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 16/2018 \(M. Of. nr. 927 din 2 noiembrie 2018\)](#), termenul „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia” este un termen peremptoriu, iar încălcarea sa atrage decăderea procurorului din dreptul de a formula cereri privind măsurile preventive și nulitatea actului făcut în acest sens peste termen, precum și imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a verifica din oficiu legalitatea și temeinicia măsurii preventive înainte de expirarea duratei acesteia.

8. Modificarea incriminării și a limitelor de pedeapsă aferente infracțiunii care a stat la baza dispunerii măsurii arestului preventiv în condițiile art. 223 alin. (2) teza a doua Cod de procedură penală, de la limite de pedeapsă cu închisoarea de 5 ani sau mai mari la pedepse cu închisoarea mai mici de 5 ani conduce la revocarea măsurii arestului preventiv sau există posibilitatea înlocuirii acesteia cu măsura controlului judiciar, cu privire la care sunt îndeplinite condițiile legale?

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 38\)](#)

8.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Dacă sunt îndeplinite și celelalte condiții de la art. 202 Cod procedură penală și art. 211 Cod procedură penală, măsura arestării preventive poate fi înlocuită cu măsura controlului judiciar, în contextul în care măsura inițială a fost legal dispusă și instanța apreciază că se impune în continuare menținerea unei măsuri preventive față de inculpat,

având în vedere gravitatea infracțiunii și necesitatea garantării unui minim grad de protecție față de victimele minore ale unor presupuse infracțiuni îndreptate împotriva libertății sexuale a acestora.

8.2. Argumentele soluției însușite

Măsura arestării preventive poate fi înlocuită cu măsura controlului judiciar, în contextul în care măsura inițială a fost legal dispusă; la momentul la care a fost dispusă măsura arestării preventive, acea măsură preventivă era una legal dispusă, pentru că limitele de pedeapsă erau cele prevăzute de Codul de procedură penală pentru a se putea dispune arestarea preventivă; faptul că legiuitorul intern a redus ulterior limita de pedeapsă superioară, nu înseamnă că măsurile preventive devin nelegale și nu conduce sub nici o formă la ideea că măsurile preventive ar trebui revocate, întrucât ar fi devenit nelegale.

Aplicarea unor măsuri preventive are caracter de legalitate în continuare. Măsura arestului preventiv fiind legal dispusă, poate fi înlocuită cu măsura preventivă a controlului judiciar, în condițiile în care dispunerea acestei măsuri nu este condiționată de vreo limită de pedeapsă.

Chiar și în ipoteza în care aceeași faptă ar fi săvârșită după modificarea legislativă cu privire la reducerea limitelor de pedeapsă, poate fi aplicată măsura preventivă a controlului judiciar.

Secțiunea a 2-a. Reținerea (art. 209-210)

Secțiunea a 3-a. Controlul judiciar (art. 211-215¹)

1. Limitele exercitării controlului judiciar în cadrul plângerii împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2015, pag. 2)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Judecătorul de drepturi și libertăți, investit cu soluționarea plângerii prevăzute de art. 213 Cod procedură penală, poate dispune asupra conținutului și duratei măsurii controlului judiciar, dispusă în cursul urmăririi penale de procuror.

1.2. Argumentele soluției însușite

Plângerea prevăzută de art. 213 Cod procedură penală este o cale de atac devolutivă astfel că judecătorul de drepturi și libertăți, investit cu soluționarea plângerii, poate dispune asupra conținutului și duratei măsurii controlului judiciar, dispusă în cursul urmăririi penale, examinând cauza atât sub aspectul legalității cât și al temeiniciei măsurii, și pe considerentul accesului liber la justiție, având în vedere că măsura controlului judiciar este o măsură preventivă restrictivă de drepturi. Judecătorul de drepturi și libertăți are competența să

analizeze întrunirea cerințelor proporționalității și necesității (inclusiv prin prisma obligațiilor impuse și a duratei măsurii) alături de condițiile de luare sau prelungire a măsurii.

2. Cu privire la organul judiciar - procurorul sau judecătorul de drepturi și libertăți - competent a dispune cu privire la impunerea unor noi obligații pentru inculpat ori pentru a dispune înlocuirea sau încetarea celor dispuse inițial, în cazul inculpatului față de care s-a luat măsura preventivă a controlului judiciar de către judecătorul de drepturi și libertăți, în faza de urmărire penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor II/2014, pag. 7)

2.1. Prezentarea problemei de drept

Situația concretă supusă dezbaterii este cea în care, cu prilejul soluționării propunerii de arestare preventivă a inculpatului (sau de luare față de inculpat a măsurii preventive a arestului la domiciliu), judecătorul de drepturi și libertăți respinge propunerea de arestare preventivă (sau de luare a măsurii arestului la domiciliu) și dispune luarea față de inculpat a măsurii preventive a controlului judiciar, stabilindu-i inculpatului, în concret, conținutul controlului judiciar (în speța, obligațiile pe care să le respecte inculpatul pe timpul controlului judiciar). Ulterior, tot în faza de urmărire penală, *inculpatul solicită înlocuirea sau încetarea obligațiilor dispuse inițial.*

S-a ridicat într-o astfel de situație, problema de a se stabili cine este competent a dispune cu privire la cererea inculpatului de înlocuire sau încetare a obligațiilor impuse inițial: procurorul, întrucât dosarul este încă în faza de urmărire penală, având în vedere dispozițiile art. 215 alin.(8) din noul Cod de procedură penală, sau judecătorul de drepturi și libertăți care a dispus luarea față de inculpat a măsurii preventive a controlului judiciar.

Această problemă s-a ridicat din perspectiva redactării „defectuoase”, în opinia judecătorilor din cadrul Secției penale a Judecătoriei Iași, a art. 215 alin. (8) din noul Cod de procedură penală, **singurul text legal care face referire la faza de urmărire penală** [text conform căruia: „În cursul urmăririi penale, procurorul care a luat măsura poate dispune, din oficiu sau la cererea motivată a inculpatului, prin ordonanță, impunerea unor noi obligații pentru inculpat ori înlocuirea sau încetarea celor dispuse inițial, dacă apar motive temeinice care justifică aceasta, după audierea inculpatului”, pentru că în **alineatul subsecvent** [art. 215 alin. (9) din noul Cod de procedură penală] se face referire **doar la procedura de cameră preliminară, precum și la procedura judecătii** [conform art. 215 alin. (9) din noul Cod de procedură penală: „Dispozițiile alin. (8) se aplică în mod corespunzător și în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecătii, când judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată dispune, prin încheiere, la cererea motivată a procurorului sau a inculpatului ori din oficiu, după audierea inculpatului.”].

Or, raportat la reglementarea cuprinsă în art. 215 alin. (8) din noul Cod de procedură penală, s-a apreciat că, ***în toate situațiile din cursul urmăririi penale*** [indiferent deci (de) cine a luat, ***în cursul urmăririi penale***, măsura preventivă a controlului judiciar: fie procurorul, fie judecătorul de drepturi și libertăți], chiar dacă textul folosește („în mod defectuos”) sintagma „procurorul care a luat măsura”, ***procurorul este cel competent să dispună cu privire la „impunerea unor noi obligații pentru inculpat ori înlocuirea sau încetarea celor dispuse inițial, dacă apar motive temeinice care justifică aceasta”.***

2.2. Rezumatul și argumentele soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă a judecătorilor participanți la întâlnire a fost că, în ipotezele prevăzute de art. 227, art. 219 alin. 9 și art. 242 alin. 2 Cod procedură penală, în care judecătorul de drepturi și libertăți a luat măsura controlului judiciar în faza de urmărire penală, procurorul rămâne competent să dispună asupra impunerii unor noi obligații pentru inculpat ori înlocuirea sau încetarea celor dispuse inițial întrucât cauza se află în lucru la procuror sau organul de cercetare penală, astfel că acesta are pârghiile necesare pentru examinarea motivelor temeinice care ar justifica modificarea conținutului măsurii controlului judiciar.

Dispozițiile art. 218 Cod procedură penală nu instituie nicio procedură prin care, în cursul urmăririi penale, judecătorul de drepturi și libertăți să fie sesizat cu modificarea conținutului măsurii preventive a controlului judiciar.

Este reglementată numai situația în care procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți pentru înlocuirea acestei măsuri dacă inculpatul încalcă, cu rea-credință, obligațiile care îi revin sau există suspiciunea rezonabilă că a săvârșit o nouă infracțiune pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa.

Pe de altă parte, în logica de ansamblu a reglementării, dacă procurorul are competența legală, în cursul urmăririi penale, de a dispune luarea acestei măsuri preventive, judecătorul de drepturi și libertăți având competență, în plângerea inculpatului, de a verifica legalitatea și temeinicia măsurii, atunci poate avea o competență mai restrânsă, privind modificarea conținutului măsurii luate de judecătorul de drepturi și libertăți, care poate fi controlată de acesta, tot pe calea de atac a plângerii (art. 213 Cod procedură penală) în cadrul căreia judecătorul de drepturi și libertăți își exercită funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală.

3. Caracterul asistenței juridice în cadrul procedurii de verificare a legalității și temeiniciei măsurii preventive a controlului judiciar, în situația infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mică

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2015, pag. 10)

3.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Opinia majoritară este în sensul că asistența juridică nu este obligatorie în situația verificării măsurii preventive a controlului judiciar la camera preliminară sau în cursul judecății dacă obiectul judecății îl constituie o infracțiune a cărei pedeapsă prevăzută de lege este de 5 ani închisoare sau mai mică.

3.2. Argumentele soluției însușite

Asistența juridică a inculpatului nu este obligatorie în situația verificării măsurii preventive a controlului judiciar la camera preliminară sau în cursul judecății dacă obiectul judecății îl constituie o infracțiune a cărei pedeapsă prevăzută de lege este de 5 ani închisoare sau mai mică, întrucât nu este prevăzută de nicio dispoziție legală. Se mențin argumentele din opinia majoritară expusă mai sus.

În materia măsurii preventive a controlului judiciar, asistența juridică este obligatorie la luarea măsurii în orice fază procesuală se află cauza și la soluționarea plângerii inculpatului împotriva ordonanței procurorului de luare sau de prelungire a măsurii (art. 212 alin. 3, art. 215 ind. 1, art. 213 Cod procedură penală) și în cadrul cererii inculpatului de revocare a

măsurii (art. 242 alin. 8 Cod procedură penală).

4. Admisibilitatea contestației împotriva încheierii pronunțată ca urmare a plângerii formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III/2014, pag. 9)

4.1. Prezentarea problemei de drept

Problema de drept a fost generată de soluțiile din practică, reținându-se că:

Prin încheierea din 8 august 2014 a Judecătoriei Bârlad, judecătorul de drepturi și libertăți a respins plângerea inculpatului S.A. împotriva ordonanței procurorului din 4 august 2014 prin care procurorul a dispus măsura controlului judiciar pe durata desfășurării urmăririi penale și s-a menținut ordonanța. S-a dispus că încheierea este definitivă.

Prin două încheieri din 9 septembrie 2014 a Judecătoriei Bârlad, judecătorul de drepturi și libertăți a respins plângerile inculpaților împotriva ordonanței procurorului de luare a măsurii controlului judiciar, încheierile fiind pronunțate cu drept de contestație în 48 de ore de la comunicare, conform art. 204 alin. 1 C. pr. pen.

4.3. Rezumatul și argumentele soluției însușite (CU MAJORITATE)

Participanții la discuții au opinat în sensul că nu este admisibilă contestația împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar în considerarea dispozițiilor art. 213 alin. 7, 204 alin. 1 și 204 alin. 14 Cod procedură penală și pentru considerente de egalitate de tratament privind gradele de jurisdicție deschise inculpaților prin comparație cu inculpați împotriva cărora judecătorul de drepturi și libertăți ia măsura arestării preventive sau arestului la domiciliu care au deschisă doar o singură cale de atac, a contestației.

Art. 213 este o normă specială având prioritate de aplicare față de norma generală prev. de art. 204 Cod procedură penală.

Secțiunea a 4-a. Controlul judiciar pe cauciune (art. 216-217)

Secțiunea a 5-a. Arestul la domiciliu (art. 218-222)

1. Caracterul executoriu al încheierii pronunțate în faza de urmărire penală, în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății, prin care judecătorul soluționează, prin încheiere, o cerere întemeiată pe dispozițiile art. 221 alin. (6) din Codul de procedură penală, privitoare la acordarea permisiunii inculpatului de părăsire a domiciliului - în cazurile și condițiile reglementate de art. 221 alin.(6) din Codul de procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV ale anului 2017, pag. 22)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Încheierea prin care se dispune în sensul dispozițiilor art. 221 alin. 6 Cod procedură penală, în faza de urmărire penală, în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecătii, indiferent de soluția pronunțată, este supusă căii de atac a contestației, care suspendă executarea și în lipsa unei dispoziții legale exprese, încheierea pronunțată, în temeiul art. 221 alin. 6 Cod procedură penală, nu este executorie.

1.2. Argumentele soluției însușite:

Încheierea prin care se dispune în sensul dispozițiilor art. 221 alin. 6 C.proc.pen., în faza de urmărire penală, în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecătii, indiferent de soluția pronunțată, este supusă căii de atac a contestației, care suspendă executarea. În situațiile prevăzute de art. 204, art. 205 și art. 206 C.proc.pen. pentru luarea, menținerea măsurii preventive, încetarea măsurii preventive, legea prevede expres caracterul executoriu al acestor măsuri, contestația nefiind suspensivă de executare.

În lipsa unei dispoziții legale exprese, încheierea pronunțată în temeiul art. 221 alin. 6 C.proc.pen. nu este executorie.

În cazuri urgente inculpatul, aflat sub măsura arestului la domiciliu, pentru motive întemeiate, poate părăsi imobilul, fără permisiunea judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, pe durata de timp strict necesară, informând imediat despre aceasta instituția, organul sau autoritatea desemnată cu supravegherea sau organul judiciar care a luat măsura arestului la domiciliu ori în fața căruia se află cauza, potrivit dispozițiilor art. 221 alin. 7 Cod procedură penală.

Potrivit art. 127 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal „Se află în situația prevăzută la art. 221 alin. 7 Cod procedură penală, inculpatul care a părăsit imobilul pentru a salva de un pericol iminent viața, integritatea corporală sau sănătatea sa ori a altei persoane, sau un bun important al său ori al altei persoane sau un interes general. În aceste situații, organul de supraveghere verifică realitatea și temeinicia motivelor invocate.”

2. Posibilitatea judecătorului de drepturi și libertăți/judecătorului de cameră preliminară/instanței de a modifica, la cererea inculpatului aflat în arest la domiciliu, conținutul obligației prevăzute la art. 221 alin. 2 lit. b Cod procedură penală, stabilită în sarcina inculpatului prin încheierea prin care s-a dispus față de acesta măsura preventivă a arestului la domiciliu

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2015, pag. 2)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de camera preliminară, instanța de judecată nu poate modifica conținutul obligației prevăzută de art. 221 alin. 2 lit. b Cod procedură penală, stabilită în sarcina inculpatului prin încheierea de luare a măsurii arestului la domiciliu.

2.2. Argumentele soluției însușite

Obligația stabilită prin dispozițiile art. 221 alin. 2 lit. b Cod procedură penală este de esență măsurii arestului la domiciliu, face parte din conținutul obligatoriu al măsurii preventive impusă, obligația este imperativă și nu se află la latitudinea judecătorului de a o

dispune sau nu ca în cazul măsurilor preventive neprivative de libertate. Pe acest considerent legiuitorul nu a prevăzut un text de lege similar articolului 215 alin. 8 și 9 Cod procedură penală care să permită organului judiciar să modifice conținutul măsurii arestului la domiciliu prin impunerea unor noi obligații ori înlocuirea sau încetarea celor dispuse inițial.

2.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015 ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015](#)).

OPINIA UNANIMĂ exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul că, de lege lata, nu se poate modifica, la cererea inculpatului aflat în arest la domiciliu, conținutul obligației prevăzute de art. 221 alin. (2) lit. b) C. proc. pen. S-a apreciat însă oportună intervenția legiuitorului pentru corelarea dispozițiilor aplicabile măsurii arestului la domiciliu cu cele aferente măsurii controlului judiciar, care permit organului judiciar să modifice conținutul măsurii arestului la domiciliu prin impunerea unor noi obligații ori înlocuirea sau încetarea celor dispuse inițial.

Secțiunea a 6-a. Arestarea preventivă (art. 223-240)

1. Arestare preventivă. Aplicabilitatea și legalitatea reținerii cazului prevăzut de art. 223 alin. (1) lit. d) teza I C.proc.pen. în dosarul ulterior, în care se efectuează cercetări sub aspectul infracțiunii noi

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2021, pag. 2\)](#)

1.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE):

Cu majoritate de voturi, judecătorii prezenți la întrunire au adoptat opinia majoritară de la nivelul Curții de Apel Iași, conform căreia propunerea de arestare preventivă trebuie făcută în cauza inițială (art. 223 alin. 1 lit. d Cod de procedură penală).

1.2. Argumentele soluției însușite

Temeiul factual al propunerii de arestare preventivă îl constituie infracțiunea pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală în cauza inițială, în condițiile în care ulterior acestui moment există suspiciunea că inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune sau pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni.

Ca atare, propunerea de arestare preventivă se formulează în cauza inițială, în care deja s-a pus în mișcare acțiunea penală.

În acest sens, nu se impune a fi făcută distincția privitor la competența de soluționare a solicitării de luare/înlocuire a unei măsuri preventive (**cauza inițială/cauza ulterioară**), fiind unanim acceptat faptul că în situația în care în cauza inițială a fost deja dispusă o măsură preventivă mai ușoară, în ipoteza săvârșirii, cu intenție, a unei noi infracțiuni, competența de soluționare a cererii de înlocuire revine întotdeauna, în condițiile art. 215 alin. (7) din Codul

de procedură penală, instanței pe rolul căreia se afla cauza inițială, indiferent de stadiul procesual al acesteia, ipoteză valabilă și în situația pregătirii săvârșirii unei noi infracțiuni.

Ca atare, competența de soluționare a solicitării de luare/înlocuire a unei măsuri preventive, în lipsa oricăror criterii legale, nu poate fi stabilită în mod diferit: în funcție de ipotezele prevăzute de textul art. 223 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală (săvârșirea cu intenție a unei noi infracțiuni/pregătirea săvârșirii unei noi infracțiuni), respectiv după cum în cauza inițială a fost sau nu, după caz, dispusă luarea unei măsuri preventive, câtă vreme textul articolului sus-referit nu permite o astfel de distincție.

1.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016 ([*Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016, pag. 67*](#))

Într-o primă opinie se arată că arestarea preventivă întemeiată pe acest caz poate fi solicitată doar în dosarul inițial. S-a arătat că din modul în care este formulat art. 223 alin. (1) C.pr.pen., în toate ipotezele prevăzute limitativ la literele a)-d) se are în vedere o conduită a inculpatului prin raportare la infracțiunea pe care există presupunerea rezonabilă că inculpatul a săvârșit-o, și în considerarea căreia se formulează propunerea de luare a măsurii arestării preventive. În ceea ce privește cazul de la litera d), se apreciază că trebuie să existe suspiciunea rezonabilă că, după punerea în mișcare a acțiunii penale pentru infracțiunea în considerarea căreia se formulează propunerea de luare a măsurii arestării preventive (formularea textului este în acest sens), și care ar urma să fie descrisă în mandatul de arestare preventivă [potrivit art. 230 alin. (3) lit. f) C.pr.pen.], inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune sau pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni. Se observă că pentru luarea măsurii arestării preventive în temeiul dispozițiilor art. 223 alin. (1) lit. d) C.pr.pen., nu este necesar să existe suspiciunea rezonabilă că s-a comis o nouă infracțiune, fiind suficient să existe suspiciunea rezonabilă că persoana în cauză pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni. Punerea în mișcare a acțiunii penale trebuie să vizeze infracțiunea la care se face referire în preambulul alineatului (1) al art. 223 C.pr.pen., infracțiune în considerarea căreia se formulează propunerea de luare a măsurii arestării preventive. Bineînțeles că, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, se poate dispune arestarea preventivă și pentru infracțiunea săvârșită după punerea în mișcare a acțiunii penale pentru infracțiunea pentru care se propune luarea măsurii arestării preventive, fie în același dosar de urmărire penală, dacă se procedează la o extindere a urmăririi penale anterior formulării propunerii, fie în dosarul de urmărire penală special creat, având ca obiect această nouă infracțiune, însă nu în baza temeiului prevăzut de art. 223 alin. (1) lit. d) C.pr.pen. Un alt argument în susținerea acestei interpretări rezultă din coroborarea tezei alin. (1) al art. 223 C.pr.pen. (care reglementează prima condiție a primei ipoteze de arestare preventivă) cu dispoziția tezei I a lit. d) a aceluiași alineat, care reglementează cea de-a doua condiție, cumulativă, care trebuie îndeplinită pentru a se putea lua măsura arestării preventive: „Măsura arestării preventive poate fi luată de către judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, (...) numai dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit o infracțiune și există una dintre următoarele situații: (...) d) există suspiciunea rezonabilă că, după punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune (...).” Propunerea de arestare preventivă poate fi formulată numai față de o persoană care are calitatea de inculpat în cauza respectivă – astfel rezultă din alin. (1) al art. 223 C.pr.pen., iar teza I a lit. d) nu impune această condiție, ci doar ca persoana care a dobândit calitatea de inculpat prin punerea în mișcare a acțiunii penale ca urmare a săvârșirii unei fapte anterioare (deci într-un dosar anterior) să săvârșească o nouă infracțiune care va face obiectul unui dosar subsecvent. Pe cale de consecință, doar în dosarul anterior se poate formula propunerea de

arestare preventivă, motivată prin faptul că există suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune. La aceeași concluzie se ajunge și pe calea interpretării per a contrario a celor două texte de lege: dacă s-ar reține interpretarea opusă celei reținute în prezenta încheiere, în ipoteza reglementată de teza a doua a art. 223 alin. (1) lit. d) C.pr.pen. [„există suspiciunea rezonabilă că, după punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, (...) inculpatul pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni”], prevăzută alternativ cu prima teză, ar trebui, aplicând același raționament, ca propunerea de arestare preventivă să se facă într-un dosar subsecvent care ar avea ca obiect o presupunere rezonabilă că inculpatul 223 pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni. Or, potrivit art. 223 alin. (1) C.pr.pen. condiția comună pentru a se putea formula o propunere de arestare preventivă este existența de probe din care să rezulte suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit o infracțiune, nu că ar pregăti săvârșirea unei noi infracțiuni (când, prin ipoteză, nu ar putea avea calitatea de inculpat) - în acest sens sunt încheierile pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți din datele de 17.12.2015 și 5.08.2016.

Într-o altă opinie, arestarea preventivă în baza acestui temei poate fi solicitată și în dosarul care are ca obiect cea de-a doua infracțiune, legiuitorul nefăcând nicio distincție - în acest sens sunt încheierile pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți din datele de 16.07.2016, 26.05.2016, 1.07.2016, 29.06.2016, 11.03.2016.

Participanții la întâlnire au apreciat, în unanimitate, ca fiind corectă și judicioasă argumentată prima opinie formulată, având în vedere că nu se poate pune problema unei arestări preventive într-o cauză distinctă, în cazul în care există indiciile că se pregătește comiterea unei noi infracțiuni, câtă vreme nu există declanșată o procedură penală (cauza Ostendorf c. Germaniei, hotărârea din 7 martie 2013); pe de altă parte, chiar și în cazul în care s-ar pune problema existenței unei suspiciuni rezonabile că, după punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, inculpatul a comis cu intenție o nouă infracțiune, în sensul art. 223 alin. (1) lit. d) teza I C.pr.pen., s-a concluzionat că dovada unei perseverențe infracționale, indiferent că se poate sau nu reține specializarea, trebuie făcută în cauza inițială, și nu într-o procedură nouă, pentru a justifica luarea unei măsuri preventive privative de libertate pe acest temei.

1.4. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 27-28 februarie 2023 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 27-28 februarie 2023](#)).

Opinia majoritară a participanților la întâlnire a fost în sensul că justificarea cazului de arestare preventivă prevăzut în art. 223 alin. (1) lit. d) C. proc. pen. constă în aceea că, după ce după ce i s-a atribuit calitatea de inculpat, prin urmare, după ce a luat cunoștință de procedura penală derulată împotriva sa și stadiul acesteia, inculpatul nu numai că nu a adoptat o conduită conformă, dar persistă în atitudinea antisocială, săvârșind cu intenție o nouă infracțiune ori pregătind săvârșirea unei noi infracțiuni, împrejurare care determină luarea măsurii preventive în discuție. Așadar, măsura poate fi dispusă, pe acest temei, numai în cauza inițială în care calitatea de inculpat a fost atribuită acuzatului anterior săvârșirii noi infracțiuni intenționate, întrucât această conduită incorectă reprezintă, sub aspect procesual, un element nou propriu acelei cauze. „Punerea în mișcare a acțiunii penale” la care se referă art. 223 alin. 1 lit. d) C. proc. pen. se referă la infracțiunea la care se face referire în preambulul alin. (1) al art. 223 C. proc. pen., infracțiune în considerarea căreia se formulează propunere de arestare preventivă. De altfel, în cazul existenței doar a riscului de săvârșire a unei infracțiuni, pregătirea nu poate susține singură cercetarea penală, exercitarea acțiunii penale și, cu atât mai puțin, propunerea de arestare preventivă, deci nu poate face obiectul

unui dosar separat. Aceasta nu înseamnă, însă, că în cel de-al doilea dosar nu va putea fi formulată o propunere de arestare preventivă, întemeiată pe oricare alt caz dintre cele prevăzute în art. 223 alin. (1) lit. a)-c), dar și în art. 223 alin. (2) C. proc. pen., împrejurarea putând fi valorificată împotriva inculpatului ca „orice împrejurare privitoare la persoana acestuia.”.

1.5. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 15-16 noiembrie 2023 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 15-16 noiembrie 2023](#)).

Opinia participanților la întâlnire a fost în sensul că, pornind de la premisa dispunerii măsurii arestării preventive în primul dosar, în care inculpatul este cercetat sub imperiul măsurii preventive a controlului judiciar, arestarea preventivă nu poate fi luată decât ca urmare a înlocuirii măsurii preventive a controlului judiciar cu măsura arestării preventive, cu toate consecințele care decurg din aceasta, inclusiv lipsa caracterului executoriu al dispoziției de înlocuire. În acest sens sunt chiar dispozițiile art. 215 alin. (7) din Codul de procedură penală, potrivit cărora în cazul în care, pe durata măsurii controlului judiciar există suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, judecătorul de drepturi și libertăți, la cererea procurorului ori din oficiu, poate dispune înlocuirea acestei măsuri cu măsura arestului la domiciliu sau a arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege. Concluzia este firească, de vreme ce inculpatul nu poate fi cercetat sub imperiul a două măsuri preventive (control judiciar și arestare preventivă) în aceeași cauză.

1.6. Prin [Decizia nr. 22/27.11.2023 pronunțată în dosarul nr. 2394/1/2023 al Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii](#), a fost admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință, s-a stabilit că, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 223 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, în situația în care față de inculpat este pusă în mișcare acțiunea penală pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care este cercetat în stare de libertate (primul dosar), iar ulterior, există suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârșit cu intenție o nouă infracțiune (al doilea dosar) sau pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni, măsura arestării preventive în baza art. 223 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală se poate dispune doar în primul dosar.

3. Admisibilitatea cererilor formulate de inculpați aflați sub imperiul măsurii preventive a arestării preventive privind permisiunea de ieșire din locul custodial de deținere pentru participarea la înhumarea soțului sau soției, a unui copil, părinte, frate sau soră, ori bunic sau bunică

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 3](#))

3.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție admisibilitatea cererilor formulate de inculpați aflați sub imperiul măsurii preventive a arestării preventive privind permisiunea de ieșire din locul custodial de deținere pentru participarea la înhumarea soțului sau soției, a unui copil, părinte, frate sau soră, ori bunic sau bunică.

3.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au apreciat, în unanimitate, în sensul că cererile formulate de inculpați aflați sub imperiul măsurii arestării preventive privind permisiunea de ieșire din locul custodial de deținere pentru participarea la înhumarea soțului sau soției, a unui copil, părinte, frate sau soră, ori bunic sau bunică sunt admisibile.

3.3. Argumentele soluției însușite

Pentru a aprecia astfel, au fost avute în vedere argumentele reținute în considerentele a două hotărâri pronunțate în această materie de către Tribunalului Iași, și anume, încheierile din data de 16.12.2015 și din data de 11.11.2016, prin care au fost admise astfel de cereri (în dosarele nr. 7084/99/2016, respectiv nr. 8473/99/2015).

S-a reținut că problema de drept în discuție are la bază dispozițiile art. 98 și 99 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal - lege care, prin textele articolelor sus- indicate [art. 98 alin. (I) lit. e) coroborat cu art. 99 alin. (I) lit. e) din Legea nr. 254/2013], permite exercitarea efectivă a dreptului persoanei de a participa la înhumarea (înmormântarea) unei rude apropiate sau a soțului ori soției doar persoanelor deținute în executarea unei pedepse privative de libertate, nu și persoanelor arestate preventiv.

În pronunțarea soluțiilor de admitere a unor astfel de cereri, judecătorii au avut în vedere că, deși Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, nu conține reglementări exprese cu privire la această chestiune și nu există o procedură de soluționare a acestor cereri (formulate de către persoanele arestate preventiv), în virtutea dispozițiilor constituționale care consacră „Accesul liber la justiție” [art.21 din Constituția României, conform căruia: alin. (1): „ Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.” și alin. (2): „Nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept.”], cererile formulate de către persoanele arestate preventiv privind permisiunea de ieșire din locul custodial de deținere pentru participarea la înhumarea soțului sau soției sau a unei rude apropiate (copil, părinte, frate sau sora, ori bunic sau bunică) sunt admisibile.

S-a argumentat în pronunțarea acestor soluții că dreptul oricărei persoane de a participa la înmormântarea părintelui său, a unei alte rude apropiate ori a soțului sau soției, este un drept recunoscut de legea fundamentală, autoritățile publice fiind obligate să respecte și să ocrotească viața intimă, familială și privată (art. 26 din Constituția României), acest drept subsumându-se dreptului la viața de familie prev. de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, exercitarea acestui drept impunându-se a fi făcută fără discriminări, în conformitate cu art. 14 din Convenție, precum și în acord cu dispozițiile art. 16 din Constituția României conform căruia: „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, rară privilegiu și tară discriminări.” În acest sens, s-a argumentat că Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, reglementând expres doar dreptul persoanelor aflate în executarea unei pedepse privative de libertate (persoane condamnate) de a obține permisiunea de ieșire din penitenciar pentru a participa la înhumarea soțului sau soției, a unui copil, părinte, frate sau soră, ori bunic sau bunică [art. 98 alin. (I) lit. e) coroborat cu art. 99 alin. (I) lit. e) din Legea nr. 254/2013], fără a reglementa un atare drept și persoanelor aflate sub imperiul unor măsuri preventive privative de libertate (arest preventiv) consacră existența unei situații de inechitate între persoanele deja condamnate, care beneficiază de acest drept, și persoanele aliate sub imperiul unor măsuri preventive, care nu poate fi tolerată, în contextul necesității de respectare a Convențiilor și tratatelor la care România este parte [în

conformitate cu art.20 alin. (2) din Constituția României, conform căruia: „Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile”, precum și în acord cu dispozițiile art. 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 17 din Pactul internațional privitor la drepturile civile și politice, care statuează că: „Nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viața sa personală, în familia sa, în domiciliul lui sau în corespondența sa, nici la atingeri aduse onoarei și reputației sale.”].

S-a avut totodată în vedere că inechitatea dintre persoanele arestate preventiv și cele condamnate definitiv, aflate în focuri de deținere, a fost deja sancționată de Curtea Europeană a drepturilor Omului în cauza Costel Gaciu contra României. În care CEDO a stabilit că în privința dreptului la vizite conjugale (acesta putând fi în mod cert alăturat altor drepturi privind viața de familie, precum cel referitor la *permisiunea de a ieși din penitenciar pentru participarea persoanei condamnate la înhumarea soțului sau a soției, unui copil, părinte, frate sau soră, bunic sau bunica*) - drepturi recunoscute persoanelor deținute în executarea unei pedepse și la care acestea din urma pot accede în sistemul de acordare de recompense conform art. 98 și 99 din Legea nr.254/2013 - nu trebuie să existe o discriminare între persoanele condamnate definitiv și cele arestate preventiv, în situația când detenția provizorie depășește o anumită durată de timp. S-a invocat în acest sens Hotărârea pronunțată în cauza Costel Gaciu contra României, prin care s-a arătat: „*Curtea constată că autoritățile au eșuat să ofere o justificare rezonabilă și obiectivă pentru diferența de tratament și, ca atare, au acționat într-un mod discriminatoriu, prin refuzul de a-i permite reclamantului vizite conjugale în timpul arestării preventive. Așadar, a existat o încălcare a art. 14 în conjuncție cu art. 8 din Convenție*”. În același sens, s-a referit Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea Brăgădăreanu contra României (din 8 noiembrie 2016), prin care s-a reținut, printre altele, că: „Refuzul insuficient justificat ai autorităților de a-i permite unui condamnat să participe la înmormântarea unui membru al familiei echivalează cu o încălcare a dreptului la respectarea vieții familiale garantat de articolul 8 din Convenția de la Strasbourg”.

În aceste condiții, prin soluțiile pronunțate de către judecătorii din cadrul Secției penale a Tribunalului Iași s-a arătat că rațiunea interzicerii exercitării unui drept (permisă în anumite situații) trebuie motivată corespunzător și convingător, iar ingerința statului trebuie întotdeauna să fie proporțională și necesară într-o societate democratică. Ca atare, făcându-se în mod direct aplicarea în cauzele sus-menționate a dispozițiilor art. 8 și 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 17 din Pactul Internațional privitor la drepturile civile și politice, coroborat cu art. 16, 20, 21 și 26 din Constituția României, cu referire la art. 10 alin. (1), raportat la art. 99 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 254/2013, judecătorii de drepturi și libertăți investiți cu formularea unor asemenea cereri (dosarele nr. 7084/99/2016, respectiv nr. 8473/99/2015) au constatat că acestea sunt admisibile, iar, pe fond, au pronunțat admiterea acestora.

În plus, pentru exercitarea efectivă a acestui drept (și nu un drept iluzoriu), dat fiind caracterul urgent al unor astfel de cereri, judecătorii de drepturi și libertăți au statuat asupra măsurii dispuse ca având caracter executoriu.

4. Analiza efectelor deciziei pronunțate de Curtea Constituțională Ia 30.04.2015 (nepublicată), prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. art. 235 alin. (1) Cod procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2015, pag. 8)

4.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Termenul de cel puțin 5 zile prevăzut în art. 235 alin. 1 Cod procedură penală se calculează pe unități pline de timp, ca în cazul termenelor substanțiale, întrucât, termenul este un termen reglementat în materia măsurilor preventive, în componența sa intră un termen pur substanțial, respectiv durata arestării preventive de 5 zile.

4.2. Argumentele soluției însușite

Termenul de cel puțin 5 zile prevăzut în art. 235 alin. 1 Cod procedură penală se calculează pe unități pline de timp, ca în cazul termenelor substanțiale, întrucât, termenul este un termen reglementat în materia măsurilor preventive, în componența sa intră un termen pur substanțial, respectiv durata arestării preventive de 5 zile, iar prin Decizia nr. 336/30 aprilie 2015 Curtea Constituțională a stabilit că propunerea de prelungire a măsurii arestării preventive nu poate fi depusă cu mai puțin de 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii preventive, iar depunerea propunerii de prelungire cu mai puțin de 5 zile înainte de expirarea arestării preventive atrage vătămările menționate (citat pct. 42 din decizie). Termenul instituit de lege protejează libertatea persoanei care este un drept extraprocesual al inculpatului și are natura unui termen substanțial.

4.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015 ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015](#)).

Opinia propusă de INM:

În ciuda faptului că, prin Decizia nr. 336/30 aprilie 2015, Curtea Constituțională nu precizează expres că termenul legal prevăzut de art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală este un termen procedural, cu consecința calculării acestuia potrivit dispozițiilor art. 269 din Codul de procedură penală, în conținutul hotărârii se face o amplă analiză a naturii juridice a acestuia, plecând de la o serie de argumente referitoare la imperativul desfășurării procesului penal în acord cu exigențele dreptului la un proces echitabil, în contradicție cu jurisprudența anterioară a instanțelor naționale, dar și cu scopul urmărit de legiuitor prin reglementarea acestuia.

Pe de altă parte, se menționează Decizia nr. 25/2 iunie 2008, pronunțată de ÎCCJ în cadrul soluționării unui recurs în interesul legii, prin care s-a statuat că dispozițiile art. 159 alin. (8) C. proc. pen. 1968 se interpretează în sensul că sintagma folosită de legiuitor ”înainte de expirarea duratei măsurii arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate” are caracter imperativ și nu de recomandare, astfel încât ”recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus admiterea/respingerea propunerii de prelungire a măsurii arestării preventive va fi soluționat înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii atacate”.

Prin urmare, Curtea Constituțională analizează constituționalitatea interpretării pe care au dat-o instanțele naționale prevederii din art. 235 alin. (1) C. proc. pen. (parag. 29) și, în concret, natura juridică a termenului de 5 zile.

La stabilirea naturii juridice de termen procedural, instanța de contencios constituțional are în vedere că procurorul are dreptul, și nu obligația, de a propune prelungirea duratei măsurii arestării preventive, în calitatea sa de organ specializat al statului-participant la procesul penal, acesta fiind un drept procesual ce va fi exercitat în condițiile în care va aprecia că temeiurile avute în vedere inițial la luarea măsurii preventive se mențin/există temeiuri noi care să justifice măsura (parag. 34, 35).

Pe de altă parte, se analizează exhaustiv în ce măsură termenul prevăzut de art. 235 alin. (1) C. proc. pen. disciplinează desfășurarea procesului penal, prin implicațiile semnificative pe care le are cu referire la exercitarea efectivă a dreptului la apărare prevăzut de art. 24 din Constituția României și art. 6 parag. 3 lit. b) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Toate aceste argumente conduc la decizia Curții Constituționale în sensul că termenul de 5 zile este unul peremptoriu, astfel că devin incidente dispozițiile art. 268 alin. (1) C. proc. pen. (sanctiunea pentru nerespectarea acestui termen va fi decăderea procurorului din exercițiul dreptului de a propune prelungirea duratei măsurii arestării preventive și nulitatea actului făcut peste termen). În sensul că termenul stabilit prin dispozițiile art. 235 alin. (1) C. proc. pen. are natura juridică a unui termen procedural, de regresivitate și imperativ, ce va fi calculat pe zile libere, potrivit art. 269 alin. (2) C. proc. pen., s-a exprimat și literatura de specialitate recentă.

Pe de altă parte, o parte a jurisprudenței are în vedere scopul urmărit de legiuitor la reglementarea termenului respectiv, și anume evitarea arbitrariului cu privire la posibilitatea privării de libertate a unei persoane, în cazuri excepționale, în sensul înlăturării oricărei incertitudini referitoare la durata acesteia, astfel încât să nu se depășească sub nici un motiv durata măsurii preventive dispuse anterior în mod legal, apreciind că argumentele Curții Constituționale nu schimbă natura juridică a termenului de 5 zile care intră în durata măsurii preventive, respectiv aceea de termen substanțial care se calculează pe zile pline.

Prin urmare, problema ce se impune a fi tranșată, pornind de la argumentele Curții Constituționale, constă în posibilitatea de a calcula un termen procedural imperativ – așa cum este el definit prin Decizia nr. 336/30 aprilie 2015 – pe zile pline, având în vedere că se suprapune peste durata măsurii preventive (art. 271 C. proc. pen.).

Credem că, prin argumentele prezentate anterior, Curtea Constituțională a urmărit să facă o distincție clară între durata măsurii preventive – calculată conform art. 271 C. proc. pen. – și termenul prevăzut de legiuitor pentru exercitarea dreptului procesual al procurorului de a propune prelungirea duratei măsurii arestării preventive, termen care, potrivit interpretării date, are natura juridică a unui termen procedural, imperativ, de regresivitate, care se va calcula potrivit dispozițiilor art. 269 alin. (2) C. proc. pen. Firește că, în propunerea acestui punct de vedere, avem în vedere dificultățile pe care le vor întâmpina organele judiciare în desfășurarea procedurilor în curs, cu atât mai mult cu cât, pe viitor, se va pune problema naturii juridice și a altor termene reglementate în Noul Cod de procedură penală, inclusiv în materia măsurilor preventive, însă, pe baza considerentelor Curții Constituționale nu putem avea în vedere decât interpretarea obligatorie a textului art. 235 alin. (1) C. proc. pen., așa cum a fost ea precizată în conținutul deciziei.

OPINIA MAJORITARĂ exprimată în cadrul întâlnirii:

S-a apreciat că este vorba de un termen procedural de regresivitate care se calculează pe zile pline, în sensul invers al curgerii timpului, concluzie ce rezultă din formularea folosită de legiuitor „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive”, formulare similară cu aceea utilizată de Codul de procedură penală anterior pentru reglementarea termenului în care inculpatul trebuie să primească citația pentru termenul de judecată.

4.5. Potrivit [deciziei nr. 20/2017 a ÎCCJ \(recurs în interesul legii\)](#), termenul de 5 zile prevăzut de art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală se calculează potrivit art. 269 alin. (1), (2) și (4) din Codul de procedură penală.

Secțiunea a 7-a. Încetarea de drept, revocarea și înlocuirea măsurilor preventive (art. 241-242)

1. Admisibilitatea cererii de revocare a măsurii arestării preventive/ arestului la domiciliu în cazul intervenției împăcării în faza de urmărire penală. În cazul unei cereri de revocare a măsurii preventive formulată de către procuror întrucât a intervenit împăcarea părți/or în faza de urmărire penală, judecătorul de drepturi și libertăți poate lua act în acest cadru procesual că împăcarea părților este valabil exprimată? împăcarea părților poate constitui singură temei de revocare a măsurii preventive?

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2017, pag. 1)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

a. În cursul urmăririi penale, când procurorul dispune prin ordonanță clasarea cauzei în baza împăcării părților, este obligat să constate încetarea măsurii preventive, conform art. 241 alin. 1 Cod procedură penală, în temeiul art. 241 alin. 2 Cod procedură penală.

b. Cererea de revocare a măsurii preventive este admisibilă, urmând ca judecătorul de drepturi și libertăți să analizeze, pe fond, măsura.

1.2. Argumentele soluției însușite

a. Revine procurorului obligația de a constata încetată de drept măsura preventivă în situația împăcării părților în faza de urmărire penală și nu de a sesiza judecătorul de drepturi și libertăți cu o cerere de revocare a măsurii arestării preventive (nu există un drept de opțiune pentru procuror).

Judecătorul de drepturi și libertăți nu poate lua act de împăcarea părților, nu poate verifica dacă aceasta este validă sau nu, excede judecătorului de drepturi și libertăți să constate încetată de drept măsura arestării preventive într-un astfel de caz.

În sprijinul acestei opinii regăsim textele din Codul de procedură penală - art. 315 alin. 4 Cod procedură penală și art. 241 alin. 2 Cod procedură penală.

Astfel, potrivit art. 16 alin. 1 lit. g) Cod procedură penală: „Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă: g) (...) a intervenit împăcarea ori a intervenit un acord de mediere în condițiile legii”. Potrivit art. 315 alin. 1 Cod procedură penală: „Clasarea se dispune când: b) există unul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. 1”.

Potrivit art. 315 alin. 2 Cod procedură penală, ordonanța de clasare cuprinde mențiunile prevăzute la art. 286 alin. 2, iar conform art. 315 alin. 4 Cod procedură penală, în ordonanță se va face mențiune și cu privire la încetarea de drept a măsurii preventive dispuse în cauză.

Potrivit art. 241 alin. 1 lit. b) Cod procedură penală, măsura preventivă încetează de drept în cazurile în care procurorul dispune o soluție de netrimitere în judecată ori instanța de judecată pronunță o hotărâre de achitare, de încetare a procesului penal, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei ori o pedeapsă cu amendă, care nu însoțește pedeapsa închisorii, chiar nedefinitivă;

Potrivit art. 241 alin. 2 Cod procedură penală: Organul judiciar care a dispus această măsură sau, după caz, procurorul, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată în fața căreia se află cauza constata, prin ordonanță sau încheiere, din oficiu, la cerere sau la sesizarea administrației locului de deținere, încetarea de

drept a măsurii preventive, dispunând, în cazul celui reținut sau arestat preventiv, punerea de îndată în libertate, dacă nu este reținut ori arestat în altă cauză.

De asemenea, un argument în sprijinul acestei soluții constituie și acela că în această situație în care procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți cu solicitarea de revocare a măsurii preventive, se ajunge la situația în care inculpatul este privat de libertate deși a intervenit împăcarea părților, întrucât împotriva încheierii judecătorului de drepturi și libertăți se poate face contestație, încheierea fiind executorie doar la momentul rămânerii definitive. Se pune în acest sens și problema dacă inculpatul este arestat nelegal după intervenirea împăcării și până la soluționarea definitivă a cererii de revocare a măsurii arestării preventive.

b. Împăcarea părților în timpul urmăririi penale poate constitui un motiv de revocare a măsurii preventive, în sensul că reprezintă o împrejurare nouă, în ipotezele în care procurorul nu a pronunțat soluția de clasare, dacă infracțiunea pentru care a intervenit împăcarea a constituit temeiul arestării și această infracțiune se află într-o pluralitate infracțională în curs de urmărire penală și pentru care nu s-a pronunțat o soluție de clasare sau în situația unui concurs de infracțiuni ce face obiectul cercetării și împăcarea a intervenit doar pentru o parte dintre acestea.

Cererea de revocare formulată, în aceste ipoteze, este admisibilă, judecătorul de drepturi și libertăți urmând a dispune o analiză pe fondul măsurii.

2. Momentul emiterii mandatului de arestare preventivă în cazul înlocuirii controlului judiciar cu măsura arestării preventive

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2017, pag. 3\)](#)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Mandatul de arestare preventivă se emite la data rămânerii definitive a încheierii prin care s-a dispus înlocuirea măsurii controlului judiciar cu cea a arestării preventive.

Argumentele soluției însușite sunt în sensul că încheierea de înlocuire a măsurii trebuie să rămână definitivă, nefiind executorie.

2.2. Argumentele soluției însușite sunt în sensul că încheierea de înlocuire a măsurii trebuie să rămână definitivă, nefiind executorie.

3. Se va emite mandat de arestare preventivă dacă înainte de rămânerea definitivă a încheierii de înlocuire a măsurii controlului judiciar cu măsura arestării preventive a expirat măsura preventivă a controlului judiciar? În cazul în care măsura arestării preventive s-a înlocuit cu măsura controlului judiciar și până la data rămânerii definitive a încheierii a expirat măsura arestării preventive, mai subzistă măsura controlului judiciar?

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2017, pag. 3\)](#)

3.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Nu se emite mandat de arestare preventivă dacă înainte de rămânerea definitivă a încheierii de înlocuire a măsurii controlului judiciar cu măsura arestării preventive, măsura controlului judiciar a expirat și că măsura controlului judiciar nu mai subzistă

în cazul în care măsura arestării preventive s-a înlocuit cu măsura controlului judiciar, iar până la data rămânerii definitive a încheierii, măsura arestării preventive a expirat.

3.2. Argumentele soluției însușite

Nu se emite mandat de arestare preventivă dacă înainte de rămânerea definitivă a încheierii de înlocuire a măsurii controlului judiciar cu măsura arestării preventive, măsura controlului judiciar a expirat, și măsura controlului judiciar nu mai subzistă în cazul în care măsura arestării preventive s-a înlocuit cu măsura controlului judiciar iar până la data rămânerii definitive a încheierii, măsura arestării preventive a expirat.

Este necesar ca măsurile preventive să fie verificate periodic, conform dispozițiilor codului de procedură penală (art. 207, 208 Cod procedură penală) în termene rezonabile, anterior expirării duratei pentru care au fost dispuse și cu luarea în considerare a momentului rămânerii definitive a hotărârii, pentru ca soluția de înlocuire a măsurilor să-și poată produce efectele în mod legal.

Conform art. 241 alin. 1 lit. a Cod procedură penală orice măsură preventivă dispusă pe o anumită durată încetează la expirarea termenului stabilit de organele judiciare, o soluție nedefinitivă de înlocuire a măsurilor preventive neconstituind un impediment pentru încetarea măsurii preventive înlocuită. Inșă, o astfel de soluție constituie un impediment pentru punerea în executare a unui mandat de arestare sau pentru validarea unei măsuri preventive a cărei durată a expirat până la rămânerea definitivă a hotărârii de înlocuire.

Soluția de înlocuire a măsurilor preventive rămâne definitivă după 48 de ore de la pronunțare dacă nu se declară contestație, iar în cazul declarării contestației, contestația împotriva unei astfel de soluții este suspensivă de executare, conform art. 204, 205, 206 Cod procedură penală.

Mai mult, pentru a se evita încetarea măsurii preventive inițial dispusă, conform art. 204 alin. 5, art. 205 alin. 5, art. 206 alin. 6 Cod procedură penală contestația formulată împotriva măsurii prin care s-a dispus înlocuirea unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă se soluționează înainte de expirarea duratei măsurii preventive dispusă anterior.

Soluția de înlocuire a unei măsuri preventive cu o altă măsură preventivă trebuie să rămână definitivă anterior expirării duratei stabilite de autoritățile judiciare pentru măsura preventivă înlocuită, pentru a-și produce efectele pe care le conține.

4. Competența de soluționare a cererii de revocare a măsurii preventive a controlului judiciar dispusă de judecătorul de drepturi și libertăți sesizat cu propunerea de arestare preventivă a inculpatului

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă -trimestrului I al anului 2015, pag. 3)

4.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Revocarea măsurii controlului judiciar se dispune de procuror în cursul urmăririi penale, în temeiul art. 242 alin. 4 Cod procedură penală.

4.2 Argumentele soluției însușite

Revocarea măsurii controlului judiciar se dispune de procuror în cursul urmăririi penale, indiferent dacă măsura controlului judiciar a fost dispusă de procuror sau judecătorul de drepturi și libertăți, iar temeiul revocării este art. 242 alin. 4 Cod procedură penală și nu art. II alin. 2 din OUG nr. 82/2014, acesta din urmă fiind o normă tranzitorie.

4.3. Problema a fost discutată și în întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 26-27 mai 2016, ([Minuta întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 26-27 mai 2016](#)).

Opinia agreată de participanți, în unanimitate, a fost în sensul că problema a fost definitiv rezolvată prin modificarea adusă Codului de procedură penală prin ordonanța de urgență adoptată în ședința de Guvern din 18 mai 2016, noua formă a art. 242 C.p.p. prevăzând, la alin. (41), nou introdus, că în cursul urmăririi penale revocarea sau înlocuirea acestei măsuri se dispune de procuror, inclusiv în cazurile în care măsura a fost luată de judecătorul de drepturi și libertăți.

De altfel, Potrivit dispozițiilor articolului 242 (4¹) Cod procedură penală, introdus prin [O.U.G. nr. 18/2016](#), în cursul urmăririi penale, revocarea măsurilor preventive ale controlului judiciar și controlului judiciar pe cauțiune, precum și înlocuirea acestor măsuri între ele se dispun de procuror, chiar dacă măsura a fost luată de către judecătorul de drepturi și libertăți. La înlocuirea măsurii preventive a controlului judiciar cu măsura controlului judiciar pe cauțiune, dispozițiile art. 216 alin. (1) și (3) și art. 217 se aplică în mod corespunzător.

5. Înlocuirea măsurilor arestului preventiv sau a arestului la domiciliu cu măsura preventivă a controlului judiciar pe cauțiune. Încheiere de admitere în principiu. Camera de consiliu sau ședință publică, cale de atac. Luarea măsurii controlului judiciar pe cauțiune

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2014, pag. 13\)](#)

5.1. Prezentarea problemei de drept

Problema de drept a fost ridicată de Curtea de Apel Iași, fiind generată de următoarea speță:

Prin încheierea penală, pronunțată de judecătorul de drepturi și libertăți de la Tribunalul Iași, s-a respins cererea inculpatului de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura controlului judiciar pe cauțiune ca neîntemeiată, și restituirea cauțiunii fixate de judecător în cursul procedurii, prin încheiere, fără a se dispune admiterea în principiu. Calea de atac a contestației, formulată de inculpat, a fost respinsă la instanța ierarhic superioară, respingerea cererii ca neîntemeiată fiind fondată în esența ei.

5.2. Rezumatul și argumentele soluției însușite (UNANIMITATE)

În unanimitate s-a apreciat că temeinicia cererii de înlocuire a măsurii arestării preventive sau a măsurii arestului la domiciliu cu măsura controlului judiciar pe cauțiune se analizează înainte de admiterea în principiu și, în funcție de rezultatul la care se ajunge, instanța de judecată admite în principiu această cerere, dacă este întemeiată și stabilește valoarea cauțiunii și, după rămânerea definitivă a încheierii de admitere în principiu și stabilire a valorii cauțiunii, procedează la soluționarea cererii în sensul admiterii și înlocuirii măsurii sau respingerii cererii.

În interpretarea dispozițiilor art. 242 alin. (10), (11) și (12) din Codul de procedură penală raportat la art. 203 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală, art. 352 alin. (1) din Codul de procedură penală și art. 362 alin. (2) din Codul de procedură

penală, judecarea cererii de înlocuire a măsurii arestării preventive cu măsura controlului judiciar pe cauțiune se realizează de către judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în camera de consiliu.

Încheierile pronunțate în această procedură sunt supuse contestației.

Secțiunea a 8-a. Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor (art. 243-244)

1. Luarea măsurii arestării preventive față de minorul cu vârsta între 14 și 16 ani pentru care nu s-a efectuat expertiza medico-legală pentru stabilirea discernământului

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2017, pag. 7)

1.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

În situația în care inculpatul minor, cu vârsta între 14 și 16 ani, nu a fost supus expertizei medico-legale pentru stabilirea discernământului, nu poate fi dispusă măsura arestării preventive sau orice altă măsură preventivă față de acesta.

1.2. Argumentele soluției însușite

Nu poate fi dispusă, în mod legal, arestarea preventivă sau orice altă măsură preventivă față de inculpatul minor cu vârsta între 14 și 16 ani, pentru care nu s-a efectuat expertiza medico-legală pentru stabilirea discernământului. Până la stabilirea discernământului, există o cauză care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale, în temeiul existenței cauzei de neimputabilitate privind minoritatea (art. 27 raportat la art. 113 alin. 2 Cod procedură penală).

Toate condițiile generale prevăzute de art. 202 alin. 2 Cod procedură penală trebuie îndeplinite, la momentul luării măsurii preventive, confirmarea ulterioară luării măsurii neavând efect în transformarea o arestare preventivă în privare legală de libertate.

1.3. Problema a mai fost discutată și la Întâlnirea comună, a președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel București, 21-22 noiembrie 2016 (*Minuta Întâlnirii comune, a președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel București, 21-22 noiembrie 2016*), când s-au stabilit următoarele:

Fiind vorba despre o prezumție legală relativă, revine organelor judiciare, în speță procurorului, obligația de a face dovada în sens contrar, respectiv în sensul existenței discernământului la data săvârșirii faptei, pentru verificarea condițiilor prevăzute de dispozițiile art. 202 alin. (2) C.p.p. Ca urmare, deși, în multe cazuri, raportul de expertiză medico-legală psihiatrică nu se poate depune în intervalul de timp dintre constatarea faptei și formularea propunerii de arestare preventivă, procurorul trebuie să motiveze existența discernământului, cu referire la alte mijloace de probă. Cu privire la sfera acestor mijloace de

probă, nu s-a putut formula o opinie majoritară. Referitor la acest ultim aspect au fost exprimate opinii atât în sensul necesității unui act medical, cât și opinii în sensul că, date fiind valoarea probatorie relativă a expertizei și actelor medicale, faptul că existența/inexistența discernământului reprezintă o stare de fapt, precum și etapa incipientă a urmăririi penale și obiectul verificărilor pe care dispozițiile art. 202 alin. (1) C.p.p. îl impun pentru dispunerea măsurilor preventive – suspiciunea rezonabilă privind săvârșirea faptei, dovada discernământului poate fi făcută cu orice mijloace de probă (declarații de martori, împrejurările comiterii faptei, declarațiile inculpatului etc.

1.4. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 27-28 februarie 2023 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 27-28 februarie 2023](#)).

Opinia participanților la întâlnire a fost în sensul că **lipsa concluziilor expertizei medico-legale psihiatrice nu împiedică luarea măsurii arestării preventive, câtă vreme procurorul face dovada existenței discernământului inculpatului minor cu vârsta între 14 și 16 ani în momentul săvârșirii infracțiunii ce face obiectul acuzației cu alte mijloace de probă.**

Capitolul II. Aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical (art. 245-248)

Secțiunea 1. Obligarea provizorie la tratament medical (art. 245-246)

Secțiunea a 2-a. Internarea medicală provizorie (art. 247-248)

1. Verificarea măsurii de siguranță a internării medicale, în conformitate cu art. 569 alin. 3 și art. 571 Cod procedură penală; situația bolnavilor față de care s-a dispus, în cursul urmăririi penale, de către judecătorul de drepturi și libertăți, luarea provizorie a măsurii de siguranță a internării medicale și ulterior s-au dispus, prin ordonanță, anterior intrării în vigoare a O.U.G. 18/2016, soluții de netrimitere în judecată, fără sesizarea instanței în conformitate cu art. 315 alin. 1 lit. e) Cod procedură penală anterior modificărilor aduse prin O.U.G. 18/2016

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 12](#))

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au apreciat, în unanimitate, în sensul admiterii cererilor de verificare a măsurii de siguranță provizorie și în situația în care procurorul nu a formulat sesizări cu privire la internarea medicală sau obligarea la tratament medical.

1.2. Argumentele soluției însușite

Admiterea cererilor de verificare a măsurii de siguranță provizorie se impune și în situația în care procurorul nu a formulat sesizare cu privire la internarea medicală sau obligare la tratament medical în cazul soluțiilor de netrimitere în judecată.

În baza art. 315 afin. 2 lit. e) Cod procedură penală, modificat prin OUG nr. 18/2016, când dispune clasarea, procurorul trebuie să sesizeze judecătorul de cameră preliminară cu propunerea de luare, ori după caz de confirmare, de înlocuire sau de încetare a măsurilor de siguranță prevăzute de art. 109 sau 110 Cod penal, inclusiv în situația în care, anterior modificării, nu au sesizat instanța competentă potrivit legii speciale în materia sănătății mintale, în vederea dispunerii internării nevoluntare.

Procurorul este singura autoritate competentă să sesizeze judecătorul de cameră preliminară în această materie. Judecătorul de cameră preliminară nu se poate sesiza din oficiu.

Sunt aplicabile dispozițiile art. 572, 571 Cod procedură penală.

1.3. Această problemă de drept a fost supusă dezbaterii și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel ce a avut loc în București, în perioada 21-22 noiembrie 2016 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel - București, 21-22 noiembrie 2016, pag. 6](#)).

Cu această ocazie, s-a reținut că până la modificările aduse prin O.U.G. nr. 18/2016, Codul de procedură penală nu cuprindea prevederi privind încetarea ori consolidarea măsurilor de siguranță de natură medicală luate în mod provizoriu în cursul procesului penal, ci doar posibilitatea procurorului ca, dispunând o soluție de netrimitere în judecată, să sesizeze instanța competentă potrivit legii sănătății mintale, pentru luarea măsurii internării nevoluntare. Reglementarea a fost apreciată încă de la început drept criticabilă de către practicieni și a dat naștere mai multor interpretări.

Într-o primă opinie, s-a considerat că, urmare adoptării unei soluții de netrimitere în judecată, procurorul va sesiza judecătoria – ca instanță civilă – în raza căreia se afla internat bolnavul periculos, pentru luarea măsurii internării nevoluntare. Interpretarea a fost apreciată ca fiind corectă în cadrul întâlnirii/întâlnirilor cu procurorii șefi ai secțiilor de urmărire penală de la parchetele de pe lângă tribunale (București, mai 2015) și al celei cu președinții secțiilor penale din septembrie 2015, de la Sibiu.

Potrivit unei alte opinii, după soluționarea cauzei, procurorul trebuia să se adreseze instanței penale, mecanismul de judecare a propunerii sale fiind cel prevăzut de lege pentru luarea măsurii cu caracter provizoriu.

În fine, o a treia modalitate de a proceda a fost aceea de a nu efectua niciun demers ulterior dispunerii soluției de netrimitere în judecată, considerând că internarea provizorie continuă să producă efecte. Această variantă de aplicare a legii a generat problema în prezent supusă discuției, cu privire la obligația judecătorului delegat cu executarea de a verifica periodic și măsurile dispuse în condițiile menționate.

Astfel, într-o primă opinie, s-a apreciat că pot fi verificate și măsurile de siguranță provizorii constând în internarea medicală.

Într-o altă opinie, însă, s-a apreciat că măsurile de siguranță luate provizoriu de către judecătorul de drepturi și libertăți în cursul urmăririi penale nu pot fi verificate ulterior, argumentul fiind acela că măsura nu este permanentă, ci provizorie, întrucât procurorul nu a solicitat acest lucru la adoptarea soluției de clasare. În concret, instanța a respins sesizarea judecătorului delegat cu executarea, reținând în considerente că bolnavul nu se află sub imperiul măsurii de siguranță a internării medicale prevăzute de art. 110 Cod penal, ci față de aceasta a fost luată în mod provizoriu în cursul urmăririi penale o măsură medicală cu caracter provizoriu, fără ca prin ordonanța de clasare să se dispună, conform dispozițiilor

legale în vigoare la acea dată, sesizarea instanței, potrivit legii speciale privind sănătatea mintală, în vederea luării măsurii internării medicale nevoluntare, nefiind deci incidente dispozițiile art. 569 alin. (3) Cod procedură penală referitoare la procedura de verificare din oficiu a măsurii de siguranță a internării medicale.

Practic, instanța de judecată nu ar mai putea face nicio verificare cu privire la măsura de siguranță, neputând dispune nici încetarea sau înlocuirea acesteia.

Soluțiile diferite la care s-a ajuns în practica judiciară cu privire la măsurile de siguranță de natură medicală sunt urmarea unor interpretări diferite ale unei norme incomplete pe care, cu mare întârziere, legiuitorul a corectat-o prin O.U.G. nr. 18/2016.

Punctul de vedere agreat de participanții la întâlnire a fost în sensul că, în cazurile în care judecătorul delegat cu executarea a dat textelor o interpretare potrivit căreia măsura luată în cursul urmăririi penale nu putea forma obiectul verificării ulterioare, soluția pentru a nu lăsa în libertate un bolnav psihic periculos este aceea a verificării din oficiu, de către procurorul ierarhic superior, a legalității ordonanței prin care s-a dispus soluția de netrimitere în judecată, și completarea acesteia cu dispoziția privind sesizarea judecătorului de cameră preliminară pentru a dispune în legătură cu măsura de siguranță cu caracter definitiv.

Capitolul III. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii (art. 249-256)

1. Competența teritorială a judecătorului de drepturi și libertăți

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/ 2015, pag. 4)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În cursul urmăririi penale, în cadrul aceleiași cauze sunt competenți judecători de drepturi și libertăți din cadrul unor instanțe diferite competente teritorial, potrivit competențelor alternative sau unică, raportat la sesizarea formulate și măsurile ce trebuie dispuse de judecătorul de drepturi și libertăți.

1.2. Argumentele soluției însușite

Competența teritorială a judecătorului de drepturi și libertăți este diferită, raportat la măsurile dispuse aparținând competenței materiale și este alternativă teritorial în cazul măsurilor preventive, a măsurilor de supraveghere tehnică, a percheziției domiciliare și percheziției informatice, măsurii de siguranță și unică în cazul măsurii asigurătorii (contestația – art. 250 Cod procedură penală) și a plângerii împotriva luării și prelungirii măsurii controlului judiciar/controlului judiciar pe cauțiune.

În consecință, în cursul urmăririi penale, în cadrul aceleiași cauze sunt competenți judecători de drepturi și libertăți din cadrul unor instanțe diferite competente teritorial, potrivit competențelor alternativă sau unică, corespunzător măsurilor ce trebuie dispuse.

Pentru ipoteza prezentată nu există vreun temei de drept care să legitimeze judecătorul de drepturi și libertăți să-și decline competența în favoarea judecătorului de drepturi și libertăți din cadrul instanței care a soluționat măsurile preventive.

Dispozițiile art. 53 Cod procedură penală reglementează competența generală materială a judecătorului de drepturi și libertăți iar dispozițiile 103 ind. 8 din ROI

reglementează activitatea judecătorului de drepturi și libertăți în cadrul și în interiorul unei instanțe, nu reglementează competența, astfel încât niciunul dintre cele două texte nu fundamentează concluzia potrivit căreia judecătorul de drepturi și libertăți din cadrul unei instanțe competente, inițial investită, care a soluționat cereri, contestații, plângeri etc. cu privire la măsuri preventive rămâne competent să soluționeze toate cererile ulterioare de competența materială a acestuia indiferent de competența teritorială stabilită de lege pentru fiecare măsură soluționată.

2. Interpretarea dispozițiilor art. 250 alin. 1 Cod procedură penală. Competența de soluționare a contestației împotriva măsurii asiguratorii dispusă de procuror în cazul în care, după sesizarea judecătorului de drepturi și libertăți dar anterior soluționării contestației, este sesizat judecătorul de cameră preliminară cu rechizitoriu

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III/2014, pag. 10)

2.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă a participanților la discuții a fost în sensul că judecătorul de drepturi și libertăți, legal investit în cursul urmăririi penale, rămâne competent să soluționeze contestația împotriva măsurii asiguratorii dispusă de procuror în ipoteza dată, întrucât conform art. 53 Cod procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți este competent în mod exclusiv să judece astfel de contestații, iar judecătorul de cameră preliminară, raportat la obiectul camerei preliminare prev. de art. 340 Cod procedură penală, verifică doar legalitatea actelor de urmărire penală, iar nu temeinicia acestora, având această competență și în baza art. 54 lit. b) Cod procedură penală referitoare la verificarea legalității efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală.

2.2. Această problemă de drept a fost ridicată și cu ocazia întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție și curțile de apel ce a avut loc în București, în perioada 27-28 noiembrie 2014, participanții la întâlnire apreciind că într-o astfel de situație judecătorul de drepturi și libertăți nu mai are competența de a se pronunța în cauză, deoarece nu ne mai aflăm în faza de urmărire penală. *(Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție și curțile de apel - Curtea de Apel București, 27-28 noiembrie 2014)*

3. Sancțiunea neverificării în termen a măsurilor asiguratorii

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2023, p. 2)

3.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite (UNANIMITATE)

Încălcarea dispozițiilor art. 250 ind. 2 din Codul de procedură penală atrage sancțiunea nulității relative condiționat de dovedirea unei vătămări astfel cum prevede art. 282 din Codul de procedură penală.

Jurisprudența instanțelor, inclusiv a Înaltei Curți de Casație și Justiție, este majoritară în sensul că termenele de 6 luni, respectiv 1 an prevăzute de art. 250 ind. 2 din Codul de procedură penală sunt termene procedurale, pentru a căror nerespectare procedura penală nu prevede o sancțiune expresă.

După cum s-a arătat și în Decizia nr. 532 din 14 septembrie 2022 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală, *„în lipsa unui text de lege care să prevadă expres că neverificarea subzistenței temeiurilor care au stat la baza luării/menținerii măsurilor asigurătorii conduce la încetarea de drept a măsurilor asigurătorii, o atare sancțiune nu poate fi presupusă și, pe cale de consecință, nici constatată a fi intervenit.*

Dacă legiuitorul ar fi dorit să instituie o atare sancțiune în cazul măsurilor asigurătorii, ar fi reglementat-o expres, astfel cum este situația măsurilor preventive. Or, în lipsa unei atare dispoziții exprese sancționatorii, este nepermis a se face o analogie cu sancțiunea care intervine în cazul nerespectării termenelor de verificare a măsurilor preventive.

Ca un argument în plus, cu referire exactă la măsurile asigurătorii, legiuitorul a prevăzut expres un caz de încetare a măsurilor asigurătorii, respectiv cel instituit de prevederile art. 397 alin. (5) din C. proc. pen., potrivit căruia măsurile asigurătorii încetează de drept în termen de 30 de zile de la pronunțarea hotărârii prin care acțiunea civilă a fost lăsată nesoluționată în temeiul art. 25 alin. (5) din C. proc. pen., iar persoana vătămată nu a introdus acțiune la instanțe civilă. Or, este lesne de observat că în situațiile în care legiuitorul a dorit să instituie o astfel de sancțiune, precum cea a încetării de drept, a reglementat-o în mod expres.

Dreptul penal material și procedura penală sunt de strictă reglementare, iar această caracteristică a legislației penale constituie o garanție de natură să înlăture abuzul ori arbitrariul. Ca atare, în materia penalului, este interzisă aplicarea analogiei între instituții din aceeași materie, cu atât mai mult între sancțiuni procedurale, care trebuie să fie prevăzute, în mod expres, de legea procesual penală, pentru fiecare situație în parte.

În cazul verificării periodice a subzistenței temeiurilor care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii, legiuitorul nu a prevăzut sancțiunea încetării de drept a măsurilor asigurătorii, în cazul neefectuării verificării în intervalul de timp prevăzut, așa cum este cazul măsurilor preventive, care cunosc un alt regim de reglementare, pe principii și raționamente juridice diferite.

Prin urmare, (...), nu poate fi transpusă sancțiunea încetării de drept din materia măsurilor preventive în materia măsurilor asigurătorii.”

În lipsa unei prevederi exprese cu privire la sancțiunea care intervine în cazul nerespectării dispozițiilor art. 250 ind. 2 din Codul de procedură penală, devin aplicabile dispozițiile art. 280 alin. (1) din Codul de procedură penală potrivit căroră *„încălcarea dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului în condițiile prevăzute expres de prezentul cod.”*

Nefiind în discuție niciunul dintre cazurile de nulitate absolută reglementate de art. 281 din Codul de procedură penală, actul emis cu încălcarea legii ar putea fi sancționat doar cu nulitatea relativă, în condițiile reglementate de art. 282 din Codul de procedură penală, doar atunci când prin nerespectarea cerinței legale s-a adus o vătămare drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, care nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului.

Or, atât timp cât legea nu prevede încetarea de drept a măsurilor asiguratorii pentru nerespectarea termenului de verificare, acestea nefiind dispuse pe durate determinate, verificarea măsurilor asiguratorii după împlinirea termenelor reglementate de art. 250 ind. 2 din Codul de procedură penală nu ar putea produce, de regulă, nicio vătămare, mai ales în condițiile în care ridicarea acestor măsuri poate fi solicitată în orice moment.

Titlul VI. Acte procesuale și procedurale comune (art. 257-284)

Capitolul I. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere (art. 257-267)

1. Domiciliul procesual ales prin indicarea unei adrese pentru comunicarea actelor de procedură, fără a fi menționat și numele persoanei desemnate cu primirea corespondenței
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor I-II/2020, pag. 17)

1.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite

În absența unei prevederi legale exprese, este suficientă indicarea unei adrese la care să fie comunicate actele de procedură pentru legala citare a părții.

2. Schimbarea domiciliului părții în cursul procesului penal, în condițiile în care, din verificările efectuate, se constată că nu se cunoaște locul în care domiciliază partea
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor I-II/2020, pag. 18)

2.1. Rezumatul soluției însușite (CU MAJORITATE)

În ipoteza în care nu se cunoaște adresa la care locuiește inculpatul, iar din efectuarea verificărilor în baza de date a Direcției pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date și din cuprinsul procesului-verbal de îndeplinire a mandatului de aducere emis pe numele inculpatului rezultă că persoana citată nu mai locuiește la domiciliu, indiferent că este vorba despre domiciliul existent în baza de date D.E.P.A.B. sau un domiciliu indicat organului judiciar pe parcursul derulării procedurilor judiciare, și nu poate fi identificată o altă adresă, atunci se va proceda la citarea la adresa locului de muncă, iar când aceasta nu este cunoscută se va proceda la afișarea citației la sediul organului judiciar.

2.2. Argumentele soluției însușite

S-a arătat că dispozițiile art. 259 alin. 5 Cod procedură penală nu disting în funcție de cauzele necunoașterii adresei la care locuiește suspectul sau inculpatul și impun ca, în situația în care nu se cunoaște nici adresa la care locuiește suspectul sau inculpatul și nici locul său de muncă, să se procedeze la afișarea înștiințării la sediul organului judiciar. Astfel, în situații în care, din mențiunile efectuate în conformitate cu dispozițiile art. 261 Cod procedură penală, de către agentul procedural, lucrătorul poștal, sau de jandarmul însărcinat cu executarea mandatului de aducere, rezultă că inculpatul nu locuiește la adresa indicată și din verificările bazei de date D.E.P.A.B.D. nu se poate stabili o altă adresă, valabilă, devin aplicabile

dispozițiile art. 259 alin. 5 Cod procedură penală și se impune citarea prin afișarea înștiințării la sediul organului judiciar.

3. Modalitatea în care inculpatul minor sub 16 ani primește termen în cunoștință, dacă este prezent în instanță la un termen de judecată

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2015, pag. 16)

3.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Inculpatul minor sub 16 ani prezent personal în instanță la un termen de judecată nu primește termen în cunoștință în absența reprezentantului legal, părinte sau tutore, întrucât din interpretarea dispozițiilor art. 257 alin. 6 Cod procedură penală rezultă că minorul sub 16 ani este citat prin reprezentant legal, astfel că dobândește termen în cunoștință prin reprezentantul său legal.

3.2. Argumentele soluției însușite

Inculpatul minor sub 16 ani prezent personal în instanță la un termen de judecată nu primește termen în cunoștință în absența reprezentantului legal, părinte sau tutore, întrucât din interpretarea dispozițiilor art. 257 alin. 6 Cod procedură penală rezultă că minorul sub 16 ani este citat prin reprezentant legal, astfel că dobândește termen în cunoștință prin reprezentantul său legal. Dispozițiile art. 257 alin. 6 Cod procedură penală sunt dispoziții derogatorii de la dispozițiile art. 353 alin. 2 Cod procedură penală.

Singura ipoteză care naște problema de drept ridicată este atunci când reprezentanții legali nu au semnat dovada de îndeplinire a procedurii de citare pentru inculpatul minor, iar acesta s-a prezentat personal în instanță în lipsa părintelui sau tutorelui.

4. Citarea inculpaților care locuiesc în Republica Moldova

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2023, p. 5)

4.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Procedura se va realiza, în principal, conform Tratatului dintre România și Republica Moldova privind asistența juridică în materie civilă și penală, iar în subsidiar, prin toate mijloacele care permit informarea inculpatului reglementate de art. 257 Cod procedură penală.

4.2. Argumentele soluției însușite

Se recomandă efectuarea de demersuri în vederea obținerii datelor de contact actualizate prin emiterea unei solicitări adresate Centrului Comun de Contact Galați, dar și prin emiterea unei adrese organului competent potrivit art. 17 din [Legea nr. 76/03.04.2023](#) pentru introducerea unei semnalări în sensul art. 34 din [Regulamentul \(UE\) 2018/1862](#) al Parlamentului European și al Consiliului.

Capitolul III. Cheltuielile judiciare (art. 272-276)

1. Obligarea părții responsabile civilmente Fondul de Protecție a Victimelor Străzii la plata cheltuielilor judiciare către persoanele vătămate/părțile civile

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018, pag. 11)

1.1. Prezentarea problemei de drept

Problema de drept a fost generată de practica judiciară neunitară în această materie, existând, de pe-o parte, hotărâri prin care partea responsabilă civilmente Fondul de Protecție a Victimelor Străzii a fost obligată la plata cheltuielilor judiciare către persoanele vătămate/părțile civile și, de pe altă parte, hotărâri prin care doar inculpatul a fost obligat la plata acestor cheltuieli.

Astfel, potrivit practicii unanime a Secției penale a Judecătorei Iași, partea responsabilă civilmente Fondul de Protecție a Victimelor Străzii a fost obligată la plata cheltuielilor judiciare efectuate de părțile civile (în perioada 2014 – 2018 au fost pronunțate 3 sentințe penale în acest sens: 1907/03.06.2015; 1960/08.06.2015; 380/16.02.2018).

1.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Se impune obligarea părții responsabile civilmente Fondul de Protecție a Victimelor Străzii (Biroul Asigurătorilor de Autovehicule din Romania) la plata cheltuielilor judiciare către persoanele vătămate/părțile civile, dispozițiile art. 274 alin. 3 Cod de procedură penală completându-se cu normele speciale în materie R.C.A.

1.3. Argumentele soluției însușite

În conformitate cu dispozițiile art. 19 din Codul de procedură penală, acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale, iar potrivit art. 86 din același Cod, persoana care, potrivit legii civile, are obligația legală sau convențională de a repara în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune se numește parte responsabilă civilmente.

Potrivit art. 11 alin. 2 lit. e) din Legea nr. 132/2017, asigurătorul R.C.A. acordă despăgubiri în bani pentru cheltuieli de judecată efectuate de către persoana prejudiciată sau cheltuieli aferente în cazul soluționării alternative a litigiului dacă soluția este favorabilă persoanei prejudiciate.

Dispozițiile art. 274 alin. 3 Cod de procedură penală se completează cu normele speciale în materie R.C.A. De asemenea, cât timp, prin efectul normelor speciale, partea responsabilă civilmente este obligată singură la plata despăgubirilor civile, solidaritatea cu inculpatul fiind exclusă *ab initio*, o dezlegare asemănătoare se impune a fi dată și solicitărilor privind plata cheltuielilor judiciare avansate de părți sau de persoanele vătămate.

2. Autoritatea competentă să vizeze referatele întocmite de apărătorii din oficiu desemnați în cursul urmăririi penale, pentru plata onorariilor

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 12)

2.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție care este autoritatea competentă să vizeze referatele întocmite de apărătorii din oficiu desemnați în cursul urmăririi penale, pentru plata onorariilor.

2.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Instanța care hotărăște asupra cheltuielilor judiciare, respectiv asupra onorariilor avocaților conform art. 272 și art. 398 Cod procedură penală, după pronunțare, confirmă referatul depus în dublu exemplar de apărătorii din oficiu, conform dispozițiilor date prin hotărâre.

2.3. Argumentele soluției însușite

Conform art. 9 alin. 1 din Protocolul încheiat între M.J. și U.N.B.R. nr. 48025/2015 cât și art. 1 din Procedura de lucru, valabilă din 1 ianuarie 2016, stabilită la nivelul Curții de Apel Iași în aplicarea protocolului, instanța care hotărăște asupra cheltuielilor judiciare, respectiv asupra onorariilor avocaților conform art. 272 și art. 398 Cod procedură penală, după pronunțare, confirmă referatul depus în dublu exemplar de apărătorii din oficiu, conform dispozițiilor date prin hotărâre. Art. 6 din Protocolul nr. 48025/2015 prevede cazurile speciale când procurorul confirmă referatul, prin ordonanță.

3. Plata onorariilor pentru servicii prestate de avocați desemnați din oficiu pentru inculpați în faza urmăririi penale

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2014, pag. 15)

3.1. Prezentarea problemei de drept

Problema a fost ridicată de către Curtea de Apel Iași, care apreciază că discutarea acestei chestiuni de drept se impune cu atât mai mult cu cât practica judiciară continuă să fie neunitară și, în contextul legislativ actual, modificarea practicii rămâne posibilă pe această cale, alături de procedura promovării unui recurs în interesul legii (inițiată de Parchetul de pe lângă Î.C.C.J.), calea de atac a recursului în casație restrângând posibilitatea reformării deciziilor date în apel de Curtea de Apel.

Totodată, prin decizia penală nr. 1573 din 08 mai 2014 a Î.C.C.J. pronunțată în recurs a fost admis recursul procurorului împotriva deciziei penale nr. 214 din 17.12.2013 a Curții de Apel Iași, în sensul că onorariul apărătorului din oficiu din cursul urmăririi penale, în cuantum de 200 lei, se avansează din fondurile Ministerului Justiției.

3.2. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Opinia agreată de majoritatea participanților la întâlnire a fost în sensul ca plata onorariilor avocaților din oficiu pentru inculpați în cursul urmăririi penale să fie efectuată din fondul Ministerului Public.

3.3. Argumentele soluției însușite

Se impune ca plata onorariilor avocaților din oficiu pentru inculpați în cursul urmăririi penale să fie efectuată din fondul Ministerului Public, dispozițiile art. 272 alin. 2 Cod procedură penală în vigoare (art. 189 C. pr. pen. anterior) fiind clare în sensul că retribuirea apărătorului desemnat din oficiu în cursul urmăririi penale se acoperă din sumele avansate de stat, fiind cuprinse distinct în bugetul de venituri și cheltuieli al Ministerului Public sau al altor ministere de resort.

Trimiterile la Protocolul încheiat între Ministerul Justiției și U.N.B.R. în vigoare la data de 1 decembrie 2008 nu schimbă datele problemei, deoarece acest protocol vizează retribuirea apărătorilor desemnați din oficiu în cursul judecății.

Lipsa unui protocol încheiat între Ministerul Public și U.N.B.R. nu face inaplicabil art. 272 C. pr. pen. (art. 189 C. pr. pen. anterior) relativ la faptul că retribuirea apărătorilor desemnați din oficiu în cursul urmăririi penale se acoperă din sumele avansate de stat, fiind cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli al Ministerului Public.

Această opinie a fost exprimată și de judecătorii prezenți la întâlnirea trimestrială a judecătorilor privind probleme de drept interpretate și aplicate neunitar în materie penală, organizată la Curtea de Apel Iași la 26 iunie 2013.

Prin OUG n. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru a fost abrogată Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru una dintre legile ce fundamentează Protocolul încheiat între M.J. și U.N.B.R. și în baza art. 46 din PUG „sumele realizate din cheltuieli judiciare avansate de stat din bugetele aprobate Ministerului Justiției și Ministerului Public pentru desfășurarea proceselor penale care sunt suportate de părți sau de alți participanți la procesul penal, în condițiile codului de procedură penală, precum și din amenzi judiciare se constituie venit la bugetul de stat și se virează într-un cont distinct de venituri al acestuia. Ministerul Finanțelor publice comunică lunar Ministerului Justiției informațiile privind sumele virate în acest cont.” Deci și aceste dispoziții legale se referă la bugetele separate ale Ministerului Public și ale Ministerului justiției pentru cheltuieli judiciare avansate de stat.

4. Cheltuieli judiciare către stat în cauzele cu inculpați minori cărora li se aplică măsuri educative. Temei legal

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterăa problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III/2014, din data de 10.10.2014, pag. 2)

4.1. Prezentarea problemei de drept

Problema de drept a fost ridicată de judecătorii din cadrul Judecătoriei Vaslui, care, în urma verificării dispozițiile legale aplicabile, art. 274, art. 275 alin. 1 pct. 1, 2, 3, au apreciat că nu există nici un temei pentru obligarea la plata cheltuielilor judiciare către stat în cazul inculpaților minori cărora li se aplică măsura educativă (singura sancțiune penală aplicabilă și care nu poate fi asimilată condamnării, amânării sau renunțării la aplicarea pedepsei), părând a deveni aplicabile dispozițiile art. 275 alin. 3 C. pr. pen., respectiv cheltuielile judiciare să rămână în sarcina statului.

Prin urmare, s-a pus în discuție dacă există și care ar fi temeiul legal al obligării inculpaților minori, cărora li se aplică măsuri educative, la plata cheltuielilor judiciare către stat.

4.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia împărtășită unanim de participanți a fost în sensul că temeiul legal al obligării inculpaților minori, cărora li se aplică măsuri educative, în solidar cu părțile responsabile civilmente la plata cheltuielilor judiciare către stat este art. 274 alin. 1 și 3 Cod procedură penală.

4.3. Argumentele soluției însușite

Este real că dispozițiile art. 114 Cod penal, care reglementează consecințele răspunderii penale a minorilor nu operează cu noțiunea de condamnare, prevăzând că față de minori care au săvârșit infracțiuni se ia o măsură educativă.

Însă, conform dispozițiilor art. 396 alin. 2 Cod procedură penală, condamnarea se pronunță dacă instanța constată dincolo de orice îndoială rezonabilă că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, textul art. 396 Cod procedură penală reglementând rezolvarea acțiunii penale, aplicabil în egală măsură inculpaților minori.

În consecință, în cazul inculpaților minori, tragerea la răspundere penală prin aplicarea unei măsuri educative intră în conceptul de condamnare în sensul art. 396 alin. 2 Cod procedură penală și obligarea acestora, în solidar, cu părțile responsabile civilmente la plata cheltuielilor judiciare către stat are ca temei legal art. 274 alin. 1 și 3 Cod procedură penală.

Și prin dispozițiile art. 239 din Legea nr. 187/2012 raportat la art. 80 alin. 2 lit. a Cod penal, termenul de condamnare se referă și la hotărârile prin care față de inculpat s-a luat în timpul minorității o măsură educativă.

O interpretare contrară ridică probleme de logică juridică în sensul în care, inculpatul minor, potrivit art. 275 alin. 1, 2 și 3 Cod procedură penală, va putea fi obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat pentru situații juridice mult mai ușoare și favorabile acestuia, de achitare, încetare a procesului penal, clasare în situația prev. de alin. 3 care implică o culpă procesuală mai redusă decât culpa procesuală corespunzătoare unei soluții de tragere la răspundere penală, culpă procesuală ce constituie temei al răspunderii acestora pentru cheltuieli judiciare avansate de stat.

4.4. Problema de drept a fost dezbătută și în cadrul întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din 19- 20 iunie 2017. ([Minuta întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 19- 20 iunie 2017, pag. 16](#))

În opinia majorității participanților la întâlnire, aplicarea măsurii educative față de un minor echivalează, din punct de vedere formal, al conținutului hotărârii judecătorești (nu în ceea ce privește mecanismul de reeducare), cu o soluție de condamnare în cazul majorului.

Ca urmare, obligarea la plata cheltuielilor judiciare se va face potrivit regulilor de la condamnare. Un argument în acest sens îl constituie și prevederile art. 239 din Legea de punere în aplicare a Codului penal.

DREPT PROCESUAL PENAL. PARTEA SPECIALĂ

Titlul I. Urmărirea penală

Capitolul I. Dispoziții generale (art. 285-287)

Capitolul II. Sesizarea organelor de urmărire penală (art. 288-298)

Secțiunea 1. Reglementări generale (art. 288-294)

Secțiunea a 2-a. Plângerea prealabilă (art. 295-298)

1. Dacă, în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare doar la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în situația în care aceasta suferă de afecțiuni psihice, însă nu este pusă sub interdicție, plângerea prealabilă formulată în cauză de fiul persoanei vătămate are aptitudinea de a investi legal organele de urmărire penală și de a conduce la tragerea la răspundere penală a inculpatului

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 41\)](#)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În cazul persoanei vătămate care suferă de afecțiuni psihice, stabilite în urma efectuării unei expertize medico-legale psihiatrice, dar care nu este pusă sub interdicție, ruda apropiată a persoanei vătămate sau cel care o îngrijește și o reprezintă în fapt poate formula plângere în numele persoanei vătămate, plângere care poate reprezenta baza pentru exercitarea din oficiu a acțiunii penale.

1.2. Argumentele soluției însușite

A condiționa formularea unei plângeri prealabile de existența capacității de exercițiu depline ori a unei hotărâri de punere sub interdicție/instituire tutelă specială pentru persoana vătămată cu afecțiuni psihice ar însemna ca, în cazul multor infracțiuni, acțiunea penală să nu poată fi pusă în mișcare, iar autorii unor fapte grave, în special cele care aduc atingere libertății sexuale a persoanei bolnave, să nu poată fi trași niciodată la răspundere.

Opinia exprimată mai poate fi fundamentată și pe dispozițiile art. 157 alin. 4 C.pen.: „(4) În cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitatea de exercițiu restrânsă sau o persoană juridică ce este reprezentată de făptuitor, acțiunea penală se poate pune în mișcare și din oficiu.”

Capitolul III. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror (art. 299-304)

Capitolul IV. Efectuarea urmăririi penale (art. 305-326)

Secțiunea 1. Desfășurarea urmăririi penale (art. 305-311)

Secțiunea a 2-a. Suspendarea urmăririi penale (art. 312-313)

Secțiunea a 3-a. Clasarea și renunțarea la urmărirea penală (art.314-320)

1. Confirmarea ordonanței de renunțare la urmărire penală (art. 318 Cod procedură penală) - dacă pronunțarea încheierii are loc în ședință publică sau cameră de consiliu
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 18)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au apreciat, cu unanimitate, în sensul că confirmarea ordonanței de renunțare la urmărirea penală se pronunțată în cameră de consiliu, de judecătorul de cameră preliminară.

1.2. Argumentele soluției însușite

Indiferent de soluția dispusă, judecătorul pronunță încheierea în cameră de consiliu, pentru că urmărirea penală este o fază procesuală nepublică și noțiunea de „hotărâște”, prevăzută de art. 318 alin. 14 Cod procedură penală, include atât dispoziția luată pe fondul soluției de renunțare la urmărirea penală cât și pronunțarea încheierii, în cameră de consiliu.

Secțiunea a 4-a. Terminarea urmăririi penale (art. 321-323)

Secțiunea a 5-a. Dispoziții privind efectuarea urmăririi penale de către procuror (art. 324-326)

Capitolul V. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței

1. Modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 328 Cod procedură penală privind verificarea rechizitoriului sub aspectul legalității și temeiniciei raportat la art. 23 alin. 3 din Legea 303/2004 privind contrasemnarea soluțiilor procurorilor stagiați și art. 342 Cod procedură penală privind legalitatea sesizării instanței

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2021, pag. 18)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă a judecătorilor prezenți la întâlnirea trimestrială a fost în sensul că: prin contrasemnarea rechizitoriului de către prim procuror în calitate de îndrumător al procurorului stagiar, acesta verifică în mod implicit și legalitatea și temeinicia soluției de trimitere în judecată, astfel încât nu ar putea îndeplini în același timp ambele atribuții. Scopul instituirii controlului de legalitate și temeinicie a rechizitoriului ar fi examinarea acestuia de către procurorul ierarhic care nu trebuie să fie implicat direct sau indirect în desfășurarea urmăririi penale coordonate sau efectuate personal de către procurorul stagiar.

1.2. Argumentele soluției însușite

Deși rechizitoriul întocmit de procurorul stagiar poartă mențiunea privitoare la *semnătura celui care l-a întocmit* (în speță, semnătura procurorului stagiar) - astfel cum prevăd dispozițiile art. 328 alin. (1) din Codul de procedură penală, rap. la art. 286 alin. (2) lit. g) din Codul de procedură penală - , în lipsa contrasemnării de către procurorul îndrumător al procurorului stagiar, rechizitoriul întocmit (și semnat) de către acesta din urmă nu este valid, fiind lipsit de efecte. Or, contrasemnând rechizitoriul întocmit de procurorul stagiar, procurorul îndrumător al procurorului stagiar verifică implicit și legalitatea și temeinicia soluției de trimitere în judecată. În aceste condiții, controlul de legalitate și temeinicie a rechizitoriului, conform art. 328 alin. (1) din Codul de procedură penală, se face de către prim-procurorul parchetului.

Atunci când conducătorul unității de parchet (în speță, prim-procurorul parchetului) este și îndrumător al procurorului stagiar, calitate în care contrasemnează actele procurorului stagiar, în speță rechizitoriul, prin contrasemnarea rechizitoriului conducătorul unității de parchet (în speță, prim-procurorul) verifică implicit și legalitatea și temeinicia soluției de trimitere în judecată. În atare condiții, conducătorul de parchet (în speță, prim-procurorul) nu mai poate proceda la verificarea legalității și temeiniciei rechizitoriului, conform art. 328 alin. (1) din Codul de procedură penală, întrucât ar exercita astfel controlul de legalitate și temeinicie asupra actului de trimitere în judecată (rechizitoriul) pe care el însuși l-a validat, situație în care verificarea legalității și temeiniciei rechizitoriului, conform art. 328 alin. (1) din Codul de procedură penală, se impune a fi făcută de către procurorul ierarhic superior conducătorului unității de parchet (în speță, prim-procurorul parchetului) care a contrasemnat rechizitoriul întocmit de procurorul stagiar.

1.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii trimestriale de practică neunitară în materie penală care a avut loc la sediul Curții de Apel Iași la data de 14 iunie 2019 ([Minuta întâlnirii trimestriale de practică neunitară în materie penală care a avut loc în cadrul Curții de Apel Iași la data de 14 iunie 2019- trimestrul al II-lea/2019](#))

Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Actul de sesizare trebuie verificat, sub aspectul legalității și temeiniciei, de procurorul ierarhic superior prim-procurorului parchetului în care activează procurorul stagiar, dacă prim-procurorul, în calitate de procuror coordonator, a contrasemnat actul de sesizare.

Aceeași problemă a fost discutată și în cadrul întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel, 27-28 mai 2021 ([Minuta Întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel București, 27-28 mai 2021,](#))

În unanimitate a fost însușită opinia INM: *procurorul care contrasemnează actul nu poate efectua și controlul de legalitate al actului. Contrasemnarea actului semnifică însușirea de către procurorul coordonator a soluției, actul contrasemnat aparține și coordonatorului, nu doar procurorului stagiar.*

Capitolul VI. Reluarea urmăririi penale

(art. 332-335)

1. Modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 335 Cod procedură penală raportat la soluția de achitare întemeiată pe art. 16 alin. 1 lit. c raportat la art. 421 pct. 2 lit. a) Cod procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2021, pag. 2)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă a participanților la întâlnire a fost în sensul că verificarea de către judecătorul de cameră preliminară a legalității și temeiniciei soluției de redeschidere a urmăririi penale poate avea loc doar cu privire la soluția dispusă de către procuror în cursul urmăririi penale, art. 335 Cod procedură penală nefiind aplicabil după soluționarea pe fond a procesului penal în etapa judecătii în primă instanță și pronunțarea unei soluții de achitare în apel.

1.2. Argumentele soluției însușite

Procedura prev. de art. 335 din Codul de procedură penală vizează reluarea urmăririi penale ca urmare a reevaluării de către procuror a unei soluții de netrimitere în judecată. Or, prin emiterea rechizitoriului se dispune de către procuror o soluție de trimitere în judecată, caz în care, după verificarea legalității trimiterii în judecată și dispunerea începerii judecătii, rezolvarea cauzei pe fond este în sarcina instanței și se concretizează prin pronunțarea uneia dintre soluțiile prev. de art. 396 alin. (1) din Codul de procedură penală, astfel că procedura prev. de art. 335 din Codul de procedură penală nu mai este posibilă. Odată ce a fost pronunțată o hotărâre definitivă prin care s-a soluționat fondul cauzei (în speță, hotărâre definitivă de achitare), remediul procesual pentru reexaminarea în fapt a cauzei penale, pe baza unor fapte/împrejurări care nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care pot conduce la dovedirea netemeinicii hotărârii de achitare pronunțate în cauză, îl constituie calea de atac a revizuirii, prin care atât partea civilă, cât și procurorul au posibilitatea de a cere și a obține restabilirea adevărului judiciar prin retractarea hotărârii pronunțate în cauză, în cazul constatării unei erori judiciare și a înlăturării acesteia în rezolvarea fondului cauzei.

2. Soluția care trebuie pronunțată în soluționarea cererilor de confirmare a redeschiderii urmăririi penale în situația în care ordonanța de redeschidere supusă confirmării este dată ca urmare a admiterii plângerii formulate în condițiile art. 339 alin. 4 Cod procedură penală împotriva unei soluții de clasare sau renunțare la urmărire

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2015, pag. 11)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În ceea ce privește soluția care trebuie pronunțată în soluționarea cererilor de confirmare a redeschiderii urmăririi penale în situația în care ordonanța de redeschidere supusă confirmării este dată ca urmare a admiterii plângerii formulate în condițiile art. 339 alin. 4 Cod procedură penală împotriva unei soluții de clasare sau renunțare la urmărire, nu există o practică unitară la nivelul parchetelor, în sensul că nu toate unitățile de parchet supun confirmării judecătorului de cameră preliminară soluțiile de redeschidere a urmăririi penale. Se va merge în continuare pe varianta unanimă a confirmării redeschiderii urmăririi penale, iar, în paralel, Înalta Curte de

Casație și Justiție va verifica, prin solicitare adresată Parchetului General, practica parchetelor.

2.2. Argumentele soluției însușite

Este exceptată de la procedura confirmării soluției de redeschidere a procesului penal, prevăzută de art. 335 alin. 4 Cod procedură penală, numai hotărârea pronunțată de judecătorul de cameră preliminară, conform art. 335 alin. 5 Cod procedură penală.

Toate ordonanțele prin care procurorul dispune redeschiderea urmăririi penale, conform art. 335 alin. 1, 2 și 3 Cod procedură penală, sunt supuse confirmării judecătorului de cameră preliminară, potrivit art. 335 alin. 4 Cod procedură penală.

Dispozițiile alin. 1 al art. 335 nu fac distincție după cum procurorul ierarhic superior care infirmă ordonanța procurorului de caz de clasare a fost sesizat din oficiu sau prin plângerea prevăzută de art. 339 alin. 4 Cod procedură penală.

Se vor efectua verificări care să stabilească dacă există practică neunitară la nivelul parchetelor, având în vedere că nu toate unitățile de parchet supun confirmării judecătorului de cameră preliminară soluțiile de redeschidere a urmăririi penale.

2.3. Prin [Decizia nr. 9 din 21 martie 2022, ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii](#), a stabilit că: Organul judiciar competent să soluționeze plângerea persoanei nemulțumite în ipoteza în care procurorul ierarhic superior celui care a emis soluția de clasare a admis-o, a infirmat soluția procurorului de caz și a dat o nouă soluție de clasare, pentru alte motive decât cele invocate de petent, în raport de dispozițiile art. 339 alin. (5) din Codul de procedură penală este judecătorul de cameră preliminară.

3. Confirmare redeschidere urmărire penală. Art. 335 alin. 4 și 5 Cod procedură penală
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III/2014, pag. 1)

3.1. Prezentarea problemei de drept

Problema a fost ridicată de Judecătoria Vaslui și se referă la controversele existente între opinia parchetului și opinia judecătoriei privind obligativitatea confirmării redeschiderii urmăririi penale de către judecătorul de cameră preliminară în situația prev. de art. 335 alin. 5 Cod procedură penală, respectiv pentru situația în care anterior, pe calea plângerii la soluția procurorului, un alt judecător de cameră preliminară a admis plângerea și a trimis cauza în vederea completării urmăririi penale.

3.2. Rezumatul și argumentele soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții prezenți la discuții au opinat că în cazul când judecătorul de cameră preliminară admite plângerea împotriva soluției de clasare sau renunțare la urmărirea penală și trimite cauza la procuror în vederea urmăririi penale, redeschiderea urmăririi penale are loc în baza dispoziției judecătorului de cameră preliminară care este obligatorie pentru organul de urmărire penală, temeiul ordonanței de redeschidere dată de procuror fiind art. 335 alin. 5 C. pr. pen.

Astfel, toate ordonanțele de redeschidere a urmăririi penale inclusiv în ipoteza în care soluția de admitere a plângerii a fost pronunțată potrivit Cod procedură penală anterior, nu mai sunt supuse confirmării judecătorului de cameră preliminară, confirmarea fiind necesară numai pentru ipotezele art. 335 alin. 1, 2 și 3 Cod procedură penală care se referă la

dispozițiile luate de procurorul ierarhic superior sau de procuror referitoare la propriile decizii.

Aceeași concluzie rezultă și din modul de reglementare a alineatelor art. 335 Cod procedură penală.

3.3. Problema a fost ridicată și cu ocazia întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din perioada 14-15 mai 2015. ([Minuta întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 14-15 mai 2015, pag. 18](#))

Problema transmisă de parchete

În practica judiciară s-a pus, pe de o parte, problema dacă este necesară confirmarea redeschiderii urmăririi penale și atunci când aceasta este urmarea admiterii plângerii împotriva soluției de netrimitere în judecată formulate de procuror, iar pe de altă parte, dacă respectiva confirmare este necesară și atunci când nu a existat suspect sau inculpat în cauză.

Autorul întrebării nu a oferit argumente pentru vreuna dintre variantele de răspuns și nu a exprimat o opțiune pentru vreuna dintre acestea.

Punctul de vedere agreat de participanții la întâlnire

Dezlegarea primei probleme depinde de organul judiciar care a dispus infirmarea soluției de netrimitere în judecată. În cazul în care este vorba despre hotărârea judecătorului de cameră preliminară, confirmarea nu mai este necesară, în cauză fiind deja îndeplinită condiția desprinsă din jurisprudența CEDO, în sensul existenței unei verificări din partea unui judecător la reluarea anchetei. În sensul acestei opinii trebuie menționat și faptul că, admitând plângerea, judecătorul trimite cauza procurorului în vederea începerii ori continuării urmăririi penale, așadar legalitatea și oportunitatea redeschiderii urmăririi penale a fost deja analizată.

Situația este diferită în cazul în care infirmarea soluției s-a dispus de către procurorul ierarhic superior. În acest caz, dezlegarea problemei depinde de modul în care înțelegem raportul dintre procedurile prevăzute de art. 335 și, respectiv, art. 336 și urm. C. proc. pen.

În situația în care apreciem că este vorba de două proceduri distincte, fără legătură între ele, atunci confirmarea de către judecător este aplicabilă doar în cazul infirmării din oficiu a soluției, nu și în procedura plângerii împotriva soluției. O astfel de interpretare, bazată exclusiv pe reglementarea celor două instituții în cuprinsul a două capitole separate, fără să existe o normă de trimitere care să facă legătura între ele, este, în opinia noastră, greșită.

Din analiza corelativă a dispozițiilor art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004, art. 335 alin. (1), art. 336 alin. (1) și art. 339 alin. (4) C. proc. pen., adică a acelor texte care prevăd cazurile în care se poate dispune infirmarea soluției de către procurorul ierarhic superior, rezultă următoarele:

– toate soluțiile adoptate de procuror sunt supuse controlului ierarhic de legalitate și pot fi infirmate, inclusiv din oficiu;

– soluțiile adoptate de procuror sunt supuse controlului de legalitate și temeinicie, în cazul în care împotriva acestora se formulează plângere de orice persoană ale cărei interese au fost vătămate prin adoptarea lor; în cazul în care găsește plângerea întemeiată, procurorul ierarhic superior o admite și dispune infirmarea soluției; în situația în care în cauză a fost dispusă începerea urmăririi penale, subsecvent infirmării se va dispune redeschiderea acesteia; se poate observa că nu există o dispoziție specială privind infirmarea ordonanței de

clasare în acest caz, prin urmare mecanismul aplicabil pentru soluționarea plângerii nu poate să fie decât cel prevăzut de art. 335 alin. (1) și (4) C. proc. pen.; în sprijinul acestei interpretări pledează și faptul că, în cazul continuării procedurii în fața instanței, regulile de soluționare și soluțiile ce se pot adopta sunt expres prevăzute (art. 341 C. proc. pen.), tocmai pentru că nu există o normă cu care prevederile privind plângerea împotriva soluției să fie completate, ca în cazul plângerii adresate procurorului ierarhic superior.

În ceea ce privește cea de a doua problemă, în condițiile în care legea nu distinge după cum soluția de netrimitere în judecată a fost dispusă în rem sau în personam, s-a apreciat că nici noi nu putem distinge, confirmarea redeschiderii urmăririi penale fiind obligatorie și atunci când nu există suspect sau inculpat în cauză.

În cursul întâlnirii au mai fost discutate și alte ipoteze.

Referitor la soluțiile de neînțepere a urmăririi penale s-a agreat punctul de vedere în sensul că și după infirmarea acestora este necesară confirmarea de către judecător, cel puțin în acele cazuri când actele premergătoare au conturat o veritabilă acuzație față de o persoană, în acest sens fiind și practica Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Cu privire la cazul în care, admitând plângerea împotriva soluției, procurorul ierarhic superior realizează practic o completare a acesteia (se pronunță cu privire la fapte sau persoane omise din soluția procurorului), confirmarea nu este necesară, deoarece nu operează o redeschidere a urmăririi penale.

Prima dintre problemele de mai sus, privind ipoteza în care prim-procurorul parchetului admite plângerea formulată împotriva ordonanței de clasare, infirmă ordonanța procurorului de caz și trimite cauza judecătorului de cameră preliminară spre a confirma redeschiderea urmăririi penale a fost discutată și în întâlniri ulterioare, după cum urmează:

A. Într-o primă opinie, s-a apreciat că, în situația în care conflictul de drept a fost soluționat printr-o ordonanță de clasare, care nu a fost atacată potrivit art. 339 C. proc. pen., redeschiderea urmăririi penale este supusă confirmării. Dacă în procedura plângerii prevăzute de art. 339 C. proc. pen., prim-procurorul admite plângerea petentului, atunci nu mai este necesar a se sesiza judecătorul de cameră preliminară, iar sesizarea pentru confirmarea redeschiderii urmăririi penale este inadmisibilă.

Într-o a doua opinie, s-a apreciat că textul prevăzut de art. 335 C. proc. pen. nu distinge după modul de redeschidere a urmăririi penale. Dacă redeschiderea urmăririi penale se face după un fapt nou, aceasta este admisibilă.

Opinia propusă de INM:

Confirmarea redeschiderii urmăririi penale este obligatorie în ambele cazuri; analizând conținutul art. 335 C. proc. pen. rezultă că singurele situații în care nu este necesară confirmarea judecătorului de cameră preliminară sunt cele în care trimiterea cauzei la procuror este făcută tocmai de judecătorul de cameră preliminară (în cazul plângerii împotriva soluției procurorului 320 de neurmărire/netrimitere în judecată, respingerea acordului de recunoaștere a vinovăției, restituirea cauzei la parchet în temeiul art. 346 C. proc. pen.).

OPINIA UNANIMĂ exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul celei propuse de INM, pentru argumentele menționate anterior. ([*Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel – Sibiu, 24-25 septembrie 2015, pag. 26*](#))

B. Opinia propusă de INM:

Instituția redeschiderii urmăririi penale trebuie interpretată în acord cu exigențele dreptului la un proces echitabil, așa cum a reținut și Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Stoianova și Nedelcu contra României, în care Curtea a constatat că parchetul

dispunea de puterea de a anula ordonanțe de neîncepere a urmăririi penale și de a decide redeschiderea urmăririi penale fără a fi ținut de un termen, fără să se solicite o autorizație din partea vreunei instanțe naționale care să aibă competența verificării temeiniciei unei astfel de cereri, inclusiv sub aspectul echitabilității procedurii și a caracterului rezonabil al termenului scurs de la momentul încetării anchetei.

Prin urmare, apreciem, așa cum am menționat și într-o analiză anterioară, că întotdeauna, în cazul în care ne aflăm în oricare dintre situațiile prevăzute de art. 335 alin. (1), (2) și (3) C. proc. pen., redeschiderea urmăririi penale va fi supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară, la cererea procurorului care va sesiza judecătorul în vederea redeschiderii urmăririi penale în termen de 3 zile, ulterior emiterii ordonanței.

OPINIA UNANIMĂ exprimată cu ocazia întâlnirii a fost în sensul că, în oricare dintre situațiile prevăzute de art. 335 alin. (1), (2) și (3) C. proc. pen., redeschiderea urmăririi penale va fi supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară. (*Minuta întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 14-15 mai 2015, pag. 18*)

C. În practica judiciară s-a pus problema dacă este necesară confirmarea redeschiderii urmăririi penale și atunci când aceasta este urmarea admiterii plângerii împotriva soluției de netrimitere în judecată formulate de procuror. Autorul întrebării nu a oferit argumente pentru vreuna dintre variantele de răspuns și nu a exprimat o opțiune pentru vreuna dintre acestea.

În opinia majorității participanților la întâlnire, dezlegarea acestei probleme de drept depinde de organul judiciar care a dispus infirmarea soluției de netrimitere în judecată. În cazul în care este vorba despre hotărârea judecătorului de cameră preliminară, confirmarea nu mai este necesară, în cauză fiind deja îndeplinită condiția desprinsă din jurisprudența CEDO, în sensul existenței unei verificări din partea unui judecător la reluarea anchetei. În sensul acestei opinii trebuie menționat și faptul că, admitând plângerea, judecătorul trimite cauza procurorului în vederea începerii ori continuării urmăririi penale, așadar legalitatea și oportunitatea redeschiderii urmăririi penale a fost deja analizată.

Situația este diferită în cazul în care infirmarea soluției s-a dispus de către procurorul ierarhic superior. În acest caz, dezlegarea problemei depinde, de modul în care înțelegem raportul dintre procedurile prevăzute de art. 335 și, respectiv, art. 336 și urm. Cod procedură penală.

În situația în care apreciem că este vorba de două proceduri distincte, fără legătură între ele, atunci confirmarea de către judecător este aplicabilă doar în cazul infirmării din oficiu a soluției, nu și în procedura plângerii împotriva soluției. O astfel de interpretare, bazată exclusiv pe 321 reglementarea celor două instituții în cuprinsul a două capitole separate, fără să existe o normă de trimitere care să facă legătura între ele, este, în opinia noastră, greșită.

Din analiza corelativă a dispozițiilor art. 64 alin. (3) din Legea nr. 304/2004, art. 335 alin. (1), art. 336 alin. (1) și art. 339 alin. (4) C. proc. pen., adică a acelor texte care prevăd cazurile în care se poate dispune infirmarea soluției de către procurorul ierarhic superior, rezultă următoarele:

- toate soluțiile adoptate de procuror sunt supuse controlului ierarhic de legalitate și pot fi infirmate, inclusiv din oficiu;

- soluțiile adoptate de procuror sunt supuse controlului de legalitate și temeinicie, în cazul în care împotriva acestora se formulează plângere de orice persoană ale cărei interese au fost vătămăte prin adoptarea lor; în cazul în care găsește plângerea întemeiată, procurorul ierarhic superior o admite și dispune infirmarea soluției; în situația în care în cauză a fost dispusă începerea urmăririi penale, subsecvent infirmării se va dispune redeschiderea

acesteia; se poate observa că nu există o dispoziție specială privind infirmarea ordonanței de clasare în acest caz, prin urmare mecanismul aplicabil pentru soluționarea plângerii nu poate să fie decât cel prevăzut de art. 335 alin. (1) și (4) C. proc. pen.; în sprijinul acestei interpretări pledează și faptul că, în cazul continuării procedurii în fața instanței, regulile de soluționare și soluțiile ce se pot adopta sunt expres prevăzute (art. 341 C. proc. pen.), tocmai pentru că nu există o normă cu care prevederile privind plângerea împotriva soluției să fie completate, ca în cazul plângerii adresate procurorului ierarhic superior.

Participanții la întâlnire au subliniat necesitatea declarării unui recurs în interesul legii pentru clarificarea acestei probleme. ([Minuta întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor penale ale curților de apel - Brașov, 4-5 iunie 2015, pag. 23](#))

Capitolul VII. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală

(art. 336-341)

1. Modalitatea de calcul al termenului de formulare a plângerii împotriva soluțiilor de urmărire penală sau de netrimiteră în judecată [art. 340 alin. (1) din Codul de procedură penală] în cazul în care plângerea este trimisă prin fax sau prin poșta electronică (e-mail) la instanță într-o zi lucrătoare, dar în această din urmă situație, în afara programului de lucru al instanței

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterăa problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2017, pag. 10\)](#)

1.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Termenul se calculează luându-se în calcul data trimiterii, prin fax sau email, a plângerii la instanță, chiar dacă plângerea nu este înregistrată la instanță la data respectivă, în timpul programului de lucru sau în afara acestui program.

1.2. Argumentele soluției însușite

Art. 270 alin. 1 Cod procedură penală nu face referire la transmiterea actelor de procedură prin fax/email. Se consideră în termen plângerea formulată împotriva soluției procurorului de netrimiteră în judecată, conform art. 340 Cod procedură penală, transmise prin fax/email în ultima zi a termenului, după încetarea activității instanței. Art. 269 Cod procedură penală care reglementează calculul termenelor procedurale are în vedere zile pline, adică toate cele 24 de ore pe care le are o zi, fără ca legiuitorul penal să instituie vreo excepție care să prevadă ora la care activitatea instanței încetează, ca moment limită al depunerii în termen al unui act procedural, ca în cazul dispoziției de excepție prevăzută de art. 182 alin. 2 Cod procedură penală.

Dispozițiile de procedură penală se completează cu dispozițiile de procedură civilă, acolo unde legea nu reglementează.

Însă, în procedura penală calculul termenelor procedurale este reglementat de cod, fără a se prevedea nicio excepție, ceea ce presupune că legiuitorul penal nu are în vedere încetarea activității instanței sau a locului unde se depune actul, cu semnificație de moment de împlinire a unui termen procedural.

Art. 182 alin. 2 Cod procedură civilă și cele două decizii pronunțate referitoare la acest text nu sunt aplicabile în procedura penală.

Aceleași instituții trebuie aplicate în același mod, pentru identitate de rațiune, și pentru termenele procedurale pe ore, care, în procedura penală, sunt de 24 de ore și de 48 de ore, ce pot să se împlinescă în zile libere (sâmbătă, duminică, sărbători legale) și care se prorogă tot pe ore, și nu în ziua următoare lucrătoare.

1.3. Aceeași problemă a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, 18-19 mai 2017. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Curtea de Apel Iași, 18-19 mai 2017](#))

Într-o primă opinie, s-a arătat că întrucât art. 270 alin. (1) C.proc.pen. nu face referire la transmiterea actelor de procedură prin fax/email se impune considerarea în termen a unei plângeri contra soluțiilor de netrimite în judecată întemeiată pe dispozițiile art. 340 și urm. C.proc.pen. transmisă instanței prin fax/email în ultima zi a termenului, după terminarea orelor de program al instanței. S-a arătat că termenul prevăzut de Codul de procedură penală este un termen calculat pe zile, astfel că la calcularea lui trebuie pornit de la dispozițiile art. 269 alin. (2) C.proc.pen., astfel că la calcularea acestuia nu se socotește ziua de la care începe să curgă și nici cea la care acesta se împlinește. Art. 269 C.proc.pen. face referire la zile pline, adică la toate cele 24 de ore pe care le are o zi, și nu la programul de lucru al unei instituții. Dispozițiile art. 88 alin. (7) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești fac referire la actele depuse direct la instanță, care trebuie depuse până la închiderea programului de lucru, nu se referă la înscrisurile transmise prin fax sau email.

Într-o altă opinie s-a arătat că pornind de la conținutul Deciziei nr. 605/2016 pronunțată de Curtea Constituțională, care în materie civilă a stabilit că termenele se socotesc pe zile întregi, însă totuși, în ziua în care se împlinește termenul partea interesată trebuie să depună actul la instanță până la închiderea programului, s-a apreciat că o astfel de plângere transmisă prin fax sau email la instanță după orele de program trebuie să fie considerată tardivă. În considerentele deciziei menționate s-a reținut că actul de procedură transmis prin fax sau poștă electronică este considerat a fi făcut în termen la data la care a fost înregistrat la instanță.

Participanții la întâlnire au apreciat, cu majoritate, în acord cu opinia exprimată de INM, că se impune a fi avută în vedere prima opinie, pornind de la argumentul modului de calcul al termenului înăuntrul căruia trebuie depus un act - care se calculează pe zile pline, indiferent de programul de lucru al instanței, potrivit art. 269 C. proc.pen.

2. Citarea persoanelor interesate la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimite în judecată

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea, al anului 2015, pag. 11\)](#)

2.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Este necesară citarea tuturor persoanelor care sunt acuzate de comiterea unei infracțiuni, cel puțin din perspectiva soluției care poate fi pronunțată conform art. 341 alin. 6 lit. b Cod procedură penală.

2.2. Argumentele soluției însușite

Este necesară citarea la instanță și a persoanelor care sunt acuzate de comiterea unei infracțiuni prin plângerea formulată, chiar și în condițiile în care, întrucât nu s-a început urmărirea penală în personam, acestea nu au dobândit calitatea de suspect. S-au expus următoarele aspecte:

Decizia Curții Constituționale nr. 599/2014 nu s-a pronunțat ca urmare a sesizării cu această problemă de drept, respectiv dacă se citează doar părțile, sau dacă se citează atât părțile, cât și subiecții procesuali, sau dacă se citează părțile, subiecții procesuali și persoanele care sunt acuzate de comiterea unei infracțiuni prin plângerea inițială și prin plângerea formulată la instanță împotriva soluției procurorului de caz. Prin urmare, este greșit a utiliza o soluție a Curții, pentru a dezlega o problemă de drept cu privire la care Curtea nu s-a pronunțat. Curtea a constatat neconstituționalitatea unui text de lege care prevedea soluționarea plângerii îndreptată împotriva soluției procurorului de caz, „fără participarea petentului, a procurorului, a intimaților”, fără să definească cine anume dobândește calitatea de intimat și potrivit căror criterii. Curtea a arătat că, potrivit procedurii reglementate de art.341 Cod procedură penală, doar procurorul și părțile puteau depune note scrise cu privire la admisibilitatea sau temeinicia plângerii, astfel încât subiecții procesuali erau privați integral de accesul la aceasta procedură. Din această perspectivă, Curtea a constatat că persoana vătămată și suspectul, în calitate de subiecți procesuali principali, nu au posibilitatea de a-și face apărarea cu privire la susținerile petentului, deoarece acestora nu li se comunică un exemplar al plângerii. De asemenea, „persoana care a avut calitatea de inculpat” avea dreptul de a formula cereri și excepții, rezultând astfel că garanția contradictorialității scrise (considerată insuficientă oricum de către Curte) era recunoscută integral doar inculpatului. Cităm: „Principiul egalității armelor — unul dintre elementele conceptului mai larg de proces echitabil — prevede ca fiecare parte să dispună de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul său. Or, din această perspectivă, Curtea constată că prin absența dezbaterilor contradictorii petentul, partea civilă, partea responsabilă civilmente, suspectul sau persoana vătămată nu numai că nu poate, asemeni persoanei care a avut calitatea de inculpat, să formuleze cereri și să ridice excepții cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale, dar nu poate contesta în nici un fel aceste cereri sau excepții.” În concluzie, Curtea a concluzionat că textul este neconstituțional pentru că nu impune citarea părților și a subiecților procesuali principali, fără a constata că totodată că și faptul că nu se impune citarea persoanelor acuzate de comiterea unei infracțiuni prin plângerea formulată de petent. Rezumând: atunci când Curtea a stabilit că trebuie citate părțile și subiecții procesuali, nu a stabilit că nu trebuie citate persoanele acuzate de comiterea unei infracțiuni prin plângere. Curtea nu s-a pronunțat asupra acestei probleme. Dimpotrivă considerentele acestei decizii, cu valoare de principiu, conduc la o soluție contrară: „deși dispozițiile în cauză normează în domeniul unor proceduri penale care nu țin de rezolvarea pe fond a cauzei, dreptul la un proces echitabil trebuie impus, întrucât există posibilitatea ca rezultatul procedurii referitoare la admisibilitatea plângerii să fie decisiv pentru stabilirea unei acuzații în materie penală”.

Un al doilea argument care pledează pentru citarea unei persoane acuzate de comiterea unei infracțiuni prin plângerea formulată împotriva soluției procurorului de caz, rezidă tocmai în posibilitatea pe care o are judecătorul de a admite plângerea în condițiile art. 341 alin. 6 lit. b și de a trimite motivat pentru începerea urmăririi penale, Este adevărat că urmărirea penală s-ar începe inițial și obligatoriu, potrivit noilor dispoziții legale în rem, dar, în contextul în care este indicată persoana care ar fi comis infracțiunea, există cazuri în care se prefigurează, la momentul adoptării acestei soluții și continuarea urmăririi în personam,

față de respectiva persoană. Or, în aceste condiții, este evident interesul persoanei acuzate de comiterea unei infracțiuni în salvagardarea soluției procurorului de caz, fiind o etapă importantă a procedurii judiciare și în care trebuie să i se permită (inițial prin comunicarea plângerii, înștiințarea despre termen, acordarea cuvântului dacă se prezintă); este adevărat că ulterior deciziei Curții s-a creat un vid de procedură, însă principiile fundamentale ale dreptului la un proces echitabil subsistă și trebuie să fie aplicate, iar chiar în considerentele acestei decizii s-a statuat că "deși dispozițiile în cauză normează în domeniul unor proceduri penale care nu țin de rezolvarea pe fond a cauzei, dreptul la un proces echitabil trebuie impus, întrucât există posibilitatea ca rezultatul procedurii referitoare la admisibilitatea plângerii să fie decisiv pentru stabilirea unei acuzații în materie penală.". Or, în măsura în care judecătorul de cameră preliminară dispune începerea urmăririi penale, chiar dacă inițial urmărirea penală trebuie începută obligatoriu in rem, considerentele cu valoare de principiu precitate sunt incidente.

Argumentul referitor la dificultatea practică de a identifica domiciliile respectivelor persoane nu poate justifica încălcarea dreptului la apărare a acestei persoane, dificultățile menționate nefiind unele insurmontabile.

Argumentul referitor la dorința de a nu supune persoanele acuzate de comiterea unei infracțiuni prin plângerea formulată împotriva soluției procurorului este rezonabil (în condițiile în care, pe citație se menționează că în caz de neprezentare se poate dispune aducerea cu mandat și în condițiile în care se presupune rezonabil că un cetățean de bună credință se prezintă (a chemarea instanței, cu consecințele ce decurg de aici), dar nu poate justifica încălcarea dreptului la apărare al unei persoane acuzate de comiterea unei infracțiuni. Un astfel de argument are ca premisă ideea că plângerea este nefondată. Or, această constatare nu poate avea decât caracterul unei concluzii și nu a unei ipoteze de lucru.

Chiar dacă plângerea este îndreptată împotriva soluției procurorului de caz, prin formularea și susținerea acesteia, în măsura în care este indicată o persoană ca fiind autorul unei infracțiuni, se tinde la tragerea la răspundere a acesteia.

2.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 14-15 mai 2015 ([Minuta întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 14-15 mai 2015](#)). Conform celor agreate de participanți, se vor cita persoanele la care soluția atacată se referă. Dacă ne aflăm în cursul urmăririi penale in rem, este vorba doar despre persoana/persoanele care au formulat plângerea. Dacă urmărirea penală se efectuează in personam, se vor cita și persoanele față de care s-a dispus soluția contestată.

Titlul II. Camera preliminară (art. 342-348)

1. Soluția ce se impune a fi pronunțată în situația în care, în cursul procedurii de cameră preliminară, judecătorul de cameră preliminară constată că, din descrierea faptei în rechizitoriu și din actele dosarului de urmărire penală, rezultă că încadrarea juridică dată faptei de către procuror este una greșită, iar încadrarea corectă ar fi atras competența altor organe de urmărire penală, în contextul în care, prin Decizia nr. 302/2017 a CCR, s-a stabilit că este sancționată cu nulitatea absolută nerespectarea dispozițiilor referitoare la competența materială a organului de urmărire penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2019, pag. 9)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă a fost în sensul că nu se poate dispune schimbarea încadrării juridice a faptei în procedura de cameră preliminară și, implicit, nu se poate dispune trimiterea cauzei la judecătorul de cameră preliminară de la o instanță ierarhic superioară.

1.2. Argumentele soluției însușite

În procedura de cameră preliminară, se pot invoca aspecte de necompetență a organului de urmărire penală care nu presupun o evaluare a situației de fapt (de exemplu, efectuarea urmăririi penale de un parchet de pe lângă judecătorie sau tribunal, deși suspectul/înculpatul are calitatea de avocat).

După finalizarea procedurii de cameră preliminară, în ipoteza în care se dispune o soluție de începere a judecării, instanța sesizată cu rechizitoriu are posibilitatea de a schimba încadrarea juridică a faptei, în condițiile art. 386 Cod de procedură penală și ale Deciziei nr. 250 din 16 aprilie 2019 a Curții Constituționale a României, și de a declina competența de soluționare a cauzei instanței competente potrivit noii încadrări.

S-a apreciat că instanța astfel sesizată va proceda la judecarea cauzei în fond, fără a exista posibilitatea de a dispune în mod direct trimiterea cauzei la organul de urmărire penală competent potrivit noii încadrări (nu există dispoziție legală în acest sens) sau în procedura de cameră preliminară la instanța competentă potrivit noii încadrări (nu există o situație asemănătoare celei avute în vedere de instanța de contencios constituțional, prin Decizia nr. 590 din 8 octombrie 2019). Cercetarea judecătorească care va fi efectuată în fond, eventual în apel, va complini necompetența organului de urmărire penală inițial sesizat.

1.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 18 decembrie 2020 (Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 18 decembrie 2020, pag. 61) Opinia INM este în sensul că în procedura de cameră preliminară nu se poate proceda la schimbarea încadrării juridice, întrucât verificarea temeiniciei acuzației nu se poate realiza în procedura de cameră preliminară. Chiar dacă descrierea faptei în actul de sesizare a instanței permite, fără a se face cercetare judecătorească, stabilirea unei încadrări juridice a faptei într-o infracțiune de competența organelor de urmărire penală superioare, împrejurare constatată de judecătorul de cameră preliminară, în faza camerei preliminare acesta nu are posibilitatea de a dispune schimbarea de încadrare juridică, singura operațiune care, în opinia noastră, ar putea justifica declinarea competenței de soluționare a cauzei către judecătorul de cameră preliminară de la instanța competentă material. Suntem de acord că, împărtășind această opinie, practic nu se va mai putea proceda la cenzurarea legalității actelor de urmărire penală efectuate de un organ de

urmărire penală necompetent și restituirii cauzei la parchet pentru efectuarea urmăririi penale de un organ de urmărire penală competent, fiind lipsită de efecte juridice sancțiunea nulității absolute ce operează în această situație, întrucât, după cum vom preciza în cele ce urmează, opinăm în sensul că nici în faza judecării nu mai este posibilă o soluție în acest sens, însă, până la intervenția unei modificări legislative, actualele dispoziții legale nu permit schimbarea încadrării juridice în procedura de cameră preliminară și declinarea competenței de soluționare către judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond. În cazul în care schimbarea de încadrare juridică într-o infracțiune de competența instanței superioare, pentru care competența materială aparține unui organ de urmărire penală superior celui care a efectuat cercetarea penală și a dispus emiterea rechizitoriului, are loc în 379 cursul judecării, după administrarea probatoriului, în urma declinării de competență către instanța superioară nu se mai poate pune în discuție trimiterea cauzei la organul de urmărire penală competent sau, în procedura de cameră preliminară, la judecătorul de cameră preliminară care ar fi fost competent potrivit noii încadrări, având în vedere separația funcțiilor judiciare și soluțiile ce pot fi pronunțate la judecata în primă instanță și apel, potrivit dispozițiilor art. 396 Cod proc. pen. și art. 421 Cod proc. pen. Raportat la argumentele prezentate în susținerea celorlalte soluții, menționăm că, în ceea ce privește efectele Deciziei CCR nr. 302/2017, respectiv a implicațiilor acesteia sub aspectul soluțiilor ce pot fi pronunțate atunci când necompetența organului de urmărire penală derivă din schimbarea de încadrare juridică dispusă în cursul judecării, după sesizarea instanței cu rechizitoriu și parcurgerea etapei de cameră preliminară, instanța de contencios constituțional nu a statuat decât cu privire la faptul că încălcarea normelor privind necompetența materială și personală a procurorului trebuie sancționată, similar cu dispozițiile privind instanța de judecată, cu sancțiunea nulității absolute, și nu a nulității relative, așa cum reiese din conținutul dispozițiilor art. 281 și 282 Cod procedură penală. Nici în dispozitivul hotărârii și nici în considerentele acesteia, Curtea Constituțională nu statuează că sancțiunea trebuie să intervină retroactiv în cazul schimbării încadrării juridice dispuse în cursul judecării într-o infracțiune prevăzută în competența de efectuare a urmăririi penale a unui organ de cercetare superior. Mai mult, astfel cum s-a reținut prin raportul judecătorului raportor asupra dezlegării unor chestiuni de drept în dosarul nr. 3323/1/2019, soluționat prin decizia HP nr. 7/2020, prin Decizia CCR nr. 250/2019 (parag.41) instanța de contencios constituțional a menționat neechivoc care sunt obligațiile pe care norma procesual penală din art. 386 alin. (1) Cod procedură penală (referitoare la schimbarea de încadrare juridică), le instituie în sarcina instanței de judecată atunci când procedează la schimbarea încadrării inițiale, inclusiv sub aspectul stabilirii competenței, raportat la noua încadrare juridică fără să facă nicio referire la incidența nulității absolute pentru fazele și etapele anterioare schimbării încadrării juridice.

Participanții la întâlnire au fost de acord cu punctul de vedere al INM încă din etapa consultării prealabile.

2.a. Care este soluția legală și temeinică în ipoteza în care, la trimiterea în judecată a inculpaților, prin rechizitoriu, nu sunt avute în vedere părțile civile/persoanele vătămate, în situația în care nu există niciun act de urmărire penală efectuat cu privire la latura civilă a cauzei; dacă se impune restituirea cauzei la parchet sau dacă judecătorului de cameră preliminară îi incumbă obligația identificării eventualelor persoane vătămate/părți civile

.b. În situația în care procedura de comunicare a rechizitoriului, a obiectului procedurii de cameră preliminară, a drepturilor procesuale și a termenului stabilit pentru formularea de cereri și excepții s-a realizat prin afișare, dacă se apreciază că este suficientă, pentru asigurarea contradictorialității în procedura de cameră preliminară

realizarea acestor comunicări sau este necesară stabilirea unui termen de către judecătorul de cameră preliminară, cu citarea părților, pentru asigurarea principiului contradictorialității, în ipoteza în care nu s-au formulat cereri și excepții

c. În situația în care se desemnează apărător din oficiu pentru inculpați/persoana vătămată/partea civilă, pentru cazurile în care asistența juridică este obligatorie, și nu rezultă din actele și lucrările dosarului că există vreo cerere de studiu dosar/acces la dosarul cauzei în format electronic, astfel încât este discutabilă maniera în care a fost respectat dreptul la o apărare efectivă, judecătorul de cameră preliminară, pentru garantarea dreptului la un proces echitabil, în componenta exercitării dreptului la apărare, are obligația stabilirii unui termen, în camera de consiliu sau poate proceda la soluționarea procedurii judiciare în curs, dacă, în mod evident, nu au fost formulate cereri și excepții.

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2021, pag. 22)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE):

a) Cu privire la prima întrebare: care este soluția legală și temeinică în ipoteza în care, la trimiterea în judecată a inculpaților, prin rechizitoriu, nu sunt avute în vedere părțile civile/persoanele vătămate, în situația în care nu există niciun act de urmărire penală efectuat cu privire la latura civilă a cauzei; dacă se impune restituirea cauzei la parchet sau dacă judecătorului de cameră preliminară îi incumbă obligația identificării eventualelor persoane vătămate/părți civile: **în unanimitate, judecătorii prezenți la întrunire au considerat că se impune restituirea cauzei la parchet, pe considerentul că nu pot fi stabilite obiectul și limitele judecății sub aspectul laturii civile a cauzei; obligația stabilirii cadrului procesual complet, astfel încât să poată fi stabilite obiectul și limitele judecății, îi revine organului de urmărire penală, care are obligația investigării faptei, atât sub aspectul raportului juridic penal de conflict, cât și al condițiilor în care poate fi antrenată răspunderea civilă delictuală.**

b) Cu privire la cea de-a doua problemă, respectiv: în situația în care procedura de comunicare a rechizitoriului, a obiectului procedurii de cameră preliminară, a drepturilor procesuale și a termenului stabilit pentru formularea de cereri și excepții s-a realizat prin afișare, dacă se apreciază că este suficientă, pentru asigurarea contradictorialității în procedura de cameră preliminară realizarea acestor comunicări sau este necesară stabilirea unui termen de către judecătorul de cameră preliminară, cu citarea părților, pentru asigurarea principiului contradictorialității, în ipoteza în care nu s-au formulat cereri și excepții: **În unanimitate, judecătorii prezenți la întrunire au opinat că: în ipoteza în care procedura de comunicare a rechizitoriului, a obiectului procedurii de cameră preliminară, a drepturilor procesuale și a termenului stabilit pentru formularea de cereri și excepții s-a realizat prin afișare, nu este necesar stabilirea unui termen distinct, cu citarea părților/persoanei vătămate, pentru asigurarea principiului contradictorialității, chiar și în ipoteza în care nu s-au formulat cereri și excepții.**

c) Cu privire la cea de-a treia problemă: în situația în care se desemnează apărător din oficiu pentru inculpați/persoana vătămată/partea civilă, pentru cazurile în care asistența juridică este obligatorie, și nu rezultă din actele și lucrările dosarului că există vreo cerere de

studiu dosar/acces la dosarul cauzei în format electronic, astfel încât este discutabilă maniera în care a fost respectat dreptul la o apărare efectivă, judecătorul de cameră preliminară, pentru garantarea dreptului la un proces echitabil, în componenta exercitării dreptului la apărare, are obligația stabilirii unui termen, în camera de consiliu sau poate proceda la soluționarea procedurii judiciare în curs, dacă, în mod evident, nu au fost formulate cereri și excepții: **În unanimitate, judecătorii prezenți la întrunire au opinat că, în situația în care se desemnează apărător din oficiu pentru inculpați/persoana vătămată/parte civilă - pentru cazurile în care asistența juridică este obligatorie - și nu rezultă din actele și lucrările dosarului că există vreo cerere de studiu dosar/acces la dosarul cauzei în format electronic, judecătorul de cameră preliminară nu este obligat să stabilească un termen, în camera de consiliu.**

2.2. Argumentele soluției însușite

a) Cu privire la situația în care, la trimiterea în judecată a inculpaților, prin rechizitoriu, nu sunt avute în vedere părțile civile/persoanele vătămate, în situația în care nu există niciun act de urmărire penală efectuat cu privire la latura civilă a cauzei, se apreciază că se impune restituirea cauzei la parchet, pe considerentul că nu pot fi stabilite obiectul și limitele judecății sub aspectul laturii civile a cauzei; obligația stabilirii cadrului procesual complet, astfel încât să poată fi stabilite obiectul și limitele judecății, îi revine organului de urmărire penală, care are obligația investigării faptei, atât sub aspectul raportului juridic penal de conflict, cât și al condițiilor în care poate fi antrenată răspunderea civilă delictuală.

Potrivit disp. art. 20 alin. 1 din Codul de procedură penală: „Constituirea ca parte civilă se poate face până la începerea cercetării judecătorești. Organele judiciare au obligația aducerii la cunoștința persoanei vătămate a acestui drept.”, iar potrivit alin. 3 din același articol, organelor judiciare le incumbă și obligația consemnării în scris a poziției procesuale exprimate de persoana vătămată cu privire la dreptul de a fi despăgubită pentru prejudiciul material sau moral încercat.

Chiar dacă filtrul de admisibilitate cu privire la cererea de constituire de parte civilă este de competența instanței de judecată, apreciez că verificarea cadrului procesual, asigurarea plenitudinii exercițiului drepturilor procesuale a părților/subiecților procesuali principali reprezintă obligații care aparțin, în egală măsură, organului de urmărire penală, în condițiile în care, nu de puține ori, fiabilitatea și temeinicia unor probe administrate în această fază procesuală se pot răsfrânge și cu privire la latura civilă a cauzei.

În acest sens, avem în vedere și Decizia CCR nr. 257/2017, prin care s-a statuat că reprezintă o obligație a organelor judiciare, subsecventă celei aparținând legiuitorului, în sensul în care părții responsabile civilmente trebuie să i se asigure participarea cu drepturi depline în procedura camerei preliminare; în aceste condiții, credem că nu revine judecătorului de cameră preliminară obligația stabilirii cadrului procesual în latura civilă a cauzei abia în această fază procesuală, mai ales dacă avem în vedere că pot exista situații în care identificarea persoanelor vătămate și îndeplinirea procedurii de citare cu acestea să nu asigure în mod corespunzător dreptul la un proces echitabil, câtă vreme nu au avut posibilitatea participării la faza de urmărire penală.

b) În situația în care procedura de comunicare a rechizitoriului, a obiectului procedurii de cameră preliminară, a drepturilor procesuale și a termenului stabilit pentru formularea de cereri și excepții s-a realizat prin afișare, dacă se apreciază că este suficientă, pentru asigurarea contradictorialității în procedura de cameră preliminară realizarea acestor comunicări sau este necesară stabilirea unui termen de către judecătorul de cameră

preliminară, cu citarea părților, pentru asigurarea principiului contradictorialității, în ipoteza în care nu s-au formulat cereri și excepții: În unanimitate, judecătorii prezenți la întrunire au opinat că: în ipoteza în care procedura de comunicare a rechizitoriului, a obiectului procedurii de cameră preliminară, a drepturilor procesuale și a termenului stabilit pentru formularea de cereri și excepții s-a realizat prin afișare, nu este necesar stabilirea unui termen distinct, cu citarea părților/persoanei vătămate, pentru asigurarea principiului contradictorialității, chiar și în ipoteza în care nu s-au formulat cereri și excepții, întrucât procedura de comunicare a altor acte de procedură este valabil întocmită conform art. 264 alin. (1) din Codul de procedură penală raportat la art. 261 alin. (4) din Codul de procedură penală.

c) în situația în care se desemnează apărător din oficiu pentru inculpați/persoana vătămată/parte civilă - pentru cazurile în care asistența juridică este obligatorie - și nu rezultă din actele și lucrările dosarului că există vreo cerere de studiu dosar/acces la dosarul cauzei în format electronic, judecătorul de cameră preliminară nu este obligat să stabilească un termen, în camera de consiliu, pentru a verifica respectarea dreptului la o apărare efectivă, având, în concret, la dispoziție și alte posibilități de verificare a acestui aspect [de exemplu, prelungirea termenului de formulare a cererilor/excepțiilor - obiect al procedurii de cameră preliminară, cu luarea unor măsuri suplimentare în scopul verificării respectării dreptului la o apărare efectivă, precum: - emiterea unei adrese către avocatul desemnat privind depunerea diligențelor necesare pentru studierea/consultarea dosarului; - fixarea unui termen de arhivă în situația persoanelor private de libertate, conform art. 93 alin. (8) din Hotărârea nr. 1375/2015 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii pentru aprobarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești; - înlocuirea avocatului desemnat inițial în ipoteza în care se apreciază, raportat la datele particulare ale cauzei, lipsa oricăror demersuri concrete pentru asigurarea unei apărări efective părții/persoanei vătămate pentru care a fost desemnat, etc.].

3. Modalitatea de calcul al termenului de declarare a contestației prev. de art. 347 alin. (1) din Codul de procedură penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2021, pag. 19\)](#)

3.1 Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE):

Punctul de vedere adoptat cu majoritate – concluzia acestei întruniri de lucru a judecătorilor – este în sensul întocmirii și comunicării minutei și curgerii termenului exercitării căii de atac de la momentul comunicării minutei.

De asemenea, fiind o opinie majoritară exprimată în această problemă, se cuvine a fi înaintată INM, spre a fi inclusă în punctajul de discuții și analizată în cadrul întâlnirilor președinților secțiilor penale de la curțile de apel și de la ICCJ cu reprezentanții INM.

Însă, la nivelul Curții de Apel Iași, punctul de vedere este cvasiunanim pentru întocmirea minutei și pentru calcularea termenului de exercitare a căii de atac de la momentul comunicării copiei respectivei minute.

3.2 Argumentele soluției însușite:

Este obligatorie întocmirea minutei la pronunțarea uneia dintre soluțiile prevăzute de art. 346 din Codul de procedură penală, aspect care rezultă și din sintagma „încheierea se comunică de îndată” din teza finală a art. 346 alin. (1) din Codul de procedură penală.

S-a avut în vedere că noțiunea de „încheiere” utilizată de dispoziția legală precitată nu se referă la încheierea motivată, ci la încheiere, în sensul de hotărâre judecătorească, conform art. 370 din Codul de procedură penală. Cum termenul de întocmire/redactare a încheierilor este diferit [72 ore - conform art. 370 alin. (5) din Codul de procedură penală, maxim 48 ore în materie de măsuri preventive, etc.], în mod evident dispoziția privind comunicarea de îndată a încheierii la care face referire art. 346 alin. (1) din Codul de procedură penală nu poate avea în vedere decât soluția, ca rezultat al deliberării, soluție care, trebuind a fi comunicată de îndată, impune consemnarea rezultatului deliberării într-o minută.

O atare interpretare rezidă și din faptul că, după redactarea oricărei hotărâri judecătorești (sentință, decizie, încheiere) pentru care există obligația comunicării, comunicarea hotărârii se face în toate cazurile *de îndată* după redactare, astfel încât prevederea „încheierea se comunică de îndată” din teza finală a art. 346 alin. (1) din Codul de procedură penală ar fi superfluă dacă s-ar primi interpretarea că textul are în vedere comunicarea „de îndată” a încheierii motivate.

Art. 407 din Codul de procedură penală, text cu denumirea marginală „Comunicarea hotărârii”, impune de altfel comunicarea copiei de pe minută, după pronunțare, în vederea exercitării căii de atac [în sensul noțiunii „de îndată” prev. de art. 346 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală], respectiv comunicarea hotărârii „in extenso” după redactare, independent de tipul de hotărâre pronunțată.

În același sens, privitor la obligativitatea întocmirii minutei la finalizarea procedurii de cameră preliminară, au fost formulate și concluziile cuprinse în Raportul de control din data de 3 iunie 2016 privind instanțele din circumscripția teritorială a Curții de Apel Iași, aprobat prin Decizia nr. 254/8.06.2016 a președintelui Curții de Apel Iași.

Pe cale de consecință, după întocmirea minutei, obligatorie la pronunțarea uneia dintre soluțiile prevăzute de art. 346 din Codul de procedură penală, se impune comunicarea de îndată a acesteia în vederea exercitării căii de atac prevăzute de art. 347 alin. (1) din Codul de procedură penală.

3.3. Problema a fost discutată și în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Craiova, 3-4 iunie 2021 ([Minuta Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Craiova, 3-4 iunie 2021](#))

Opinia INM este în sensul opiniei minoritare exprimate, respectiv că termenul de exercitare a contestației împotriva încheierii de finalizare a procedurii de cameră preliminară curge de la comunicarea încheierii de finalizare a procedurii de cameră preliminară în extenso.

Această problemă de drept a mai fost discutată la o întâlnire similară anterioară (21-22 noiembrie 2016), ocazie cu care s-a stabilit, în unanimitate, că prevederile art. 346 și art. 347 Cod proc. pen. au în vedere comunicarea încheierilor judecătorului de cameră preliminară și nu a copiilor după minuta încheierii. În argumentare s-a arătat, pe de-o parte, faptul că legiuitorul nu a făcut o atare distincție, ca în cazul comunicării hotărârii judecătorești prin care se soluționează fondul cauzei, iar, pe de altă parte, termenele scurte de declarare, respectiv soluționare a contestației, conduc la ideea că părțile/subiecții procesuali principali/procurorul, uzând de o cale de atac, trebuie să aibă posibilitatea motivării acesteia, ca o garanție a dreptului la un proces echitabil.

Problema care se ridică în prezent este aceea de a se stabili dacă modificările aduse art. 407 din Codul de procedură penală prin Legea nr. 130/2021 pentru modificarea și

completarea dispozițiilor Legii nr. 135/2010 au adus indirect și modificări cu privire la momentul de la curge calea de atac în privința încheierilor pronunțate în procedura de cameră preliminară, în sensul că termenul va curge și în privința încheierilor de cameră preliminară de la comunicarea minutei, și nu de la comunicarea încheierii, așa cum prevede art. 347 Cod proc. pen.

Opinia INM este în sensul că dispozițiile Legii nr. 130/2021 nu au modificat și dispozițiile legale din materia procedurii de cameră preliminară, fiind menționate următoarele argumente:

- art. 347 Cod proc. pen. prevede expres că termenul de exercitare a căii de atac curge de la data comunicării încheierii;

- art. 347 Cod proc. pen. este o normă specială, care nu a fost modificată expres; - modificarea unei norme generale (cea de la art. 407) nu modifică norma specială asupra căreia legiuitorul nu a intervenit;

- separat de raportul general-special dintre cele două categorii de norme, precizarea din art. 407, aceea că minuta se comunică „în vederea exercitării căii de atac” a fost necesară pentru a marca faptul că în aceste situații, care în prezent sunt doar excepții (acelea în care se întocmește minuta), nu intervin modificări în privința momentului de la care curge termenul de declarare a căii de atac (spre deosebire de situațiile care acum constituie regula, acelea în care hotărârea este redactată în întregime la data pronunțării, când termenul curge, evident, de la comunicarea hotărârii in extenso); altfel spus, textul a fost necesar pentru a stabili clar că, în situațiile de excepție în care se întocmește minuta, nu este necesară și redactarea/comunicarea hotărârii in extenso, pentru a declanșa curgerea termenului; dar textul nu aduce modificări acelor norme speciale, care prevedeau (și anterior) că termenul curge de la comunicarea hotărârii (nu a minutei).

În unanimitate participanții au agreat opinia INM.

4. Comunicarea rechizitoriului către apărătorul din oficiu

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 2)

4.1. Prezentarea problemei juridice

S-a problema, în practica judiciară, dacă, în procedura camerei preliminare, se impune comunicarea rechizitoriului și apărătorului desemnat din oficiu pentru inculpat.

4.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În unanimitate, s-a apreciat că rechizitoriul nu se comunică avocaților, obligația instanței de comunicare fiind prevăzută numai în ce îl privește pe inculpat.

4.3. Argumentele soluției însușite

Rechizitoriul se comunică în copie certificată inculpatului, conform dispozițiilor art. 344 alin. 2 Cod procedură penală care a nu a fost declarat neconstituțional. Rechizitoriul nu se comunică avocaților, obligația instanței de comunicare fiind prevăzută numai în ce îl privește pe inculpat.

4.4. În strânsă legătură cu această chestiune, în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel ce a avut loc la Sibiu, în perioada 24-25 septembrie

2015, s-a pus problema dacă rechizitoriul se comunică tuturor părților și subiecților procesuali principali sau doar inculpatului. ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015, pag. 40](#)) Opinia unanimă exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul că rechizitoriul **se comunică fiecărui inculpat trimis în judecată**, odată cu adresa de înaintare, conform art. 344 alin. (2) C. proc. pen., **nu și celorlalte părți/subiecți procesuali principali.**

S-a apreciat astfel că Decizia nr. 641/2014 a Curții Constituționale nu impune obligația comunicării de copii certificate după rechizitoriu și celorlalți participanți la procedura de cameră preliminară, fiind suficientă transmiterea unei adrese din care să rezulte obiectul procedurii, dreptul de a-și angaja apărător și termenul stabilit pentru formularea de cereri și excepții.

5. Posibilitatea atacării încheierii de cameră preliminară, în situația în care nu s-au invocat cereri și excepții de către părți sau din oficiu, în lumina deciziei 631 din 8.10.2015 a Curții Constituționale, paragraf 2

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 7\)](#)

5.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție posibilitatea atacării încheierii de cameră preliminară, în situația în care nu s-au invocat cereri și excepții de către părți sau din oficiu, în lumina deciziei 631 din 8.10.2015 a Curții Constituționale, paragraf 2.

5.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Încheierea de cameră preliminară, în situația în care nu s-au invocat cereri sau excepții de părți sau din oficiu este definitivă.

5.3. Argumentele soluției însușite

Încheierea de cameră preliminară, în situația în care nu s-au invocat cereri sau excepții de părți sau din oficiu este definitivă, conform dispozițiilor art. 346 alin. 2 Cod procedură penală pentru care a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a textului, prin decizia Curții Constituționale a României nr. 631 din 8 octombrie 2015 (M.Of. nr. 831 din 6 noiembrie 2015).

Formularea unei cereri de excludere a probelor este un caz tipic de cerere care vizează legalitatea administrării probelor și se încadrează în obiectul procedurii în camera preliminară, prevăzut de art. 342 Cod procedură penală, așa încât soluția pronunțată în camera preliminară când s-a invocat o astfel de cerere este supusă căii de atac a contestației, prevăzută de art. 347 Cod procedură penală.

Motivarea din paragraful 21 al deciziei Curții Constituționale nu este în contradicție cu dispozitivul hotărârii prin care se respinge excepția de neconstituționalitate a art. 346 alin. 2 Cod procedură penală, considerentele făcând trimitere la condițiile reglementate de art. 347 Cod procedură penală.

5.4. Această problemă de drept a fost ridicată și cu ocazia întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel ce a avut loc la Sibiu, în perioada 24 – 25 septembrie 2015, apreciindu-se cu unanimitate că, în ipoteza în care nu s-au

formulat cereri și excepții în termenul stabilit de judecătorul de cameră preliminară și nici la termenul fixat pentru asigurarea contradictorialității, încheierea pronunțată va fi definitivă. (Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015, pag. 42)

Notă:

Problema nu mai este de actualitate, art. 347 alin (1) C.p.p., astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 75/2016 necuprinzând referiri la încheieri ale judecătorului de cameră preliminară date fără cale de atac.

6. Neregularitatea rechizitoriului în ipoteza în care organele de urmărire penală, în cazul infracțiunilor de prejudiciu (infracțiuni contra vieții persoanei, infracțiuni de evaziune fiscală etc.) nu identifică persoanele vătămate prin infracțiune și nici nu le aduce la cunoștință dreptul de a se constitui parte civilă în cadrul procesului penal, actul de sesizare neconținând mențiuni referitoare la latura civilă a cauzei

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 14)

6.1. Prezentarea problemei de drept

Această dezbateră a fost generată de faptul în unele acte de sesizare având drept obiect infracțiuni de omor, în ceea ce privește latura civilă a cauzei, organele de urmărire penală nu identificaseră în cursul urmăririi penale soțul supraviețuitor, respectiv descendenții minori și majori ai victimei, cu consecința imposibilității identificării și citării acestora în proces de către judecătorul de cameră preliminară, respectiv de către instanță.

Aceeași situație a fost constatată și în cazul actelor de sesizare prin care se dispuseseră trimiterea în judecată sub aspectul săvârșirii infracțiunii de evaziune fiscală, organul fiscal nefiind interpellat în cursul urmăririi penale cu privire la dreptul de a se constitui parte civilă în cadrul procesului penal pentru prejudiciul cauzat prin săvârșirea infracțiunii.

6.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În ipoteza menționată, raportat la exigențele art. 20 Cod procedură penală și art. 328 Cod procedură penală, față de imposibilitate de identificare a persoanelor vătămate posibile părți civile și, implicit, de citare a acestora în procedura de cameră preliminară, se impune a se constata neregularitatea rechizitoriului astfel întocmit, procedând conform art. 345 alin. 3 Cod procedură penală, cu posibila consecință finală a restituirii cauzei la parchet.

Potrivit art. 328 alin. 2 Cod procedură penală, care reglementează cuprinsul rechizitoriului, în rechizitoriu se arată numele și prenumele persoanelor care trebuie citate la instanță, cu indicarea calității lor în proces și locul unde urmează a fi citate.

6.3. Argumentele soluției însușite

Urmare a încălcării prevederilor art. 20 Cod procedură penală, care instituie obligația organelor judiciare de a aduce la cunoștință persoanelor vătămate dreptul de a se constitui parte civilă în cadrul procesului penal, după o prealabilă identificare a acestora, și art. 328 Cod procedură penală care statuează că rechizitoriul trebuie să conțină, printre altele, mențiuni cu privire la fapta care formează obiectul urmăririi penale, descrisă atât sub aspectul laturii penale, cât și sub aspectul laturii civile, precum și orice mențiuni necesare pentru

soluționarea cauzei, având în vedere că judecătorul de cameră preliminară, în majoritatea cazurilor, se află imposibilitatea obiectivă de a identifica persoanele care au vocația de a deveni părți civile în cauză, cu consecința imposibilității citării acestora în procedura de cameră preliminară, se impune a se constata neregularitatea rechizitoriului întocmit în asemenea condiții.

Raportat la exigențele art. 20 Cod procedură penală și art. 328 Cod procedură penală, față de imposibilitate de identificare a persoanelor vătămate posibile părți civile și, implicit, de citare a acestora în procedura de cameră preliminară, se impune a se constata neregularitatea rechizitoriului astfel întocmit, judecătorul procedând conform art. 345 alin. 3 Cod procedură penală, cu posibila consecință finală a restituirii cauzei la parchet.

Potrivit art. 328 alin. 2 Cod procedură penală, care reglementează cuprinsul rechizitoriului, în rechizitoriu se arată numele și prenumele persoanelor care trebuie citate la instanță, cu indicarea calității lor în proces și locul unde urmează a fi citate.

6.4. Această problemă de drept a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel, ce a avut loc la București, în perioada 21-22 noiembrie 2016. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel – București, 21-22 noiembrie 2016, pag. 16](#))

Această dezbatere a fost generală de faptul că în unele acte de sesizare având ca obiect infracțiuni de omor, în ceea ce privește latura civilă a cauzei, organele de urmărire penală nu au 371 identificat în cursul urmăririi penale soțul supraviețuitor, respectiv descendenții minori și majori ai victimei, cu consecința imposibilității identificării și citării acestora în proces de către judecătorul de cameră preliminară, respectiv de către instanță.

Aceeași situație a fost constatată și în cazul actelor de sesizare prin care s-a dispus trimiterea în judecată sub aspectul săvârșirii infracțiunii de evaziune fiscală, organul fiscal nefiind interpellat în cursul urmăririi penale cu privire la dreptul de a se constitui parte civilă în cadrul procesului penal pentru prejudiciului cauzat prin săvârșirea infracțiunii. Potrivit opiniei celor care au propus includerea temei pe agenda întâlnirii, ipoteza menționată, raportat la exigențele art. 20 Cod procedură penală și art. 328 Cod procedură penală, față de imposibilitatea de identificare a persoanelor vătămate posibile părți civile și, implicit, de citare a acestora în procedura de cameră preliminară, se impune a se constata neregularitatea rechizitoriului astfel întocmit, procedând conform art. 345 alin. (3) Cod procedură penală, cu posibila consecință finală a restituirii cauzei la parchet.

Potrivit art. 328 alin. (2) Cod procedură penală, care reglementează cuprinsul rechizitoriului, în rechizitoriu se arată numele și prenumele persoanelor care trebuie citate la instanță, cu indicarea calității lor în proces și locul unde urmează a fi citate.

Urmare a încălcării prevederilor art. 20 Cod procedură penală, care instituie obligația organelor judiciare de a aduce la cunoștința persoanelor vătămate dreptul de a se constitui parte civilă în cadrul procesului penal, după o prealabilă identificare a acestora, și a art. 328 Cod procedură penală, care statuează că rechizitoriul trebuie să conțină, printre altele, mențiuni cu privire la fapta care formează obiectul urmăririi penale, descrisă atât sub aspectul laturii penale, cât și sub aspectul laturii civile, precum și orice mențiuni necesare pentru soluționarea cauzei, având în vedere că judecătorul de cameră preliminară, în majoritatea cazurilor, se află în imposibilitatea obiectivă de a identifica persoanele care au vocația de a deveni părți civile în cauză, cu consecința imposibilității citării acestora în procedura de

cameră preliminară, se impune a se constata neregularitatea rechizitoriului întocmit în asemenea condiții.

Participanții la întâlnire au apreciat, în unanimitate, că este vorba despre o nulitate relativă, rezultată din încălcarea art. 20 C.p.p. și că există posibilitatea introducerii acțiunii civile pe cale separată.

Întrucât constituirea ca parte civilă se poate face până la începerea cercetării judecătorești, poate apărea ipoteza în care judecătorul vrea să suplinească lipsurile urmăririi penale dar nu are moștenitorii nici măcar identificați. În acest caz, singura soluție ar fi restituirea pentru remedierea neregularității actului de sesizare.

În cazul evaziunii fiscale însă, nu s-ar justifica o atare soluție, dat fiind că se poate cita persoana vătămată, în această calitate, la primul termen când se poate discuta dacă există sau nu o cerere de constituire de parte civilă în cauză. Vătămat fiind statul, că se poate dispune citarea în această calitate la primul termen și se poate discuta atunci despre constituirea de parte civilă.

7. Efectele juridice ale încălcării dispozițiilor art. 346 alin. (7) Cod procedură penală. Nulitate absolută. Nulitate relativă. Art. 354 alin. 2 Cod procedură penală, art. 346 alin. (7) Cod procedură penală, art. 281 Cod procedură penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2017, pag. 1\)](#)

7.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă este în sensul că dispozițiile art. 346 alin.(7) Cod procedură penală impun ca judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecării exercită funcția de judecată în cauză.

Judecătorul de cameră preliminară care dispune începerea judecării poate fi judecătorul titular al completului căruia i-a fost repartizată cauza sau, pentru cazurile de absență a judecătorului, judecătorul din lista de permanență.

7.2. Argumentele soluției însușite:

Conform art. 346 alin.7 Cod procedură penală judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecării exercită funcția de judecată în cauză.

Judecătorul de cameră preliminară care dispune începerea judecării poate fi judecătorul titular al completului căruia i-a fost repartizată cauza sau, pentru cazurile de absență a judecătorului, judecătorul din lista de permanență.

Încălcarea dispozițiilor art. 346 alin. 7 Cod procedură penală poate atrage nulitatea relativă a actelor de cercetare judecătorească efectuate, respectiv a hotărârii pronunțate, nulitate care poate fi invocată în condițiile art. 282 Cod procedură penală.

Încălcarea menționată nu se integrează cazului de nulitate absolută, prevăzut de art. 281 alin. 1 lit. a Cod procedură penală, cu privire la compunerea completului de judecată, concept care acoperă următoarele situații: numărul judecătorilor membri ai completului de judecată, încălcarea dispozițiilor relative la incompatibilități, relative la separarea funcțiilor judiciare și, respectiv, la continuitatea completului de judecată în fața căruia au avut loc dezbaterile, pentru deliberare.

7.3. Problema a fost discutată și în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Iași, 18-19 mai 2017 [\(Minuta Întâlnirii](#)

[președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Iași, 18-19 mai 2017\).](#)

Participanții la întâlnire au apreciat, în unanimitate, ca fiind corectă opinia exprimată unanim de Secția penală și pentru cauze cu minori din cadrul Curții de Apel Iași, pentru argumentele prezentate anterior.

7.4. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 15-16 noiembrie 2023 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 15-16 noiembrie 2023](#)).

Opinia majoritară a participanților la întâlnire a fost în sensul că în situația prezentată este incidentă sancțiunea nulității absolute a hotărârii primei instanțe, prevăzută de art. 281 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală (compunerea completului de judecată). Astfel, în privința judecătorului de cameră preliminară, același care a exercitat, ulterior, și funcția de judecată în cauză, s-a constatat, prin încheierea de soluționare a cererii de abținere, existența unui caz de incompatibilitate, dat de art. 64 alin. (3) din Codul de procedură penală, precizat.

Odată admisă cererea de abținere, judecătorul nu mai putea participa la judecata cauzei, nici în faza camerei preliminare și nici a judecatei în fond, întrucât dispozițiile privind incompatibilitatea nu disting între fazele procesului penal la care acesta participă. În același sens sunt și prevederile art. 68 alin. (9) și (10) din Codul de procedură penală, care se referă la desemnarea unui judecător pentru soluționarea cauzei, după admiterea cererii de abținere sau de recuzare, iar nu la desemnarea acestuia doar pentru parcurgerea unei faze procesuale, respectiv, la desemnarea unei instanțe egale în grad în același scop.

Altfel spus, existența cazului de incompatibilitate se referă la cauză, nu la diferitele faze procesuale ale acesteia, astfel încât unul și același judecător nu poate fi incompatibil să soluționeze o fază procesuală a procesului penal și, în același timp, compatibil să soluționeze o altă fază procesuală.

8. Cererea de revizuire împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de cameră preliminară, conform art. 341 din Codul de procedură penală, prin care s-a soluționat plângerea împotriva soluției de neurmărire sau neemitere în judecată (conform art. 340 din Codul de procedură penală): Competența de judecată a unei astfel de cereri. Tipul de soluție pronunțată. Tipul de hotărâre pronunțată. Calea de atac împotriva hotărârii astfel pronunțate

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2017, pag. 8\)](#)

8.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Cererea de revizuire împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de cameră preliminară, conform art. 341 Cod procedură penală, este de competența instanței de judecată, care se pronunță prin sentință ce este supusă aceluiași căi de atac ca și încheierea atacată, prin raportare la art. 463 Cod procedură penală coroborat cu art. 341 alin. 8 și 9 Cod procedură penală.

8.2. Argumentele soluției însușite

S-a apreciat că organul competent este instanța de judecată, așa cum prevăd în mod expres dispozițiile art. 456 din Codul de procedură penală, întrucât dispozițiile art. 54 și art. 342 din Codul de procedură penală nu menționează că judecătorul de cameră preliminară are competența de a soluționa cererea de revizuire.

Referitor la soluția dispusă, aceasta nu poate fi decât o soluție de respingere a cererii de revizuire ca inadmisibilă, raportat la cele statuate prin Decizia XVII din 19 martie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiunile Unite (R.I.L.), potrivit căreia revizuirea unei hotărâri pronunțate în temeiul art. 278 indice 1 din Codul de procedură penală anterior este inadmisibilă.

În ce privește tipul de hotărâre pronunțată, potrivit dispozițiilor art. 459 alin. (7) din Codul de procedură penală coroborate cu cele ale art. 462 și art. 463 din Codul de procedură penală, care prevăd că cererea de revizuire se soluționează printr-o sentință, în această situație se va pronunța o sentință.

Sentința astfel pronunțată este definitivă sau supusă contestației, după caz, în funcție de soluția ce a fost dată prin încheierea prin care s-a soluționat plângerea, prin raportare la dispozițiile art. 463 din Codul de procedură penală, coroborat cu art. 341 alin. (8) și (9) din Codul de procedură penală.

În cazul declarării contestației, aceasta va fi soluționată de instanța (de judecată) ierarhic superioară, care se va pronunța prin decizie.

În susținerea opiniei se reține și că judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară prevăzută de art. 341 Cod procedură penală are competența expres prevăzută în art. 54 Cod procedură penală. Conform art. 54 lit. d Cod procedură penală judecătorul de cameră preliminară soluționează „alte situații expres prevăzute de lege”. Cererea de revizuire nu cade în competența de soluționare a judecătorului de cameră preliminară, nu se încadrează în enumerările strict și limitativ prevăzute de art. 54 Cod procedură penală.

Totodată, procedura în ședință publică, proprie căii de atac a revizuirii nu încalcă procedura nepublică proprie camerei preliminare, atâta timp cât soluția pronunțată în cameră preliminară este definitivă la momentul formulării unei eventuale cereri de revizuire.

9. Necesitatea stabilirii unui termen în camera de consiliu, în cazul în care în procedura camerei preliminare nu s-au formulat cereri și excepții în termenele prevăzute la art. 344 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală și nici nu s-au ridicat din oficiu excepții, la expirarea acestor termene

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III - IV ale anului 2017, pag. 19)

9.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În cazul în care în procedura camerei preliminare nu s-au formulat cereri și excepții în termenele prevăzute de art. 344 alin. 2 și 3 Cod procedură penală și nici nu s-au ridicat din oficiu excepții, la expirarea acestor termene, nu se impune stabilirea unui termen în camera de consiliu, motivat de dispozițiile art. 344 alin. 4 Cod procedură penală.

9.2. Argumentele soluției însușite

Nu se impune stabilirea unui termen în camera de consiliu - atunci când nu s-au formulat cereri și excepții în termenele prevăzute la art. 344 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală și nici nu s-au ridicat din oficiu excepții - la expirarea acestor termene, motivat de dispozițiile art. 344 alin. (4) din Codul de procedură penală, conform cărora: „La expirarea termenelor prevăzute la alin. (2) și (3), dacă s-au formulat cereri sau excepții ori

daca a ridicat excepții din oficiu, judecătorul de cameră preliminară stabilește termenul pentru soluționarea acestora, cu citarea părților și a persoanei vătămate și cu participarea procurorului", coroborat cu dispozițiile art. 345 alin. (1) din Codul de procedură penală, conform cărora: „La termenul stabilit conform art. 344 alin. (4), judecătorul de cameră preliminară soluționează cererile și excepțiile formulate ori excepțiile ridicate din oficiu, în camera de consiliu, pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul de urmărire penală și a oricăror înscrisuri noi prezentate, ascultând concluziile părților și ale persoanei vătămate, dacă sunt prezente, precum și ale procurorului", precum și având în vedere dispozițiile art. 346 alin. (1) din Codul de procedură penală, conform cărora: „Dacă nu s-au formulat cereri și excepții în termenele prevăzute la art. 344 alin. (2) și (3) și nici nu a ridicat din oficiu excepții, la expirarea acestor termene, judecătorul de cameră preliminară constată legalitatea sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală și dispune începerea judecării. Judecătorul de cameră preliminară se pronunță în camera de consiliu, fără citarea părților și a persoanei vătămate și fără participarea procurorului, prin încheiere, care se comunică de îndată acestora". Se arată astfel, potrivit acestei opinii, că doar în cazul în care s-au formulat cereri și excepții în termenele prevăzute la art. 344 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală și/sau s-au ridicat din oficiu excepții, este obligatoriu a se stabili de către judecătorul de cameră preliminară un termen, în camera de consiliu, cu citarea părților și a persoanei vătămate, precum și cu participarea procurorului, în vederea dezbaterii orale, nemijlocite și contradictorii a cererilor și excepțiilor astfel invocate/ridicate, respectiv pentru soluționarea acestora (în condițiile prevăzute de art. 345 alin. (1) din Codul de procedură penală), nu și în cazul în care nu s-au formulat cereri și excepții în termenele prevăzute la art. 344 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală și nici nu s-au ridicat din oficiu excepții - în această din urmă situație judecătorul de cameră preliminară pronunțând, în camera de consiliu, fără citarea părților și a persoanei vătămate și fără participarea procurorului, încheierea prevăzută la art. 346 alin. (1) din Codul de procedură penală.

9.3. Problema a fost discutată și întâlnirea președinților secțiilor penale a ÎCCJ și a curților de apel, Iași, mai 2017 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale a ÎCCJ și a curților de apel, Iași, mai 2017](#)), conchizându-se în sensul arătat la punctul 9.1.

Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015. ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015](#)).

10. Tipul de soluție - privind constatarea neregularității actului de sesizare a instanței - pronunțată de judecătorul de cameră preliminară în situațiile în care rechizitoriul este afectat ca structură de lipsa unor acte procesuale, precum lipsa sau nelegalitatea ordonanței de începere a urmăririi penale in rem, lipsa sau nelegalitatea ordonanței de efectuare în continuare a urmăririi penale in personam, lipsa sau nelegalitatea ordonanței de punere în mișcare a acțiunii penale

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III - IV ale anului 2017, pag. 25\)](#)

10.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Dincolo de sancțiunea specifică (pronunțată conform art. 280 - 282 Cod procedură penală) aplicabilă actelor de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii se impune ca judecătorul de cameră preliminară să constate și neregularitatea actului de sesizare, întrucât procurorul nu va putea remedia aspectele respective în procedura de cameră preliminară, iar constatarea nelegalității acestor acte atrage soluția restituirii cauzei la parchet.

10.2. Argumentele soluției însușite

Data fiind importanța actelor procedurale (și subsecvent acestora, a actelor procedurale corelative) de timpul: începerii urmăririi penale/efectuării în continuare a urmăririi penale/punerii în mișcare a acțiunii penale, în cazul constatării nelegalității acestora, dincolo de sancțiunea specifică (pronunțată potrivit art. 280-282 din Codul de procedură penală) aplicabilă acestor acte de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii, se impune a se constata de către judecătorul de cameră preliminară și neregularitatea actului de sesizare, aceasta întrucât procurorul nu va putea remedia aspectele respective în procedura/faza de cameră preliminară, iar constatarea nelegalității acestor acte atrage soluția restituirii cauzei la parchet.

10.3. Problema a fost discutată și în cadrul Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Sibiu, 24-25 septembrie 2015 ([*Minuta Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Sibiu, 24-25 septembrie 2015*](#)).

Opinia propusă de INM: Credem că neregularitatea actului de sesizare și lipsa/nelegalitatea altor acte de urmărire penală sunt aspecte care trebuie analizate distinct de către judecătorul de cameră preliminară. Rechizitoriul este actul de trimitere în judecată, de sesizare a instanței, iar verificarea regularității acestuia are în vedere condițiile de fond și de formă specifice acestui act (Decizia nr. 280/2006 pronunțată de ÎCCJ, Completul de 9 judecători stabilește că „regularitatea sesizării privește exclusiv aspecte de fond și de formă intrinseci actului de investire – orice alte aspecte de legalitate privind modul de efectuare a urmăririi penale nu vizează regularitatea investirii, ele urmând a fi cenzurate și sancționate de instanță în afara cadrului prevăzut de art. 300 C. proc. pen.”). Pe de altă parte, obiect al verificărilor în camera preliminară îl constituie și actele de urmărire penală care stau la baza formulării acuzației, prin urmare, inclusiv ordonanțele de începere/continuare a urmăririi penale/de punere în mișcare a acțiunii penale etc. Doctrina recentă apreciază că sancțiunile aplicate de judecătorul de cameră preliminară sunt diferite sub cele două aspecte: pe de o parte, va sancționa cu nulitatea actele de urmărire penală nelegale, iar, pe de altă parte, pentru argumente care țin de condițiile de fond și de formă ale actului de sesizare, va putea constata neregularitatea acestuia. Având în vedere importanța actelor de dispoziție menționate de autorii întrebării, credem că, în ipoteza constatării nulității începerii/continuării urmăririi penale/punerii în mișcare a acțiunii penale, dincolo de sancțiunea respectivă, se impune a constata și neregularitatea actului de sesizare, aceasta întrucât procurorul nu va putea remedia aspectele respective în faza de cameră preliminară, iar constatarea lor atrage soluția restituirii cauzei la parchet.

OPINIA UNANIMĂ exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul propus în material de INM.

11. Persoana abilitată, în aplicarea prevederilor art. 345 alin. 3 Cod procedură penală, a proceda la remedierea neregularităților actului de sesizare și a comunica judecătorului de camera preliminară dacă menține dispoziția de trimitere în judecată ori solicită restituirea cauzei, în ipoteza în care procurorul care a dispus trimiterea în judecată nu mai funcționează în cadrul respectivei unități de parchet, fiind transferat, delegat, pensionat etc. în condițiile în care nici Codul de procedură penală, nici Regulamentul de organizare și funcționare al parchetelor, adică Ordinul nr. 2632/C din 2014, nu conțin dispoziții în acest sens

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2016, pag. 16\)](#)

11.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție care este persoana abilitată, în aplicarea prevederilor art. 345 alin. 3 Cod procedură penală, a proceda la remedierea neregularităților actului de sesizare și a comunica judecătorului de camera preliminară dacă menține dispoziția de trimitere în judecată ori solicită restituirea cauzei, în ipoteza în care procurorul care a dispus trimiterea în judecată nu mai funcționează în cadrul respectivei unități de parchet, fiind transferat, delegat, pensionat etc.

11.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În ipoteza expusă, remedierea neregularităților actului de sesizare, precum și comunicarea privind menținerea dispozițiilor de trimitere în judecată sau de restituire a cauzei, pot fi realizate de orice procuror din cadrul unității de parchet care a dispus trimiterea în judecată a inculpatului, și trebuie verificate, sub aspectul legalității și temeiniciei, de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul ierarhic superior, conform art. 328 alin. 1 teza a II-a Cod procedură penală.

11.3. Argumentele soluției însușite

Pornind de la principiul potrivit căruia în ipoteza în care legea nu distinge, nici interpretul nu poate face acest lucru, având în vedere și faptul că judecătorul nu poate deveni legiuitor pozitiv, remedierea neregularităților actului de sesizare, precum și comunicarea privind menținerea dispoziției de trimitere în judecată sau de restituirea a cauzei, în lipsa unei prevederi legale, pot fi realizate de către orice procuror din cadrul unității de parchet care a dispus trimiterea în judecată a inculpatului, fie procuror cu funcție de execuție, fie prim-procuror.

Dar indiferent de persoana care efectuează comunicarea în discuție, fie procuror cu funcție de execuție, fie prim-procuror, această comunicare trebuie să fie verificată sub aspectul legalității și temeiniciei de către procurorul ierarhic superior conform prev. de art. 328 alin. 2 teza a II-a) Cod procedură penală.

Adică, în ipoteza în care actul de remediere este întocmit de un procuror de execuție, acesta trebuie verificat sub aspectul legalității și temeiniciei de către primul procuror al parchetului sau de persoana care-i exercită atribuțiile în lipsa acestuia, iar în ipoteza în care actul de remediere este întocmit de către primul-procuror, acesta trebuie să fie verificat, sub aspectul legalității și temeiniciei de către primul procuror al unității de parchet ierarhic superioare celei care a emis rechizitoriul.

De „*lege ferenda*”, s-ar impune și legiferarea acestei situații de fapt, stabilindu-se ca actul de remediere a neregularităților, în situația în care procurorul care a emis rechizitoriul nu mai activează în cadrul unității de parchet care a emis actul de sesizare al instanței, să fie

întocmit de către procurorul care, în momentul emiterii acestuia, supraveghează activitatea organelor de cercetare penală care au efectuat anterior urmărirea penală în cauză.

12. Obligatorivitatea/facultatea procurorului de a participa la ședințele de judecată în cauzele având ca obiect plângeri împotriva soluțiilor de clasare sau de renunțare la urmărire penală dispuse de procuror (340 Cod de procedură penală), respectiv în procedura de cameră preliminară reglementată de art. 345-347 C.p.p. Problema a apărut în urma deciziilor Curții Constituționale nr. 599/2014 și 641/2014

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2015, pag. 3\)](#)

12.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În cauzele având ca obiect plângeri împotriva soluțiilor de clasare sau de renunțare la urmărire penală dispuse de procuror (340 Cod de procedură penală), respectiv în procedura de cameră preliminară reglementată de art. 345-347 Cod de procedură penală, citarea/înștiințarea procurorului este obligatorie pentru asigurarea principiilor orality și contradictorialității, așezarea drepturilor apărării deopotrivă cu cele ale acuzării fiind de esența unui proces echitabil care implică și egalitate de arme, participarea procurorului fiind la latitudinea acestuia.

12.2. Argumentele soluției însușite

Din considerentele deciziilor Curții Constituționale nr. 599/2014 și nr. 641/2014 rezultă obligativitatea citării/înștiințării procurorului, pentru asigurarea principiilor orality și contradictorialității procedurii, prin citare, judecătorul de cameră preliminară asigurând ”posibilitatea participării atât a inculpatului cât și a procurorului la soluționarea plângerii, așezarea drepturilor apărării deopotrivă cu cele ale acuzării fiind de esența unui proces echitabil care implică și egalitatea de arme” (pct. 43 Decizia nr. 599/2014).

Față de obiectul camerei preliminare, atribuțiile și funcțiile procurorului reglementate de lege (dispozițiile art. 63 din Legea 304/2004) este de dorit ca procurorul să participe la judecarea acestor cauze.

12.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015 [\(Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015\)](#).

OPINIA UNANIMĂ exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul că prezența procurorului nu este obligatorie, dar este recomandabilă.

13. Dacă în interpretarea art. 345 alin. (3) Cod de procedură penală, comunicarea privind menținerea dispoziției de trimitere în judecată sau de restituire a cauzei o poate face doar procurorul care a întocmit rechizitoriul, cu confirmarea prim-procurorului, sau poate fi făcută și de procurorul de ședință la termenul de judecată stabilit de judecătorul de cameră preliminară. Dacă comunicarea poate fi făcută doar în scris sau și verbal de procurorul de ședință.

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2015, pag. 5\)](#)

13.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Comunicarea privind menținerea dispoziției de trimitere în judecată sau de restituire a cauzei o poate face doar procurorul care a întocmit rechizitoriul, cu confirmarea prim-procurorului, în scris (art. 345 alin. 3 Cod procedură penală) (soluție adoptată în mod unanim).

13.2. Argumentele soluției însușite

Comunicarea privind dispoziția de trimitere în judecată sau de restituire a cauzei o poate face doar procurorul care a întocmit rechizitoriul, cu confirmarea prim-procurorului, în scris (art. 345 alin. 3 Cod procedură penală).

13.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015 ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015, pag. 23](#)).

OPINIA UNANIMĂ exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul că, în interpretarea art. 345 alin. (3) C. proc. pen., comunicarea privind dispoziția de trimitere în judecată sau de restituire a cauzei o poate face în scris doar procurorul care a întocmit rechizitoriul, cu confirmarea prim-procurorului.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ, prin [decizia nr. 23 din 4 mai 2022 a stabilit că:](#) „Actul prin care procurorul remediază neregularitățile rechizitoriului, în condițiile prevăzute de art. 345 alin. (3) din Codul de procedură penală, nu este supus verificării pentru legalitate și temeinicie de către procurorul ierarhic superior.”

14. Tipul soluției pronunțate de către judecătorul de cameră preliminară sesizat de procuror conform art. 315 alin. (2) lit. e) din Codul de procedură penală, în condițiile dispunerii unei soluții de netrimitere în judecată (clasare sau renunțare la urmărirea penală), în vederea luării față de suspect sau inculpat (care nu a fost supus în cursul urmăririi penale vreunei măsuri de siguranță cu caracter provizoriu - obligarea la tratament medical sau internarea medicală) a măsurii internării medicale, în cazul în care judecătorul de cameră preliminară, raportat la actele inedico-legale existente în dosarul de urmărire penală și în baza celorlalte probe din dosar, apreciază că se impune luarea față de suspect sau inculpat a măsurii de siguranță a obligării la tratament medical
[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 5\)](#)

14.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au apreciat, în unanimitate, în sensul respingerii sesizării procurorului de luare a măsurii de siguranță a internării medicale și luării față de suspect sau inculpat a măsurii de siguranță a obligării la tratament medical dacă condițiile prevăzute de lege pentru luarea acestei măsuri, sunt îndeplinite.

14.4. Argumentele soluției însușite

S-a avut în vedere că, într-o astfel de situație este necesar ca mai întâi judecătorul de cameră preliminară (fie din oficiu, fie la cererea suspectului/inculpatului sau a procurorului,

cu prilejul dezbaterii sesizării) să fi pus în discuția contradictorie analizarea posibilității/opportunității impunerii față de suspect sau inculpat a măsurii de siguranță neprivative de libertate (cea a obligării la tratament medical), față de starea de sănătate a acestuia și în raport cu scopul măsurii.

O atare soluție este posibilă, întrucât prin trimiterea la dispozițiile art. 246 alin. (13) din Codul de procedură penală [trimitere făcută de către art. 315 alin. (2) lit. e) din Codul de procedură penală] legiuitorul nu a avut în vedere soluțiile expres indicate de art. 246 alin. (13) din Codul de procedură penală - pentru ca aceste soluții, de confirmare, înlocuire sau încetare, privesc o măsură de siguranță (provizorie) deja luată/dispusă față de inculpat sau suspect în cursul urmăririi penale, în vreme ce, în speță sesizarea formulată de procuror conform art. 315 alin. (2) lit. e) din Codul de procedură penală vizează luarea (pentru prima dată deci) a măsurii de siguranță a internării medicale - , ci aspecte procedurale [soluționarea sesizării în camera de consiliu, cu participarea procurorului, cu ascultarea suspectului sau inculpatului (ceea ce în mod evident presupune citarea legală a acestuia), dacă este posibil, în prezența avocatului acestuia (asistența juridică obligatorie), efectuarea expertizei medico-legală, hotărârea pronunțată de judecătorul de cameră preliminară - încheiere motivată - , calea de atac împotriva acestei încheieri (contestație), termenul de declarare a căii de atac, instanța competentă să soluționeze calea de atac împotriva încheierii astfel pronunțate] aplicabile soluționării unei astfel de sesizări [procedură reglementată de art. 246 alin. (13) din Codul de procedură penală]. Ca atare, adoptarea unei astfel de soluții este posibilă în condițiile în care nici art. 315 alin. (2) lit. e) din Codul de procedură penală și nici art. 246 alin. (13) sau art. 248 alin. (14) [care face trimitere de asemenea la art. 246 alin. (13) din Codul de procedură penală] nu prevăd soluțiile pe care într-o astfel de situație le poate pronunța judecătorul de cameră preliminară; mai mult, judecătorul de cameră preliminară poate analiza oportunitatea și proporționalitatea măsurii de siguranță propuse de procuror a fi luată față de suspect sau inculpat, în acord cu scopul măsurii de siguranță (acela al înlăturării unei stări de pericol pentru societate, stare de pericol care poate rezulta din starea de boala a suspectului sau inculpatului);

14.4. Cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel ce a avut loc în București, în data de 18 decembrie 2020, s-a pus în discuție o chestiune în strânsă legătură cu această problemă de drept, și anume, care este momentul luării măsurilor de siguranță provizorii în cazul sesizării judecătorului de cameră preliminară potrivit art. 315 alin. (2) lit. e) sau art. 318 alin. (8) C.p.p. ([*Minuta Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 18 decembrie 2020, pag. 50*](#))

Într-o opinie, s-a apreciat că judecătorul se pronunță asupra sesizării doar dacă soluția procurorului de clasare sau renunțare la urmărirea penală a rămas „definitivă” prin neatacarea acesteia în termenul de 20 de zile prevăzut de art. 339 Cod procedură penală ori prin respingerea plângerii formulate împotriva acesteia, în condițiile art. 340-341 Cod procedură penală, respectiv după confirmarea renunțării la urmărire penală, conform art. 318 Cod procedură penală.

Într-o altă opinie, judecătorul se pronunță de îndată asupra propunerii de luare a măsurilor de siguranță amintite, indiferent dacă soluția procurorului de netrimitere în judecată se află separat în procedura de soluționare a plângerii împotriva ordonanței de clasare sau în procedura de confirmare a ordonanței de renunțare la urmărire penală. Cu titlu preliminar, s-a făcut precizarea că, în realitate, nu este vorba despre luarea măsurii de siguranță cu caracter provizoriu (aceasta intervine în cursul urmăririi penale și este de competența judecătorului de drepturi și libertăți), ci cu caracter definitiv, ca urmare a adoptării unei soluții de netrimitere în judecată de către procuror. În ceea ce privește problema supusă dezbaterii, s-a apreciat că

sesizarea judecătorului de cameră preliminară este o dispoziție subsidiară soluției de clasare sau de renunțare la urmărirea penală, soarta acesteia depinde de aceea a soluției, ca urmare pentru soluționarea propunerii este necesar ca aceasta să fie „definitivă”. Tocmai de aceea, în general, parchetele trimit judecătorului de cameră preliminară dosarele pentru luarea unor măsuri de siguranță cu caracter medical (ca și pentru a dispune confiscarea specială sau desființarea unui înscris), după ce soluția de renunțare la urmărirea penală a fost confirmată sau a fost respinsă plângerea împotriva soluției de clasare, ori nu a fost formulată plângere în termenul legal.

În consecință, opinia INM a fost în sensul că măsurile de siguranță cu caracter medical se pot dispune de către judecător numai după ce soluția de renunțare la urmărirea penală a fost confirmată sau a fost respinsă plângerea împotriva soluției de clasare, ori nu a fost formulată plângere în termenul legal.

Participanții la întâlnire au fost de acord cu punctul de vedere al INM încă din etapa consultării prealabile.

15. Felul hotărârii prin care judecătorul de drepturi și libertăți ori judecătorul de cameră preliminară se dezinvestește fără a soluționa cauza

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2014, pag. 8)

15.1. Rezumatul soluției însușite

În urma discuțiilor purtate, participanții la întâlnire au ajuns la concluzia că judecătorul de drepturi și libertăți ori judecătorul de cameră preliminară se pronunță prin încheiere în cazul în care se dezinvestește, în cauzele de competența acestora, prevăzute de art. 53 și 54 Cod procedură penală.

15.2. Argumentele soluției însușite

Pentru a aprecia astfel, participanții au avut în vedere următoarele argumente:

- judecătorul de cameră preliminară, potrivit disp. art. 346 și 347 din Codul de procedură penală, hotărăște atât în primă instanță, cât și în contestație prin încheiere, ceea ce înseamnă că, în cazul în care se dezinvestește, nu se poate pronunța decât tot prin încheiere;

- disp. art. 370 alin. 1 din Codul de procedură penală se aplică doar fazei de judecată, când instanța se pronunță în primă instanță prin sentință, având în vedere că textul de lege face referire expresă la soluționarea unei cauze de instanța de judecată, neputându-se extinde și la cauzele soluționate de judecătorul de drepturi și libertăți ori la judecătorul de cameră preliminară.

16. Procedura de judecare a contestației formulate împotriva soluțiilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară, soluții prevăzute la art. 346 alin. 3-5 din Codul de procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2014, pag. 8)

16.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

S-a susținut unanim de către participanții prezenți la discuții că procedura aplicabilă este cea reglementată expres de dispozițiile art. 347 Cod procedură penală., potrivit căreia contestația formulată împotriva soluțiilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară se soluționează în cameră de consiliu, fără participarea procurorului și fără citarea părților, prin încheiere.

16.2. Argumentele soluției însușite

S-a susținut că procedura de soluționare este cea prevăzută la disp. art. 343-346 din Codul de procedură penală, respectiv în camera de consiliu, fără participarea procurorului și fără citarea părților, urmând a se pronunța prin încheiere, motivat de faptul că dispozițiile art. 347 reglementează în mod expres această procedură, și, astfel, suntem în situația de excepție ce este prevăzută chiar de dispozițiile generale care reglementează calea de atac a contestației, respectiv de alin. 1 al art. 425¹ din Codul de procedură penală, care prevede că procedura reglementată de acest articol este aplicabilă când legea nu prevede altfel.

17. Admisibilitatea formulării unei cereri de strămutare în cursul procedurii de cameră preliminară

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2014, pag. 7)

17.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții prezenți la discuții au opinat în sensul că este admisibilă formularea unei cereri de strămutare în cursul procedurii de cameră preliminară.

17.2. Argumentele soluției însușite

S-a susținut că în cazul existenței a două dispoziții legale în vigoare, prin care una acordă un drept, iar cealaltă îl suprimă, se aplică dispozițiile care acordă părților un drept.

În susținerea acestei opinii, sunt și dispozițiile art. 76 din Codul de procedură penală, care prevăd posibilitatea desemnării, la cererea procurorului, a unei alte instanțe pentru judecarea cauzei în primă instanță, care să fie sesizată în cazul în care se va emite rechizitoriu, ceea ce înseamnă că dacă strămutarea unei pricini este posibilă chiar din faza de urmărire penală, cu atât mai mult și, ulterior, când instanța a fost sesizată prin rechizitoriu, iar cauza se află în procedura de cameră preliminară.

18. Posibilitatea examinării, în procedura de cameră preliminară, a temeiniciei încheierilor pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți prin care s-au încuviințat măsuri de supraveghere tehnică, în condițiile în care, potrivit art. 342 Cod procedură penală, obiectul procedurii în camera preliminară îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organul de urmărire penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III-IV/2015, pag. 9)

18.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În procedura de cameră preliminară judecătorul poate verifica doar legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organul de urmărire penală, nu însă și temeinicia încheierilor pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți prin care s-au încuviințat măsuri de supraveghere tehnică, dat fiind obiectul camerei preliminare, prevăzut în art. 342 Cod procedură penală.

18.2. Argumentele soluției însușite

Soluția este în sensul că în procedura de cameră preliminară judecătorul poate verifica doar legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organul de urmărire penală, nu însă și temeinicia încheierilor pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți prin care s-au încuviințat măsuri de supraveghere tehnică, dat fiind obiectul camerei preliminare, prevăzut în art. 342 Cod procedură penală (limitat la verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și efectuării actelor de către organele de urmărire penală) și care nu poate fi extins și pentru alte aspecte care nu au fost avute în vedere de către legiuitor în reglementarea acestei proceduri.

18.3. Posibilitatea unui control a posteriori în care să fie verificate toate condițiile de legalitate a luării măsurii supravegherii tehnice a fost recunoscută și de [Curtea Constituțională în DCC nr.244/2017](#), în care a arătat că *dispozițiile constituționale și convenționale, precum și jurisprudența instanței de contencios constituțional și a celei europene impun o obligație pozitivă din partea statului ce are ca obiect reglementarea, în cadrul legislației interne , a unui recurs efectiv care să permită înlăturarea eventualei încălcări a drepturilor și libertăților fundamentale*; astfel „în măsura în care persoanele prevăzute de art. 344 alin.(2) Cod procedură penală formulează cereri și excepții referitoare la nelegalitatea probelor obținute prin procedeul supravegherii tehnice, judecătorul investit cu soluționarea cauzei va putea verifica îndeplinirea tuturor condițiilor legale relative la procedura supravegherii tehnice. Concluzia care s eimpune este aceea că, în materia măsurilor de supraveghere tehnică, care constituie o ingerință în viața privată a persoanelor supuse acestor măsuri, trebuie să existe un control a posteriori încuviințării și punerii în executare a supravegherii tehnice. Astfel, persoana supusă măsurilor de supraveghere tehnică trebuie să poată exercita acest control în scopul verificării îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru luarea măsurii, precum și a modalităților de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică, procedură reglementată de dispozițiile art.142-144 Cod procedură penală. Din această perspectivă, controlul a posteriori în materie trebuie să se refere la analiza legalității măsurii supravegherii tehnice, indiferent dacă această verificare se realizează în cadrul procesului penal sau independent de acesta. Curtea apreciază că existența unui control a posteriori ce are în vedere aceste aspecte se constituie o garanție a dreptului la viață privată, care conturează și, în final, pe lângă celelalte elemente necesare și recunoscute la nivel constituțional și convențional, determină existența proporționalității între măsura dispusă și scopul urmărit de aceasta, precum și necesitatea acesteia într-o societate democratică”. (a se vedea *Mihail Udriou*, Sinteze de procedură penală, partea generală, Ed.C.H.Beck, București, 2020, p. 612)

19. Judecătorul de cameră preliminară competent să se pronunțe asupra măsurilor arestării preventive sau a măsurii arestului la domiciliu în calea de atac a contestației, prev. de art. 347 Cod procedură penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterăa problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2014, pag. 1\)](#)

19.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție dacă competența de a se pronunța asupra măsurilor arestării preventive sau a măsurii arestului la domiciliu în calea de atac a contestației, prev. de art. 347 Cod procedură penală, revine judecătorului de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu sau judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, sesizat cu soluționarea contestației prevăzută de art. 347 Cod de procedură penală.

19.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă a judecătorilor participanți la întâlnire a fost în sensul că, în calea de atac a contestației, prev. de art. 347 Cod procedură penală, competența de a se pronunța asupra verificării măsurii arestării preventive sau a arestului la domiciliu revine judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, sesizată cu judecarea contestației, în baza art. 348 Cod procedură penală, text care nu face nicio distincție după cum cauza se află în procedura de cameră preliminară sesizată prin rechizitoriu sau în cadrul contestației la soluția de finalizare a procedurii de cameră preliminară.

19.3. Argumentele soluției însușite

Hotărârea dată în contestație, conform art. 347 Cod procedură penală, este definitivă, în mod uniform, atât în ce privește soluția pronunțată pe fondul obiectului procedurii cât și soluția privind măsurile preventive.

Judecătorul de cameră preliminară procedează, în cadrul contestației, la verificarea măsurilor preventive conform art. 348 Cod procedură penală cu referire la art. 207 Cod procedură penală, alin. 6 al art. 207 Cod procedură penală acoperind ca reglementare și procedura în cadrul contestației.

Este indiferent pentru problema pusă în discuție soluția pronunțată de judecătorul de cameră preliminară care poate dispune, fie începerea judecății, fie restituirea cauzei la parchet, în oricare dintre soluții, judecătorul de cameră preliminară investit în contestație având competența de verificare a măsurii preventive.

Verificarea măsurii arestării preventive sau a arestului la domiciliu în cadrul contestației privind soluția pronunțată conform art. 346 alin. 3 lit. a) Cod procedură penală, de judecătorul de cameră preliminară investit cu soluționarea contestației, este necesară, în acești termeni, și prin raportare la o eventuală soluție de desființare a încheierii atacate și restituire a cauzei la procuror, prin încheierea respectivă urmând a dispune și asupra măsurii arestării preventive sau arestului la domiciliu în sensul menținerii, revocării, înlocuirii sau încetării măsurii, după caz.

19.4. Cu privire la această problemă de drept, cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la Târgu Mureș, în perioada 29-30 septembrie 2016, s-a pus în discuție cui îi aparține competența de soluționare a cererilor formulate de inculpați, vizând măsurile preventive, în procedura soluționării contestației întemeiată pe dispozițiile art. 347 alin. (1) C.pr.pen., după modificarea dispozițiilor art. 348 alin. (2) C.pr.pen. prin Legea nr.

75/28.04.2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334/29.04.2016, în vigoare din data de 02.05.2016, în sensul dacă astfel de cereri se impun a fi soluționate de judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond sau de cel de la instanța ierarhic superioară investită cu soluționarea contestației și în posesia căreia se află dosarul, la momentul formulării cererii privind măsura preventivă. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016, pag. 26](#))

Într-o opinie, care se regăsește exprimată prin încheierea de ședință din camera de consiliu din data de 24.05.2016, pronunțată de Curtea de Apel București, Secția I penală în dosarul nr. 42389/3/2015/a18, aflat în procedura soluționării contestației întemeiată pe dispozițiile art. 347 alin. (1) C.pr.pen., s-a apreciat că cererea unuia din inculpați de constatare a încetării de drept a măsurii preventive a controlului judiciar, iar în subsidiar de modificare a controlului judiciar trebuie soluționată de judecătorul de cameră preliminară de la instanța de fond, care, la rândul său, înaintase respectiva cerere, spre competență soluționare la instanța de control judiciar.

Ivindu-se un conflict negativ de competență, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, prin încheierea din data de 17.06.2016, pronunțată în dosarul nr. 2072/1/2016, încă nemotivată, a stabilit competența de soluționare a respectivei cereri în favoarea Tribunalului București, ca instanță de fond, căreia i s-a înaintat dosarul.

Într-o altă opinie, care încă nu se regăsește exprimată într-o hotărâre judecătorească, se apreciază că dispozițiile art. 348 alin. (2) C.pr.pen., astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 75/28.04.2016, impun instanței ierarhic superioare ori completului competent de la Înalta Curte de Casație și Justiție, investit cu soluționarea contestației întemeiată pe dispozițiile art. 347 alin. (1) C.pr.pen., nu numai să verifice legalitatea și temeinicia măsurii preventive și să procedeze potrivit dispozițiilor art. 207 C.pr.pen., dar și să soluționeze orice alte cereri formulate de inculpații aflați sub imperiul anumitor măsuri preventive.

În susținerea acestei opinii s-a considerat că rațiunea modificării art. 348 alin. (2) C.pr.pen. a fost aceea ca instanța ierarhic superioară să fie cea care să verifice și să rezolve toate incidentele ivite cu referire la măsurile preventive, pentru a se gestiona mai bine situațiile juridice ale inculpaților aflați sub imperiul unor măsuri preventive, dar și pentru a nu se tergiversa soluționarea contestației împotriva încheierii prevăzute de art. 346 alin. (1) C.pr.pen., prin trimiterea succesivă a dosarului între cele două instanțe.

Participanții la întâlnire au concluzionat că, prin modificarea art. 348 alin. (2) C.pr.pen. legiuitorul s-a referit doar la verificarea periodică a măsurii, în lipsa căreia măsura poate să expire, de aici și trimiterea expresă la art. 207; în plus, și constatarea unei eventuale încetări de drept se poate face de judecătorul de cameră preliminară investit cu soluționarea contestației și se putea face chiar anterior modificării invocate, având în vedere prevederile art. 241 alin. (2) C.pr.pen., care se referă la instanța în fața căreia se află cauza.

În cazul celorlalte cereri, s-a apreciat că ele urmează regimul de drept comun, fiind soluționate de judecătorul de la prima instanță. Avem în vedere faptul că soluția adoptată de legiuitor, care dă posibilitatea de a se pronunța cu privire la măsurile preventive unui judecător care depășește astfel limitele investirii sale, nu poate să fie decât una de excepție, deci limitată la cazurile la care legea se referă expres; sfera de aplicare a art. 348 alin. (2) C.pr.pen. nu poate să fie extinsă pe cale de interpretare.

19.5. [Prin Decizia numărul 5/2014 \(M. Of. nr. 80 din 30 ianuarie 2015\)](#), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a stabilit că judecătorul de cameră preliminară de la instanța sesizată prin rechizitoriu, a cărui încheiere prin care s-a dispus începerea judecării a fost atacată cu contestație, are

competența de a se pronunța asupra măsurilor preventive, conform dispozițiilor legale care reglementează măsurile preventive în procedura de cameră preliminară, până la soluționarea contestației prevăzute de art. 347 Cod procedură penală.

Ulterior, [prin Decizia numărul 437/2017 \(M. Of. nr. 763 din 26 septembrie 2017\)](#), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 348 alin. (2) din Codul de procedură penală și a constatat că sintagma „sau, după caz, judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară ori completul competent de la Înalta Curte de Casație și Justiție, investit cu soluționarea contestației” din cuprinsul acestora este neconstituțională.

20. Modul de aplicare a prevederilor art. 346 alin. (7) Cod procedură penală, în ipoteza în care judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecării este înlocuitor al titularului completului căruia i-a fost repartizată cauza. Judecătorul competent să exercite funcția de judecată

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III-IV/2015, pag. 17\)](#)

20.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Judecătorul care exercită funcția de judecată în cauză este judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecării conform art. 346 alin. 7 Cod procedură penală, indiferent că acesta este titularul completului inițial investit sau judecătorul de cameră preliminară care a preluat cauza prin înlocuire.

20.2. Argumentele soluției însușite

Judecătorul care exercită funcția de judecată în cauză este judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecării, conform art. 346 alin. 7 Cod procedură penală, text care este foarte clar, indiferent că acesta este titularul completului inițial investit sau judecătorul de cameră preliminară care a preluat cauza prin înlocuire.

Nu există un temei legal în baza căruia judecătorul de cameră preliminară, inițial investit cu soluționarea cauzei în cameră preliminară, să reia cauza și să exercite funcția de judecată, aceasta fiind exercitată exclusiv de judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecării.

Titlul III. Judecata

Capitolul I. Dispoziții generale

1. Citarea persoanelor condamnate, după liberarea condiționată, respectiv situația în care deținutul a semnat personal dovada de îndeplinire a procedurii de citare, pentru termenul de judecată, iar apoi a fost liberat din penitenciar

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor I-II/2020, pag. 6\)](#)

1.1. Rezumatul soluției însușite (CVASI-UNANIMITATE)

Persoana privată de libertate care a primit citația, a semnat personal dovada de îndeplinire a procedurii de citare pentru următorul termen de judecată și, ulterior acestui

moment, a fost liberat condiționat, **nu se mai impune a fi citată** la adresa de domiciliu sau la adresa indicată la momentul liberării condiționate.

1.2. Argumentele soluției însușite

Justificarea citării deținuților la fiecare termen de judecată (indiferent de calitatea pe care o au, indiferent dacă au luat sau nu termenul în cunoștință – chiar și în ipoteza în care au solicitat judecarea cauzei în lipsă) constă în aceea că nu beneficiază de libertatea deplină de mișcare, permisiunea părăsirii penitenciarului putându-se fundamenta numai pe chemări opozabile directorului penitenciarului, care se materializează în procesul penal prin actul procedural al citației.

Capitolul II. Judecata în primă instanță (art. 371-407)

Secțiunea 1. Desfășurarea judecării cauzelor (art. 371-391)

1. Necesitatea prezenței inculpatului la judecată pentru aplicarea procedurii în cazul recunoașterii învinuirii

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 13)

1.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție posibilitatea ca inculpatul să recunoască învinuirea prin depunerea la dosar a unei declarații notariale, fără ca acesta să fie prezent în fața instanței.

1.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Procedura în cazul recunoașterii învinuirii presupune prezența obligatorie a inculpatului la judecată.

1.3. Argumentele soluției însușite

Procedura în cazul recunoașterii învinuirii presupune prezența obligatorie a inculpatului la judecată, concluzie care rezultă din modul de reglementare a procedurii, prin dispoziția art. 374 alin. 4, art. 375 Cod procedură penală când instanța îi pune în vedere inculpatului conținutul procedurii și efecte (art. 374 alin. 4), procedează la ascultarea acestuia (art. 375 alin. 1 Cod procedură penală), instanța întreabă părțile și persoana vătămată dacă propun administrarea de probe cu înscrisuri (art. 375 alin. 2 Cod procedură penală), instanța ia concluziile procurorului și ale părților în cazul prevăzut de art. 377 alin. 5 Cod procedură penală.

Toate aceste acte procesuale, pe care instanța are obligația să le efectueze, presupun prezența inculpatului la judecată.

Avem în vedere și evoluția legislativă, fără echivoc, cu privire la acest aspect, conform căreia, codul penal în vigoare nu mai prevede dispoziția similară înscrisă în art. 320 ind. 1 Cod procedură penală anterior, care prevedea, în mod expres, că „inculpatul poate declara personal sau prin înscris autentic că recunoaște săvârșirea faptelor reținute în actul de sesizare a instanței și solicită ca judecata să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală”.

A admite punctul de vedere contrar pentru argumentul similar că legea nu interzice expres, atunci și o declarație olografă a inculpatului, cu toate mențiunile prevăzute de lege și nu numai un înscris autentic, ar fi suficientă pentru admiterea procedurii simplificate.

1.4. Problema de drept a fost discutată și cu ocazia întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la Sibiu, în perioada 24-25 septembrie 2015. ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015, pag. 25](#))

Dispozițiile art. 374 alin. (4) și art. 375 alin. (1) C. proc. pen., precum și faptul că nu a fost preluată formularea din art. 3201 C. proc. pen. 1968, în conformitate cu care inculpatul poate declara personal sau prin înscris autentic că recunoaște săvârșirea faptelor, au fost interpretate de o parte dintre judecătorii secției penale în sensul că este necesar ca inculpatul să fie prezent personal în fața instanței pentru a solicita judecarea conform procedurii în cazul recunoașterii învinuirii.

Conform unei alte opinii, în continuare ar fi posibil ca inculpatul să depună la dosar înscris autentic privind recunoașterea săvârșirii faptelor și solicitarea privind judecarea în condițiile art. 375 C. proc. pen.

Opinia propusă de INM:

Coroborând dispozițiile art. 374 alin. (4) cu cele ale art. 375 alin. (1) C. proc. pen., apreciem că prezența inculpatului care optează pentru procedura de judecată simplificată, pe baza recunoașterii învinuirii, este obligatorie, acesta neputând uza de prezentarea unui înscris autentic în acest sens.

OPINIA UNANIMĂ exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul că prezența inculpatului care optează pentru procedura de judecată simplificată, pe baza recunoașterii învinuirii, este obligatorie, acesta neputând uza de prezentarea unui înscris autentic în acest sens, concluzie care rezultă din coroborarea art. 374 alin. (4) C. proc. pen. cu art. 375 alin. (1) C. proc. pen. În același sens s-a apreciat și la întâlnirea anterioară de la Brașov.

Notă: Problema nu mai este de actualitate, în prezent art. 375 alin. (1¹) reglementând dreptul inculpatului de a solicita aplicarea procedurii simplificate și prin înscris autentic.

2. Modalitatea de ascultare/audiere a inculpaților care solicită judecarea conform procedurii simplificate de recunoaștere a vinovăției

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018, pag. 24](#))

2.1. Prezentarea problemei de drept

În cazul în care inculpatul solicită judecarea cauzei conform procedurii simplificate de recunoaștere a vinovăției, este necesară audierea detaliată cu privire la fiecare aspect al laturii penale sau civile, a modalității concrete de comitere a faptei și a eventualelor contribuții ale celorlalți participanți care sunt judecați conform procedurii de drept comun sau este suficientă declarația inculpatului de recunoaștere a acuzației în limitele și condițiile din rechizitoriu ?

2.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În momentul în care inculpatul solicită judecarea cauzei în procedura de recunoaștere a învinuirii, renunță implicit la dreptul la tăcere. În ipoteza în care

inculpatul nu va da o declarație detaliată pentru aflarea adevărului și lămurirea cauzei sub toate aspectele, judecătorul, cu punerea în discuție contradictorie, are posibilitatea de a respinge cererea de aplicare a procedurii de recunoaștere a învinuirii, urmând a fi efectuată cercetarea judecătorească.

2.3. Argumentele soluției însușite

Inculpatul care recunoaște acuzațiile aduse conform actului de sesizare al instanței a renunțat, implicit, la dreptul la tăcere și este obligat să dea o declarație detaliată cu privire la infracțiunile comise sau participația și contribuția celorlalți făptuitori/inculpați în vederea aflării adevărului și lămuririi cauzei penale sub toate aspectele.

În vederea stabilirii cu precizie a limitelor judecății și pentru a se evita o poziție inconsecventă a inculpatului, inculpatul trebuie să fie întrebat de instanță dacă recunoaște punctual învinuirea care i se aduce. Ascultarea inculpatului trebuie să permită instanței să stabilească poziția procesuală a acestuia cu privire la toate aspectele care influențează situația de fapt și, prin urmare, nu trebuie să fie formală.

În cazul în care inculpatul ar susține că dorește să fie judecat în procedură simplificată, recunoscând fapta ce i se reține în sarcină, însă în același timp ar arăta că se prevalează de dreptul la tăcere, o astfel de poziție procesuală trebuie să conducă la respingerea cererii inculpatului de a fi judecat în procedură simplificată, întrucât lipsa posibilității instanței de a îi adresa întrebări în vederea stabilirii fără echivoc a poziției procesuale a acestuia intră în contradicție flagrantă cu principiul aflării adevărului.

3. Schimbarea de încadrare juridică dată faptelor prin rechizitoriu. Aplicabilitatea instituției în cazul reținerii sau înlăturării unei forme a pluralității de infracțiuni, reținerii sau înlăturării circumstanțelor atenuante și agravante din partea generală a codului penal, reținerii sau înlăturării circumstanțelor atenuante sau agravante din partea generală a codului penal, reținerii sau înlăturării unei forme de participație penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2020, pag. 5\)](#)

3.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Se impune punerea în discuție a schimbării de încadrare juridică atât în ipoteza unor modificări în ceea ce privește încadrarea juridică propriu-zisă (participație penală/infracțiune consumată-tentativă), cât și la momentul reținerii/înlăturării concursului de infracțiuni, pluralității intermediare, stării de recidivă, circumstanțelor atenuante legale/gravante legale.

Poate avea loc schimbarea încadrării juridice și într-o formă de participație penală mai severă (de exemplu, din complice în autor), cât timp nu se depășesc limitele sesizării instanței.

3.2. Argumentele soluției însușite

S-a reținut că în niciun caz, prin schimbarea de încadrare juridică dată faptei prin rechizitoriu, dacă această instituție este corect înțeleasă și aplicată, nu se pot depăși limitele sesizării. Astfel, situația de fapt cu care este investită instanța prin actul de sesizare trebuie verificată, sub aspectul veridicității ei, în cursul cercetării judecătorești, urmând a se stabili dacă acțiunile materiale care se impută prin rechizitoriu se confirmă sau nu.

Calificarea respectivelor acțiuni ca fiind acte de executare nemijlocită, acte de înlesnire/ajutare, acte de instigare, revine instanței și se subsumează noțiunii de încadrare juridică dată faptei, pe cale de consecință și noțiunii de schimbare de încadrare juridică.

Astfel, instanța nu ar putea să condamne pe inculpat pentru alte acțiuni decât cele descrise în rechizitoriu și care formează situația de fapt cu care se investește instanța, însă va putea să aprecieze că acțiunile materiale respective nu sunt acte de înlesnire sau de ajutare, ci acte de executare nemijlocită, urmând a proceda la schimbarea de încadrare juridică dată faptei, prin înlăturarea formei de participație a complicității și reținerea formei de participație a coautoratului, fără ca prin aceasta să se modifice obiectul sesizării.

4. Aplicabilitatea dispozițiilor art. 374 alin. 4 - 375 alin. 1 Cod procedură penală în cazul inculpaților minori

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 11\)](#)

4.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au fost unanim de acord că procedura simplificată prevăzută de art. 374 alin. 4 și 375 alin. 1 Cod procedură penală nu este aplicabilă inculpaților minori.

Totodată, s-a opinat unanim că, pentru situații tranzitorii, se poate aplica procedura simplificată.

4.2. Argumentele soluției însușite

Procedura simplificată prevăzută de art. 374 alin. 4 și 375 alin. 1 C. pr.pen. nu este aplicabilă inculpaților minori, întrucât legea se referă la pedepse care, în prezent, nu se mai pot aplica minorilor, iar nu la măsuri educative; minorilor nu le este permisă încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției, legiuitorul neadmițând posibilitatea ca, în cazul unei categorii vulnerabile de persoane, cauza să nu parcurgă întreg cursul procesului penal, cu toate garanțiile aferente; efectul soluționării cu celeritate a cauzei se poate obține și pe o altă cale, aceea a necontestării probelor administrate în cursul urmăririi penale.

4.3. Problema de drept a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la Sibiu, în perioada 24-25 septembrie 2015. [\(Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015, pag. 8\)](#)

Într-o opinie, s-a apreciat că recunoașterea de învinuire/procedura simplificată este aplicabilă inculpaților minori întrucât dispozițiile din lege referitoare la această instituție nu cuprind vreo excepție care să îi excludă pe minori, excepție care se regăsește în cadrul altor instituții cum ar fi, spre exemplu, aceea a acordului de vinovăție, art. 478 alin. (6) C. proc. pen. stipulând că inculpații minori nu pot încheia acorduri de recunoaștere a vinovăției.

Într-o altă opinie, s-a considerat că recunoașterea de învinuire/procedura simplificată nu este aplicabilă inculpaților minori întrucât art. 396 alin. (10) C. proc. pen. prevede că în cazul aplicării acestei proceduri, pedeapsa închisorii/amenzii urmează a fi redusă cu 1/3, respectiv cu 1/4, însă minorilor le pot fi aplicate doar măsuri educative, conform art. 114 și art. 115 C. pen., condiții în care aplicarea procedurii rămâne lipsită de efecte juridice.

Opinia propusă de INM:

Apreciem că, în ciuda faptului că minoritatea nu este exclusă în mod expres de către legiuitor de la aplicarea procedurii recunoașterii de învinuire, ca și în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției [art. 478 alin. (6) C. proc. pen.], efectele acesteia, respectiv valorificarea poziției procesuale de recunoaștere ca și cauză legală de reducere a pedepsei, în planul dreptului material, ne îndreptățesc să conchidem că minorii nu pot opta pentru procedura de judecată abreviată; credem că nu se poate susține nici opinia interpretării extensive a textului de lege, în sensul că, în cazul minorilor, recunoașterea învinuirii va putea să conducă la o reindividualizare a măsurii educative – prin stabilirea unui criteriu suplimentar – astfel încât să se aplice o măsură educativă mai ușoară.

OPINIA UNANIMĂ exprimată de participanții la întâlnire a fost în sensul că, *de lege lata*, nu este posibilă aplicarea instituției recunoașterii învinuirii reglementată de art. 349 alin. (2) C. proc. pen., art. 374 alin. (4) C. proc. pen. și art. 396 alin. (10) C. proc. pen.; nu se poate da eficiență dispozițiilor art. 396 alin. (10) C. proc. pen. referitoare la reducerea limitelor de pedeapsă.

Recunoașterea faptelor poate fi avută în vedere la alegerea măsurii educative fără modificarea limitelor acestora.

S-a discutat și care ar fi soluția pronunțată în apel, în cazul în care instanța de fond pronunță hotărârea în privința minorului potrivit procedurii simplificate.

Opinia unanimă a fost că, în acest caz, se impune trimiterea cauzei spre rejudecare pentru lipsa cercetării judecătorești.

S-a apreciat ca fiind necesară includerea unei prevederi legale pentru ca și minorii să poată beneficia de procedura de judecată simplificată.

Notă: Problema nu mai este de actualitate, în prezent art. 375 alin. (12) reglementând dreptul inculpatului minor de a solicita aplicarea procedurii simplificate.

Secțiunea a 2-a. Deliberarea și hotărârea instanței (art. 391-407)

1. Modalitatea de pronunțare a hotărârilor judecătorești după intrarea în vigoare a Legii nr. 130/12.05.2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2021, pag. 5)

1.1. Rezumatul soluției însușite de judecătorii prezenți la întâlnire

Opinia unanimă a judecătorilor prezenți la întâlnirea trimestrială este în sensul că dispozițiile art. 405 alin. (1) din Codul de procedură penală, așa cum au fost modificate prin Legea nr. 130/2021, dispoziții la care fac trimitere și dispozițiile art. 405 alin. (2) din Codul de procedură penală, se aplică în toate cauzele (de competența instanței/judecătorului, indiferent de funcția judiciară pe care o execută) cu excepția celor care, potrivit legii, nu sunt destinate publicității/ care presupun confidențialitate.

1.2. Argumentele soluției însușite

Textul art. 405 din Codul de procedură penală, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 130/2021, reglementează modalitățile de pronunțare a hotărârii în **două ipoteze distincte**:

1. Prima ipoteză, prev. de art. 405 alin. (1) din Codul de procedură penală, se referă la **pronunțarea hotărârii redactate**, astfel cum rezultă din prevederile textului legal indicat: „Hotărârea se pronunță, după redactare, de către președintele sau de către un alt membru al completului de judecată desemnat de președinte, asistat de grefier, care va citi dispozitivul hotărârii, sau se pronunță prin punerea acesteia la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea grefei instanței.”

La momentul pronunțării, hotărârea trebuie să fie redactată în cazurile în care se pronunță una dintre soluțiile prevăzute la art. 396 și 397 din Codul de procedură penală, astfel cum prevăd dispozițiile art. 406 alin. (1) din Codul de procedură penală: „Hotărârea trebuie să fie redactată la momentul pronunțării în cazurile în care se pronunță una dintre soluțiile prevăzute la art. 396 și 397.”

Sintagma „Hotărârea se pronunță, după redactare, în ședință publică” din cuprinsul art. 405 alin. (1) din Codul de procedură penală se referă la publicitatea pronunțării, care poate fi realizată și în alte modalități decât în ședință publică, respectiv prin depunerea la grefă a textului integral al hotărârii, astfel încât să fie accesibilă părților, persoanei vătămate, altor subiecți procesuali, procurorului și deopotrivă publicului.

Așa fiind, pronunțarea „în ședință publică” a hotărârii redactate (în cazurile prevăzute la art. 396 și art. 397 din Codul de procedură penală) se poate face, conform art. 405 alin. (1) din Codul de procedură penală, **în vederea asigurării publicității pronunțării**, *în două modalități alternative*:

a) fie prin citirea dispozitivului de către președintele sau de către un alt membru al completului de judecată desemnat de președinte, asistat de grefier [în mod evident, după ce anterior, la închiderea dezbaterilor, președintele completului a informat părțile și persoana vătămată prezente asupra datei și modalității de pronunțare a hotărârii, astfel cum pretind dispozițiile art. 391 alin. (2) din Codul de procedură penală];

b) fie prin punerea hotărârii (redactate) la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea grefei instanței [de asemenea, după ce anterior, la închiderea dezbaterilor, președintele completului a informat părțile și persoana vătămată prezente asupra datei și modalității de pronunțare a hotărârii, astfel cum pretind dispozițiile art. 391 alin. (2) din Codul de procedură penală], prin ambele modalități fiind asigurată publicitatea pronunțării. Prin ambele modalități prevăzute de legiuitor se asigură astfel *publicitatea ședinței de pronunțare și a hotărârii judecătorești, adaptate metodelor moderne de informare eficientă a părților și publicului* (în referire paragraf. 106 din Decizia Curții Constituționale nr. 233 din 07.04.2021, publicată în Monitorul Oficial nr. 508 din 17.05.2021).

2. Cea de-a doua ipoteză, prev. de art. 405 alin. (2) din Codul de procedură penală, se referă la **pronunțarea hotărârii neredactate** (respectiv, în cazurile în care nu există obligația legală ca la momentul pronunțării să fie redactată hotărârea), care constă în pronunțarea minutei hotărârii (neredactate).

Astfel, cu excepția cazurilor în care sunt aplicabile dispozițiile art. 406 alin. (1) din Codul de procedură penală, rezultatul deliberării instanței sau, după caz, a judecătorului, indiferent de funcția judiciară pe care o exercită, se consemnează într-o minută, care trebuie să aibă conținutul prevăzut de dispozitivul hotărârii, astfel cum prevăd dispozițiile art. 400 din Codul de procedură penală: „În afara cazurilor în care sunt aplicabile dispozițiile art. 406 alin. (1), rezultatul deliberării instanței, sau, după caz, judecătorului, indiferent de funcția judiciară pe care o exercită, se consemnează într-o minută, care trebuie să aibă conținutul prevăzut pentru dispozitivul hotărârii.”

Din reglementarea art. 400 alin. (1) din Codul de procedură penală, rezultă astfel că, exceptând cazurile prev. de art. 406 alin. (1) din Codul de procedură penală, instanța/judecătorul, indiferent de funcția judiciară pe care o exercită (deci, judecător de drepturi și

libertăți/judecător de cameră preliminară), consemnează rezultatul deliberării în minuta hotărârii anterior redactării acesteia. Hotărârea în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută poate fi sentință, decizie, dar și încheiere (pronunțată de judecător, indiferent de funcția judiciară pe care o exercită, deci judecător de drepturi și libertăți/judecător de cameră preliminară). Încheierea, în condițiile legii, se poate pronunța fie în ședință publică (ex. încheierea pronunțată de judecătorul de cameră preliminară în procedura prev. de art. 549 indice 1 din Codul de procedură), fie în camera de consiliu (ex. încheierile pronunțate în materia măsurilor preventive în faza de urmărire penală sau în etapa procedurii de cameră preliminară, încheierile pronunțate de judecătorul de cameră preliminară în procedura prev. de art. 340 din Codul de procedură penală sau în procedura prev. de art. 342-347 din Codul de procedură penală, încheierile pronunțate de judecătorul de drepturi și libertăți în procedurile privind emiterea/prelungirea mandatului de supraveghere tehnică, în procedurile privind emiterea mandatului de percheziție domiciliară/informatică etc.).

Pentru toate cazurile în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută, art. 405 alin. (2) din Codul de procedură penală, cu denumirea marginală: „Pronunțarea hotărârii”, instituie obligativitatea pronunțării minutei hotărârii (sentință, decizie, încheiere, după caz).

Și în această ipoteză, **în vederea asigurării publicității pronunțării hotărârii**, pronunțarea minutei hotărârii (sentință, decizie, încheiere) se poate face, conform art. 405 alin. (2) din Codul de procedură penală, de asemenea în două modalități alternative:

a) fie prin citirea minutei hotărârii de către președintele sau de către un alt membru al completului de judecată desemnat de președinte, asistat de greșier [în mod evident, după ce anterior, la închiderea dezbaterilor, președintele completului a informat părțile și persoana vătămată prezente asupra datei și modalității de pronunțare a hotărârii, astfel cum pretind dispozițiile art. 391 alin. (2) din Codul de procedură penală];

b) fie prin punerea minutei hotărârii (singura existentă la momentul pronunțării) la dispoziția părților, a persoanei vătămate și a procurorului, prin mijlocirea greșei instanței [de asemenea, după ce anterior, la închiderea dezbaterilor, președintele completului a informat părțile și persoana vătămată prezente asupra datei și modalității de pronunțare a hotărârii, astfel cum pretind dispozițiile art. 391 alin. (2) din Codul de procedură penală], prin ambele modalități sus-referite fiind asigurată și în această ipoteză publicitatea pronunțării.

Prin dispozițiile art. 405 alin. (2) din Codul de procedură penală se prevede: „Președintele sau, după caz, alt membru al completului pronunță minuta hotărârii în condițiile alin. (1), dacă legea nu prevede altfel”.

Sintagma „pronunță minuta hotărârii în condițiile alin. (1), dacă legea nu prevede altfel”, se referă la modalitatea de asigurare a publicității pronunțării, printr-una dintre cele două modalități anterior referite și nu doar la hotărârile în care, conform legii, pronunțarea se face „în ședință publică”, întrucât textul sus-indicat nu distinge doar în privința hotărârilor în care pronunțarea se face „în ședință publică”. Astfel, textul sus-indicat are în vedere toate hotărârile în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută - conform art. 400 alin. (1) din Codul de procedură penală - și pentru care trebuie asigurată publicitatea pronunțării. Or, publicitatea pronunțării hotărârii, astfel încât aceasta să fie accesibilă părților, persoanei vătămate, altor subiecți procesuali, procurorului și deopotrivă publicului, se impune a fi asigurată în toate cauzele cu excepția celor care, potrivit legii, nu sunt destinate publicității/care presupun confidențialitate (ex. cauzele având ca obiect propuneri și/sau sesizări privind încuviințarea perchezițiilor, a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare).

În raport de aceste aspecte, opinia majoritară a judecătorilor Secției penale și pentru Cauze cu Minori a Curții de Apel Iași este în sensul că dispozițiile art. 405 alin. (1) din Codul de procedură penală, așa cum au fost modificate prin Legea nr. 130/2021, *dispoziții la care*

fac trimitere și dispozițiile art. 405 alin. (2) din Codul de procedură penală, se aplică în toate cauzele [atât în cele în care există obligativitatea ca la momentul pronunțării hotărârea să fie redactată, conform art. 406 alin. (1) din Codul de procedură penală - cele în care se pronunță (în fond, respectiv în apel) una dintre soluțiile prevăzute la art. 396 și art. 397 din Codul de procedură penală (incluzând aici și sesizările cu acord de recunoaștere a vinovăției) - , cât și în cele în care rezultatul deliberării se consemnează într-o minută - conform art. 400 alin. (1) din Codul de procedură penală (respectiv, cauzele în materia executării hotărârilor judecătorești, cauze de competența judecătorului de drepturi și libertăți, cauze de competența judecătorului de cameră preliminară)], cu excepția celor care potrivit legii, nu sunt destinate publicității/ care presupun confidențialitate.

În ce privește modalitatea de pronunțare a încheierilor ulterioare, prin care se dispune amânarea pronunțării, aceasta se face întocmai ca și pronunțarea hotărârii [după cum instanța/judecătorul a dispus cu privire la modalitatea de pronunțare a hotărârii și cu privire la care a informat părțile, la închiderea dezbaterilor, conform art. 391 alin. (2) din Codul de procedură penală].

2. Aplicarea dispozițiilor art. 7 din Legea nr. 76/2008. Dacă instanța poate, deci are o facultate, sau este obligată, fără a putea aprecia, să dispună prelevarea de probe biologice de la inculpat, la rămânerea definitivă a sentinței, în vederea obținerii și stocării, în Sistemul național de date genetice judiciare, a profilului genetic

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2016, pag. 14)

2.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție dacă instanța poate, deci are o facultate, sau este obligată, fără a putea aprecia, să dispună prelevarea de probe biologice de la inculpat, la rămânerea definitivă a sentinței, în vederea obținerii și stocării, în Sistemul național de date genetice judiciare, a profilului genetic.

2.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Prin dispozițiile art. 7 din Legea nr. 76/2008, se susține că se instituie facultatea instanței de judecată de a examina și dispune dacă, în cazul infracțiunilor prevăzute de lege în art. 3, se impune o astfel de măsură, față de circumstanțele concrete ale comiterii faptei și față de persoana inculpatului, pentru argumentele prezentate în opinia majoritară.

2.3. Argumentele soluției însușite

Se apreciază că o astfel de măsură nu poate fi dispusă automat, pentru că presupune ingerință în viața privată a individului, astfel încât trebuie analizat dacă această ingerință, prevăzută de lege, este justificată și proporțională cu scopul urmărit prin dispunerea ei. În mod evident, ingerința este prevăzută de lege, dar aceasta nu absolvă organul judiciar de obligația de a analiza justificarea și proporționalitatea ingerinței, pentru a se constata, față de natura cauzei (legea permite prelevarea de probe cu referire la numeroase infracțiuni, de natură diferită, inclusiv comise din culpă) raportată la circumstanțele concrete ale comiterii faptelor și față de persoana inculpatului, dacă se pot identifica, în mod concret (căci dreptul

fundamental la viață privată nu permite ingerințe pentru motive abstracte și teoretice, în caz contrar protecția oferită de acest drept devenind una pur iluzorie) motive care să indice un risc substanțial de reiterare a conduite infracționale sau un grad de pericolozitate al inculpatului ca individ.

Se concluzionează în această opinie, că exprimarea de la art. 7 din lege, și anume că măsura „este dispusă” de instanță, nu instituie obligativitatea instanței de a o dispune, ci instituie exclusivitatea competenței instanței ca organ judiciar de a dispune o atare măsură, arătându-se că interpretarea literală trebuie completată cu interpretarea teleologică.

În același sens este și decizia nr. 775/2014 a Î.C.C.J.

2.4. Această problemă de drept a fost ridicată și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la București la data de 18 decembrie 2020, când s-a pus în discuție dacă, în cazul infracțiunilor prevăzute în Anexa 1 din Legea nr. 76/2008 din 8 aprilie 2008 privind organizarea și funcționarea Sistemului Național de Date Genetice Judiciare, Infracțiunile pentru care pot fi prelevate probe biologice, în vederea introducerii profilelor genetice în S.N.D.G.J., este obligatorie sau facultativă dispunerea de către instanță a prelevării de probe biologice în situația unei hotărâri de condamnare sau amânare a aplicării pedepsei ori de renunțare la aplicarea pedepsei. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 18 decembrie 2020, pag. 72](#))

Într-o primă opinie, s-a apreciat că pentru infracțiunile menționate în anexa 1 la pct. 7 din Legea nr. 76/2008, pentru care pot fi prelevate probe biologice, în vederea introducerii 406 profilelor genetice în S.N.D.G.J., această măsură nu se dispune automat ori de câte ori se pronunță o soluție vizând această infracțiune, ci se evaluează de către instanța de judecată. Scopul constituirii Sistemului Național de Date Genetice Judiciare, așa cum este expus de art. 1 din legea sus menționată, este pentru prevenirea și combaterea unor categorii de infracțiuni prin care se aduc atingeri grave drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, în special dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, precum și pentru identificarea cadavrelor cu identitate necunoscută, a persoanelor dispărute sau a persoanelor decedate în urma catastrofelor naturale, a accidentelor în masă, a infracțiunilor de omor sau a actelor de terorism. Totodată, din modul în care este formulată reglementarea din art. 3 din Legea nr. 76/2008 („Infracțiunile pentru care pot fi prelevate probe biologice în vederea introducerii profilelor genetice în S.N.D.G.J. sunt prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta lege”), rezultă că nu este o măsură cu caracter obligatoriu, ci necesitatea, oportunitatea acesteia este lăsată la aprecierea instanței de judecată.

Într-o altă opinie, s-a apreciat că este obligatorie prelevarea de probe biologice, în vederea introducerii profilelor genetice în S.N.D.G.J., având în vedere prevederile art. 3 din Legea nr. 76/2008 privind organizarea și funcționarea Sistemului Național de Date Genetice Judiciare care face trimitere la infracțiunile pentru care devin aplicabile dispozițiile legii referitoare la prelevarea probelor biologice, infracțiuni cuprinse în anexa legii, întrucât dispozițiile legale sub acest aspect sunt imperative și nu lasă loc de nicio interpretare în alt sens.

În opinia INM, cea de-a doua orientare este corectă, respectiv este obligatorie prelevarea de probe biologice, în vederea introducerii profilelor genetice în S.N.D.G.J., în cazul săvârșirii infracțiunilor cuprinse în anexa din Legea nr. 76/2008 de persoanele condamnate definitiv la pedeapsa închisorii, precum și de persoanele pentru care instanța a pronunțat amânarea aplicării pedepsei sau renunțarea la aplicarea pedepsei. În acest sens, avem în vedere dispozițiile art. 4 alin. 1 din Legea nr. 78/2000 ce prevăd categoriile de persoane/situații cu privire la care prelevarea de probe biologice este obligatorie, pentru ca la alineatul 3 să fie prevăzute persoanele pentru care pot fi prelevate probe biologice (respectiv

persoanele care au avut contact cu locul comiterii infracțiunii în mod justificat sau accidental, victimele infracțiunilor, cu consimțământul acestora). Credem că astfel se explică modalitatea de redactare a dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 76/2008 și a anexei din Legea nr. 76/2008.

Cu prilejul consultării prelabile întâlnirii, a fost exprimată și opinia contrară (CA Alba Iulia, CA Timișoara), în sensul că prelevarea probelor biologice în cazul săvârșirii infracțiunilor prevăzute în Anexa 1 din Legea 76/2008 nu se dispune automat, ori de câte ori se pronunță o soluție de condamnare, necesitatea măsurii urmând a fi evaluată de către instanța de judecată.

În motivarea soluției au fost aduse următoarele argumente:

Potrivit art. 1 din Legea nr. 76/2008 privind organizarea și funcționarea Sistemului Național de Date Genetice Judiciare, legea are drept scop constituirea unei baze naționale de date genetice pentru a putea preveni și combate unele categorii de infracțiuni prin care se aduc atingeri grave drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, în special dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, precum și pentru identificarea cadavrelor cu identitate necunoscută, a persoanelor dispărute sau a persoanelor decedate în urma catastrofelor naturale, a accidentelor în masă, a infracțiunilor de omor sau a actelor de terorism.

Așa cum rezultă din chiar textul de lege citat, stocarea și procesarea profilului genetic urmăresc scopurile legitime de prevenire a infracționalității și de ocrotire a drepturilor și libertăților persoanei, având în vedere contribuția importantă pe care au avut-o evidențele ADN la eficientizarea activității poliției în ultimii ani. O asemenea măsură se poate dovedi benefică pentru orice persoană suspectă într-o cauză, întrucât permite eliminarea sa rapidă din cercul suspecților de comiterea unei infracțiuni la investigarea căreia au fost descoperite probe ADN.

Dacă dispozițiile art. 1 din Legea nr. 76/2008 edictează scopul constituirii bazei naționale de date genetice, cele ale art. 3 din Legea nr. 76/2008 stabilesc categoriile de infracțiuni pentru care se pot preleva probele biologice (cele enumerate în anexa legii) iar dispozițiile art. 4 din cuprinsul legii enunță categoriile de persoane de la care pot fi prelevate asemenea probe, respectiv:

a) suspecți - persoanele despre care există date și informații că ar putea fi autori, instigatori sau complici ai infracțiunilor cuprinse în anexă;

b) persoane condamnate definitiv pentru săvârșirea infracțiunilor cuprinse în anexă la pedeapsa închisorii, precum și persoanele pentru care instanța a pronunțat amânarea aplicării pedepsei sau renunțarea la aplicarea pedepsei.

În fine, dispozițiile art. 7 din legea mai sus citată vin să stabilească care sunt organele judiciare ce sunt în măsură a dispune prelevarea de probe biologice și care sunt persoanele îndrituite a efectua efectiv prelevarea probelor biologice. Art. 7 nu instituie în sarcina instanței de judecată obligația de a dispune prelevarea probelor biologice în condițiile unei simple constatări a identității între infracțiunea dedusă judecății și pentru care a pronunțat o soluție de condamnare, amânare a aplicării pedepsei sau renunțare la aplicarea pedepsei și una sau alta dintre infracțiunile din anexa legii, ci are scopul de a stabili în mod clar care sunt organele judiciare îndrituite a dispune prelevarea probelor și care sunt cele abilitate a preleva efectiv probele, și anume:

- prelevarea probelor biologice de la persoanele prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b) și condamnate la pedeapsa închisorii cu executarea efectivă este dispusă de instanța de judecată și se efectuează de către personalul medical al penitenciarului la momentul introducerii în penitenciar iar

- prelevarea probelor biologice de la persoanele prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b) și pentru care instanța a pronunțat amânarea aplicării pedepsei sau renunțarea la aplicarea

pedepsei este dispusă de instanța de judecată și se efectuează de către personalul Poliției Române instruit în acest sens.

Niciunde în cuprinsul textelor de lege citate, ca de altfel în tot cuprinsul legii, nu este menționată obligația instanței de judecată de a dispune automat și nediscriminatoriu prelevarea probelor biologice la momentul condamnării unei persoane, amânării aplicării pedepsei sau renunțării la aplicarea pedepsei pentru o infracțiune enunțată în anexa legii. Pronunțarea unei hotărâri de condamnare, de amânare a aplicării pedepsei sau de renunțare la aplicarea pedepsei dă naștere obligației instanței de judecată de a parcurge în cadrul analizei sale mai multe etape:

a) prima, a verificării dacă infracțiunea dedusă judecării și pentru care a pronunțat una dintre cele trei soluții mai sus enunțate (condamnare, amânarea aplicării pedepsei sau renunțarea la aplicarea pedepsei) este sau nu cuprinsă în enumerarea din anexa legii. Un răspuns negativ la această verificare exclude dispoziția de prelevare a probelor biologice; un răspuns afirmativ obligă instanța de judecată să purcedă la următoarea verificare, mai jos enunțată.

b) a doua, dacă observă că infracțiunea este cuprinsă în anexa legii, a analizării dacă în cauza dedusă judecării se impune sau nu dispunerea prelevării de probe biologice.

Aceasta întrucât, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Van der Velden c. Olandei și S. și Marper împotriva Marii Britanii), atât prelevarea de material celular prin periaj bucal și păstrarea acestuia, cât și determinarea profilului genetic constituie o ingerință în exercițiul dreptului la respectarea vieții private. Această ingerință va încălca art. 8 dacă nu este "în conformitate cu legea", dacă nu se urmărește niciunul dintre obiectivele enumerate la art. 8 § 2 din Convenție și dacă nu este "necesară într-o societate democratică" în vederea atingerii scopului urmărit. 408

În plus, în hotărârile mai sus citate, Curtea a criticat caracterul automat și nediscriminatoriu al puterii de prelevare a mostrelor ADN în Anglia și Țara Galilor, state unde materialul genetic putea fi stocat fără o limită în timp, indiferent de natura sau gravitatea infracțiunilor sau de circumstanțele personale ale celui în cauză. Or, prin utilizarea în mod constant în cuprinsul Legii nr. 76/2008 a verbului „poate” (la momentul la care se face referire la posibilitatea instanței de dispunere a prelevării), legiuitorul român nu a făcut nimic altceva decât să includă în textul legii suficiente garanții împotriva caracterului automat și nediscriminatoriu al stocării în evidențe a profilelor genetice.

c) a treia, dacă instanța ajunge la un răspuns afirmativ la anterioarele două verificări, dispunerea efectivă a prelevării de probe biologice în cuprinsul hotărârii de condamnare, amânare a aplicării pedepsei sau renunțare la aplicarea pedepsei.

Concluzionând, dispoziția de prelevare a probelor biologice nu poate fi una automată și nediscriminatorie bazată pe simpla constatare a corespondenței dintre infracțiunea dedusă judecării și cea din cuprinsul anexei legii, ci ea trebuie să aibă la bază o analiză pertinentă a instanței cu privire la natura și gravitatea infracțiunii deduse judecării și la circumstanțele personale ale inculpatului.

Situația prevăzută la art. 4 alin. (3) din Legea nr. 76/2008 nu poate fi apreciată ca o excepție de la obligativitatea prelevării probelor care trebuie dispusă în toate situațiile în care există o condamnare care se referă la infracțiunile din anexă, întrucât aceasta reglementează o situație specială în care se pot prevala probe și de la victimele infracțiunii, cu consimțământul acestora, pentru excluderea persoanelor care au avut contact cu locul comiterii infracțiunii.

Aceste persoane nu sunt vizate de prevederile art. 7 care limitează persoanele de la care se pot preleva probe biologice, respectiv la cele față de care s-a dispus o hotărâre de condamnare, de amânare a aplicării pedepsei sau de renunțare la aplicarea pedepsei.

În cadrul dezbaterilor online a fost invocată în sprijinul opiniei contrare sus-menționate, în plus față de jurisprudența CEDO invocată în motivare, cauza Aycaguer c. Franța (Hotărârea din 22 iunie 2017), în care Curtea a constatat încălcarea dreptului la viața privată (art. 8 din Convenție), dacă stocarea de date ADN se realizează fără diferențiere în funcție de gravitatea infracțiunii și în lipsa disponibilității unei proceduri de radiere.

În urma dezbaterilor nu s-a reușit conturarea unei opinii majoritare, participanții apreciind că se impune promovarea unui recurs în interesul legii în această problemă.

3. Tehnica de întocmire a minutei în cazul reținerii disp. art. 5 din Codul penal referitoare la legea penală mai favorabilă

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2014, pag. 9\)](#)

3.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție care este tehnica de întocmire a minutei în cazul reținerii disp. art. 5 din Codul penal referitoare la legea penală mai favorabilă.

În practica Curții de Apel s-au identificat mai multe tehnici de întocmire a minutei, și anume:

a) se dispune în mod direct reducerea pedepselor aplicate de instanța de fond cu reținerea infracțiunilor calificate pe Noul Cod penal;

b) se înlătură condamnarea dispusă de instanța de fond și se dispune condamnarea de instanța de apel cu reținerea infracțiunilor calificate pe Noul Cod penal;

c) se dispune schimbarea încadrărilor juridice cu reținerea încadrării faptelor pe Noul Cod penal și apoi se dispune reducerea pedepselor;

d) se înlătură condamnarea dispusă de instanța de fond, se dispune schimbarea încadrărilor juridice cu reținerea încadrării faptelor pe Noul Cod penal și apoi se dispune condamnarea de instanța de apel.

Opinia unanimă a judecătorilor Secției penale și pentru cauze cu minori din cadrul Curții de Apel Iași este în sensul neoperării schimbărilor de încadrare juridică, decât în situația în care aceasta s-ar impune prin raportare la situația de fapt, independent de calificarea juridică dată faptelor prin Noul Cod penal.

3.2. Rezumatul soluției însușite

În urma dezbaterilor, nu s-a conturat o opinie unanimă.

4. Modalitatea de aplicare a dispozițiilor art. 399 alin. (1) Cod procedură penală în situația în care inculpatul a fost arestat preventiv în procedura de camera preliminară și mandatul de arestare preventivă nu a fost pus în executare până la data pronunțării hotărârii în primă instanță

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2015, pag. 10\)](#)

4.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În ipoteza dată, în deliberare, instanța de judecată trebuie să se pronunțe asupra măsurii arestării preventive în lipsa inculpatului, în baza art. 399 Cod procedură penală, în mod corespunzător soluției pe care o pronunță.

4.2. Argumentele soluției însușite

În ipoteza dată, în deliberare instanța de judecată trebuie să se pronunțe asupra măsurii arestării preventive dispusă în lipsa inculpatului, în baza art. 399 Cod procedură penală, în mod corespunzător soluției pe care o pronunță.

Spre deosebire de reglementările din art. 207 și art. 208 Cod procedură penală, conform cărora judecătorul de cameră preliminară/instanța de judecată sunt obligate să verifice din oficiu legalitatea și temeinicia măsurii preventive înainte de expirarea duratei acesteia, sintagmă care implică că măsura preventivă este în executare, dispozițiile art. 399 alin. 1 Cod procedură penală nu fac o asemenea distincție.

Pe de altă parte, conform art. 231 alin. 6 și 7 Cod procedură penală, măsura arestării preventive și executarea mandatului de arestare preventivă sunt supuse confirmării, conform procedurii reglementată, completului la care se află spre soluționare dosarul cauzei, indiferent de verificarea efectuată de instanța fondului cauzei (când se impune menținerea măsurii).

5. Situația inculpatului minor arestat preventiv căruia instanța îi aplică, prin hotărârea de condamnare nedefinitivă, o măsură educativă privativă de libertate. Se pune problema dacă instanța ar putea aprecia, raportat la circumstanțele concrete ale cauzei și la persoana inculpatului, că se impune menținerea arestării preventive a acestuia sau dacă aprecierea în acest sens este exclusă având în vedere dispozițiile art. 399 alin. 3 Cod procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 6)

5.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au apreciat unanim că dispozițiile alin. 3 al art. 399 Cod procedură penală nu sunt executorii în cazul inculpatului minor căruia i s-a aplicat măsura educativă neprivativă de libertate.

De altfel, există o dispoziție care pare să admită ideea menținerii arestării preventive a minorului față de care s-a aplicat o măsură educativă, până la o hotărâre definitivă, respectiv prevederile părții finale a art. 515 alin. (1) Cod procedură penală, care prevăd că atunci când minorul este arestat preventiv, măsura educativă a internării minorului într-un centru de detenție se pune în executare prin trimiterea unei copii a hotărârii definitive prin care s-a luat aceasta comandantului locului de deținere.

Aplicarea acestor dispoziții trebuie corelată cu prevederile art. 399 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală.

Copia hotărârii definitive va fi trimisă locului de deținere de către instanța de executare.

5.2. Problema de drept a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de

Casație și Justiție și curțile de apel, ce a avut loc la Curtea de Apel București, în perioada 27-28 noiembrie 2014. ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție și curțile de apel - Curtea de Apel București, 27-28 noiembrie 2014, pag. 16](#))

În condițiile în care, potrivit dispozițiilor art. 514-515 C. proc. pen., măsurile educative privative de libertate se pun în executare la rămânerea definitivă a hotărârii prin care au fost aplicate, s-a pus problema, față de prevederile contradictorii ale art. 399 alin. 3 și 4 C. proc. pen., privind punerea în libertate a inculpatului arestat preventiv, cum trebuie procedat în situația minorului arestat preventiv față de care s-a luat o măsură educativă privativă de libertate.

Opiniile exprimate de instanțe

Într-o opinie, s-a apreciat că din analiza dispozițiilor legale menționate rezultă că între data aplicării în primă instanță a unei astfel de măsuri educative și data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare, inculpații minori arestați preventiv în cauzele respective trebuie puși de îndată în libertate, conform art. 399 alin. 3 lit. d) C. proc. pen., chiar dacă alin. 4 al aceluiași articol se referă la caracterul executoriu numai al hotărârilor pronunțate în condițiile alin. 1 și 2, cu privire la măsurile preventive.

Potrivit acestei opinii, trimiterea din cuprinsul alin. 4 este una greșită, intenția legiuitorului fiind aceea de a indica alin. 2 și 3, cu atât mai mult cu cât alin. 1 nu se referă la o soluție anume, ci la obligația generală a instanței de a se pronunța cu privire la măsurile preventive.

Într-o altă opinie, la pronunțarea hotărârii se va dispune și în cazurile prevăzute de art. 399 alin. 3 C. proc. pen., punerea de îndată în libertate a inculpatului, dar, din interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor alin. 4 al aceluiași articol rezultă că o astfel de dispoziție devine executorie abia la rămânerea definitivă a hotărârii.

Se invocă în acest sens și dispozițiile art. 241 C. proc. pen., în sensul că între cazurile în care arestarea preventivă încetează de drept nu se numără și cel prevăzut de art. 399 alin. 3 lit. d) C. proc. pen.

Participanții la întâlnire au apreciat că cel de al doilea punct de vedere este cel corect, o interpretare în spiritul legii fiind aceea potrivit căreia prevederile art. 399 alin. 3 lit. d) C. proc. pen. nu se referă la măsurile educative privative de libertate.

S-a subliniat însă și faptul că, aceasta fiind unul dintre aspectele cu privire la care o intervenție legislativă este absolut necesară, se impune sesizarea Ministerului Justiției pentru a întreprinde demersurile necesare în acest scop.

6. Modalitatea de pronunțare a încheierilor premergătoare soluționării cauzei în cauzele în care procedura este, ope legis, nepublică (ex: cauzele cu infractori minori, cererea de reabilitare), se desfășoară în cameră de consiliu (ex: admisibilitatea în principiu a cererii de revizuire) sau în care instanța a apreciat că se impune declararea nepublică a ședinței de judecată

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului trimestrul II/2022, pag. 2](#))

6.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Se apreciază că, exceptând cauzele în care legea prevede în mod expres că pronunțarea are loc în camera de consiliu [spre exemplu, procedura în camera preliminară - art. 345 alin. (2) Cod procedură penală], încheierile prin care instanța se pronunță asupra oricăror chestiuni premergătoare fondului trebuie să cuprindă

mențiunea că ședința în care s-a făcut pronunțarea a fost publică, chiar dacă ședința de judecată a fost nepublică ori s-a desfășurat în camera de consiliu. Pronunțarea încheierilor în ședință publică asigură, printre altele, un mijloc de informare a publicului mai mult sau mai puțin interesat, cu privire la măsurile dispuse; este important a se sublinia faptul că dezbaterile trebuie să rămână nepublice/trebuie să se desfășoare în camera de consiliu..

6.2. Argumentele soluției însușite

Pronunțarea încheierilor (prin care instanța se pronunță asupra oricăror chestiuni premergătoare soluționării fondului cauzei) în ședință publică este, printre altele, un mijloc de informare a publicului cu privire la măsurile dispuse, cu mențiunea că dezbaterile trebuie să rămână nepublice/trebuie să se desfășoare în camera de consiliu.

7. Depunerea unei cereri de schimbare a încadrării juridice în termenul de amânare a pronunțării, ulterior închiderii dezbaterilor asupra fondului cauzei

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 43\)](#)

7.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Repunerea pe rol a cauzei operează doar dacă, ulterior rămânării cauzei în pronunțare, au intervenit modificări legislative care să atragă schimbarea încadrării juridice.

7.2. Argumentele soluției însușite

Repunerea pe rol este necesară dacă, în termenul de amânare stabilit în vederea pronunțării, se ivesc modificări legislative privitoare la pedeapsă, se pronunță decizii obligatorii ale CCR cu privire la pedeapsă, deci chestiuni obligatorii care să trebuiască a fi puse în mod obligatoriu în discuție și cunoscute de părți și asupra cărora părțile să își spună opinia.

Capitolul III. Apelul (art. 408-425)

1. Stabilirea limitelor rejudecării în ipoteza în care, potrivit art. 421 alin. 2 lit. b) Cod procedură penală, instanța de apel desfășurează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost desfășurată

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 17\)](#)

1.1. Prezentarea problemei de drept

În concret, problema de drept care se pune este cea legată de stabilirea limitelor rejudecării în următoarea ipoteză: inculpatul trimis în judecată pentru un concurs de infracțiuni (alături de alți nouă inculpați) a fost prezent la judecată, a fost audiat în prezența apărătorului ales, a participat la cercetarea judecătorească desfășurată timp de aproape trei ani, a contestat probele administrate și a asistat parțial la administrarea lor, fiind asistat ori

reprezentat, după caz, pe tot parcursul judecării cauzei de avocatul ales. Ulterior, inculpatul a declarat apel împotriva sentinței penale pronunțate de prima instanță, invocând faptul că pe parcursul procesului penal în fața primei instanțe s-a aflat în detenție în străinătate, iar cea mai mare parte a cercetării judecătorești s-a desfășurat fără ca el să fie legal citat.

Instanța de apel a admis atât apelul declarat de inculpat, cât și pe cel declarat de parchet, a desființat în parte în parte sentința atacată, doar în ceea ce îl privește pe inculpat și a trimis cauza spre rejudecare primei instanțe în ceea ce îl privește pe inculpat, constatând că acesta este arestat în altă cauză, pe teritoriul unui stat UE.

În considerente s-a reținut că în cauză: „, ... **sunt aplicabile dispozițiile art. 421 pct. 2 lit. b) Cod de procedura penală.**

Potrivit art. 364 alin. 1 Cod de procedură penală, judecata cauzei are loc în prezența inculpatului. Aducerea inculpatului aflat în stare de deținere la judecată este obligatorie.

Art. 259 alin. 7 Cod de procedură penală reglementează procedura de citare a persoanelor private de libertate, care se citează la locul de deținere, prin administrația acestuia.

Art. 281 alin. 1 lit. e) Cod procedură penală, indică faptul că determină întotdeauna aplicarea nulității încălcarea dispozițiilor privind prezența suspectului sau a inculpatului, atunci când participarea sa este obligatorie potrivit legii.

Art. 421 Cod de procedură penală stabilește că instanța, judecând apelul, pronunță una dintre următoarele soluții: admite apelul și desființează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost desființată pentru motivul că judecarea cauzei la acea instanță a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, invocată de acea parte.

Or, prezența inculpatului .., aflat în stare de detenție, pe teritoriul Italiei, era obligatorie la desfășurarea procesului în fața Tribunalului Iași, cât timp acesta nu solicitase judecarea prezentei cauze în lipsă.

Curtea reamintește că inculpatul s-a aflat într-o imposibilitate obiectivă de a încunoștința instanța de judecată asupra locului în care se afla, de a înștiința instanța despre această imposibilitate, precum și de a se prezenta.”

1.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În ipoteza pronunțării soluției prevăzute de art. 421 alin. 2 lit. b Cod procedură penală, de principiu, instanța de apel trebuie să indice care este ultimul act procedural rămas valabil de la care procesul penal trebuie să își reia cursul, în caz contrar toate actele procedurale fiind desființate de drept (art. 424 alin. 4 Cod procedură penală). Mențiunile despre actele procedurale rămase valabile se fac în considerentele deciziei instanței de apel și nu în dispozitiv.

1.3. Argumentele soluției însușite

În ipoteza pronunțării soluției prevăzute de art. 421 alin. 2 lit. b Cod procedură penală, de principiu, instanța de apel trebuie să indice care este ultimul act procedural rămas valabil de la care procesul penal trebuie să își reia cursul, în caz contrar toate actele procedurale fiind desființate de drept (art. 424 alin. 4 Cod procedură penală). Mențiunile despre actele procedurale rămase valabile se fac în considerentele deciziei instanței de apel și nu în dispozitiv.

Spre deosebire de codul de procedură penală anterior (art. 383 alin. 3 Cod procedură penală anterior) în reglementarea actuală, în situația în care instanța de apel nu indică, în conținutul deciziei, care este ultimul act procedural rămas valabil de la care procesul penal

trebuie să își reia cursul, sancțiunea este că toate actele procedurale efectuate sunt desființate de drept.

În lumina jurisprudenței CEDO recentă, cazurile Beraru contra României, Cutean contra României și Flueraș contra României, dispozițiile art. 424 alin. 4 Cod procedură penală își restrâng drastic aplicabilitatea, în condițiile în care, reluarea judecării după o desființare cu trimitere implică în mod obligatoriu, schimbarea completului de judecată, iar o soluție de achitare anterioară, chiar desființată în apel, obligă la reluarea cercetării judecătorești cel puțin prin audierea inculpatului și a martorilor esențiali pentru cauză, a căror declarații nu au fost contestate și eventuala administrare de probe noi, la cererea părților, în situația reluării judecării în fond.

1.4. Această problemă de drept a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la Târgu Mureș, în perioada 29-30 septembrie 2016. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016, pag. 8](#))

Participanții la întâlnire au concluzionat că, în cazul admiterii apelului în temeiul art. 421 pct. 2 lit. b) C.pr.pen., instanța de control judiciar are obligația indicării ultimului act procedural rămas valabil în cauza respectivă, cu atât mai mult în ipoteza în care imposibilitatea de prezentare a părții în fața instanței de fond/nelegala citare a fost constatată pe o durată limitată de timp; reluarea judecării fondului în integralitatea ei se justifică atunci când motivele precizate în textul de lege amintit subzistă pe toată perioada judecării fondului; această opinie nu vine în contradicție cu jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului, câtă vreme instanța de rejudecare, în condițiile legalei citări a inculpatului arestat în altă cauză, în prezența acestuia, la cererea sa/din oficiu, are posibilitatea administrării de probe noi/readministrării de probe, în vederea aflării adevărului și lămuririi cauzei sub toate aspectele.

2. Aplicarea principiului non reformatio in pejus în situația în care apelul este formulat doar de partea civilă, iar pe parcursul judecării căii de atac este declarat neconstituțional articolul de lege care incriminează fapta săvârșită de inculpat

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2015, pag. 16\)](#)

2.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Opinia majoritară a participanților a fost în sensul că lăsarea nesoluționată a laturii civile ca urmare a achitării inculpatului nu încalcă principiul neagravării situației părții civile în propria cale de atac, partea civilă putând urma calea acțiunii civile la instanța civilă, fiind prioritar principiul legalității incriminării.

2.2. Argumentele soluției însușite

Principiul legalității incriminării și a pedepselor primează față de principiul non reformation in pejus, impunându-se în calea de atac a părții civile a se dispune admiterea apelului și achitarea inculpatului în temeiul disp. art. 16 alin. 1, lit. b) teza I din Codul de procedură penală.

Părții civile nu i se creează o situație mai grea în propria cale de atac, în condițiile în care, potrivit disp. art. 25 alin. 5 din Codul de procedură penală, se va dispune lăsarea ca nesoluționată a laturii civile, iar aceasta are posibilitatea să introducă acțiune la instanța civilă.

2.3. O problemă de drept similară a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 27-28 februarie 2023 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 27-28 februarie 2023](#)).

Astfel, s-a dezbătut situația particulară în care prin sentința penală apelată *s-a dispus condamnarea inculpatului. Împotriva acestei sentințe a fost declarat apel exclusiv persoana vătămată, solicitând majorarea pedepsei aplicate inculpatului. Instanța a constatat incidența prescripției răspunderii penale a cauzei, făcând aplicarea (obligatorie) a Deciziilor Curții Constituționale nr. 297/2018 (M. Of. nr. 518 din 25 iunie 2018) și nr. 358/2022 (M. Of. nr. 565 din 9 iunie 2022), precum și a Deciziei Î.C.C.J., Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, nr. 67/2022 (M. Of. nr. 1141 din 28 noiembrie 2022).*

În acest caz, *opinia majoritară* a fost în sensul că instanța de apel, în rejudecare, va dispune încetarea procesului penal, care este o soluție imperativă, prescripția constituind un impediment de ordine publică pentru continuarea exercitării acțiunii penale, conform art. 16 alin. (1) lit. f) C. proc. pen., astfel că nu prezintă relevanță titularul căii de atac declarate. În plus, s-a subliniat că *în cazul persoanei vătămate, Codul de procedură penală nu reglementează dreptul acesteia de a obține condamnarea inculpatului, nici măcar în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale are loc la plângerea sa prealabilă.*

Capitolul IV Contestația (art. 425¹)

Capitolul IV. Căile extraordinare de atac

Secțiunea 1. Contestația în anulare (art. 426-432)

1. Hotărârea prin care s-a respins ca inadmisibilă contestația în anulare este supusă căii de atac a apelului, conform art. 431 Cod procedură penală sau este definitivă?

([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2021, pag. 28](#))

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

S-a considerat că, în ceea ce privește calea de atac a contestației în anulare, avându-se în vedere Decizia ICCJ nr. 5/2015 potrivit căreia „hotărârea pronunțată în procedura examinării admisibilității în principiu a contestației în anulare, împotriva unei sentințe pentru care nu este prevăzută o cale de atac, nu poate fi supusă apelului”, sentință prin care s-a respins, ca inadmisibilă, contestația în anulare exercitată împotriva unei sentințe rămase definitive, este definitivă. Dispozițiile art. 431 Cod procedură penală sunt aplicabile doar soluției instanței prin care se soluționează fondul cauzei și nu hotărârii prin care instanța se pronunță asupra admisibilității în principiu.

1.2. Argumentele soluției însușite

Potrivit considerentelor Deciziei nr. 5/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală: „Această concluzie se desprinde din interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 431 și ale art. 432 din Codul de procedură penală:

a) **dispozițiile art. 431 din Codul de procedură penală reglementează o etapă distinctă, a admiterii în principiu a contestației în anulare și, în cadrul acestor dispoziții cu caracter special, legiuitorul nu a prevăzut posibilitatea atacării pe calea apelului a hotărârilor pronunțate în cadrul procedurii de examinare a admisibilității în principiu, indiferent de tipul hotărârii pronunțate;**

b) spre deosebire de dispozițiile legale menționate, prin art. 432 din Codul de procedură penală a fost reglementată procedura de judecare a contestației în anulare, ulterioară etapei admiterii în principiu, iar dispozițiile alin. (4) potrivit cărora: „Sentința dată în contestația în anulare este supusă apelului, iar decizia dată în apel este definitivă” sunt integrate în economia acestui text de lege.

Prin urmare, aplicabilitatea dispozițiilor art. 432 alin. (4) din Codul de procedură penală, referitoare la căile de atac în materia contestației în anulare, privește exclusiv hotărârile judecătorești pronunțate în procedura de judecare a contestațiilor în anulare care au fost admise în principiu.”

De asemenea, în practica Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție (I.C.C.J., Secția penală, Decizia nr. 273/2014, pronunțată în Dosarul nr. 3.333/2/2014) s-a reținut că este adevărat că dispozițiile art. 432 alin. (4) din Codul de procedură penală stabilesc faptul că sentința dată în contestația în anulare este supusă apelului, iar decizia dată în apel este definitivă (...), dar aceste dispoziții reglementează procedura de judecare a contestației în anulare după parcurgerea procedurii prealabile, și anume admiterea în principiu, reglementată în art. 431 din Codul de procedură penală. „Așadar, dispozițiile art. 432 din Codul de procedură penală nu sunt aplicabile speței, nefiind depășit momentul procedural al admisibilității în principiu.” Chiar dacă speța invocată privește o decizie prin care s-a respins, ca inadmisibilă, contestația în anulare, în etapa reglementată în art. 431 din Codul de procedură penală, considerentele privesc sfera de aplicare a dispozițiilor art. 432 din același cod, indiferent dacă instanța se pronunță prin sentință sau decizie în etapa admiterii în principiu.”

2. Competența de soluționare a contestației în anulare

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III/2014, pag. 7\)](#)

2.1. Prezentarea problemei de drept

Prin sentința penală nr. 15 CC/29 aprilie 2014 a Judecătoriei Iași a fost respinsă ca inadmisibilă contestația în anulare formulată de condamnat împotriva sentinței penale nr. 2152/22 iulie 2010 a Judecătoriei Iași, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1300 din 5 decembrie 2012 a Curții de Apel Iași. S-au invocat cazurile de contestație în anulare prevăzute de art. 426 lit. b) și c), instanța stabilind că nu sunt susținute de actele dosarului în procedura admisibilității în principiu.

Prin sentința penală nr. 35 CC/29 iulie 2014 a Judecătoriei Iași, în baza art. 50 alin. 1 C. pr. pen. s-a declinat competența de soluționare a cererii având ca obiect contestația în anulare formulată împotriva sentinței penale nr. 590/10 decembrie 2013 a Judecătoriei Piatra

Neamț, definitivă prin nerecurare, în favoarea Judecătorei Piatra Neamț, în temeiul art. 429 alin. 1 C. pr.pen.

Totodată, prin decizia penală nr. 634/10 iunie 2014 (ds. 243/87/2014), nr. 748/10 iunie 2014 (ds. 1257/740/2014) și decizia penală nr. 697/28 mai 2014 (ds. nr. 20/87/2014) ale Curții de Apel București s-a stabilit competența de soluționare a contestației în anulare ca aparținând Curții de Apel ca instanță de ultim grad de jurisdicție ordinară și nu instanței care a judecat cauza în fond; prin decizia penală 739/A/6 iunie 2014 (ds. 9100/3/2014) a Curții de Apel București, competența de soluționare a contestației în anulare aparține instanței care a judecat cauza în fond, chiar dacă hotărârea a rămas definitivă prin exercitarea căilor ordinare de atac.

2.2. Rezumatul soluției însușite (CU MAJORITATE)

Opinia majoritară a participanților la întâlnire a fost în sensul opiniei minoritare a judecătorilor Curții de Apel Iași potrivit căreia, competența de soluționare a contestației în anulare se determină după modalitatea în care hotărârea penală a rămas definitivă, competența aparținând instanței care a pronunțat hotărârea definitivă (instanța de control judiciar când hotărârea a rămas definitivă prin exercitarea căii de atac sau instanța de fond când împotriva hotărârii nu s-a exercitat calea de atac ordinară).

2.3. Argumentele soluției însușite

S-a avut în vedere faptul că competența de soluționare a contestației în anulare se determină după modalitatea în care hotărârea penală a rămas definitivă, competența aparținând instanței care a pronunțat hotărârea definitivă (instanța de control judiciar când hotărârea a rămas definitivă prin exercitarea căii de atac sau instanța de fond când împotriva hotărârii nu s-a exercitat calea de atac ordinară).

Toate cazurile de contestație în anulare prev. de art. 426 C. pr. pen. constituie încălcări ale dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal unele dintre aceste încălcări fiind sancționate cu nulitatea absolută a actului procedural și a actului procesual (judecata). Contestația în anulare se referă la erori de judecată, fiind o cale de atac de anulare care se mărginește a anula hotărârea definitivă atacată pe considerente procedurale dar are și caracter de cale de atac de retractare, instanța competentă revenind asupra propriei sale hotărâri.

Revizuirea este instituită, de regulă, pentru înlăturarea erorilor de fapt săvârșite de instanța de judecată ca urmare a necunoașterii în momentul soluționării cauzei a unor împrejurări esențiale și care, prin urmare, nu implică încălcări ale normelor de procedură în cursul judecării unei cauze în fond și căi de atac, fiind posibil ca, în acest cadru procesual al revizuirii, instanța de fond să desființeze o hotărâre penală rămasă definitivă prin exercitarea căilor de atac.

Raportat la motivele de contestație în anulare, dacă încălcarea normei de procedură penală a avut loc în cursul judecării în primă instanță, prin confirmarea ei în calea de atac ordinară de instanța de control judiciar, acea încălcare a dispozițiilor legale s-a translat și s-a perpetuat în faza judecării și în calea de atac, astfel încât competența în contestație în anulare revine instanței care a pronunțat hotărârea definitivă (instanței de control judiciar în cazul exercitării căii de atac).

În reglementarea anterioară, puteau fi atacate cu contestație în anulare numai deciziile pronunțate în recurs, cu excepția cazului de contestație privind autoritatea de lucru judecat, sentințele penale rămase definitive prin nerecurare nefăcând obiect al contestației în anulare, pe când, în actuala reglementare, contestația în anulare poate fi formulată și împotriva sentințelor penale rămase definitive prin neexercitarea căii de atac, pentru motivele expres și

limitativ prevăzute de art. 426 C. pr. pen., exceptând cazul prev. de art. 426 lit. a C. pr. pen., care vizează exclusiv procedura de judecată în apel. Aceasta este rațiunea pentru care toate cazurile de contestație în anulare prev. de art. 426 lit. b - i nu sunt circumscrise unei faze procesuale menționată expres.

Față de dispozițiile art. 432 C. pr. pen. când găsește contestația întemeiată instanța desființează, prin decizie, hotărârea a cărei anulare se cere și procedează (fie de îndată, fie acordând un termen), după caz, la rejudecarea apelului (când hotărârea penală a rămas definitivă prin decizia dată în apel) sau la rejudecarea cauzei după desființare (când hotărârea penală a rămas definitivă prin neapelare).

Instanța care a judecat cauza în primă instanță nu are competența materială și funcțională de a retracta sau anula o hotărâre judecătorească dată în apel în cadrul contestației în anulare, pentru niciunul dintre cazurile de contestație în anulare prev. de art. 426 C. pr. pen., când hotărârea penală a rămas definitivă printr-o decizie dată în apel, indiferent dacă încălcarea normelor de procedură care reglementează judecarea cauzei au intervenit în cursul judecării în primă instanță sau în cursul judecării în apel.

Cazul de contestație în anulare prevăzut de art. 426 lit. i C. pr. pen. referitor la autoritatea de lucru judecat atrage competența de judecată a instanței care a judecat cauza în primă instanță, dacă ultima hotărâre pronunțată a rămas definitivă la această instanță, prin neapelare, admiterea contestației ducând la desființarea sentinței penale proprii, pronunțată cu încălcarea autorității de lucru judecat (art. 432 alin. 2 C. pr. pen.).

2.4. Cu privire la calea extraordinară de atac a contestației în anulare, în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție și curțile de apel, ce a avut loc la Curtea de Apel București, în perioada 27-28 noiembrie 2014, s-a pus în discuție care sunt hotărârile împotriva cărora se poate formula o contestație în anulare, care este instanța competentă și dacă este obligatorie participarea procurorului la judecată. ([*Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție și curțile de apel - Curtea de Apel București, 27-28 noiembrie 2014, pag. 28*](#))

Mai exact, referitor la această cale de atac, s-au pus trei probleme: care sunt hotărârile împotriva cărora se declară (doar cele din apel sau și cele ale instanței de fond, definitive prin neapelare), care este instanța competentă să le judece și dacă în faza analizei admisibilității în principiu procurorul participă la judecată.

Instanțele nu au comunicat puncte de vedere, limitându-se la formularea unei întrebări privind aceste probleme.

Participanții la întâlnire au concluzionat că această cale extraordinară de atac se judecă de către instanța care a rezolvat definitiv cauza respectivă cu încălcarea dispozițiilor legale - prima instanță pentru hotărârile rămase definitive prin neapelare/nerecurare - instanța de apel sau de recurs - pentru hotărârile rămase definitive în fața instanței de recurs, potrivit legii vechi. Compunerea completului de judecată este identică cu cea care s-a aplicat completului care a pronunțat hotărârea care se atacă.

În ceea ce privește participarea procurorului în faza verificării admisibilității în principiu a cererii de contestație în anulare s-a constatat existența practicii neunitare, problema urmând să fie rezolvată prin soluționarea recursului în interesul legii privind această chestiune, aflat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Notă: Ca urmare a modificărilor aduse art. 426 și art. 431 C.p.p. prin [O.U.G. nr. 18/2016](#), problema hotărârilor împotriva cărora se poate declara contestația în anulare și cea a participării procurorului la judecată nu mai sunt de actualitate, fiind reglementate legislativ soluțiile adoptate la întâlnire.

Secțiunea a 2-a. Recursul în casație (art. 433-451)

Secțiunea a 3-a. Revizuirea (art. 452-465)

1. Revizuire. *În situația admiterii cererii de revizuire în latura penală, instanța este obligată să se pronunțe, din oficiu sau să nu se pronunțe asupra laturii civile a cauzei* [\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 9\)](#)

1.1. Prezentarea problemei de drept

La nivelul Judecătoriei Vaslui s-a pronunțat sentința penală nr. 1189 din 06.10.2015, definitivă prin neapelare la 3.11.2015, având ca obiect revizuire în sensul că:

În baza art. 462 Cod procedură penală, admite în parte cererea de revizuire a sentinței penale nr. 1062 din 08.05.2014 pronunțată în dosarul nr. 2683/333/2013 al Judecătoriei Vaslui, formulată de către condamnatul BM în contradictoriu cu Statul Român prin Agenția Națională de Administrare Fiscală prin Direcția Generală a Finanțelor Publice Vaslui, pe care o desființează doar cu privire la latura penală. Rejudecând cauza:

În baza art. 396 alin. 5 Cod procedură penală, rap. la art.16 alin.1 lit. b teza I Cod procedură penală, achită inculpatul BM pentru comiterea infracțiunii de „reținere și nevirare, cu intenție, în cel mult 30 de zile de la scadență, a sumelor reprezentând impozite sau contribuții cu reținere la sursă”, în formă continuată, prevăzută de art. 6 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu aplic. art.35 alin.1 Cod penal, art. 44 Cod penal și art. 5 Cod penal.

Dispune anularea mandatului de executare a pedepsei închisorii nr.1148 din 08.04.2015 emis în baza sentinței penale nr. 1062 din 08.05.2014 a Judecătoriei Vaslui.

Înlătură dispozițiile contrare și menține celelalte dispoziții ale sentinței penale nr. 1062 din 08.05.2014 pronunțată în dosarul nr. 2683/333/2013 a Judecătoriei Vaslui, definitivă prin decizia penală nr. 307 din 08.04.2015 a Curții de Apel Iași".

În considerente s-a reținut că prin cererea de revizuire revizuentul BM a solicitat revizuirea sentinței penale nr. 1062 din 08.05.2014 pronunțată în dosarul nr. 2683/333/2013 al Judecătoriei Vaslui, definitivă prin decizia penală nr. 307 din 08.04.2015 a Curții de Apel Iași, apreciind că sentința penală prin care a fost condamnat este nelegală și netemeinică, întrucât s-a dispus condamnarea pe o prevedere legală ce a fost declarată neconstituțională după ce hotărârea a devenit definitivă, în situația în care consecințele încălcării dispoziției constituționale continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate. A arătat că, fiind vorba de un caz expres prevăzut de Codul de procedură penală și ținând cont de gravele prejudicii ce se reflectă asupra acestuia, în special prin faptul că este privat de libertate, a solicitat admiterea cererii, suspendarea (total sau parțial cu privire la

executarea pedepsei închisorii în regim de detenție), executarea dispozițiilor deciziei penale nr. 307 din 08.04.2015 a Curții de Apel Iași și, în urma rejudecării, anularea hotărârii.

1.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Instanța penală este obligată să dispună asupra laturii civile ca urmare a achitării inculpatului în temeiul art. 16 alin. 1 lit. b teza I Cod procedură penală și să lase nesoluționată acțiunea civilă (art. 25 alin. 5 Cod procedură penală).

1.3. Argumentele soluției însușite

Singurul caz, prevăzut de lege, în care revizuirea este de competența instanței civile este cel prevăzut de art. 453 alin. 2 Cod procedură penală, când revizuirea hotărârii penale definitive se solicită **exclusiv** cu privire la latura civilă.

În toate cazurile de revizuire prevăzute de art. 453 alin. 1 Cod procedură penală revizuirea se consideră exercitată împotriva hotărârii penale definitive, atât în latura penală cât și în latura civilă, conform art. 452 alin. 1 Cod procedură penală.

1.4. Această problemă de drept a fost discutată și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la Târgu Mureș, în perioada 29-30 septembrie 2016. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016, pag. 3](#))

Astfel, pornind de la sentința anterior menționată, pronunțată de Judecătoria Vaslui, **participanții la întâlnire au concluzionat, cu majoritate**, că, în cazul în care se pronunță o soluție de admitere a cererii de revizuire, iar pe fondul cauzei se dispune achitarea inculpatului în temeiul art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C.pr.pen., se impune și soluționarea laturii civile potrivit dispozițiilor art. 25 alin. (5) C.pr.pen., având în vedere caracterul revizuirii de cale extraordinară de atac prin care se corectează hotărârea judecătorească atacată, atât din perspectiva laturii penale, cât și sub aspectul laturii civile a cauzei.

Pe de altă parte, s-a subliniat faptul că, la soluționarea cererilor de revizuire întemeiate pe dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. f) C.pr.pen., trebuie avute în vedere considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 126/3 martie 2016, în sensul în care este admisibilă revizuirea numai dacă excepția de neconstituționalitate a fost invocată în cauza a cărei revizuire se cere, în caz contrar aducându-se o atingere nepermisă autorității de lucru judecat și principiului securității raporturilor juridice.

În sensul acestei opinii sunt și dispozițiile art. 462 alin. (1) C.pr.pen., potrivit cărora, la rejudecarea cauzei, după admiterea în principiu a cererii de revizuire, se aplică art. 395-399 C.pr.pen., referitoare la judecata în fond, deci și art. 397 C. pr.pen., privind soluționarea laturii civile a cauzei. De asemenea, pentru ipoteza revizuirii reglementată de art. 465 alin. (1) C.pr.pen., găsind cererea fondată instanța desființează, în parte, hotărârea atacată sub aspectul dreptului încălcat și, rejudecând cauza, înlătură consecințele încălcării dreptului [art. 465 alin. (1) lit. a) C.pr.pen.].

A fost exprimată și opinia conform căreia, în ipoteza expusă, instanța nu poate, din oficiu, soluționa și latura civilă a cauzei, pentru următoarele argumente:

- legea prevede în mod expres și limitativ cazurile și titularii cererii de revizuire, analiza instanței urmând a se limita la cadrul de reformare stabilit de revizuiant;

- soluția pronunțată de instanța de fond cu privire la latura civilă a dobândit autoritate de lucru judecat, fiind pusă deja în executare, astfel încât repunerea în discuție a laturii civile de instanță din oficiu aduce atingerea puterii de lucru judecat; - dispozițiile art. 453 alin. (1)

C.pr.pen. se referă numai la latura penală a cauzei; or, dacă legiuitorul ar fi dorit să deschidă calea repunerii în discuție și a laturii civile, pentru motivele menționate, ar fi prevăzut acest aspect în mod expres.

2. Remediul procesual în situația persoanelor condamnate definitiv și pentru care prin sentințe penale diferite s-a făcut aplicarea legii penale mai favorabile, ajungându-se la un cuantum diferit al pedepselor de executate

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2016, pag. 2)

2.1. Prezentarea problemei de drept

Problema de drept a fost ridicată de Biroul de Executări penale al Tribunalului Iași și a apărut pornind de la situația juridică a unei persoane condamnate prin sentința penală nr. 114 din 18.03.2013 a Tribunalului Iași, modificată și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 429 din 30.06.2014 a Curții de Apel Iași, la o pedeapsă unică rezultantă de 16 (șaisprezece) ani închisoare pentru comiterea, în principal, a unor infracțiuni de înșelăciune. Precizăm că pedeapsa rezultantă a fost stabilită la 13 ani închisoare în urma constatării concursului de infracțiuni între noile fapte reținute în sarcina condamnatului și alte fapte din antecedenta acestuia, plus sporul de pedeapsă de 3 ani închisoare, pedeapsa cea mai grea pentru infracțiunile aflate în concurs fiind aplicată prin sentința penală nr. 264/2008 a Tribunalului Vaslui, definitivă; pedeapsa nou aplicată de Tribunalul Iași prin această sentință a fost de 8 ani închisoare pentru înșelăciune.

La stabilirea pedepsei rezultante Curtea de Apel Iași a analizat legea penală mai favorabilă situației juridice a condamnatului, judecarea cauzei în faza apelului având loc după intrarea în vigoare a Noului Cod penal.

La data de 30.06.2014 Tribunalul Iași a emis mandatul de executare a pedepsei închisorii nr. 152/2013.

De menționat că prin sentința penală nr. 142 din 05.03.2014 a Tribunalului Iași, menținută prin decizia penală nr. 86 din 30.04.2014 a Curții de Apel Iași, s-a admis cererea formulată de aceeași persoană condamnată, în baza dispozițiilor art. 6 Cod penal, cerere ce viza toată antecedenta sa penală, mai puțin faptele noi ce au făcut obiectul sentinței penale nr. 114/2013 a Tribunalului Iași, și s-a reținut că noua lege penală îi este mai favorabilă condamnatului exclusiv în ceea ce privește pedeapsa complementară.

Ulterior, prin sentința penală nr. 128/29.09.2014 a Judecătoriei Onești, definitivă prin decizia penală nr. 421/02.12.2014 a Tribunalului Bacău, s-a dispus în temeiul art. 6 alin. 1 și 5 C. pen. reducerea pedepsei principale aplicată pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune prev. de art. 215 alin. 1, 3, 4, 5 C. pen. din 1969 cu aplic. art. 41 alin. 2 și art. 37 lit. a din Codul penal din 1969 prin Sentința penală nr. 264/03.06.2008 pronunțată de Tribunalul Vaslui, definitivă prin Decizia penală nr. 1454/08.05.2012 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, de la 13 ani închisoare la 5 ani închisoare și a pedepsei complementare a interzicerii drepturilor prevăzute de art. 64 lit. a, b, c C. pen. din 1969 de la 10 ani la 5 ani.

Prin sentința penală nr. 1479/14.10.2015 a Judecătoriei Bacău, definitivă prin necontestare la 03.11.2015, s-a admis cererea de modificare pedeapse și s-au descontopit pedepsele stabilite prin sentința penală nr. 114 din 18.03.2013 a Tribunalului Iași, modificată și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 429 din 30.06.2014 a Curții de Apel Iași. A fost refăcută contopirea tuturor pedepselor din antecedenta penală a persoanei condamnate, cu luarea în considerare a celor dispuse prin sentința penală nr. 128/29.09.2014 a Judecătoriei

Onești, definitivă prin decizia penală nr. 421/02.12.2014 a Tribunalului Bacău, pedeapsa rezultantă principală fiind stabilită la 11 ani închisoare. Totodată, s-a dispus "desființarea mandatului de executare a pedepsei închisorii nr. 152/30.06.2014 emis de Tribunalul Iași ... și emiterea unui nou mandat de executare a pedepsei închisorii".

Prin sentința penală nr. 2711 din data de 30.07.2015 a Judecătoriei Iași, menținută prin decizia penală nr. 24/2016 a Tribunalului Iași, s-a admis cererea de modificare pedepse formulată de aceeași persoană condamnată și a fost anulat mandatul de executare a pedepsei închisorii nr. 1005/15.10.2014 al Judecătoriei Onești emis în baza Sent. pen. nr. 128/2014 a Judecătoriei Onești, definitivă prin Dec. pen. nr. 421/2014 a Tribunalului Bacău; totodată, instanța a dispus "Constată că petentul se află în prezent în executarea mandatului de executare a pedepsei de 16 (șaisprezece) ani închisoare, având nr. 152 din 30.06.2014, emis de către Tribunalul Iași prin sentința penală nr. 114 din 18.03.2013 a Tribunalului Iași, modificată și rămasă definitivă prin decizia penală nr. 429 din 30.06.2014, mandat pe care îl menține, constatând că situația juridică a petentului a fost rezolvată integral și unitar, inclusiv în ceea ce privește legea penală mai favorabilă survenită după condamnarea definitivă, prin sentința penală anterior menționată."

În acest context se reține că există două sentințe penale care nu pot fi puse în executare, cea a Judecătoriei Iași, care menține în executare mandatul de 16 ani închisoare emis de Tribunalul Iași, și cea a Judecătoriei Bacău care dispune desființarea aceluiași mandat și emiterea unui nou mandat pentru o pedeapsă de 11 ani închisoare. Neconcordanța dintre cele două sentințe are ca punct de plecare interpretarea diferită a normelor legale privind aplicarea legii penale mai favorabile, referitor la aceeași pedeapsă de 13 ani închisoare aplicată pentru comiterea unei infracțiuni de înșelăciune potrivit Codului penal din 1969, existând două sentințe de aplicare a legii penale mai favorabile, una care reține incidența art. 6 C.pen. doar referitor la pedeapsa complementară și cealaltă care reduce pedeapsa principală de la 13 la 5 ani închisoare.

Sesizarea Biroului de Executări penale al Tribunalului Iași a fost pusă în discuția judecătorilor Secției penale la ședința din data de 27.05.2016.

2.2. Rezumatul soluției însușite (CU MAJORITATE)

În opinia participanților la întâlnire, remediul procesual adecvat situației de acest tip constă în promovarea căii de atac a revizuirii, pe temeiul art. 453 alin. 1 lit. e) Cod procedură penală.

2.3. Argumentele soluției însușite

Remediul procesual adecvat situației de acest tip constă în promovarea căii de atac a revizuirii, pe temeiul art. 453 alin. 1 lit. e) Cod procedură penală, considerând că este necesară examinarea fondului cererilor de modificare de pedeapsă iar pe calea contestației la executare nu se poate examina legalitatea și temeinicia hotărârilor judecătorești care nu se pot consilia, iar remedierea situației juridice create prin pronunțarea de hotărâri conținând pedepse diferite de executat, pe aceeași situație juridică, în cadrul a două cereri simultane de modificare de pedeapsă, este imperios necesară.

2.4. Problema de drept în cauză a fost analizată și cu ocazia întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor penale ale curților de apel, ce a avut loc la Brașov, în perioada 4-5 iunie 2015, când s-a pus în discuție dacă există un drept de opțiune între contestația în anulare (426 alin. 1 lit. i) Cod procedură penală) și revizuire (art. 453 lit. e) Cod procedură penală) atunci când

legea penala mai favorabila a fost aplicata de doua ori cu privire la aceeași hotărâre.
(Minuta întâlnirii reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție cu președinții secțiilor penale ale curților de apel - Brașov, 4-5 iunie 2015, pag. 30)

În opinia participanților la întâlnire, textul de la art. 426 alin. 1 lit. i) Cod procedură penală are în vedere hotărârile pronunțate ca urmare a judecării fondului cauzei, altfel spus împotriva unor soluții de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal.

Or, în cauză este vorba despre o hotărâre pronunțată în faza executării pedepselor, având ca obiect aplicarea legii penale mai favorabile.

Pe de altă parte, dispozițiile art. 453 alin. 1 lit. e) Cod procedură penală au în vedere situația în care două hotărâri definitive nu se pot concilia, ceea ce, acoperă și cazul în discuție, prin urmare calea de atac este aceea a revizuirii.

3. Posibilitatea examinării, în etapa admisibilității în principiu a cererii de revizuire, a temeiniciei cazului de revizuire invocat în ipoteza situațiilor prev. de art. 453 alin. 1) lit. b-d) Cod procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2015, pag. 9)

3.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Opinia unanimă este în sensul că, în etapa admisibilității în principiu a cererii de revizuire, se examinează dacă sunt invocate unul dintre cazurile strict și limitativ prevăzute de lege, dacă cazul de revizuire este dovedit, precum și dacă a influențat soluția instanței de fond, ducând la pronunțarea unei hotărâri nelegale și netemeinice.

3.3. Argumentele soluției însușite

Examinarea temeiniciei cazului de revizuire, dintre cele prev. de art. 453 lit. b) – d) Cod procedură penală, este fundamentată de necesitatea examinării faptelor și mijloacelor de probă în baza cărora este formulată cererea (art. 459 alin. 2 lit. e Cod procedură penală), precum și de conținutul procedurii de urmat odată cu admiterea în principiu a cererii de revizuire, reglementată de dispozițiile art. 460-462 Cod procedură penală.

Titlul IV. Proceduri speciale (art. 478-549¹)

Capitolul I. Acordul de recunoaștere a vinovăției (art. 478-488)

1. Dacă instanța sesizată cu un acord de recunoaștere a vinovăției poate schimba modalitatea de executare a pedepsei stabilite de procuror în sensul de a dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei, în baza Codului penal de la 1969, în cazul în care procurorul a stabilit suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei. Dacă procurorul poate prin acordul de recunoaștere a vinovăției să rețină circumstanțe atenuante în favoarea inculpatului, cu consecința reducerii limitelor de pedeapsă, și dacă poate impune interdicția exercitării unei profesii, ca pedeapsă complementară

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2015, pag. 4)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Instanța de judecată investită cu soluționarea acordului de recunoaștere a vinovăției poate modifica modalitatea de executare a pedepsei din suspendare sub supraveghere în suspendare condiționată, poate pronunța o pedeapsă mai ușoară, sub condiția stipulată în art. 485 lit. a Cod procedură penală, de a nu crea pentru inculpat o situație mai grea decât cea asupra căreia s-a ajuns la un acord, în situația admiterii acordului de recunoaștere a vinovăției (soluție adoptată în unanimitate).

Reținerea circumstanțelor agravante și a celor atenuante în cuprinsul acordului de recunoaștere a vinovăției, de procuror, este posibilă și necesară.

Obiect al negocierii îl constituie inclusiv conținutul și felul pedepsei complementare.

1.2. Argumentele soluției însușite

Instanța de judecată investită cu soluționarea acordului de recunoaștere a vinovăției poate modifica modalitatea de executare a pedepsei din suspendare sub supraveghere în suspendare condiționată, poate pronunța o pedeapsă mai ușoară, sub condiția stipulată în art. 485 lit. a Cod procedură penală, de a nu crea pentru inculpat o situație mai grea decât cea asupra căreia s-a ajuns la un acord, în situația admiterii acordului de recunoaștere a vinovăției.

Pedeapsa cu privire la care procurorul și inculpatul ajunge la un acord trebuie să aibă în vedere nu doar minimul și maximum special prevăzut de lege ci și cauzele prevăzute de lege care pot avea ca efect mărirea sau micșorarea acesteia, cu excepția celei prevăzute de art. 396 alin. 10 Cod procedură penală, așa încât poate, prin acord, să rețină circumstanțe atenuante în favoarea inculpatului cu consecința reducerii limitelor de pedeapsă.

Acordul de recunoaștere a vinovăției cuprinde atât încadrarea juridică a faptei și pedeapsa prevăzută de lege, dar și quantumul pedepsei cu privire la care s-a ajuns la un acord, printre toate celelalte elemente obligatorii care reprezintă conținutul acordului și asupra cărora se poartă negocierea (art. 482 C. pr. penală).

Întrucât instanța de judecată analizează acordul de recunoaștere a vinovăției și din perspectiva legalității pedepsei negociate, reținerea de procuror a circumstanțelor atenuante și a celor agravante în cuprinsul acordului este posibilă și necesară.

Totodată acordul de recunoaștere a vinovăției are ca obiect și felul și quantumul pedepsei, precum și forma de executare a acesteia (art. 479 C. pr. pen.).

În consecință, obiect al negocierii îl constituie inclusiv quantumul și felul pedepsei complementare.

1.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015 ([Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Sibiu, 24-25 septembrie 2015](#)).

OPINIA UNANIMĂ exprimată în cadrul întâlnirii a fost în sensul că instanța sesizată cu acordul de recunoaștere a vinovăției poate schimba modalitatea de executare a pedepsei stabilite de procuror, în sensul de a dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei, în baza Codului penal de la 1969, în cazul în care procurorul a stabilit suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei, aspect care reiese implicit din dispozițiile art. 485 alin. (1) lit. a) C. proc. pen.

Ca urmare a modificării legislative aduse de [O.U.G. nr.18/2016](#), problema nu mai este de actualitate, întrucât art. 485 alin.(1) lit a) Cod procedură prenală prevede că:

(1) Instanța, analizând acordul, pronunță una dintre următoarele soluții:

a) admite acordul de recunoaștere a vinovăției și pronunță soluția cu privire la care s-a ajuns la un acord, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 480-482 cu privire la toate faptele reținute în sarcina inculpatului, care au făcut obiectul acordului.

2. Titularii dreptului de a studia dosarul de urmărire penală cu prilejul judecării contestației durată procesului penal prin raportare la titularii dreptului de a formula contestație privind durată procesului penal, în condițiile art. 488¹ Cod de procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 46)

2.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Dispozițiile legale nu permit consultarea dosarului de urmărire penală de către făptuitorul care formulează o contestație privind durată procesului penal nici cu prilejul procedurilor desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți. Având în vedere obiectul procedurii și condițiile de admisibilitate, nu există nici interes pentru studierea dosarului de urmărire penală de către făptuitor.

2.2. Argumentele soluției însușite

Potrivit art. 94 alin. (3) și (4) Cod procedură penală, procurorul dispune asupra dreptului făptuitorului de a consulta dosarul, în cursul urmăririi penale. Or, în ipoteza în care făptuitorul dorește să ia act de conținutul dosarului de urmărire penală, acesta poate face o cerere în acest sens la procuror.

Numai procurorul este cel care poate decide dacă poate da sau nu la studiu dosarul respectiv. Raportat la stadiul de anchetă, la tipul de probatorii, la acuzația care se aduce, el poate să limiteze accesul la dosar, acesta fiind și sensul când apreciază că nu se poate da dosarul la studiu. Pe de altă parte, obiectul cauzei este „contestație durată proces” (scopul contestației durată proces nefiind studiul dosarului în această etapă a procesului, ci

accelerarea procedurii), iar urmărirea penală nu este în sarcina judecătorului, „titularul” urmării penale fiind procurorul care poate să aprobe sau nu accesul la dosar.

Capitolul I¹. Contestația privind durata procesului penal (art. 488¹-488⁶)

1. Soluționarea cererii de studiere a dosarului de urmărire penală în cauzele având ca obiect „contestație privind durata procesului penal” – art. 488¹ Cod procedură penală, în faza de urmărire penală. Organul judiciar care dispune: judecătorul de drepturi și libertăți sau procurorul

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2019, pag. 13)

1.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Cu majoritate, s-a stabilit că revine judecătorului de drepturi și libertăți competența de soluționare a cererii procurorului de consultare a dosarului de urmărire penală.

1.2. Argumentele soluției însușite

În sprijinul opiniei că judecătorului de drepturi și libertăți îi revine competența de a se pronunța asupra cererii de consultare a dosarului, au fost exprimate următoarele argumente: contestația privind durata procesului reprezintă o procedură specială, contradictorie - dată fiind obligația de a cita părțile în condițiile art. 488 ind. 4 alin. 5 Cod de procedură penală - în cadrul căreia se impune a fi garantat dreptul la apărare prin asigurarea dreptului de a consulta dosarul.

Atât timp cât dosarul de urmărire penală se află la judecătorul de drepturi și libertăți în această procedură, cererea părții interesate, prezentă la judecarea contestației, formulată în fața judecătorului de drepturi și libertăți nu ar putea fi redirecționată organului de urmărire penală, ci se impune a fi soluționată de judecătorul de drepturi și libertăți.

În caz contrar, partea care a formulat contestația privind durata procesului s-ar afla în imposibilitatea de a își motiva în concret cererea.

S-a indicat și că în ipoteza în care sunt în derulare metode de supraveghere tehnică, urmează să nu fie puse la dispoziție volumele care conțin datele în discuție.

1.3. Prin decizia nr. 7 din 7 martie 2022, ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE-Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit: "În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 488⁶ alin. (1) din Codul de procedură penală raportat la art. 285 din același cod și art. 154 din Codul penal, în cauzele având ca obiect contestații privind durata procesului în cazul faptelor ai căror autori nu au fost identificați (sau identificabili), deși organele de urmărire penală au depus diligențele necesare în acest scop, se stabilesc termene în vederea finalizării urmării penale (ce implică și identificarea făptuitorilor) și respectiv în care o nouă contestație nu poate fi formulată."

2. Contestație privind durata procesului penal - art. 488 ind. 6 Cod procedură penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 12)

2.1. Prezentarea problemei de drept

Problema de drept a fost ridicată de Judecătoria Vaslui, precizându-se următoarele aspecte:

S-a constatat că în cuprinsul art.488 ind.6 alin.1 și 8 Cod procedură penală, denumit marginal „SOLUȚII” nu există soluția de respingere, ci doar cea de admitere sau restituire a contestației pe cale administrativă.

În raport de această situație, s-a creat practică neunitară la nivelul Judecătoriei Vaslui, în sensul că un judecător de drepturi și libertăți a respins ca inadmisibilă o contestație pentru care nu era îndeplinită condiția privind termenul de 1 an prevăzut de art. 488 ind. 3 Cod procedură penală, iar un alt judecător, pentru același motiv, a dispus scoaterea cauzei de pe rol și a restituit administrativ contestația către contestator.

2.2. Rezumatul și argumentele soluției însușite

Participantii la discuții au concluzionat în sensul că în aceste situații se impune restituirea pe cale administrativă a contestației formulată, în baza art. 26 lit. l) din ROI și a art. 488 ind. 6 alin. 8 Cod procedură penală.

În situația în care contestația este repartizată aleatoriu, soluția este de respingere ca inadmisibilă a contestației, fără restituirea pe cale administrativă a cererii, care constituie actul prin care instanța a fost sesizată.

Capitolul II. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice (art.489-503)

Capitolul III. Procedura în cauzele cu infractori minori (art. 504-520)

Capitolul IV. Procedura dării în urmărire (art. 521-526)

Capitolul V. Procedura reabilitării(art. 527-537)

1. Competența de soluționare a cererilor de reabilitare în situația în care persoana care solicită reabilitarea a fost condamnată de o instanță ierarhic superioară, prin prorogarea de competență, fiind achitată pentru infracțiunea care a atras prorogarea de competență
([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor I-II/2020, pag. 8](#))

1.1. Rezumatul soluției însușite

Potrivit art. 529 Cod de procedură penală, competența de a soluționa cererea de reabilitare judecătorească revine fie instanței care a judecat în primă instanță cauza în care s-a pronunțat condamnarea pentru care se cere reabilitarea fie instanței de același grad jurisdicțional în a cărei circumscripție domiciliază condamnatul sau în care a avut ultimul domiciliu, dacă la data introducerii cererii domiciliază în străinătate.

1.2. Argumentele soluției însușite

S-a apreciat că dispozițiile art. 529 Cod procedură penală stabilesc fără echivoc competența de soluționare a cererii de reabilitare în favoarea instanței care a judecat cauza în

primă instanță, fără a distinge dacă judecarea cauzei a avut loc ca urmare a unei prorogări de competență. Astfel, recurgându-se la o interpretare literală a textului de lege, rezultă că, în situația în care inculpatul a fost judecat pentru o infracțiune de „trafic de persoane” și pentru o infracțiune de „furt”, de tribunal, fiind achitat pentru infracțiunea de „trafic de persoane” și condamnat pentru infracțiunea de „furt”, sau în situația în care inculpatul a fost condamnat de către tribunal pentru o infracțiune care intră în competența Judecătoriei, întrucât a fost judecat împreună cu alți inculpați față de care s-a reținut comiterea unor infracțiuni care au atras competența de soluționare a tribunalului, competența de soluționare a cererii de reabilitare va reveni tribunalului. Mai mult, s-a arătat că interpretarea literală se completează cu cea teleologică, scopul legiuitorului fiind acela de a stabili ca doar instanța care a pronunțat soluția de condamnare să aibă prerogativa reabilitării condamnatului.

În sprijinul acestei opinii s-a reținut și faptul că, prin Decizia nr. 83/2007 a Secțiilor Unite a ÎCCJ, pronunțată în interesul legii, s-a stabilit că, în cazul modificării normelor de competență, cererea de reabilitare va fi soluționată de instanța competentă să judece cauza în primă instanță potrivit legii în vigoare la momentul judecării cererii, potrivit principiului *tempus regit actum*. Or, situația dedusă discuției este una diferită, întrucât spre deosebire de cea avută în vedere de RIL, și la momentul judecării infracțiunii care a atras condamnarea, competența de soluționare în fond a cauzei revenea instanței inferioare. Or, în absența unui RIL care să justifice o interpretare contra celei literale și teleologice a textului de lege, se impune aplicarea acestuia.

Se arată că legiuitorul este cel care a făcut distincția, prin însuși textul de reglementare, care a stipulat că reabilitarea va fi acordată de instanța care a judecat cauza în primă instanță și nu de instanța competentă să soluționeze fondul cauzei.

A fost indicată, în acest sens, cu titlu de jurisprudență relevantă, sentința penală nr. 1127/2016 a Tribunalului Iași, definitivă prin necontestare, sentință penală prin care Tribunalul a analizat pe fond cererea de reabilitare formulată de o persoană condamnată de către Tribunalul Iași, prin sentința penală nr. 722/18.12.2001 a Tribunalului Iași, definitivă prin decizia penală nr. 122/23.04.2002 a Curții de Apel Iași, pentru comiterea unor infracțiuni de „furt calificat”.

2. Reabilitarea judecătorească în cazul condamnărilor succesive, între care există și condamnări pronunțate de instanțe străine, iar hotărârile judecătorești pronunțate în străinătate nu au fost recunoscute, potrivit legii, de instanțele din România. Recunoașterea pe cale incidentală, în cursul judecării/soluționării cererii de reabilitare judecătorească, a hotărârii/hotărârilor judecătorești de condamnare pronunțate în străinătate

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului al II-lea al anului 2017, pag. 5)

2.1. Rezumatul soluției însușită (UNANIMITATE)

Instanța de judecată este obligată să procedeze la recunoașterea hotărârii penale străine, dacă pedeapsa aplicată prin respectiva hotărâre a fost deja executată. În situația în care pedeapsa aplicată prin hotărârea penală străină nu a fost executată nu sunt aplicabile dispozițiile art. 140 ind. 1 alin. 1 și 2 din Legea nr. 302/2004 și hotărârea de condamnare respectivă poate constitui indiciu de săvârșire a unei infracțiuni chiar în situația în care nu a fost recunoscută.

2.2. Argumentele soluției însușite

Reabilitarea judecătorească este o instituție indivizibilă, în sensul că privește toate hotărârile de condamnare și privește persoana condamnatului.

În evaluarea îndeplinirii condițiilor cu privire la reabilitare trebuie efectuate verificări cu privire la toate condamnările petentului, inclusiv cele pronunțate în străinătate.

O cerere de reabilitare judecătorească constituie un proces penal în curs, în sens larg, în care inclusiv procedurile speciale se subsumează cauzelor pendinte penale și, respectiv, noțiunii de „proces penal în curs”.

În cadrul unui proces penal în curs, recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de efecte juridice, altele decât executarea în regim de detenție a pedepsei, se face pe cale incidentală, de instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza spre soluționare (art. 140 alin. 1 indice 2 Legea 302/2004).

Prin urmare, conform textului de lege: instanța este obligată să procedeze la recunoașterea din oficiu a unei astfel de hotărâri pentru producerea altor efecte juridice, decât executarea pedepsei.

Din întreaga reglementare a instituției recunoașterii hotărârilor penale străine, dar și din textul de mai sus, rezultă că în ipoteza reglementată de art. 140 ind. 1 din Legea 302/2004 se recunosc doar hotărâri judecătorești de condamnare la pedeapsa penală pentru care pedeapsa a fost deja executată.

Dacă pedeapsa la care a fost condamnat nu a fost executată, indiferent de felul și natura acesteia, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 140 indice 1 alin. I și 2 din Legea nr. 302/2004, pentru scopul executării pedepselor fiind aplicabile instituțiile specifice privind recunoașterea hotărârilor penale străine, instanța română putând fi sesizată numai pe cale principală, la cererea statului străin de condamnare. Numai ca efect al recunoașterii unei hotărâri penale străine, aceasta produce aceleași efecte ca o hotărâre penală pronunțată în România.

Art. 140 ind. 1 alin. 3 se aplică numai în situația în care între state nu există un tratat.

Art. 140 ind. 1 alin. 4 din legea 302/2004 se referă la acte judiciare care emană de la o autoritate judiciară străină competentă, altele decât hotărârile penale de condamnare, astfel că și în cazul lipsei unui tratat ca și în cazul altor acte judiciare recunoașterea este posibilă în condițiile prevăzute în alineatele respective, respectiv dacă se dovedește necesară soluționării unei cauze penale sau poate contribui la îmbunătățirea situației inculpatului sau a persoanei condamnate ori la reintegrarea sa.

Hotărârea penală străină de condamnare, în evaluarea îndeplinirii condițiilor de reabilitare, dacă pedeapsa nu a fost executată, este în curs de executare, sau hotărârea de condamnare a intervenit în termenul de reabilitare, chiar dacă nu a fost recunoscută de statul român, constituie un obstacol în soluționarea favorabilă a unei cereri de reabilitare judecătorească, constituind cel puțin un indiciu de săvârșire a unei infracțiuni.

2.3. Problema a fost discutată și în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Craiova, 3-4 iunie 2021. [*\(MINUTA Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Craiova, 3-4 iunie 2021\).*](#)

Opinia INM a fost în sensul că, instanța va dispune recunoașterea hotărârii pe cale incidentală, iar apoi va soluționa cererea de reabilitare. Procedura de recunoaștere pe cale incidentală, prevăzută de art. 147 din Legea nr. 302/2004, presupune o examinare sumară, care nu contravine Deciziei – cadru nr. 675/2008, astfel cum a fost interpretată prin hotărârea din 5 iulie 2018 a Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza nr. C-390/16 sau prin aceea din 21 septembrie 2017 în cauza nr. C-171/16. 15 Pe de altă parte, în lipsa parcurgerii acestei

proceduri, nu ar exista cadrul în care judecătorul să verifice dacă nu există vreun impediment pentru ca hotărârea străină să producă efecte în România (de exemplu, dacă fapta pentru care persoana a fost condamnată nu este infracțiune potrivit legii noastre sau a fost comisă la o vârstă la care în România nu operează răspunderea penală). În ceea ce privește cea de a doua problemă, recunoașterea pe cale incidentală a hotărârii nu poate avea ca efect executarea unei pedepse sau a unei părți din pedeapsa aplicată prin hotărârea străină. Un astfel de efect se poate atribui hotărârii străine doar în cazul recunoașterii acesteia pe cale principală, în procedura inițiată la cererea statului străin și derulată în fața curții de apel. De altfel, chiar în preambulul Deciziei-cadru anterior menționate se arată că, spre deosebire de alte instrumente, aceasta nu are ca scop executarea, într-un stat membru, a unor hotărâri judecătorești pronunțate în alte state membre ci, mai degrabă, posibilitatea ca unei condamnări anterioare pronunțate într-un stat membru să îi fie asociate consecințe cu ocazia unui nou proces penal într-un alt stat membru în măsura în care astfel de consecințe sunt asociate condamnărilor naționale anterioare conform legislației celui alt stat membru.

Participanții la întâlnire, în unanimitate, au agreat opinia INM.

În cadrul dezbaterilor s-a menționat că la Curtea de Apel București există și opinia în sensul că hotărârile străine produc efecte direct, fără a fi necesară recunoașterea acestora

3. Admisibilitatea cererii condamnatului de reabilitare de drept. Aplicarea legii penale mai favorabile privind reabilitarea

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2015, pag. 6)

3.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Cererile de reabilitare formulate de persoane condamnate la pedeapsa închisorii pentru care s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei sunt admisibile pentru considerente de asigurare a liberului acces la justiție și pentru a evita lipsa de reglementare din Legea nr. 290/2004 care, în art. 32, se referă la rectificări ale datelor înscrise sau a notărilor provizorii dacă acestea nu corespund situației reale. Însă dispoziția înscrisă în art. 528 Cod procedură penală care reglementează ștergerea mențiunilor privind pedeapsa aplicată condamnatului de către autoritatea care ține evidența cazierului judiciar, la momentul intervenirii reabilitării de drept, trebuie să fie suficientă pentru aplicarea ei în lipsa unor dispoziții exprese în Legea privind cazierul judiciar.

3.2. Argumentele soluției însușite

Cererile de reabilitare formulate de persoane condamnate la pedeapsa închisorii pentru care s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei sunt admisibile pentru considerente de asigurare a liberului acces la justiție și pentru a evita lipsa de reglementare din Legea nr. 290/2004 care, în art. 32, se referă la rectificări ale datelor înscrise sau a notărilor provizorii dacă acestea nu corespund situației reale. Însă dispoziția înscrisă în art. 528 Cod procedură penală care reglementează ștergerea mențiunilor privind pedeapsa aplicată condamnatului de către autoritatea care ține evidența cazierului judiciar, la momentul intervenirii reabilitării de drept, trebuie să fie suficientă pentru aplicarea ei în lipsa unor dispoziții exprese în Legea privind cazierul judiciar.

Este de reținut că în cazul reabilitării de drept a condamnatului la o pedeapsă cu suspendarea condiționată a executării nu se pune problema aplicării legii penale mai

favorabile întrucât dispozițiile art. 15 alin. 1 și 2 din Legea 187/2012 obligă la aplicarea regimului suspendării condiționate a executării pedepsei prevăzut de Codul penal din 1969, sub aspectul tuturor efectelor hotărârii judecătorești de condamnare.

Examinând instituția reabilitării, reglementarea din Codul penal în vigoare, atât cu privire la reabilitarea de drept cât și cu privire la reabilitarea judecătorească, sub aspectul condițiilor, termenelor, modului de calcul al termenelor, efectelor etc., este legea penală mai favorabilă.

Dacă vor fi aplicate dispozițiile privind reabilitarea din legea nouă ca fiind mai favorabilă, acestea se vor raporta la pedepse executate, reduse sau înlocuite conform art. 6 alin. 1-6 (art. 6 alin. 7 Cod penal), respectiv la maximul special al pedepsei închisorii sau amenzii penale prevăzut de legea nouă sau la pedeapsa amenzii – acolo unde este cazul.

3.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel -Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel -Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016](#)).

Participanții au apreciat, în unanimitate, ca fiind admisibile cererile de constatare a reabilitării de drept, atât sub imperiul vechii reglementări, cât și a celei actuale, chiar dacă legislația procesual penală nu prevede o procedură distinctă pentru această categorie de cereri; problema nu este una nouă și pleacă de la faptul că Serviciul de cazier judiciar nu operează ștergerea din evidențe a condamnărilor pentru care a intervenit reabilitarea de drept/o face cu întârziere, astfel că este legitim interesul persoanelor interesate să obțină o astfel de soluție.

Capitolul IX. Procedura de confiscare sau desființare a unui înscris în cazul clasării (art. 549¹)

1. Soluția aplicabilă în cazul cererilor de luare a măsurii de siguranță a confiscării speciale înaintate judecătorului de cameră preliminară de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DIICOT - Serviciul Teritorial Iași, în cazul în care prin ordonanța procurorului s-a dispus renunțarea la urmărire penală și s-a stabilit, conform art. 318 alin. (3) Cod procedură penală, ca suspectul să îndeplinească o anumită obligație într-un termen de 4 (patru) luni, de la data rămânerii definitive a ordonanței ([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului IV/2014, pag. 10](#))

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la discuții au opinat în mod unanim în sensul că termenul legal de sesizare al instanței cu cererea de luare a măsurii de siguranță a confiscării speciale este cel prevăzut de art. 549 ind. 1 alin. 1 Cod procedură penală, astfel încât termenul de îndeplinire a unei obligații dintre cele prevăzute de art. 318 alin. 3, 4 stabilite prin ordonanța definitivă de renunțare la urmărirea penală nu are relevanță nici pentru sesizarea instanței și nici asupra rămânerii definitive a ordonanței dispusă de procuror.

Titlul V. Executarea hotărârilor penale (art. 550-601¹)

Capitolul I. Dispoziții generale (art. 550-554)

1. Modalitatea de punere în executare a unei sentinței penale și momentul emiterii mandatelor de executare a pedepsei în cazul în care inculpații au fost judecați conform procedurii simplificate de recunoaștere a vinovăției, inculpații au declarat apel exclusiv pentru latura civilă, procurorul și partea civilă nu au declarat apel în favoarea/defavoarea inculpaților, iar prin decizia Curții de Apel a fost modificată latura civilă și latura penală
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018, pag. 28)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Nu se vor emite formele de executare, întrucât inculpatul a exercitat calea ordinară de atac a apelului, inclusiv în situația în care prin declarația de apel s-a menționat că ar fi vizată doar modalitatea de soluționare a laturii civile a cauzei.

1.2. Argumentele soluției însușite

În situația în care inculpatul a exercitat calea ordinară de atac a apelului, *inclusiv în situația în care prin declarația de apel s-a menționat că ar fi vizată doar modalitatea de soluționare a laturii civile a cauzei*, formele de executare se vor emite la rămânerea definitivă a sentinței penale atacate.

Instanța de control judiciar va devolva integral cauza, în ambele laturi penală și civilă, completarea motivelor de apel fiind posibilă pe tot parcursul derulării cercetării judecătorești în apel. A accepta punctul de vedere contrar ar însemna de exemplu, a lipsi de eficiență o lege penală de dezincriminare a faptei pentru care s-a dispus trimiterea în judecată sau a nu reduce o pedeapsă aplicată de judecătorul fondului peste maximumul special prevăzut de lege.

Capitolul II. Punerea în executare a hotărârilor (art. 555-581)

Secțiunea 1. Punerea în executare a pedepselor principale (art. 555-561)

Secțiunea a 2-a. Punerea în executare a pedepselor complementare (art. 562-565)

Secțiunea a 3-a. Punerea în executare a măsurilor de siguranță (art. 566-574)

1. Soluția în cazul cererii Direcției de Sănătate Publică vizând suspendarea temporară a tratamentului medical, aplicat unei persoane bolnavă de schizofrenie, în situația în care aceasta este gravidă iar tratamentul afectează grav fătul

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2015, pag. 18)

1.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Situația invocată, în care persoana este gravidă iar tratamentul medical afectează grav fătul, ar echivala cu o înrăutățire a stării de sănătate, caz prevăzut de art. 567 lit. c) Cod procedură penală care ar atrage înlocuirea măsurii cu măsura internării medicale, avându-se în vedere scopul instituirii măsurilor de siguranță,

prevăzut de art. 107 Cod penal, respectiv cel al înlăturării unei stări de pericol și de preîntâmpinare a săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală (adoptată cu majoritate).

1.2. Argumentele soluției însușite

Dispozițiile art. 567, 568 Cod procedură penală nu prevăd soluția suspendării temporare a tratamentului medical aplicat unei persoane bolnave de schizofrenie, însă, situația invocată, în care persoana este gravidă iar tratamentul medical afectează grav fătul, ar echivala cu o înrăutățire a stării de sănătate, caz prevăzut de art. 567 lit. c) Cod procedură penală care ar atrage înlocuirea măsurii cu măsura internării medicale, avându-se în vedere scopul instituirii măsurilor de siguranță, prevăzut de art. 107 Cod penal, respectiv cel al înlăturării unei stări de pericol și de preîntâmpinare a săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală și pentru realizarea acestui scop.

2. Dacă există o ordine de preferință sau o prioritate în punerea în executare a măsurilor de siguranță raportat la natura infracțiunilor comise care sunt prevăzute în legi penale speciale, în cazul în care un inculpat este condamnat pentru săvârșirea unor infracțiuni concurente de evaziune fiscală, spălare de bani și înșelăciune, iar asupra bunurilor sale mobile și imobile este luată măsura sechestrului asigurător în vederea confiscării speciale și a recuperării prejudiciului material

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III - IV ale anului 2017, pag. 8\)](#)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Nu există o ordine de prioritate sau de preferință în punerea în executare a măsurii de siguranță a confiscării prin raportare la măsura sechestrului asigurător dispus în cursul procesului penal în vederea confiscării și a recuperării prejudiciului. Bunurile asupra cărora s-a dispus confiscarea specială ies din sfera de recuperare a prejudiciului, iar instanța de executare, prin biroul de executare penale, are atribuțiile prevăzute de Titlul V din Codul de procedură penală doar în ce privește punerea în executare a măsurii confiscării speciale, despăgubirile civile și cheltuielile judiciare convenite părților executându-se potrivit legii civile.

2.2. Argumentele soluției însușite:

Instanța de executare procedează, din oficiu, la punerea în executare a hotărârilor penale, conform Titlului V din Codul de procedură penală și în ce privește problema ridicată, instanța de executare ia măsuri de punere în executare a dispozițiilor hotărârii penale definitive referitoare la confiscarea specială, conform art. 574 Cod procedură penală. Nu intră în competența instanței penale de executare, executarea dispozițiilor din hotărâre care se referă la rezolvarea laturii civile prin acordarea de despăgubiri civile părților civile, dispozițiilor civile din hotărâre, care se pun în executare din oficiu, privind doar restituirea lucrurilor și valorificarea celor ridicate, înscrisurile declarate false (art. 579 și 580 Cod procedură penală).

Conform art. 581 Cod procedură penală, despăgubirile civile și cheltuielile judiciare convenite părților dispuse prin hotărârea penală, se execută potrivit legii civile.

Măsurile de indisponibilizare a bunurilor și banilor dispuse în cursul procesului penal, atât pentru recuperarea prejudiciului cât și în vederea confiscării speciale, sunt finalizate prin

dispoziții definitive ale instanței, de confiscare sau/și de rezolvare a acțiunii civile, prin stabilirea prejudiciului și respectiv, acordarea de despăgubiri; dispozițiile privind confiscarea sunt puse în executare din oficiu de instanța de executare, așa cum s-a menționat.

Măsura confiscării speciale și a obligării inculpatului la plata despăgubirilor civile pot coexista, însă nu cu privire la același bun sau la aceeași sumă de bani (Decizia 11/2015 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală și Decizia 23/19 septembrie 2017 ale ÎCCJ) dar aceasta este o problemă de judecată, pe fondul cauzei și nu de executare a unei hotărâri penale definitive.

3. Competența de soluționare a cauzelor având ca obiect menținerea, înlocuirea sau încetarea măsurilor de siguranță provizorii

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2022, pag. 4\)](#)

3.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Prin expresia „punerea în executare”, prevăzută de art. 572 alin. (1) Cod procedură penală, trebuie înțelese doar activitățile care asigură executarea dispoziției de luare a măsurilor de siguranță provizorii, nu și toate celelalte proceduri reglementate de art. 245-248 Cod procedură penală, respectiv art. 566-571 Cod procedură penală, cu privire la înlocuirea, verificarea periodică ori încetarea măsurilor, în intervalul de timp cât au caracter provizoriu, acestea din urmă intrând în competența teritorială și funcțională a instanței din cadrul judecătoriei în circumscripția căreia se află unitatea sanitară [art. 572 alin. (2) raportat la art. 567 alin. (2), art. 568 alin. (1), art. 569 alin. (3), art. 570 alin. (4) Cod procedură penală].

3.2. Argumentele soluției însușite

Prin expresia „punerea în executare”, prevăzută de art. 572 alin. (1) Cod procedură penală, trebuie înțelese doar activitățile care asigură executarea dispoziției de luare a măsurilor de siguranță provizorii, toate celelalte proceduri, cu privire la înlocuirea, verificarea periodică ori încetarea măsurilor, în intervalul de timp cât au caracter provizoriu, intrând în competența judecătorului din cadrul judecătoriei în circumscripția căreia se află unitatea sanitară [art. 572 alin. (2) raportat la art. 567 alin. (2), art. 568 alin. (1), art. 569 alin. (3), art. 570 alin. (4) Cod procedură penală].

Așadar, cât timp măsura de siguranță cu caracter medical a fost luată provizoriu [în faza de urmărire penală, în etapa camerei preliminare, în faza judecății (în primă instanță, respectiv în apel)], competența funcțională și teritorială de soluționare a cererilor/sesizărilor privind înlocuirea, ridicarea, încetarea, verificarea periodică a măsurii de siguranță provizorii aparține instanței de judecată - judecătoria în circumscripția căreia se află unitatea sanitară [prin raportare la dispozițiile coroborate ale art. 572 alin. (2), rap. la art. 567 alin. (2), art. 568 alin. (1), art. 569 alin. (3), art. 570 alin. (4) Cod procedură penală].

Secțiunea a 4-a. Punerea în executare a altor dispoziții (art. 575-576)

Secțiunea a 5-a. Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat (art. 577-578)

1. Data punerii în executare a amenzilor judiciare

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III/2014, pag. 5)

1.1. Dispoziții aplicabile

Potrivit art. 410 alin.2 Cod pr.pen., „ (2) în cazul prevăzut la art. 409 alin. (1) lit. e), apelul poate fi exercitat de îndată după pronunțarea încheierii prin care s-a dispus asupra cheltuielilor judiciare, indemnizațiilor și amenzilor judiciare și cel mai târziu în 10 zile de la pronunțarea sentinței prin care s-a soluționat cauza.”

La art. 409 alin. 1 lit. e C. pr. pen., se precizează părțile care pot face apel, respectiv: e) martorul, expertul, interpretul și avocatul, în ceea ce privește cheltuielile judiciare, indemnizațiile cuvenite acestora și amenzile judiciare aplicate”.

În această situație apar două probleme:

- prima problemă vizează stabilirea organului de executare al amenzilor judiciare în situația în care fondul cauzei a fost declinat, dar amenda a fost aplicată de instanța care a declinat;
- a doua problemă vizează momentul rămânerii definitive a încheierii de reexaminare amendă judiciară - după trecerea a 10 zile de la pronunțarea încheierii prin care s-a soluționat cererea de reexaminare sau odată cu fondul cauzei?

1.2. Rezumatul soluției însușite

Participanții la discuții au agreeat soluția potrivit căreia încheierea prin care se soluționează cererea de anulare sau de reducere a amenzii judiciare rămâne definitivă și poate fi pusă în executare, după caz, la data soluționării apelului declarat împotriva încheierii sau la data expirării termenului de declarare a apelului de 10 zile de la data pronunțării sentinței penale, care a soluționat fondul cauzei. În situația în care apelul a fost exercitat de îndată după pronunțarea încheierii prin care s-a dispus asupra amenzii judiciare și mai înainte de pronunțarea sentinței, dosarul se trimite în calea de atac după soluționarea cauzei pe fond.

Competența de punere în executare a amenzilor judiciare aparține, în mod exclusiv, organului judiciar care a aplicat-o. Formele de executare nu se trimit organelor financiare până la soluționarea definitivă a cauzei pe fond.

Capitolul III. Alte dispoziții privind executarea (art. 581¹-601¹)

Secțiunea 1. Condamnarea în cazul anulării sau revocării renunțării la aplicarea pedepsei sau a amânării aplicării pedepsei (art. 581¹-582)

1. Dacă este obligatorie citarea părții civile în cauzele având ca obiect revocarea amânării aplicării pedepsei (art. 582 din Codul de procedură penală) sau revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere (art. 583 din Codul de procedură penală), la sesizarea serviciului de probațiune pentru nerespectarea obligațiilor civile stabilite prin hotărârea instanței care a dispus amânarea aplicării/suspendarea executării sub supraveghere a pedepsei

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 50)

1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Citarea părții civile este obligatorie, aceasta având calitatea de persoană interesată prin raportare la dispozițiile art. 582 alin. (2) din Codul de procedură penală și art. 583 alin. (2) din Codul de procedură penală.

2. Argumentele soluției însușite

Procedura la instanța de executare este cea prevăzută de art. 597 din Codul de procedură penală. Conform acestuia, când rezolvarea situațiilor reglementate în prezentul titlu este dată în competența instanței de executare, președintele completului de judecată dispune citarea părților interesate și, în cazurile prevăzute la art. 90, ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu. La judecarea cazurilor de întrerupere a executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață se citează și administrația penitenciarului în care execută pedeapsa condamnatul.

Printre persoanele interesate se regăsește și partea civilă, având în vedere că în ipoteza admiterii sesizării, condamnatul urmează să execute pedeapsa în regim de detenție, ceea ce ar putea avea consecințe asupra (continuării) îndeplinirii obligațiilor civile, aspect confirmat și de dispozițiile art. 582 alin. (2) și art. 583 alin. (2) din Codul de procedură penală, care îi conferă acesteia legitimitate procesuală pentru sesizarea instanței.

Secțiunea 1¹. Schimbări în executarea unor hotărâri (art. 583-588)

1. Se poate invoca în cadrul analizării unei noi cereri de liberare condiționată autoritatea de lucru judecat raportat la motivele de fapt și de drept pe care s-a întemeiat soluția inițială sau se realizează o nouă examinare a legalității și temeiniciei propunerii, dacă după respingerea ca nefondată de către judecătoria, prin sentință penală rămasă definitivă, a propunerii comisiei de liberare condiționată din cadrul Penitenciarului, se formulează o nouă propunere, ca efect al intervenirii recursului compensatoriu

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III - IV ale anului 2017, pag. 10)

1.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE):

Propunerea Comisiei din cadrul Penitenciarul trebuie reanalizată din nou pe fond cu examinarea tuturor elementelor de fapt și de drept deoarece de la data primei propuneri intervin elemente noi determinante respectiv se modifică numărul de zile executate, se modifică durata considerată ca executată din pedeapsă și se poate modifica regimul de executare a pedepsei.

1.2. Argumentele soluției însușite:

În ipoteza dată nu operează autoritatea de lucru judecat proprie judecății pe fond a unei cauze și nici puterea de lucru judecat, întrucât situația de fapt și situația juridică a condamnatului se modifică, pe coordonatele care sunt de esența analizei pe fond, în procedura liberării condiționate.

2. Modalitatea de acordare a zilelor considerate executate suplimentar ca urmare a cazării în condiții necorespunzătoare a persoanelor private de libertate, care au fost custodiate în mod continuu, de la data de 24 iulie 2012 în instituții subordonate ANP în baza mai multor mandate de executare și care la data de 19 octombrie 2017, data calculării măsurii compensatorii prev. de Legea nr. 169/2017, erau în executarea ultimului mandat de executare, celelalte pedepse fiind executate (mandatele de executare nu au fost contopite)

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbateră problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III - IV ale anului 2017, pag. 18)

2.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Recursul compensatoriu se referă la pedepse în executarea cărora persoana privată de libertate se află și calculul zilelor considerate executate suplimentar ca urmare a cazării necorespunzătoare, se efectuează prin raportare la durata ultimului mandat de executare, fără a se lua în calcul durata mandatelor de executare anterioare și, implicit, a pedepselor deja executate la data intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 (19 octombrie 2017), pentru pedepsele deja executate persoanele private de libertate având dreptul la despăgubiri, pentru condiții necorespunzătoare de detenție.

2.2. Argumentele soluției însușite:

Recursul compensatoriu se referă la pedepse în executarea cărora persoana privată de libertate se află și calculul zilelor considerate executate suplimentar ca urmare a cazării necorespunzătoare, se efectuează prin raportare la durata ultimului mandat de executare, fără a se lua în calcul durata mandatelor de executare anterioare și, implicit, a pedepselor deja executate la data intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 (19 octombrie 2017), pentru pedepsele deja executate persoanele private de libertate având dreptul la despăgubiri, pentru condiții necorespunzătoare de detenție.

2.3. O problemă în strânsă legătură cu aceasta a fost discutată în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, Craiova, 3-4 iunie 2021 ([Minuta Întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel Craiova, 3-4 iunie 2021](#)): *Modalitatea de aplicare a dispozițiilor art. 55¹ din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.*

Într-o opinie, s-a considerat că instanța investită cu judecarea unei noi infracțiuni, concurente cu una sau mai multe infracțiuni judecate definitiv, în ipoteza în care pedeapsa pentru cea/cele din urmă infracțiuni este executată sau considerată ca executată ori inculpatul se află în termenul de încercare al liberării condiționate, iar pentru acestea, la momentul eliberării condamnatului, i-au fost considerate ca executate zile de închisoare ca urmare a condițiilor necorespunzătoare de detenție, ce au fost scăzute la momentul eliberării din penitenciar, această perioadă ar trebui să fie scăzută din pedeapsa rezultantă. În motivarea soluției s-a arătat că pe perioada în care Legea nr. 169/2017 a fost în vigoare, efectele acesteia producându-se în perioada 24.07.2012 – 22.12.2019, scăderea zilelor considerate ca executate ca urmare a condițiilor necorespunzătoare de detenție se realizează de drept, în temeiul acestei dispoziții legale.

Într-o altă opinie, s-a considerat că instanța investită cu judecarea unei noi infracțiuni, concurente cu una sau mai multe infracțiuni judecate definitiv, în ipoteza în care pedeapsa pentru cea/cele din urmă infracțiuni este executată sau considerată ca executată ori inculpatul se află în termenul de încercare al liberării condiționate, iar pentru acestea, la momentul eliberării condamnatului, i-au fost considerate ca executate zile de închisoare ca urmare a condițiilor necorespunzătoare de detenție, zilele scăzute la momentul eliberării din penitenciar nu ar trebui să fie scăzute din pedeapsa rezultantă. În motivarea soluției propuse, s-a arătat că această operațiune nu ar trebui să fie realizată de instanța de judecată, neconstituind un act de judecată, ci scăderea zilelor, conform „recursului compensatoriu”, ar trebui să fie realizată administrativ, de către comisia din penitenciar.

Opinia INM este în sensul că soluția incidentă este în sensul primei opinii menționate.

[Prin Decizia nr. 8/2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 427/30.05.2019,](#) obligatorie pentru instanțe conform art. 474 alin. (4) C.proc.pen., s-au reținut următoarele „Prin Decizia nr. 7 din 26 aprilie 2018, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit că, în interpretarea dispozițiilor art. 551 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, pentru determinarea restului de pedeapsă rămas neexecutat în vederea aplicării tratamentului sancționator de la art. 104 alin. (2) coroborat cu art. 43 alin. (1) din Codul penal, trebuie recalculată, începând cu data de 24.07.2012, perioada executată efectiv din pedeapsa din a cărei executare a fost dispusă liberarea condiționată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, prin considerarea că executate suplimentar a zilelor calculate ca executate în considerarea condițiilor de detenție necorespunzătoare. Din considerentele acestei decizii rezultă că în sfera de aplicare a dispozițiilor art. 551 alin. (1) și (8) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal intră nu doar persoanele aflate în executarea pedepsei închisorii la momentul intrării în vigoare a acestor dispoziții legale, care au vocația de a beneficia de liberarea condiționată, ci și persoanele care au fost liberate

condiționat anterior acestui moment. Deși această decizie are în vedere determinarea restului rămas neexecutat dintr-o pedeapsă anterioară în vederea aplicării tratamentului sancționator în caz de recidivă postcondamnatorie, ceea ce presupune, că situație premisă, existența unui proces penal pendinte, considerentele deciziei sunt deopotrivă aplicabile, pentru identitate de rațiune, și persoanelor aflate în executarea unor pedepse rezultante în cuprinsul cărora se regăsește, cumulată cu pedeapsa aplicată pentru o nouă infracțiune, un rest rămas neexecutat dintr-o pedeapsă pentru care aceste persoane au beneficiat de liberare condiționată anterior intrării în vigoare a dispozițiilor art. 551 alin. (1) și (8) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și Deciziei nr. 7 din 26 aprilie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.” Astfel, atât timp cât se statuează de Înalta Curte de Casație și Justiție că această operațiune de verificare și deducere a zilelor compensatorii în baza art. 551 din Legea nr. 254/2013 se realizează inclusiv în faza executării, cu atât mai mult această operațiune este obligatorie în faza judecării, scăderea zilelor considerate ca executate ca urmare a condițiilor necorespunzătoare de detenție operând de drept, având în vedere că, potrivit art. 551 alin. (7) din Legea nr. 254/2013, beneficiul aplicării acestor dispoziții nu poate fi revocat. Pe cale de consecință, instanța investită cu judecarea unei noi infracțiuni, concurente cu una sau mai multe infracțiuni judecate definitiv, în ipoteza în care pedeapsa pentru cea/cele din urmă infracțiuni este executată sau considerată ca executată ori inculpatul se află în termenul de încercare al liberării condiționate, iar pentru acestea, la momentul eliberării condamnatului, iau fost considerate ca executate zile de închisoare ca urmare a condițiilor necorespunzătoare de detenție, zilele scăzute la momentul eliberării din penitenciar urmează să fie scăzute din pedeapsa rezultantă.

Cu majoritate, participanții și-au însușit opinia INM.

2.4. Prin Decizia nr. 242 din 08 aprilie 2021, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 551 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în interpretarea dată prin Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, CURTEA CONSTITUȚIONALĂ a decis: dispozițiile art. 551 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în interpretarea dată prin Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, sunt neconstituționale.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.551 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în interpretarea dată prin Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală. Legea nr.254/2013 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.514 din 14 august 2013. Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.548 din 2 iulie 2018. Dispozițiile art.551 au fost introduse prin art.I pct.3 din Legea nr.169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.571 din 18 iulie 2017. Aceste dispoziții au fost abrogate prin art.II pct.2 din Legea nr.240/2019 privind abrogarea Legii

nr.169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și pentru modificarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1028 din 20 decembrie 2019. De asemenea, Curtea reține că art.III din Legea nr.240/2019 prevede că: „Prevederile art.551 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, se aplică persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, a măsurilor preventive privative de libertate, minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție, în centre educative sau în penitenciare, respectiv minorilor care au executat pedepse în penitenciare, potrivit Legii nr.15/1968 privind Codul penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centre de detenție, în aplicarea art.21 din Legea nr.187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr.289/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, pentru perioada cuprinsă între 24 iulie 2012 și data intrării în vigoare a prezentei legi.”

Așa fiind, având în vedere Decizia Curții Constituționale nr.766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.549 din 3 august 2011, Curtea constată că dispozițiile art.551 din Legea nr.254/2013 îndeplinesc condiția de a fi „în vigoare”, putând analiza constituționalitatea acestora. Dispozițiile criticate au următorul conținut: „(1) *La calcularea pedepsei executate efectiv se are în vedere, indiferent de regimul de executare a pedepsei, ca măsură compensatorie, și executarea pedepsei în condiții necorespunzătoare, caz în care, pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, se consideră executate, suplimentar, 6 zile din pedeapsa aplicată.*

(2) *În sensul prezentului articol, se consideră condiții necorespunzătoare cazarea unei persoane în oricare centru de detenție din România care a avut lipsuri la condițiile impuse de standardele europene.* (3) *În sensul prezentului articol, se consideră executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare cazarea în oricare dintre situațiile următoare: a) cazarea într-un spațiu mai mic sau egal cu 4 mp/deținut, care se calculează, excluzând suprafața grupurilor sanitare și a spațiilor de depozitare a alimentelor, prin împărțirea suprafeței totale a camerelor de deținere la numărul de persoane cazate în camerele respective, indiferent de dotarea spațiului în cauză; b) lipsa accesului la activități în aer liber; c) lipsa accesului la lumină naturală sau aer suficient ori disponibilitatea de ventilație; d) lipsa temperaturii adecvate a camerei; e) lipsa posibilității de a folosi toaleta în privat și de a se respecta normele sanitare de bază, precum și cerințele de igienă; f) existența infiltrațiilor, igrasiei și mușcăiului în pereții camerelor de detenție.*

(4) *Dispozițiile alin.(3) se aplică în mod corespunzător și la calcularea pedepsei executate efectiv ca măsură preventivă/pedeapsă în centrul de reținere și arestare preventivă în condiții necorespunzătoare.*

(5) *În sensul prezentului articol, nu se consideră executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare ziua sau perioada în care persoana a fost: a) internată în infirmerii din cadrul locurilor de deținere, în spitale din rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor, a Ministerului Afacerilor Interne sau din rețeaua sanitară publică; b) în tranzit.*

(6) *Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care persoana a fost despăgubită pentru condiții necorespunzătoare de detenție, prin hotărâri definitive ale instanțelor naționale sau ale Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru perioada pentru*

care s-au acordat despăgubiri și a fost transferată sau mutată într-un spațiu de detenție având condiții necorespunzătoare.

(7) Beneficiul aplicării dispozițiilor alin.(1) nu poate fi revocat.

(8) Perioada pentru care se acordă zile considerate ca executate în compensarea cazării în condiții necorespunzătoare se calculează începând cu 24 iulie 2012.”;

Prin Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-a stabilit că, „în interpretarea dispozițiilor art.551 din Legea nr.254/2013, pentru determinarea restului de pedeapsă rămas neexecutat în vederea aplicării tratamentului sancționator de la art.104 alin.(2) coroborat cu art.43 alin.(1) din Codul penal, trebuie recalculată, începând cu data de 24 iulie 2012 - perioada executată efectiv din pedeapsa din a cărei executare a fost dispusă liberarea condiționată anterior intrării în vigoare a Legii nr.169/2017 prin considerarea ca executate suplimentar a zilelor calculate ca executate în considerarea condițiilor de detenție necorespunzătoare”.

(...)Curtea reține că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și de clar pentru a putea fi aplicat (Decizia nr.189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.307 din 5 aprilie 2006, Decizia nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, și Decizia nr.26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.116 din 15 februarie 2012).

43. Prin Decizia nr.238 din 3 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.666 din 28 iulie 2020, paragraful 36, Curtea a reținut că sensul normei poate fi înțeles/dedus prin metodele interpretative. Astfel, Curtea a constatat că determinarea și evaluarea înțelesului normei interpretate nu se poate realiza decât în cadrul ansamblului legislativ reprezentat de dispozițiile legii din care aceasta face parte, aceasta reprezentând interpretarea sistematică a normei. Dacă în urma parcurgerii metodelor interpretative se ajunge la concluzia că textul legal este neclar/imprecis/imprevizibil, atunci se poate constata încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție (Decizia nr.626 din 22 septembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.115 din 3 februarie 2021, paragrafele 32-34).

44. Din această perspectivă, Curtea observă că dispozițiile art.551 au fost introduse prin art.I pct.3 din Legea nr.169/2017 în cuprinsul Legii nr.254/2013, făcând parte integrantă din aceasta. Așa fiind, Curtea apreciază că dispozițiile art.551 din Legea nr.254/2013 nu pot fi interpretate strict gramatical și izolat de ansamblul actului normativ din care fac parte, respectiv Legea nr.254/2013, și că sensul prevederilor legale analizate avut în vedere de legiuitor este cel care decurge din interpretarea lor sistematică, prin coroborarea acestora cu restul normelor din cuprinsul actului normativ menționat (mutatis mutandis, Decizia nr.509 din 30 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1077 din 13 noiembrie 2020, paragraful 20). Așa fiind, dispozițiile referitoare la compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare fac parte din ansamblul normativ relativ la punerea în executare a acelor „instituții”/„măsuri” care presupun restrângerea exercițiului libertății individuale.

45. Plecând de la această premisă, se observă că, potrivit art.1 din Legea nr.254/2013, executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate se realizează în conformitate cu dispozițiile Codului penal, ale Codului de procedură penală și ale acestei legi. Totodată, din analiza ansamblului normativ al Legii nr.254/2013 rezultă că toate prevederile acesteia reglementează măsuri/proceduri/situații ce decurg sau sunt indisolubil legate de starea de privare de libertate a persoanelor condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață sau a închisorii sau aflate sub imperiul unei măsuri preventive privative de libertate.

46. Prin urmare, orice modificare sau completare adusă legii trebuie să păstreze legătura cu actul normativ modificat/completat, indiferent de amplasarea acesteia în ansamblul legii în cauză. Or, în condițiile în care Legea nr.254/2013 normează numai în sfera chestiunilor ce decurg sau țin de starea de privare de libertate (survenită ca urmare a pronunțării unei hotărâri definitive de condamnare la pedeapsa detențiunii pe viață sau a închisorii sau a unei hotărâri prin care se dispune o măsură preventivă privativă de libertate), concluzia logică ce decurge din interpretarea sistematică a acesteia este că dispozițiile referitoare la compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare se circumscriu primei etape a liberării condiționate, acestea reprezentând, în fapt, o altă modalitate de calcul ce trebuie avută în vedere la verificarea îndeplinirii condiției ce privește fracțiile de pedeapsă ce trebuie obligatoriu executate. Această modalitate de calcul se aplică, spre deosebire de celelalte prevăzute de art.96 din Legea nr.254/2013, și persoanelor condamnate la detențiunea pe viață (în acest sens este Decizia nr.620 din 22 septembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.82 din 26 ianuarie 2021).

47. Curtea reține că art.551 face parte din capitolul IV – „Condițiile de detenție” – al titlului III – „Executarea pedepselor privative de libertate”. În acest context, Curtea observă că titlul III conține zece capitole care reglementează, pe lângă condițiile de detenție, organizarea executării pedepselor privative de libertate, siguranța penitenciarelor, regimurile de executare a pedepselor privative de libertate, drepturile persoanelor condamnate, munca prestată de persoanele condamnate la pedepse privative de libertate, activitățile educative, de asistență psihologică și asistență socială, instruirea școlară, învățământul universitar și formarea profesională a persoanelor condamnate, liberarea condiționată, recompensele, abaterile și sancțiunile disciplinare, documentele întocmite de administrația penitenciarului. Astfel, Curtea observă că întreg titlul III, ca de altfel întreg ansamblul normativ al Legii nr.254/2013, se referă la măsuri/proceduri/situații ce decurg sau au legătură cu starea de privare de libertate a persoanei condamnate.

48. În aceste condiții, având în vedere sfera normativă a Legii nr.254/2013, Curtea apreciază că legiuitorul nu trebuia să realizeze precizarea expresă, în sensul că art.551 se va aplica doar în cazul persoanelor care se află la momentul adoptării acestei dispoziții într-un penitenciar. Această concluzie decurge logic, pe de-o parte, din obiectul de reglementare al legii 9 modificate și, pe de altă parte, din opțiunea legiuitorului de a legifera distinct, prin două acte normative separate, punerea în executare a acelor „instituții”/„măsuri” care presupun restrângerea exercițiului libertății individuale, respectiv, punerea în executare a acelor „instituții”/„măsuri” care se realizează prin alte procedee, care, deși pot determina restrângerea exercițiului unor drepturi ori al unor libertăți fundamentale, nu produc efecte în sfera libertății individuale, în sensul restrângerii exercițiului acesteia, pe de altă parte. A aprecia în mod contrar ar însemna că în cazul oricărei dispoziții din Legea nr.254/2013 legiuitorul ar trebui să facă precizări relative la persoanele care intră în sfera de aplicare a acesteia, ceea ce ar determina o îngreunare nejustificată a actului normativ, cu implicații asupra calității și previzibilității normelor conținute.

49. Pentru a ajunge la concluzia diferită, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a analizat parcursul legislativ al Legii nr.169/2017, prin care au fost introduse în Legea nr.254/2013 dispozițiile art.551. Comparând forma inițiatorului cu forma adoptată de către legiuitor, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a apreciat că eliminarea reglementării măsurii compensatorii din capitolul consacrat liberării condiționate și includerea acestei reglementări în capitolul dedicat condițiilor de detenție, dar mai ales eliminarea referirii la liberarea condiționată, reflectă voința legiuitorului de a nu restrânge aplicabilitatea dispozițiilor art.551 alin.(1) și (8) din Legea nr.254/2013 la persoanele private

de libertate aflate în executarea pedepsei închisorii, care au vocația de a beneficia de liberarea condiționată ulterior intrării în vigoare a legii menționate.

(...)53. În continuare, Curtea reține că, într-adevăr, forma inițiatorului prevedea introducerea în Legea nr.245/2013 a unor noi articole sau alineate în capitolul destinat „Liberării condiționate”, precum și reglementarea distinctă a unor norme relative la procedura aplicabilă în materie. Legea nr.169/2017 nu se limitează însă la introducerea în Legea nr.254/2013 a articolului art.551, fapt ce ar fi trebuit să determine instanța supremă să realizeze o analiză de ansamblu a conținutului normativ al actului pentru a determina voința legiuitorului. Astfel, prin art.I pct.2 din Legea nr.169/2017, legiuitorul a dispus introducerea unui nou alineat, alineatul (9), la articolul 45 din Legea nr.254/2013, în sensul că „este interzisă transferarea sau mutarea, pentru motive personale, la cererea persoanei condamnate care execută o pedeapsă privativă de libertate, din condiții corespunzătoare, în condiții necorespunzătoare de detenție, în scopul de a beneficia de măsura compensatorie prevăzută la art.551 alin.(1) și (2)”. Or, este evident că interdicția reglementată de legiuitor are în vedere solicitările persoanei condamnate care execută o pedeapsă privativă de libertate, care, relativ la data intrării în vigoare a Legii nr.169/2017, nu era liberată condiționat, ci se afla la locul de detenție. Totodată, art.V 10 alin.(1) din Legea nr.169/2017 dispunea în sensul că „în termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Biroul evidență și organizarea muncii din cadrul fiecărei unități va deschide o fișă de evidență pentru fiecare persoană privată de libertate în care vor fi consemnate clădirile în care a fost cazată pe parcursul pedepsei”. Art.VI alin.(1) din același act normativ prevedea că „prevederile prezentei legi se aplică în mod corespunzător minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție, în centre educative sau în penitenciare, precum și minorilor care au executat pedepse în penitenciare potrivit Legii nr.15/1968 privind Codul penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centrele de detenție, în aplicarea art.21 din Legea nr.187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr.286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare”. Potrivit art.VII din Legea nr.169/2017, „pentru punerea în aplicare a prezentei legi, colegiile de conducere ale fiecărei instanțe vor lua măsuri de suplimentare temporară a completurilor de judecată, astfel încât propunerile de liberare condiționată, formulate ca urmare a intrării în vigoare a prezentei legi, să nu determine creșterea termenelor în care vor fi soluționate”.

54. Având în vedere toate aceste norme, Curtea apreciază că modalitatea de reglementare a dispozițiilor anterior menționate concurează la ideea că voința legiuitorului nu a vizat aplicarea prevederilor referitoare la compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare și persoanelor care fuseseră eliberate condiționat înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.169/2017.

55. Un alt argument care susține această concluzie este acela că din coroborarea prevederilor Legii nr.254/2013 cu cele ale Legii nr.169/2017 se pot decela, într-o manieră exhaustivă, competența și atribuțiile fiecărui organ implicat în analiza și evaluarea condițiilor de detenție pentru a se putea aplica măsura compensatorie prevăzută de art.551 din Legea nr.254/2013 la calculul fracției ce trebuie executată obligatoriu pentru a avea vocație la liberare condiționată, precum și etapele ce trebuie parcurse pentru ca instanța judecătorească să fie investită și să se pronunțe referitor la dispunerea liberării condiționate. Or, în cazul recalculării perioadei executate efectiv din pedeapsa din a cărei executare a fost dispusă liberarea condiționată anterior intrării în vigoare a Legii nr.169/2017, prin considerarea ca executate suplimentar a zilelor calculate ca executate în considerarea condițiilor de detenție necorespunzătoare, legea nu prevede o procedură ce trebuie urmată, în sensul reglementării organelor ce trebuie să dea relații în acest sens instanței judecătorești, modalitatea de solicitare a acestor date, dacă această modalitate de calcul se aplică în cazul recidivei, al reabilitării etc. Curtea apreciază că în acest caz nu se poate reține omisiunea de reglementare

a legiuitorului, ci dimpotrivă exprimarea implicită a voinței sale, ce transpare din întreg ansamblul legislativ, în sensul că acesta nu a urmărit aplicarea prevederilor referitoare la compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare și persoanelor care fuseseră liberate condiționat înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.169/2017.

56. Având în vedere aceste aspecte, Curtea apreciază că argumentele adoptate de instanța supremă nu pot fi reținute, astfel că și concluzia ce se regăsește în dispozitivul Deciziei nr.7 din 26 aprilie 2018 apare ca fiind lipsită de susținere.

57. În continuare, Curtea urmează a analiza în ce măsură dispozițiile criticate pot fi privite ca intrând în categoria legilor penale substanțiale a căror aplicare retroactivă mai favorabilă este obligatorie.

58. Curtea observă că instanța europeană a stabilit distincția între o măsură ce reprezintă prin natura sa o „pedeapsă” și o măsură ce privește „executarea” sau „punerea în aplicare” a „pedepsei”. Astfel, atunci când însăși natura sau scopul unei măsuri privește reducerea unei pedepse sau o schimbare în regimul liberării condiționate, aceasta nu se circumscrie noțiunii de „pedeapsă” în sensul art.7 din Convenție (Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza Kafkaris împotriva Ciprului, paragraful 142).

59. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că modificarea legislativă a condițiilor liberării condiționate face parte din regimul general referitor la executarea pedepsei, iar nu din categoria „pedepsei” în sensul art.7 din Convenție (Hotărârea din 29 noiembrie 2005, pronunțată în Cauza Uttley împotriva Regatului Unit). Instanța europeană a reiterat că, în acest sens, chestiunile ce țin de politicile de eliberare, de modul de implementare și de justificarea acestora țin de puterea recunoscută statelor membre ale Convenției de a-și stabili singure politica penală (Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza Kafkaris împotriva Ciprului, paragraful 151). Pe de altă parte, Curtea europeană a subliniat că articolul 7 paragraful 1 nu poate fi interpretat ca excluzând din câmpul său de aplicare toate măsurile introduse ulterior pronunțării unei sentințe. A reiterat în acest sens că este de o importanță crucială ca interpretarea și aplicarea Convenției să se realizeze de o așa manieră încât garanțiile sale să devină concrete și efective, nu teoretice și iluzorii, astfel că nu a exclus posibilitatea ca măsurile adoptate de autoritățile legislative, administrative sau de către instanțe ulterior 11 pronunțării hotărârii definitive sau în timpul executării acesteia să se traducă într-o redefinire sau modificare a întinderii „pedepsei” aplicate de instanța de judecată. În această ipoteză, Curtea europeană a apreciat că măsurile în cauză trebuie să intre sub incidența interdicției de aplicare retroactivă a pedepselor consacrată în articolul 7 paragraful 1 in fine din Convenție (Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza Del Rio Prada împotriva Spaniei, paragrafele 88 și 89).

60. Pentru a stabili dacă o măsură luată în timpul executării unei pedepse privește modalitatea de executare a acesteia sau, dimpotrivă, îi afectează întinderea, este necesară o analiză a implicațiilor reale ale „pedepsei” în dreptul intern în vigoare la data săvârșirii faptelor sau, cu alte cuvinte, a naturii sale intrinseci. În acest demers este nevoie să se țină seama de dreptul intern în ansamblul său și de modalitatea în care acesta era aplicat la momentul respectiv (Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza Kafkaris împotriva Ciprului, paragraful 145).

61. Aplicând aceste principii la cauza dedusă controlului de constituționalitate, Curtea Constituțională apreciază că, pentru început, este necesară stabilirea naturii dispozițiilor art.551 din Legea nr.254/2013. În ceea ce privește plasarea dispozițiilor a căror constituționalitate este verificată, Curtea observă că acestea sunt cuprinse în Legea nr.254/2013 care normează în materia executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. De asemenea, Curtea reține că, în ansamblul legislativ al actului normativ anterior precizat, art.551 se regăsește în titlul III al acestuia, cu denumirea marginală „Executarea pedepselor privative de libertate”,

capitolul III referitor la „Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate”. Instanța de contencios constituțional, referindu-se la criteriile de delimitare ale normelor de drept penal de cele de procedură penală, a constatat că „așezarea acestor norme în Codul penal sau în Codul de procedură penală nu constituie un criteriu pentru deosebirea lor”. Drept urmare, ceea ce prevalează în stabilirea acestui caracter constă în obiectul de reglementare, scopul și rezultatul la care conduce norma pusă în discuție (Decizia nr.1470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.853 din 2 decembrie 2011, și Decizia 78 din 11 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.273 din 14 aprilie 2014).

3. Aplicabilitatea dispozițiilor art. 85 din Codul penal din 1968 ori a art. 83 din același act normativ în cazul în care instanța este investită cu o cerere de contopire pedepse aplicate prin sentințe diferite pentru 2 (două) infracțiuni intenționate, săvârșite de același inculpat, dintre care una anterior și cealaltă ulterior rămânerii definitive a hotărârii de condamnare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei conform art. 85 Vechiul Cod penal
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 15)

3.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție dacă în cazul investirii instanței cu o cerere de contopire pedepse aplicate prin sentințe diferite pentru 2 (două) infracțiuni intenționate, săvârșite de același inculpat, dintre care una anterior și cealaltă ulterior rămânerii definitive a hotărârii de condamnare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei conform art. 85 Vechiul Cod penal, sunt aplicabile dispozițiile art. 85 din Codul penal din 1968 ori a art. 83 din același act normativ.

3.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În ipoteza de fapt dată, operează întotdeauna dispozițiile art. 85 Cod penal anterior privind anularea suspendării condiționate a executării pedepsei, pentru infracțiuni săvârșite în concurs de infracțiuni și care constituie prim termen al recidivei sau pluralității intermediare.

3.3. Argumentele soluției însușite

Este aplicabil textul art. 85 Cod penal anterior, anularea suspendării condiționate a executării având natură juridică de remediu, comparativ cu dispozițiile art. 83 Cod penal anterior, revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei intervenind ca sancțiune pentru comiterea unei noi infracțiuni, în termenul de încercare.

Textele de lege trebuie aplicate în cronologie, prin raportare la cronologia săvârșirii infracțiunilor dacă ele ar fi fost descoperite în timp real și util, situația juridică privind tratamentul sancționator identic și dacă faptele au fost descoperite cu întârziere.

4. Modalitatea în care se stabilește termenul la care poate fi reînnoită cererea de liberare condiționată

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2015, pag. 8)

4.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Dispoziția prevăzută de art. 587 alin. 2 Cod procedură penală privind fixarea termenului după expirarea căruia propunerea sau cererea va putea fi reînnoită este imperativă, această dispoziție legală recunoscând vocația condamnatului la liberare condiționată anterior finalizării executării pedepsei, iar interpretarea contrară suprimă vocația condamnatului recunoscută de lege.

4.2. Argumentele soluției însușite

Dispoziția prevăzută de art.450 alin. 2 C. pr. pen. anterior, art. 587 alin. 2 Noul Cod de procedură penală privind fixarea termenului după expirarea căruia propunerea sau cererea va putea fi reînnoită este imperativă, această dispoziție legală recunoscând vocația condamnatului la liberare condiționată anterior finalizării executării pedepsei, iar interpretarea contrară suprimă vocația condamnatului recunoscută de lege.

Este irelevantă durata rămasă din pedeapsă până la executarea ei integrală, pentru stabilirea termenului de reînnoire a cererii sau propunerii, acesta putând fi stabilit până la un an. Este de asemenea irelevantă și orice apreciere a instanței asupra caracterului efectiv al termenului, o astfel de condiție nefiind prevăzută de lege.

Dreptul de a putea beneficia de liberare condiționată nu trebuie să fie unul teoretic și iluzoriu. El trebuie să permită unei instanțe să analizeze efectiv îndeplinirea condițiilor legale și să dea posibilitatea condamnatului – numai dacă acestea sunt întrunite cumulativ – să beneficieze măcar de o foarte scurtă perioadă de liberare condiționată.

4.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel – București, 21-22 noiembrie 2016 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel cu procurorii șefi secție judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă curțile de apel – București, 21-22 noiembrie 2016](#)).

Punctul de vedere al participanților a fost în sensul că, față de redactarea art. 587 alin. (2) C.p.p., care se referă la stabilirea unui termen care nu poate să fie mai mare de un an și curge de la data rămânerii definitive a hotărârii, termenul se stabilește prin indicarea duratei acestuia, iar nu a datei la care se împlinește. Pe de altă parte, s-a reținut că, din punct de vedere practic, nu se produce o vătămare a intereselor persoanei condamnate care formulează cerere de liberare condiționată, indiferent care este, în concret, modalitatea de stabilire a termenului după care se poate reînnoi cererea, respectiv propunerea.

5. Soluția dată în contestație împotriva sentinței penale prin care instanța de fond respinge cererea de liberare condiționată și fixează termen pentru reînnoirea cererii, însă, până la judecarea contestației deținutului a intervenit liberarea sa condiționată la termen

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2015, pag. 9\)](#)

5.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Soluția corectă este cea de respingere ca nefondată a contestației formulată întrucât hotărârea penală atacată, supusă contestației, a fost legală și temeinică la momentul judecării cauzei.

5.2. Argumentele soluției însușite

Respingerea contestației ca lipsită de interes se integrează doar soluției de respingere ca inadmisibilă a unei astfel de contestații, soluție ce nu este posibilă atâta timp cât calea de atac este prevăzută de lege și, la momentul declarării, condamnatul justifică interes procesual.

6. Legea penală aplicabilă cererilor de liberare condiționată în situația în care deținutul a fost condamnat inițial pe legea veche, iar ulterior s-a admis o cerere de aplicare a legii penale mai favorabile

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterăa problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2015, pag. 14\)](#)

6.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

Efectele liberării condiționate se stabilesc în funcție de efectele pozitive din legea penală mai favorabilă care a condus la reducerea pedepsei.

6.2. Argumentele soluției însușite

Dispozițiile legii penale mai favorabile aplicabile, privind liberarea condiționată, vor fi determinate în funcție de legea aplicată la judecarea cauzei, care a condus la reducerea pedepselor și care poate fi legea veche sau legea nouă.

7. Soluția dată unei cereri de contopire a pedepselor cu recunoaștere hotărâre penală străină pe cale incidentală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterăa problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2015, pag. 19\)](#)

7.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Dacă cererile de contopire și de recunoaștere a hotărârilor penale străine sunt întemeiate se va proceda la recunoașterea hotărârii penale străine, contopirea pedepselor și deducerea perioadei executată în străinătate din pedeapsa rezultantă de executat.

7.2. Argumentele soluției însușite

Opinia majoritară a judecătorilor Secției penale și pentru cauze cu minori a Curții de Apel Iași este în sensul în care dacă cererile de contopire și de recunoaștere a hotărârilor penale străine sunt întemeiate se va proceda la recunoașterea hotărârii penale străine, contopirea pedepselor și deducerea perioadei executată în străinătate din pedeapsa rezultantă de executat, sau în situația în care cererile sunt neîntemeiate, vor fi respinse, în consecință.

În cererea de contopire pedepse nu se aplică principiul neagrării situației juridice a condamnatului și instanța dispune din oficiu asupra cererii de contopire a pedepselor, indiferent de poziția procesuală a condamnatului.

7.3. Problema a fost rediscuțată și în cadrul întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018, rezumatul soluției și argumentele fiind redat în Titlul VIII. Cooperarea judiciară internațională în materie penală, problema 3. *Cazurile în care se pot recunoaște, pe cale incidentală, hotărârile penale străine - aplicabilitatea art. 140 ind. 1 alin. 2 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală* ([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018](#)).

7.4. Prin Decizia nr. 242 din 08 aprilie 2021, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.551 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în interpretarea dată prin Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, CURTEA CONSTITUȚIONALĂ a decis: dispozițiile art.551 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în interpretarea dată prin Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, sunt neconstituționale.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.551 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în interpretarea dată prin Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală. Legea nr.254/2013 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.514 din 14 august 2013. Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.548 din 2 iulie 2018. Dispozițiile art.551 au fost introduse prin art.I pct.3 din Legea nr.169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.571 din 18 iulie 2017. Aceste dispoziții au fost abrogate prin art.II pct.2 din Legea nr.240/2019 privind abrogarea Legii nr.169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și pentru modificarea Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1028 din 20 decembrie 2019. De asemenea, Curtea reține că art.III din Legea nr.240/2019 prevede că: „Prevederile art.551 din Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, se aplică persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, a măsurilor preventive privative de libertate, minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție, în centre educative sau în penitenciare, respectiv minorilor care au executat pedepse în penitenciare, potrivit Legii nr.15/1968 privind Codul penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centre de detenție, în aplicarea art.21 din Legea nr.187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr.289/2009 privind Codul penal, cu

modificările și completările ulterioare, pentru perioada cuprinsă între 24 iulie 2012 și data intrării în vigoare a prezentei legi.”

Așa fiind, având în vedere Decizia Curții Constituționale nr.766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.549 din 3 august 2011, Curtea constată că dispozițiile art.551 din Legea nr.254/2013 îndeplinesc condiția de a fi „în vigoare”, putând analiza constituționalitatea acestora. Dispozițiile criticate au următorul conținut: „(1) La calcularea pedepsei executate efectiv se are în vedere, indiferent de regimul de executare a pedepsei, ca măsură compensatorie, și executarea pedepsei în condiții necorespunzătoare, caz în care, pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, se consideră executate, suplimentar, 6 zile din pedeapsa aplicată.

(2) În sensul prezentului articol, se consideră condiții necorespunzătoare cazarea unei persoane în oricare centru de detenție din România care a avut lipsuri la condițiile impuse de standardele europene. (3) În sensul prezentului articol, se consideră executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare cazarea în oricare dintre situațiile următoare: a) cazarea într-un spațiu mai mic sau egal cu 4 mp/deținut, care se calculează, excluzând suprafața grupurilor sanitare și a spațiilor de depozitare a alimentelor, prin împărțirea suprafeței totale a camerelor de deținere la numărul de persoane cazate în camerele respective, indiferent de dotarea spațiului în cauză; b) lipsa accesului la activități în aer liber; c) lipsa accesului la lumină naturală sau aer suficient ori disponibilitatea de ventilație; d) lipsa temperaturii adecvate a camerei; e) lipsa posibilității de a folosi toaleta în privat și de a se respecta normele sanitare de bază, precum și cerințele de igienă; f) existența infiltrațiilor, igrasiei și mucegaiului în pereții camerelor de detenție.

(4) Dispozițiile alin.(3) se aplică în mod corespunzător și la calcularea pedepsei executate efectiv ca măsură preventivă/pedeapsă în centrul de rețineră și arestare preventivă în condiții necorespunzătoare.

(5) În sensul prezentului articol, nu se consideră executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare ziua sau perioada în care persoana a fost: a) internată în infirmerii din cadrul locurilor de deținere, în spitale din rețeaua sanitară a Administrației Naționale a Penitenciarelor, a Ministerului Afacerilor Interne sau din rețeaua sanitară publică; b) în tranzit.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care persoana a fost despăgubită pentru condiții necorespunzătoare de detenție, prin hotărâri definitive ale instanțelor naționale sau ale Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru perioada pentru care s-au acordat despăgubiri și a fost transferată sau mutată într-un spațiu de detenție având condiții necorespunzătoare.

(7) Beneficiul aplicării dispozițiilor alin.(1) nu poate fi revocat.

(8) Perioada pentru care se acordă zile considerate ca executate în compensarea cazării în condiții necorespunzătoare se calculează începând cu 24 iulie 2012.”;

Prin Decizia nr.7 din 26 aprilie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-a stabilit că, „în interpretarea dispozițiilor art.551 din Legea nr.254/2013, pentru determinarea restului de pedeapsă rămas neexecutat în vederea aplicării tratamentului sancționator de la art.104 alin.(2) coroborat cu art.43 alin.(1) din Codul penal, trebuie recalculată, începând cu data de 24 iulie 2012 - perioada executată efectiv din pedeapsa din a cărei executare a fost dispusă liberarea condiționată anterior intrării în vigoare a Legii nr.169/2017 prin considerarea ca executate suplimentar a zilelor calculate ca executate în considerarea condițiilor de detenție necorespunzătoare”.

(...)Curtea reține că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie

să fie suficient de precis și de clar pentru a putea fi aplicat (Decizia nr.189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.307 din 5 aprilie 2006, Decizia nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, și Decizia nr.26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.116 din 15 februarie 2012).

43. Prin Decizia nr.238 din 3 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.666 din 28 iulie 2020, paragraful 36, Curtea a reținut că sensul normei poate fi înțeles/dedus prin metodele interpretative. Astfel, Curtea a constatat că determinarea și evaluarea înțelesului normei interpretate nu se poate realiza decât în cadrul ansamblului legislativ reprezentat de dispozițiile legii din care aceasta face parte, aceasta reprezentând interpretarea sistematică a normei. Dacă în urma parcurgerii metodelor interpretative se ajunge la concluzia că textul legal este neclar/imprescis/impredictibil, atunci se poate constata încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție (Decizia nr.626 din 22 septembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.115 din 3 februarie 2021, paragrafele 32-34).

44. Din această perspectivă, Curtea observă că dispozițiile art.551 au fost introduse prin art.I pct.3 din Legea nr.169/2017 în cuprinsul Legii nr.254/2013, făcând parte integrantă din aceasta. Așa fiind, Curtea apreciază că dispozițiile art.551 din Legea nr.254/2013 nu pot fi interpretate strict gramatical și izolat de ansamblul actului normativ din care fac parte, respectiv Legea nr.254/2013, și că sensul prevederilor legale analizate avut în vedere de legiuitor este cel care decurge din interpretarea lor sistematică, prin coroborarea acestora cu restul normelor din cuprinsul actului normativ menționat (mutatis mutandis, Decizia nr.509 din 30 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1077 din 13 noiembrie 2020, paragraful 20). Așa fiind, dispozițiile referitoare la compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare fac parte din ansamblul normativ relativ la punerea în executare a acelor „instituiții”/„măsuri” care presupun restrângerea exercițiului libertății individuale.

45. Plecând de la această premisă, se observă că, potrivit art.1 din Legea nr.254/2013, executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate se realizează în conformitate cu dispozițiile Codului penal, ale Codului de procedură penală și ale acestei legi. Totodată, din analiza ansamblului normativ al Legii nr.254/2013 rezultă că toate prevederile acesteia reglementează măsuri/proceduri/situații ce decurg sau sunt indisolubil legate de starea de privare de libertate a persoanelor condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață sau a închisorii sau aflate sub imperiul unei măsuri preventive privative de libertate.

46. Prin urmare, orice modificare sau completare adusă legii trebuie să păstreze legătura cu actul normativ modificat/completat, indiferent de amplasarea acesteia în ansamblul legii în cauză. Or, în condițiile în care Legea nr.254/2013 normează numai în sfera chestiunilor ce decurg sau țin de starea de privare de libertate (survenită ca urmare a pronunțării unei hotărâri definitive de condamnare la pedeapsa detențiunii pe viață sau a închisorii sau a unei hotărâri prin care se dispune o măsură preventivă privativă de libertate), concluzia logică ce decurge din interpretarea sistematică a acesteia este că dispozițiile referitoare la compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare se circumscriu primei etape a liberării condiționate, acestea reprezentând, în fapt, o altă modalitate de calcul ce trebuie avută în vedere la verificarea îndeplinirii condiției ce privește fracțiile de pedeapsă ce trebuie obligatoriu executate. Această modalitate de calcul se aplică, spre deosebire de celelalte prevăzute de art.96 din Legea nr.254/2013, și persoanelor condamnate la detențiunea pe viață (în acest sens este Decizia nr.620 din 22 septembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.82 din 26 ianuarie 2021).

47. Curtea reține că art.551 face parte din capitolul IV – „Condițiile de detenție” – al titlului III – „Executarea pedepselor privative de libertate”. În acest context, Curtea observă că titlul III conține zece capitole care reglementează, pe lângă condițiile de detenție,

organizarea executării pedepselor privative de libertate, siguranța penitenciarelor, regimurile de executare a pedepselor privative de libertate, drepturile persoanelor condamnate, munca prestată de persoanele condamnate la pedepse privative de libertate, activitățile educative, de asistență psihologică și asistență socială, instruirea școlară, învățământul universitar și formarea profesională a persoanelor condamnate, liberarea condiționată, recompensele, abaterile și sancțiunile disciplinare, documentele întocmite de administrația penitenciarului. Astfel, Curtea observă că întreg titlul III, ca de altfel întreg ansamblul normativ al Legii nr.254/2013, se referă la măsuri/proceduri/situații ce decurg sau au legătură cu starea de privare de libertate a persoanei condamnate.

48. În aceste condiții, având în vedere sfera normativă a Legii nr.254/2013, Curtea apreciază că legiuitorul nu trebuia să realizeze precizarea expresă, în sensul că art.551 se va aplica doar în cazul persoanelor care se află la momentul adoptării acestei dispoziții într-un penitenciar. Această concluzie decurge logic, pe de-o parte, din obiectul de reglementare al legii 9 modificate și, pe de altă parte, din opțiunea legiuitorului de a legifera distinct, prin două acte normative separate, punerea în executare a acelor „instituții”/„măsuri” care presupun restrângerea exercițiului libertății individuale, respectiv, punerea în executare a acelor „instituții”/„măsuri” care se realizează prin alte procedee, care, deși pot determina restrângerea exercițiului unor drepturi ori al unor libertăți fundamentale, nu produc efecte în sfera libertății individuale, în sensul restrângerii exercițiului acesteia, pe de altă parte. A aprecia în mod contrar ar însemna că în cazul oricărei dispoziții din Legea nr.254/2013 legiuitorul ar trebui să facă precizări relative la persoanele care intră în sfera de aplicare a acesteia, ceea ce ar determina o îngreunare nejustificată a actului normativ, cu implicații asupra calității și previzibilității normelor conținute.

49. Pentru a ajunge la concluzia diferită, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a analizat parcursul legislativ al Legii nr.169/2017, prin care au fost introduse în Legea nr.254/2013 dispozițiile art.551. Comparând forma inițiatorului cu forma adoptată de către legiuitor, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a apreciat că eliminarea reglementării măsurii compensatorii din capitolul consacrat liberării condiționate și includerea acestei reglementări în capitolul dedicat condițiilor de detenție, dar mai ales eliminarea referirii la liberarea condiționată, reflectă voința legiuitorului de a nu restrânge aplicabilitatea dispozițiilor art.551 alin.(1) și (8) din Legea nr.254/2013 la persoanele private de libertate aflate în executarea pedepsei închisorii, care au vocația de a beneficia de liberarea condiționată ulterior intrării în vigoare a legii menționate.

(...)53. În continuare, Curtea reține că, într-adevăr, forma inițiatorului prevedea introducerea în Legea nr.245/2013 a unor noi articole sau alineate în capitolul destinat „Liberării condiționate”, precum și reglementarea distinctă a unor norme relative la procedura aplicabilă în materie. Legea nr.169/2017 nu se limitează însă la introducerea în Legea nr.254/2013 a articolului art.551, fapt ce ar fi trebuit să determine instanța supremă să realizeze o analiză de ansamblu a conținutului normativ al actului pentru a determina voința legiuitorului. Astfel, prin art.I pct.2 din Legea nr.169/2017, legiuitorul a dispus introducerea unui nou alineat, alineatul (9), la articolul 45 din Legea nr.254/2013, în sensul că „este interzisă transferarea sau mutarea, pentru motive personale, la cererea persoanei condamnate care execută o pedeapsă privativă de libertate, din condiții corespunzătoare, în condiții necorespunzătoare de detenție, în scopul de a beneficia de măsura compensatorie prevăzută la art.551 alin.(1) și (2)”. Or, este evident că interdicția reglementată de legiuitor are în vedere solicitările persoanei condamnate care execută o pedeapsă privativă de libertate, care, relativ la data intrării în vigoare a Legii nr.169/2017, nu era liberată condiționat, ci se afla la locul de detenție. Totodată, art.V 10 alin.(1) din Legea nr.169/2017 dispunea în sensul că „în termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Biroul evidență și organizarea muncii

din cadrul fiecărei unități va deschide o fișă de evidență pentru fiecare persoană privată de libertate în care vor fi consemnate clădirile în care a fost cazată pe parcursul pedepsei”. Art.VI alin.(1) din același act normativ prevedea că „prevederile prezentei legi se aplică în mod corespunzător minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție, în centre educative sau în penitenciare, precum și minorilor care au executat pedepse în penitenciare potrivit Legii nr.15/1968 privind Codul penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centrele de detenție, în aplicarea art.21 din Legea nr.187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr.286/2009 privind Codul penal, cu modificările ulterioare”. Potrivit art.VII din Legea nr.169/2017, „pentru punerea în aplicare a prezentei legi, colegiile de conducere ale fiecărei instanțe vor lua măsuri de suplimentare temporară a completurilor de judecată, astfel încât propunerile de liberare condiționată, formulate ca urmare a intrării în vigoare a prezentei legi, să nu determine creșterea termenelor în care vor fi soluționate”.

54. Având în vedere toate aceste norme, Curtea apreciază că modalitatea de reglementare a dispozițiilor anterior menționate concurează la ideea că voința legiuitorului nu a vizat aplicarea prevederilor referitoare la compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare și persoanelor care fuseseră liberate condiționat înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.169/2017.

55. Un alt argument care susține această concluzie este acela că din coroborarea prevederilor Legii nr.254/2013 cu cele ale Legii nr.169/2017 se pot decela, într-o manieră exhaustivă, competența și atribuțiile fiecărui organ implicat în analiza și evaluarea condițiilor de detenție pentru a se putea aplica măsura compensatorie prevăzută de art.551 din Legea nr.254/2013 la calculul fracției ce trebuie executată obligatoriu pentru a avea vocație la liberare condiționată, precum și etapele ce trebuie parcurse pentru ca instanța judecătorească să fie investită și să se pronunțe referitor la dispunerea liberării condiționate. Or, în cazul recalculării perioadei executate efectiv din pedeapsa din a cărei executare a fost dispusă liberarea condiționată anterior intrării în vigoare a Legii nr.169/2017, prin considerarea ca executate suplimentar a zilelor calculate ca executate în considerarea condițiilor de detenție necorespunzătoare, legea nu prevede o procedură ce trebuie urmată, în sensul reglementării organelor ce trebuie să dea relații în acest sens instanței judecătorești, modalitatea de solicitare a acestor date, dacă această modalitate de calcul se aplică în cazul recidivei, al reabilitării etc. Curtea apreciază că în acest caz nu se poate reține omisiunea de reglementare a legiuitorului, ci dimpotrivă exprimarea implicită a voinței sale, ce transpare din întreg ansamblul legislativ, în sensul că acesta nu a urmărit aplicarea prevederilor referitoare la compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare și persoanelor care fuseseră liberate condiționat înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.169/2017.

56. Având în vedere aceste aspecte, Curtea apreciază că argumentele adoptate de instanța supremă nu pot fi reținute, astfel că și concluzia ce se regăsește în dispozitivul Deciziei nr.7 din 26 aprilie 2018 apare ca fiind lipsită de susținere.

57. În continuare, Curtea urmează a analiza în ce măsură dispozițiile criticate pot fi privite ca intrând în categoria legilor penale substanțiale a căror aplicare retroactivă mai favorabilă este obligatorie.

58. Curtea observă că instanța europeană a stabilit distincția între o măsură ce reprezintă prin natura sa o „pedeapsă” și o măsură ce privește „executarea” sau „punerea în aplicare” a „pedepsei”. Astfel, atunci când însăși natura sau scopul unei măsuri privește reducerea unei pedepse sau o schimbare în regimul liberării condiționate, aceasta nu se circumscrie noțiunii de „pedeapsă” în sensul art.7 din Convenție (Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza Kafkaris împotriva Ciprului, paragraful 142).

59. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că modificarea legislativă a condițiilor liberării condiționate face parte din regimul general referitor la executarea

pedepsei, iar nu din categoria „pedepsei” în sensul art.7 din Convenție (Hotărârea din 29 noiembrie 2005, pronunțată în Cauza Uttley împotriva Regatului Unit). Instanța europeană a reiterat că, în acest sens, chestiunile ce țin de politicile de eliberare, de modul de implementare și de justificarea acestora țin de puterea recunoscută statelor membre ale Convenției de a-și stabili singure politica penală (Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza Kafkaris împotriva Ciprului, paragraful 151). Pe de altă parte, Curtea europeană a subliniat că articolul 7 paragraful 1 nu poate fi interpretat ca excluzând din câmpul său de aplicare toate măsurile introduse ulterior pronunțării unei sentințe. A reiterat în acest sens că este de o importanță crucială ca interpretarea și aplicarea Convenției să se realizeze de o așa manieră încât garanțiile sale să devină concrete și efective, nu teoretice și iluzorii, astfel că nu a exclus posibilitatea ca măsurile adoptate de autoritățile legislative, administrative sau de către instanțe ulterior 11 pronunțării hotărârii definitive sau în timpul executării acesteia să se traducă într-o redefinire sau modificare a întinderii „pedepsei” aplicate de instanța de judecată. În această ipoteză, Curtea europeană a apreciat că măsurile în cauză trebuie să intre sub incidența interdicției de aplicare retroactivă a pedepselor consacrată în articolul 7 paragraful 1 în fine din Convenție (Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza Del Rio Prada împotriva Spaniei, paragrafele 88 și 89).

60. Pentru a stabili dacă o măsură luată în timpul executării unei pedepse privește modalitatea de executare a acesteia sau, dimpotrivă, îi afectează întinderea, este necesară o analiză a implicațiilor reale ale „pedepsei” în dreptul intern în vigoare la data săvârșirii faptelor sau, cu alte cuvinte, a naturii sale intrinseci. În acest demers este nevoie să se țină seama de dreptul intern în ansamblul său și de modalitatea în care acesta era aplicat la momentul respectiv (Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza Kafkaris împotriva Ciprului, paragraful 145).

61. Aplicând aceste principii la cauza dedusă controlului de constituționalitate, Curtea Constituțională apreciază că, pentru început, este necesară stabilirea naturii dispozițiilor art.551 din Legea nr.254/2013. În ceea ce privește plasarea dispozițiilor a căror constituționalitate este verificată, Curtea observă că acestea sunt cuprinse în Legea nr.254/2013 care normează în materia executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. De asemenea, Curtea reține că, în ansamblul legislativ al actului normativ anterior precizat, art.551 se regăsește în titlul III al acestuia, cu denumirea marginală „Executarea pedepselor privative de libertate”, capitolul III referitor la „Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate”. Instanța de contencios constituțional, referindu-se la criteriile de delimitare ale normelor de drept penal de cele de procedură penală, a constatat că „așezarea acestor norme în Codul penal sau în Codul de procedură penală nu constituie un criteriu pentru deosebirea lor”. Drept urmare, ceea ce prevalează în stabilirea acestui caracter constă în obiectul de reglementare, scopul și rezultatul la care conduce norma pusă în discuție (Decizia nr.1470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.853 din 2 decembrie 2011, și Decizia 78 din 11 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.273 din 14 aprilie 2014).

Secțiunea a 2-a. Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață (art. 589-591)

Secțiunea a 3-a. Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață (art.592-594)

Secțiunea a 4-a. Înlăturarea sau modificarea pedepsei (art. 595-596)

5. Necesitatea citării părții civile în cauzele având drept obiect constatarea dezincriminării (Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 52)

5.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Conform art. 4 Cod penal, legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă, iar în acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi.

Având în vedere că dezincriminarea, conform art. 4 Cod penal, are efecte doar asupra laturii penale a cauzei, nu și asupra laturii civile, nu este necesară citarea părții civile.

5.2. Argumentele soluției însușite

Dispozițiile art. 4 din Codul penal stipulează că legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. Dezincriminarea conform art. 4 C.pen. are efecte asupra laturii penale a cauzei, nu și asupra laturii civile, astfel încât nu este necesară citarea părții civile într-o astfel de cauză.

6. Dacă cererea formulată de o persoană condamnată, cu privire la acordarea zilelor compensatorii aferente perioadei de detenție executată în condiții necorespunzătoare de către acesta într-un M.E.P.Î. anterior, care a fost anulat și a cărui perioadă executată se regăsește dedusă în prezentul M.E.P.Î., este întemeiată și dacă trebuie analizată pe calea contestației la executare, prev. de art. 598 Cod procedură penale, sau pe calea procedurii reglementate de art. 56 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal?

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 9)

6.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Persoanele condamnate pot solicita pe calea contestației la executare prevăzută de art. 598 Cod procedură penală deducerea zilelor compensatorii aferente perioadei de detenție executată în condiții necorespunzătoare într-un M.E.P.Î. anterior, care a fost anulat și a cărui perioadă executată se regăsește dedusă în M.E.P.Î. aflat în executare, iar nu pe calea unei plângeri întemeiate pe dispozițiile art. 56 din Legea nr. 254/2013.

6.2. Argumentele soluției însușite

De exemplu, cel mai întâlnit caz în practica judiciară a fost cel în care persoana condamnată se află în executarea unei pedepse rezultate prin contopirea unei pedepse din a cărei executare a fost liberat condiționat. În această situație, petentul condamnat nu mai beneficiază de zilele câștigate în baza Legii nr. 169/2017 pentru perioada deja executată, întrucât acest beneficiu a fost concretizat, pentru o perioadă de timp, doar prin diminuarea restului rămas de executat din pedeapsa din a cărei executare acesta a fost liberat. Or, în condițiile în care s-a dispus anularea liberării condiționate, acest câștig nu mai poate fi valorificat prin diminuarea restului rămas de executat.

Astfel, pedeapsa executată în condiții necorespunzătoare în timpul în care art. 55¹ alin. (1) din Legea nr. 254/2013 a fost în vigoare reprezintă o perioadă executată de petent, parte componentă din pedeapsa rezultantă (obținută ca urmare a aplicării regulilor de la concurs). Nu se poate considera că persoana condamnată ar beneficia de două ori de zilele câștig în condițiile în care nu îi este imputabil faptul că nu a fost trimis în judecată pentru toate infracțiunile concurente, acestea nefiind descoperite la timp de organele judiciare. Mai mult decât atât, acele zile trebuie deduse din pedeapsă, tocmai pentru că pedeapsa anterioară a fost inclusă în contopire. Astfel, operează deducerea perioadei executate efectiv, dar și a zilelor câștigate ca urmare a executării pedepsei în condiții de detenție necorespunzătoare.

De altfel, în cazul infracțiunilor concurente se păstrează chiar și beneficiul zilelor câștigate ca urmare a muncii prestate în perioada executată. Cu atât mai mult, un beneficiu al zilelor câștigate ca executate deja în urma executării în condiții necorespunzătoare de detenție trebuie să nu poată fi revocat.

Prin urmare, în cauză, este evident că situația petentului condamnat cade sub incidența art. 55¹ din Legea nr. 254/2013, iar acesta trebuie să beneficieze de zile compensatorii în temeiul dispozițiilor amintite, în ceea ce privește perioada executată și dedusă până în momentul abrogării art. 55¹ alin. (1) din Legea nr. 254/2013, întrucât deși aceste zile au fost inițial avute în vedere ca și zile compensatorii, la calcularea termenului de liberare condiționată, urmare a contopirii realizate, beneficiul câștigat ca urmare a liberării la o dată anterioară și a diminuării restului rămas de executat a fost pierdut de către petent.

În privința modalității de sesizare a instanței de judecată pentru a analiza o astfel de solicitare, se apreciază că persoana condamnată are la îndemână fie promovarea unei contestații la executare, prev. de art. 598 Cod procedură penală, fie formularea unei plângeri potrivit procedurii reglementate de art. 56 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

În acest sens, se reține că dispozițiile art. 55¹ alin. (1) din Legea nr. 254/2013 prevedeau un drept în beneficiul persoanelor care executau pedepse în condiții necorespunzătoare și, o obligație corelativă a administrației penitenciarului de a calcula pedeapsa executată efectiv prin luarea în considerare a numărului de zile considerate suplimentar pentru condiții necorespunzătoare, iar prin procedura reglementată de art. 56 din Legea nr. 254/2013 judecătorul de supraveghere, iar ulterior instanța de judecată, au posibilitatea să examineze și să stabilească dacă a avut loc o încălcare a dreptului prevăzut art. 55¹ alin. (1) din Legea nr. 254/2013, iar, în caz afirmativ, să identifice cauzele încălcării dreptului și să ia măsurile legale care se impun pentru a înlătura încălcarea acestui drept.

Totodată, potrivit art. 598 alin. (1) C.proc.pen., contestația la executare se poate formula când se invocă o cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei sau orice alt incident ivit în cursul executării. Or, motivele învederate prin intermediul unei astfel de cereri pot fi catalogate drept o cauză de micșorare a pedepsei, atât timp cât persoana condamnată urmărește prin formularea cererii să se dispună ca la executarea pedepsei actuale să fie avut

în vedere număr de zile considerate executate suplimentar ca urmare a cazării în condiții necorespunzătoare în perioada de detenție executată până la data abrogării art. 55¹ din Legea nr. 254/2013.

Capitolul IV. Dispoziții comune (art. 597- 601¹)

1. Contestația la executare întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. 1 lit. d) teza a II-a C.proc.pen., respectiv atunci când se ivește o împiedicare la executare, determinată de deducerea în plus a unei perioade de detenție executate

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor I-II/2020, pag. 2)

1.1. Rezumatul soluției însușite

Instanța investită cu soluționarea contestației la executare are posibilitatea de a face aprecieri cu privire la liberarea condiționată și să dispună în sensul menținerii beneficiului liberării condiționate pentru situația în care perioada pentru care s-a constatat deducerea în plus, eronată, nu este de natură a influența fracția de pedeapsă care a născut vocația la liberare condiționată a persoanei condamnate pentru situația în care perioada pentru care s-a constatat deducerea în plus, eronată, nu este de natură a influența fracția de pedeapsă care a născut vocația la liberare condiționată a persoanei condamnate.

1.2. Argumentele soluției însușite

S-a arătat că instanța investită cu soluționarea contestației la executare este obligată să facă aprecieri cu privire la liberarea condiționată și să dispună în sensul menținerii liberării condiționate pentru situația în care perioada pentru care s-a constatat deducerea în plus, eronată, nu este de natură a influența fracția de pedeapsă care a născut vocația la liberare condiționată a persoanei condamnate. S-a argumentat în sensul că, indiferent dacă la data pronunțării hotărârii prin care s-a dispus liberarea condiționată, ar fi fost corect menționată data la care intimatul fusese reținut, acest fapt nu ar fi afectat îndeplinirea condiției privind executarea fracției de pedeapsă necesară pentru liberarea condiționată. De asemenea, celelalte condiții prevăzute de lege pentru acordarea liberării condiționate au fost constatate ca fiind îndeplinite de instanța care a acordat beneficiul liberării. În consecință, se impune a se constata că persoana condamnată a fost liberată din executarea pedepsei și a se menționa în sensul că nu se emite un nou mandat de executare a pedepsei închisorii.

Ca argument fundamental în sprijinul acestei soluții, s-a reținut că nu este posibilă emiterea unui alt mandat de executare al pedepsei dacă, și ulterior deducerii, sunt îndeplinite condițiile liberării condiționate, întrucât este aceeași pedeapsă din care s-a dispus liberarea condiționată și nu o pedeapsă nouă, așa cum este cazul în situația contopirii.

În sprijinul acestei opinii s-a reținut că și sub imperiul codului penal anterior, în situația în care se rezolva situația juridică a unei persoane condamnate, se făceau mențiuni cu privire la menținerea liberării condiționate, deși nu exista un text de lege care să fundamenteze aceste mențiuni, or, în concepția noului cod penal, o astfel de posibilitate este reglementată în cadrul instituției anulării liberării condiționate.

2. Contestație la executare prin care se solicită deducerea duratei reținerii sau a duratei/perioadei de arestare preventivă (în situația deducerii greșite a arestării preventive prin hotărârea de condamnare rămasă definitivă/în situația omisiunii deducerii duratei reținerii prin hotărârea de condamnare rămasă definitivă) – caz de contestație prevăzut de art. 598 alin. 1 lit. c) Cod procedură penală sau caz de contestație prevăzut de art. art. 598 alin. 1 lit. d) din Codul de procedură penală, ceea ce atrage competența diferită de soluționare a contestației la executare, prin raportare la dispozițiile art. 598 alin. 2 din Codul de procedură penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018, pag. 2\)](#)

2.1. Prezentarea problemei de drept

Problema arătată a fost pusă în discuția Secției penale a Tribunalului Iași în ședința din data de 28.02.2018, având în vedere **jurisprudența constantă** a secției, care soluționează astfel de cereri (de contestație la executare) în temeiul dispozițiilor art. 598 alin. (1) lit. d) din Codul de procedura penală, în vreme ce alte instanțe judecătorești (ex. Tribunalul Dolj, Înalta Curte de Casație și Justiție) soluționează astfel de cereri în temeiul dispozițiilor art. 598 alin. (1) lit. c) din Codul de procedura penală, apreciindu-se că se impune o dezbateră pe marginea eventualei schimbări a jurisprudenței secției în această materie, mai ales că problema suscită interes și din perspectiva soluționării contestației (ca și cale de atac) Împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate în această materie în prima instanță de judecătoria [în mod special, cu referire la Judecătoria Iași, în raza teritorială a căreia se află Penitenciarul Iași, ca loc de deținere - ceea ce atrage, în multe cazuri, competența Judecătoriei Iași ca instanță corespunzătoare în grad instanței de executare, în circumscripția căreia se află locul de deținere, conform art. 597 alin. (6) din Codul de procedură penală].

2.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Scăderea, în mod greșit, a duratei reținerii sau a duratei/perioadei de arestare preventivă nu poate fi considerată o cauză de stingere/micșorare a pedepsei în sensul art. 598 alin. 1 lit. d) Cod procedură penală, ci o împiedicare cu privire la hotărârea care se execută, în sensul art. 598 alin. 1 lit. c) teza a II-a Cod procedură penală.

2.3. Argumentele soluției însușite

Deducerea greșită a perioadei arestării preventive sau a reținerii (omisiunea reținerii) nu poate fi considerată drept o cauză de micșorare a pedepsei - astfel cum prevăd dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală -, întrucât cazul de contestație la executare prevăzut de art. 598 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală (când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei) se referă doar la acele cauze de stingere/micșorare de pedepse intervenite în cursul executării pedepsei, precum prescripția executării pedepsei, grațierea postcondamnatorie, amnistia postcondamnatorie, intervenția unei legi penale mai favorabile după rămânerea definitivă a hotărârii, care poate fi invocată în condițiile art. 6 din Codul penal, **deducerea greșită a arestării preventive sau omisiunea deducerii reținerii prin hotărârea definitivă neavând caracterul unor astfel de cauze de micșorare sau de stingere a pedepsei, ci reprezentând un incident/o împiedicare ivit(ă) în cursul executării referitor la executarea hotărârii** (având drept consecințe/efecte asupra calculării zilelor de pedeapsă executate din pedeapsa aplicată, cu efectul corelativ asupra calculării fracției de pedeapsă prevăzute de lege în vederea liberării condiționate; consecințe/efecte asupra calculării restului de pedeapsă rămas

neexecutat în cazul dispunerii liberării condiționate; consecințe/efecte asupra perioadei executate, care se impune a fi scăzută din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente - art. 40 alin. (3) din Codul penal].

În toate cazurile în care are loc deducerea reținerii, respectiv a arestării preventive, dispusă de către instanța care a aplicat pedeapsa, ceea ce se execută este pedeapsa aplicată și nu ceea ce a mai rămas de executat din pedeapsa aplicată, ca efect al deducerii operate.

Ca atare, deducerea greșită a perioadei arestării preventive sau a reținerii (omisiunea reținerii) nu poate fi considerată drept o cauză de micșorare a pedepsei - astfel cum prevăd dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală -, ci un incident/o împiedicare la executare [art. 598 alin. (1) lit. c) teza a II-a din Codul de procedură penală].

2.4. Problema a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, organizată la Târgu Mureș, în perioada 29-30 septembrie 2016. ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Târgu Mureș, 29-30 septembrie 2016, pag. 10\)](#))

Participanții la întâlnire au apreciat, în unanimitate, că deducerea greșită a prevenției nu poate fi considerată o cauză de stingere/micșorare a pedepsei în sensul art. 598 alin. (1) lit. d) C.pr.pen., ci o nelămurire cu privire la hotărârea care se execută, în sensul art. 598 alin. (1) lit. c) teza I C.pr.pen.

3. Admisibilitatea, pe calea contestației la executare, a modificării pedepsei stabilite prin hotărâre judecătorească de condamnare rămasă definitivă pentru concursul de infracțiuni, în situațiile în care se solicită, pe calea contestației la executare, a se constata incidența dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 368/2017, respectiv forma continuată a infracțiunii, în loc de concursul de infracțiuni pentru care s-a dispus condamnarea, cu solicitarea corelativă a modificării pedepsei (ca și cauză de micșorare a pedepsei), în sensul aplicării pedepsei prev. de art. 36 din Codul penal; temeiul legal al unei astfel de contestații: art. 595 din Codul de procedură penală sau art. 598 din Codul de procedură penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018, pag. 7\)](#)

3.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus problema, în practica judiciară, dacă este posibil ca pe calea contestației la executare, să se modifice pedeapsa stabilită prin hotărâre judecătorească de condamnare rămasă definitivă pentru concursul de infracțiuni, în situațiile în care se solicită, pe calea contestației la executare, a se constata incidența dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 368/2017, respectiv forma continuată a infracțiunii, în loc de concursul de infracțiuni pentru care s-a dispus condamnarea, cu solicitarea corelativă a modificării pedepsei (ca și cauză de micșorare a pedepsei), în sensul aplicării pedepsei prev. de art. 36 din Codul penal.

3.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la întâlnire au opinat, în unanimitate, în sensul respingerii, ca inadmisibilă, a cererii prin care se solicită a se constata incidența dispozițiilor art. 35

alin. 1 Cod penal, urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 368/2017, indiferent de calea aleasă de petent – art. 595 Cod de procedură penală (intervenirea unei legi penale noi) sau art. 598 alin. 1 lit. d) Cod de procedură penală (contestație la executare).

3.3. Argumentele soluției însușite

Hotărârile judecătorești definitive nu pot fi repuse în discuție sub aspectul înlăturării/modificării/stingerii pedepsei în temeiul art. 595 sau art. 598 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală, având în vedere că, prin aplicarea Deciziei nr. 368/2017 a Curții Constituționale (în sensul reținerii formei continuate a infracțiunii, în loc de concursul de infracțiuni pentru care s-a pronunțat condamnarea), se ajunge, în fapt, la o reanalizare a cauzei, inclusiv sub aspectul situației de fapt reținute, al încadrării juridice date acestuia și al criteriilor de stabilire și individualizare judiciară a sancțiunii, ceea ce este inadmisibil pe calea contestației la executare, întrucât prin aceasta s-ar aduce atingere principiului securității raporturilor juridice, care, printre altele, presupune ca dezlegarea dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanță să nu mai poată fi supusă rejudecării, decât în cazurile expres și limitativ prevăzute de lege (ex.: în caz de revizuire, contestație în anulare, în cazul redeschiderii procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate).

O cauză de modificare (de micșorare) a pedepsei nu se poate raporta decât la aceeași încadrare juridică dată faptei prin hotărârea de condamnare rămasă definitivă, fiind inadmisibilă o schimbare a respectivei încadrări juridice în cursul executării pedepsei.

O interpretare contrară ar duce la încălcarea autorității de lucru judecat de care se bucură hotărârea definitivă, schimbarea încadrării juridice operând numai în cursul judecării (art. 386 din Codul de procedură penală) și ar fi în contradicție cu dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală [dar și în contradicție cu dispozițiile art. 595 din Codul de procedură penală], ce reglementează doar posibilitatea de modificare a pedepsei definitive.

4. Posibilitatea reducerii duratei termenului de supraveghere al liberării condiționate pe calea contestației la executare ca efect al aplicării dispozițiilor Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2018, pag. 2)

4.1. Prezentarea problemei de drept

S-a constatat formularea, pe calea unei contestații la executare, de către un condamnat, care a fost liberat condiționat în baza art. 100 - 101 Cod Penal, a unei cereri de reducere a termenului de supraveghere și a respectării obligațiilor stabilite conform art. 100 alin. 6 raportat la art. 101 alin. 1 și alin. 2 Cod Penal.

Astfel, condamnatul a fost liberat condiționat conform dispozițiilor actualului Cod Penal, cu aplicarea dispozițiilor art. 101 alin. 1 și 2 Cod penal, cu un rest de pedeapsă mai mare de 2 ani la data liberării.

Condamnatul a beneficiat de liberare condiționată după data intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 și a fost liberat înainte de constituirea Comisiilor privind evaluarea condițiilor de detenție sau, după caz, de finalizarea activității acestora și nu a beneficiat de calculul și reducerea aferentă a perioadei executate în condiții improprie.

Pentru aceste motive, condamnatul a solicitat ca perioada de pedeapsa executată în condiții improprie să fie dedusă din termenul de supraveghere mai mare de 2 ani rămas conform dispozițiilor art. 101 Cod Penal.

4.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Persoana condamnată are deschisă calea unei contestații la executare, întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. 1 lit. c) teza a II-a Cod de procedură penală.

4.3. Argumentele soluției însușite

Situația anterior indicată reprezintă o *împiedicare la executare*, în integralitate, a termenului de supraveghere stabilit în privința persoanei care a beneficiat de liberare condiționată, competența de soluționare a cauzei urmând a reveni *instanței care a acordat beneficiul liberării condiționate*.

În cadrul discuțiilor, s-a mai arătat că în ipoteza în care, fiind scăzute zilele considerate ca executate urmare a aplicării dispozițiilor art. 55 ind. 1 din Legea nr. 254/2013, termenul de supraveghere devine mai mic de 2 (doi) ani, se impun a fi înlăturate măsurile de supraveghere și obligațiile impuse, conform art. 101 Cod penal.

Chestiunea a fost tranșată cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel care a avut loc în data de 18.12.2020, reținându-se că nu este admisibilă contestația la executare prin care se solicită deducerea zilelor considerate executate ca măsură compensatorie, în baza dispozițiilor art. 551 din Legea nr. 254/2013, în perioada în care persoana condamnată se află în termenul de liberare condiționată, întrucât dispozițiile menționate sunt aplicabile exclusiv persoanei condamnate aflate în executarea unei pedepse privative de libertate.

În acest sens s-a avut în vedere, pe de-o parte, că în cuprinsul legii de abrogare, Legea nr. 240/2019, publicată în M. Of. nr. 1028/20.12.2019, s-a prevăzut expres, în art. 3, că „Prevederile art. 551 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, se aplică persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, a măsurilor preventive privative de libertate, minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție, în centre educative sau în penitenciare, respectiv minorilor care au executat pedepse în penitenciare, potrivit Legii nr. 15/1968 privind Codul penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centre de detenție, în aplicarea art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 289/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, pentru perioada cuprinsă între 24 iulie 2012 și data intrării în vigoare a prezentei legi”.

De asemenea, prin Decizia nr. 8/2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 427/30.05.2019, s-a statuat că acordarea zilelor considerate ca executate ca măsură compensatorie pentru executarea pedepsei în condiții necorespunzătoare de detenție, conform art. 551 din Legea nr. 254/2013, se poate realiza pe calea contestației la executare în cazul condamnaților aflați în executarea unor pedepse rezultante în cuprinsul cărora se regăsește, cumulativ cu pedeapsa aplicată pentru o nouă infracțiune, un rest rămas neexecutat dintr-o pedeapsă pentru care aceste persoane au beneficiat de liberare condiționată anterior intrării în vigoare a dispozițiilor art. 551 alin. (1) și (8) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și Deciziei nr. 7 din 26 aprilie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Nu în ultimul rând, s-a avut în vedere că dispozițiile art. 551 din Legea nr. 254/2013 nu au natura juridică a unei norme penale substanțiale, ci reprezintă o normă de drept execuțional, prin care legiuitorul a urmărit introducerea unui mecanism compensatoriu menit să constituie o reparație corespunzătoare în cazul relelor condiții materiale de detenție. Astfel, acestea urmează să fie valorificate în cazul în care reprezintă o cauză de micșorare a pedepsei închisorii în executarea căreia se află persoana condamnată.

4.4. În legătură cu această problemă de drept, în cadrul întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la București, la data de 18 decembrie 2020, **s-a pus în discuție „Admisibilitatea contestației la executare introdusă ulterior liberării condiționate, în termenul de supraveghere, în ipoteza în care petentul solicită deducerea zilelor câștigate ca urmare a executării pedepsei în condiții necorespunzătoare sau deducerea perioadei executate în baza mandatului european de arestare”**. ([*Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, București, 18 decembrie 2020, pag. 91*](#))

S-a ridicat astfel problema admisibilității contestației la executare introduse ulterior acordării liberării condiționate, mai exact în perioada în care petentul se află în termenul de supraveghere al liberării condiționate.

Ca situație premisă, solicitarea petentului ar fi întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. d) Cod procedură penală, fiind invocată o cauză de micșorare a pedepsei, respectiv deducerea în baza art. 551 din Legea nr. 254/2013 a zilelor câștigate ca urmare a executării pedepsei în condiții necorespunzătoare sau deducerea în baza art. 15 alin. (3) din Legea nr. 302/2004 a perioadei executate în baza mandatului european de arestare. Astfel, în lipsa unor dispoziții exprese legale, au fost pronunțate soluții diferite prin raportare la această situație de fapt.

Într-o opinie, s-a apreciat că din moment ce mandatul de executare a pedepsei nu mai este în ființă, contestația la executare ar fi inadmisibilă ori rămasă fără obiect.

În acest sens, s-a menționat că deși petentul a fost liberat la termen, contestația la executare întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. (1) lit. d) Cod procedură penală este admisibilă atât cu privire la incidente ivite înainte sau în timpul executării pedepsei, cât și după executarea în întregime a pedepsei, dar în legătură cu aceasta. Față de reglementarea anterioară a contestației la executare, reprezentată de dispozițiile art. 461 alin. (1) lit. d) Cod procedură penală din 1968, prin care se preciza că se poate face contestație contra executării hotărârii penale când se invocă orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, precum și orice alt incident ivit în cursul executării, în cuprinsul art. 598 alin. (1) lit. d) Cod procedură penală nu a fost preluată condiția ivirii incidentului în cursul executării. Noua configurație a contestației la executare lărgeste aria de aplicabilitate și după executarea în întregime a pedepsei, atunci când incidentul s-a ivit după acest moment, dar în legătură cu aceasta, iar persoana condamnată justifică un interes în soluționarea cauzei.

Într-o altă opinie, cererea a fost calificată ca fiind o nelămurire cu privire la sentința de liberare condiționată a petentului. S-a apreciat că este inadmisibilă contestația la executare având în vedere că hotărârea contestată a fost executată la 18.07.2017 (data liberării condiționate a petentului), nefiind un mandat de executare a pedepsei în curs. De asemenea, s-a arătat că nu poate fi cerută pe această cale aplicarea dispozițiilor art. 551 din Legea nr. 254/2013, întrucât cazurile privind contestația la executare sunt expres prevăzute de lege, fiind limitativ prevăzute de art. 598 Cod procedură penală.

Într-o a treia opinie s-a arătat că este admisibilă contestația la executare, chiar dacă persoana condamnată a fost liberată condiționat, întrucât se află în termenul de supraveghere al liberării condiționate, astfel că pedeapsa nu a fost încă executată sau considerată ca executată.

De asemenea, s-a apreciat că nu a rămas lipsită de interes cererea petentului, întrucât prin deducerea unei anumite perioade de arest (deducere MEA) din pedeapsa aplicată, durata pedepsei de executat se reduce, urmând să fie considerată ca fiind executată la un termen anterior. În funcție de data exactă a executării pedepsei sau a considerării ca fiind executată se produc consecințe juridice atât în ceea ce privește pluralitatea de infracțiuni (recidivă postcondamnatorie sau recidivă postexecutorie), cât și în ceea ce privește momentul de început al curgerii termenului de reabilitare judecătorească.

S-a mai arătat că față de reglementarea anterioară a contestației la executare, reprezentată de dispozițiile art. 461 alin. (1) lit. d) Cod procedură penală din 1968, prin care se preciza că se poate face contestație contra executării hotărârii penale când se invocă orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, precum și orice alt incident ivit în cursul executării, în cuprinsul art. 598 alin. (1) lit. d) Cod procedură penală nu a fost preluată condiția ivirii incidentului în cursul executării. Noua configurație a contestației la executare lărgiște aria de aplicabilitate și după executarea în întregime a pedepsei, atunci când incidentul s-a ivit după acest moment, dar în legătură cu aceasta, iar persoana condamnată justifică un interes în soluționarea cauzei.

În opinia INM nu este admisibilă contestația la executare prin care se solicită deducerea zilelor considerate executate ca măsură compensatorie, în baza dispozițiilor art. 551 din Legea nr. 254/2013, în perioada în care persoana condamnată se află în termenul de liberare condiționată, întrucât dispozițiile menționate sunt aplicabile exclusiv persoanei condamnate aflate în executarea unei pedepse privative de libertate.

În acest sens avem în vedere, pe de-o parte, că în cuprinsul legii de abrogare, Legea nr. 240/2019, publicată în M. Of. nr. 1028/20.12.2019, s-a prevăzut expres, în art. 3, că „Prevederile art. 551 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, se aplică persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, a măsurilor preventive privative de libertate, minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție, în centre educative sau în penitenciare, respectiv minorilor care au executat pedepse în penitenciare, potrivit Legii nr. 15/1968 privind Codul penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centre de detenție, în aplicarea art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 289/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, pentru perioada cuprinsă între 24 iulie 2012 și data intrării în vigoare a prezentei legi”.

De asemenea, prin Decizia nr. 8/2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 427/30.05.2019, s-a statuat că acordarea zilelor considerate ca executate ca măsură compensatorie pentru executarea pedepsei în condiții necorespunzătoare de detenție, conform art. 551 din Legea nr. 254/2013, se poate realiza pe calea contestației la executare în cazul condamnaților aflați în executarea unor pedepse rezultante în cuprinsul cărora se regăsește, cumulativ cu pedeapsa aplicată pentru o nouă infracțiune, un rest rămas neexecutat dintr-o pedeapsă pentru care aceste persoane au beneficiat de liberare condiționată anterior intrării în vigoare a dispozițiilor art. 551 alin. (1) și (8) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și Deciziei nr. 7 din 26 aprilie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Nu în ultimul rând, avem în vedere că dispozițiile art. 551 din Legea nr. 254/2013 nu au natura juridică a unei norme penale substanțiale, ci reprezintă o normă de drept execuțional, prin care legiuitorul a urmărit introducerea unui mecanism compensatoriu menit să constituie o reparație corespunzătoare în cazul relelor condiții materiale de detenție. Astfel,

acestea urmează să fie valorificate în cazul în care reprezintă o cauză de micșorare a pedepsei închisorii în executarea căreia se află persoana condamnată.

Cu ocazia consultării prelabile întâlnirii, în sprijinul opiniei INM s-a menționat că interesul contestatorului în ceea ce privește stabilirea formei pluralității de infracțiuni (recidivă postcondamnatorie sau recidivă postexecutorie) sau a momentului de început al curgerii termenului de reabilitare judecătorească devine actual și poate fi valorificat pe cale incidentală, în cadrul cauzei în care este judecat pentru o infracțiune comisă ulterior liberării condiționate sau al procedurii reabilitării judecătorești, după caz (CA Constanța).

De asemenea, cu prilejul aceleiași consultări a fost exprimată și opinia contrară (CA Alba Iulia), în conformitate cu care este admisibilă contestația la executare, chiar dacă persoana condamnată a fost liberată condiționat, întrucât se află în termenul de supraveghere al liberării condiționate, astfel că pedeapsa nu a fost considerată ca executată, pentru argumentele expuse (care vizează inclusiv aspecte legate de starea de recidivă sau privind începerea curgerii termenului de reabilitare - judecătorească sau chiar de drept, în cazul pedepselor de până la 2 ani închisoare), dar și pe considerentul unei egalități de tratament între condamnații aflați în detenție în executarea pedepsei și condamnații considerați în executarea pedepsei pe durata liberării condiționate.

Cu majoritate, participanții la întâlnirea online au agreat opinia INM.

5. Competența de soluționare a cererilor prin care se solicită, direct de către persoana supravegheată sau indirect de către Serviciul de Probațiune, să fie schimbate instituțiile în care se efectuează munca în folosul comunității, motivat de faptul că persoana supravegheată și-a schimbat domiciliul

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2018, pag. 3\)](#)

5.1. Prezentarea problemei de drept:

Situația concretă constă în aceea că, ulterior condamnării inculpatului la o pedeapsă cu închisoarea cu suspendarea sub supraveghere a executării și a obligării acestuia, în conformitate cu dispozițiile art. 93 al. 3 C.pen., să presteze zile de muncă neremunerată în una din cele două instituții din comunitate indicate în hotărâre, condamnatul sau Serviciul de Probațiune se adresează judecătoriei, solicitând înlocuirea celor două instituții din comunitate inițial stabilite cu alte două instituții de la noul domiciliu, ca urmare a schimbării domiciliului condamnatului.

Problema ivită în această situație constă în stabilirea competenței de soluționare a unei astfel de solicitări, respectiv fie de către judecătorul delegat la Biroul Executări Penale, potrivit dispozițiilor art. 51 alin. 2 din Legea nr. 253/2013, fie de către instanța de executare, conform dispozițiilor art. 48 din Legea nr. 253/2013, problema fiind fost pusă în discuția judecătorilor în materie penală din cadrul Judecătoriei Vaslui, conturându-se cu acest prilej două opinii.

5.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Competența de soluționare a cererilor aparține judecătorului delegat la Biroul executări penale, potrivit dispozițiilor art. 51 alin. 2 din Legea nr. 253/2013.

5.3. Argumentele soluției însușite

În esență, s-a considerat că dispozițiile art. 48 din Legea nr. 253/2013 nu ar fi incidente, întrucât se consideră că schimbarea celor două instituții, inițial stabilite, *nu reprezintă o modificare a conținutului obligației de a presta un anumit număr de zile de muncă neremunerată în folosul comunității*. Obligația de a presta munca neremunerată în folosul comunității rămâne aceeași, solicitându-se doar desemnarea unei alte instituții din comunitate, ca urmare a schimbării domiciliului condamnatului.

S-a concluzionat că dezlegarea este identică și în situația în care sunt desființate sau își încetează activitatea instituțiile din comunitate, în cadrul cărora s-a stabilit desfășurarea activității. Ambele situații *sunt invite în cursul executării pedepsei și nu existau la momentul pronunțării hotărârii judecătorești*.

S-a arătat că se impun a fi luate în considerare și rațiunile de ordin practic, respectiv *celeritatea* care trebuie să guverneze soluționarea cererilor de această natură, raportat și la termenul prevăzut de art. 52 alin. 1 din Legea nr. 253/2013, în care se impune a fi executată obligația de a presta munca neremunerată în folosul comunității.

O situație diferită este atunci când persoana condamnată solicită desemnarea unei alte instituții din comunitate, *fără a fi intervenit elemente noi* față de elementele existente la momentul pronunțării hotărârii judecătorești de condamnare, cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, sau de amânare a aplicării pedepsei, și de obligare a inculpatului la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității (de exemplu, solicitarea de desemnare a unei alte instituții, situată mai aproape de domiciliul condamnatului, fără a fi intervenit o modificare a domiciliului și în condițiile în care instanța de fond sau instanța de control judiciar nu a indicat instituția respectivă, deși avea posibilitatea). În cazul unei astfel de cereri, s-a apreciat că revine *instanței de executare* competența de soluționare a cauzei.

6. Care este înțelesul sintagmei „potrivit dispozițiilor legale”, respectiv care este instituția medicală care emite certificatul medical prevăzut de art. 51 alin. 6 din Legea nr. 253/2013, prin care un condamnat este declarat inapt pentru efectuarea muncii în folosul comunității ([Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2018, pag. 7](#))

6.1. Prezentarea problemei de drept

S-a constatat că în cadrul Judecătoriei Vaslui există practică neunitară, în ceea ce privește modul de soluționare a sesizărilor privind încetarea obligației de efectuare a muncii în folosul comunității, atunci când acestea se întemeiază pe un certificat medical emis de medicul de familie sau de un medic de medicina muncii prin care condamnatul este declarat inapt pentru muncă.

6.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Este suficientă, în general, prezentarea unui certificat medical emis de medicul de familie sau de un medic de medicina muncii, prin care se confirmă faptul că persoana este inaptă pentru prestarea unei activități din cele propuse de consilierul de probațiune ori prezintă risc pentru sănătatea altor persoane. Nu este suficientă o mențiune generică, în certificat, că persoana condamnată este inaptă pentru muncă.

6.3. Argumentele soluției însușite

Art. 51 alin. 6 din Legea nr. 253/2013 prevede că în cazul în care persoana supravegheată a devenit inaptă pentru prestarea unor activități din cele stabilite de consilierul de probațiune ori prezintă risc pentru sănătatea unei alte persoane, aceasta prezintă un *certificat medical* eliberat potrivit dispozițiilor legale care confirmă faptul că persoana nu mai este aptă.

S-a arătat că judecătorul care soluționează sesizarea are posibilitatea să dispună efectuarea unei expertize privind capacitatea de muncă, dacă are dubii asupra realității aspectelor inserate în certificatul medical, însă efectuarea unei expertize ar ridica problema celerității soluționării cauzei raportat la dispozițiile art. 52 alin. 6 din Legea nr. 253/2013.

Reprezentanții Judecătoriei Iași au prezentat *adresa nr. 11532 din 12 iunie 2018 a Serviciului de Probațiune Iași*, înaintată Direcției Naționale de Probațiune, din care reiese că se solicită persoanelor care nu prezintă probleme de sănătate adeverințe de la medicul de familie, cu mențiunea „apt pentru muncă”. În general, medicii de familie eliberează adeverințe cu mențiunea „clinic sănătos” sau „nu se află în evidență cu boli cronice” și refuză sintagma „apt pentru muncă”, invocând prevederile legale (H.G. nr. 355/2007, cu modificările și completările ulterioare), care îndreptăcesc doar medicul specialist de medicina muncii să facă o asemenea apreciere.

În adresă, s-a mai reținut că multe dintre persoanele supravegheate care sunt orientate către medicii de medicina muncii întâmpină refuzul acestora, bazat pe atribuțiile lor specifice, respectiv organizarea supravegheerii stării de sănătate a angajaților (Legea nr. 418 din 2004).

De asemenea, în ceea ce privește persoanele condamnate care au probleme de sănătate și medicii de familie evită să se pronunțe asupra capacității de muncă, cel mult fac recomandări în funcție de afecțiune, există impedimente la punerea în executare, iar judecătorii delegați, sesizați de către consilierii manageri de caz, conform art. 17 alin. 1 din Legea nr. 253 din 2013, solicită aplicarea dispozițiilor art. 51 din același act normativ.

Se mai arată, în adresă, că o situație particulară este cea a persoanelor vârstnice, care au calitatea de pensionari, cvasimajoritatea fiind în evidența medicilor de familie cu boli cronice și care după împlinirea vârstei de 65 ani nu mai pot fi evaluați în ceea ce privește capacitatea de muncă.

Participanții la întâlnire au indicat că, în practica judiciară, la momentul soluționării cauzei cu privire la fondul acuzației penale, dacă din datele existente reiese că inculpatul este inapt pentru muncă, nu se dispune *ab initio* obligarea sa la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității, fiind însă obligatorie manifestarea de voință a inculpatului în sensul de a o presta.

7. Care este calea procedurală de soluționare a cererii unui condamnat de aplicare a principiului din H.P. nr. 7/2018, respectiv: dispoziții legale aplicabile: art. 598 alin. 1 lit. d) sau art. 595 Cod procedură penală; art. 55 ind. 1 din Legea nr. 169/2017; Decizia nr. 7/2018 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2018, pag. 9)

7.1. Prezentarea problemei de drept

Prin Decizia nr. 7/2018 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, s-au dispus următoarele:

„Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală, în dosarul nr. 16205/299/2017 (3358/2017), prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept: „în interpretarea dispozițiilor art. 55 ind. 1 din Legea nr. 254/2013, pentru determinarea restului de pedeapsă rămas neexecutat în vederea aplicării tratamentului sancționator de la art. 104 alin. 2 coroborat cu art. 43 alin. 1 din Codul penal, **trebuie recalculată**, începând cu data de 24.07.2012, „**perioada executată efectiv**” din pedeapsa din executarea căreia inculpatul a fost liberat condiționat anterior intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 (prin considerarea ca executate, suplimentar, a 6 zile din pedeapsa aplicată pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare), cu efectul micșorării restului rămas neexecutat din pedeapsa anterioară”.

Stabilește că, în interpretarea dispozițiilor art. 55 ind. 1 din Legea nr. 254/2013, pentru determinarea restului de pedeapsă rămas neexecutat în vederea aplicării tratamentului sancționator de la art. 104 alin. 2 coroborat cu art. 43 alin. 1 din Codul penal, **trebuie recalculată** - începând cu data de 24.07.2012 - perioada executată efectiv din pedeapsa din a cărei executare a fost dispusă liberarea condiționată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 prin considerarea ca executate suplimentar a zilelor calculate ca executate în considerarea condițiilor de detenție necorespunzătoare”.

Situația concretă constă în aceea că, ulterior unei prime condamnări de 3 ani închisoare, deținutul execută, după 24.07.2012, de exemplu 2 ani și 4 luni, cu rest de 8 luni închisoare, fiind liberat.

În cursul liberării, săvârșește o nouă infracțiune, în stare de recidivă postcondamnatorie, fiind condamnat la o pedeapsă de 2 ani închisoare, la care s-a adăugat restul de 8 luni închisoare, deținutul fiind în prezent în executarea pedepsei de 2 ani și 8 luni închisoare.

Ulterior H.P. nr. 7/2018, deținutul solicită să îi fie aplicate dispozițiile Legii nr. 169/2017 asupra perioadei de 2 ani și 4 luni închisoare executată după 2012, dar anterior liberării, cu efect asupra reducerii restului de pedeapsă (restul de 8 luni închisoare va deveni rest de 3 luni închisoare) și cu efect prelungit asupra constatării unei modificări în situația juridică și succesiv a unei reduceri de pedeapsă - respectiv e posibil ca deținutul să fi săvârșit a doua faptă în recidivă postexecutorie și nu postcondamnatorie, sens în care pedeapsa executabilă va fi 2 ani închisoare, sau tot în recidivă postcondamnatorie, sens în care pedeapsa executabilă va deveni 2 ani și 3 luni închisoare.

Oricum, în ambele situații, pedeapsa pe care o execută condamnatul se reduce.

Se constată astfel că dispozițiile privind calea acțiunii în despăgubiri pentru perioade executate după 2012 și anterior unei liberări condiționate rămâne deschisă doar condamnaților care nu au săvârșit nicio faptă în restul rămas neexecutat, astfel cum a fost acesta stabilit la data liberării.

Problema ivită în această situație constă în stabilirea căii procedurale în care se rezolvă această situație determinată de aplicarea Legii nr. 169/2017 coroborat cu principiul din H.P. nr. 7/2017 a I.C.C.J. – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, respectiv:

Având în vedere faptul că efectul aplicării art. 55 ind. 1 din Legea nr. 169/2017 cu privire la perioade executate într-un prim mandat de executare, anterior liberării, este cel al reducerii pedepsei finale de executat, aplicate ca urmare a săvârșirii unei noi infracțiuni și revocării liberării, cererea s-ar încadra în contestație la executare întemeiată pe art. 598 alin. 1 lit. d Cod procedură penală.

Totodată, se apreciază că Legea nr. 169/2017, prin efectul de reducere a restului rămas de executat ca urmare a liberării și efectul în cascadă de reducere a pedepsei executabile pe care aplicarea coroborată a art. 55 ind. 1 din lege cu H.P. nr. 7/2018 îl poate

produce, poate fi considerată o lege penală mai favorabilă, astfel că art. 595 Cod procedură penală ar deveni aplicabil.

Problema de drept este nou apărută, ca urmare a cererilor repetate ale deținuților de a se recalcula restul rămas neexecutat ce intră în componența pedepsei rezultante, în acest sens solicitând Curții de Apel stabilirea unei modalități unitare de interpretare a dispozițiilor legale aplicabile și a unei proceduri de lucru, raportat la interpretarea unitară existentă până la momentul pronunțării H.P. nr. 7/2018 constând în aceea că Legea nr. 169/2017 nu ar determina în niciun caz reducerea pedepsei, astfel că nu ar putea fi admisibilă calea contestației la executare.

7.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Persoanele condamnate au deschisă calea unei contestații la executare, întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. 1 lit. c) teza a II-a Cod de procedură penală. Situația anterior indicată reprezintă o *împiedicare la executare*, în integralitate, a *restului de pedeapsă rămas neexecutat din pedeapsa anterioară*.

În niciun caz, *nu se poate vorbi, ulterior rămânerii definitive* a hotărârii prin care restul de pedeapsă rămas neexecutat din pedeapsa anterioară a fost adăugat la pedeapsa stabilită pentru noua infracțiune, *despre o reducere a pedepsei anterioare și, implicit, a restului de pedeapsă rămas neexecutat și nici nu poate fi realizată o schimbare de încadrare juridică, în faza de executare a hotărârii judecătorești* [de exemplu, reținerea stării de recidivă postexecutorie, iar nu a stării de recidivă postcondamnatorie; în același sens, *Decizia nr. VIII/2007* pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în soluționarea unui recurs în interesul legii, prin care s-a statuat că „instanța, investită, în baza art. 461 alin. 1 lit. d) Cod de procedură penală (1969), în cadrul contestației la executare în care se invocă modificarea înțelesului noțiunii de *consecințe deosebit de grave*, potrivit art. 146 Cod penal (1969), nu poate schimba încadrarea juridică dată faptei prin hotărârea judecătorească rămasă definitivă și, apoi, reduce pedeapsa aplicată în cauză, întrucât modificarea înțelesului noțiunii de *consecințe deosebit de grave*, prevăzută de textul sus-menționat nu este identică cu cerința de a fi intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, la care se referă textele art. 14 și 15 din Codul penal (1969), pentru a fi incidente dispozițiile art. 458 și, respectiv, art. 461 alin. 1 lit. d) din Codul de procedură penală (1969)“].

7.3. Argumentele soluției însușite

S-a argumentat de către participanți că *nu există identitate de situații* între persoanele aflate în curs de judecată, cărora le este aplicabilă Decizia nr. 7/2018 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, și persoanele condamnate definitiv.

A fost invocată jurisprudența instanței de contencios constituțional [cu titlu de exemplu, în *Decizia nr. 379 din 2014*, Curtea Constituțională a României arată că „29. În ceea ce privește principiul egalității, Curtea observă că, în mod constant, în jurisprudența sa a statuat că situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional. Această soluție este în concordanță și cu jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia orice diferență de tratament, făcută de stat între indivizi aflați în situații analoge, trebuie să-și găsească o justificare obiectivă și rezonabilă. 30. Curtea constată că, în cauza de față, persoanele nu se regăsesc în situații identice (unele persoane au fost condamnate definitiv, altele nu au fost condamnate definitiv), astfel că se justifică în mod obiectiv și rezonabil

tratamentul juridic neomogen la care se referă autorii excepției, principiul egalității în fața legii presupunând instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite”].

Marea majoritate a participanților au apreciat că Decizia nr. 7/2018 pronunțată de instanța supremă în mecanismul de unificare a practicii judiciare *nu reprezintă lege penală mai favorabilă* și că se impune a fi avută în vedere *necesitatea respectării* unuia dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului, respectiv *principiul securității raporturilor juridice*, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării.

Competența de soluționare a cauzei revine instanței care a acordat beneficiul liberării condiționate.

În ipoteza temeiniciei contestației la executare formulate, soluția de minută propusă ar fi de admitere a contestației la executare, de constatare a faptului că persoana condamnată beneficiază de x zile considerate ca executate în baza art. 55 ind. 1 din Legea nr. 254/2013 și, ulterior, scăderea din pedeapsa rezultantă (restul de pedeapsă rămas neexecutat din pedeapsa anterioară adăugat la pedeapsa stabilită pentru noua infracțiune) a numărului de zile respectiv.

8. Admisibilitatea contestației la executare conform art. 598 alin. 1 lit. d Cod procedură penală, formulată de condamnat pentru constatarea dezincriminării infracțiunii de abuz în serviciu prev. de art. 297 alin. 1 Cod penal sau art. 246 Cod penal 1969 ca efect al Deciziei CC nr. 405/2016 sau exercitarea doar a unei cereri de revizuire, întemeiată pe art. 453 alin. 1 lit. f Cod procedură penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III - IV ale anului 2017, pag. 11\)](#)

8.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE)

S-a stabilit că este admisibilă contestația pe temeiul art. 595 Cod procedură penală.

8.2. Argumentele soluției însușite:

Aplicarea art. 4 și art. 6 Cod procedură penală poate fi solicitată de condamnat în procedura prevăzută de art. 595 Cod procedură penală, instanța urmând să analizeze pe fond contestația cu respectarea limitelor date de autoritatea de lucru judecat a hotărârii penale, autoritate de lucru judecat care împiedică rejudecarea cauzei pe fond în alte căi de atac, decât cele care permit rejudecarea sau retractarea unei hotărâri penale.

Incidența legii de dezincriminare trebuie apreciată, în concret, în baza elementelor reținute prin hotărârea de condamnare, nefiind posibilă administrarea de probe suplimentare în cererea de constatare a intervenirii legii noi cu privire la situația de fapt reținută.

Este inadmisibilă constatarea dezincriminării prin procedura prevăzută de art. 595 Cod procedură penală (art. 459 Cod procedură penală 1969) dacă pedeapsa a fost executată, deoarece această procedură se aplică numai când hotărârea de condamnare este în curs de executare (TS sentința penală 1331/1984, RRD nr. 8/1985 pg. 70, RRD nr. 2/1977, pg. 61).

Se pune problema dacă Decizia nr. 405/15 iunie 2016 a Curții Constituționale, prin care a fost admisă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 246 Cod penal din 1969

și ale art. 297 alin. 1 Cod penal și s-a dispus că aceste dispoziții sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”, are efecte de dezincriminare parțială a normei de incriminare a infracțiunii de abuz în serviciu.

În considerentele hotărârilor preliminare nr. 18/27 septembrie 2016 și nr. 6/2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că „prevederile art. 147 alin. 1 și 4 din Constituție referitoare la efectele deciziilor CCR potrivit cărora efectele unei decizii de admitere a excepției de neconstituționalitate sunt echivalente abrogării textului de incriminare, inclusiv dezincriminării acestuia”.

Constatarea neconstituționalității unei norme de incriminare, având ca efect dezincriminarea poate privi norma în integralitatea sa ori numai anumite variante de incriminare și are ca efect dezincriminarea acelei variante vizate de decizia CCR, iar nu a tuturor variantelor prevăzute de norma de incriminare.

Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție a precizat că dezincriminarea operează retroactiv, indiferent de data săvârșirii faptei, atât în cazul în care privește toate variantele de incriminare, cât și în cazul în care privește o anumită variantă de incriminare.

În considerentele Deciziei nr. 405/15 iunie 2016, Curtea Constituțională statuează la pct. 88, că „dispozițiile art. 246 Cod penal din 1969 și ale art. 297 alin. 1 Cod penal au fost reconfigurate prin prezenta decizie”, astfel că efectul direct asupra sferei de incriminare a infracțiunii de abuz în serviciu rezultă fără echivoc.

Conform art. 147 alin. 4 teza a II-a din Constituție, deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, indiferent de tipul deciziei pronunțate.

După expirarea termenului de 45 de zile, dispozițiile și legile în vigoare declarate neconstituționale, în cazul pasivității legiuitorului, își încetează efectele juridice (art. 147 alin. 1 din Constituție).

În cazul deciziilor de interpretare, în lipsa intervenției legiuitorului, textul art. 297 alin. 1 Cod penal sau a art. 246 din Codul penal din 1969 este păstrat în corpul legii în conținutul și forma stabilită de instanța de contencios constituțional.

8.3. Problema a fost discutată și în cadrul întâlnirii președinților de secții ale ÎCCJ și curților de apel care a avut loc la Iași, mai 2017 ([Minuta întâlnirii președinților de secții ale ÎCCJ și curților de apel care a avut loc la Iași, mai 2017](#))

„Opinia INM:

Apreciem că, în situația în care, în raport de considerentele hotărârii judecătorești definitive prin care se descrie fapta comisă de autorul infracțiunii de abuz în serviciu, se poate constata că o parte dintre acțiunile/inacțiunile sale nu întrunesc condițiile de tipicitate ale ilicitului penal pentru că neîndeplinirea/îndeplinirea în mod defectuos a atribuțiilor de serviciu nu se raportează la acte normative cu putere de lege, așa cum rezultă din argumentele curții Constituționale - Decizia nr. 405/2016 - reevaluarea situației de fapt, implicit a tratamentului sancționator aplicat definitiv nu poate opera pe calea procedurilor jurisdicționale care au scop asigurarea legalității pedepsei în faza de punere în executare a pedepselor definitiv aplicate, ci devine incident art. 453 alin. (1) lit. f) Cod procedură penală, în măsura în care autorul abuzului în serviciu a invocat în prealabil excepția de neconstituționalitate a textului de lege respectiv, așa cum rezultă din Decizia Curții Constituționale nr. 126/2016.

În ceea ce privește recursul în casație, posibilitatea aplicării art. 438 alin. 1 pct. 7 Cod procedură penală este limitată la cauzele în care decizia Curții Constituționale a fost publicată

anterior judecării apelului; dacă decizia CCR este însă ulterioară rămânerii definitive a hotărârii, problema este exclusiv una de executare.

În acest sens pledează prevederile art. 438 alin.2 Cod procedură penală, conform cărora cazurile prevăzute la alin. (1) pot constitui temei al casării hotărârii doar dacă nu au fost invocate pe calea apelului sau în cursul judecării apelului ori dacă, deși au fost invocate, instanța le-a omis ori nu s-a pronunțat asupra lor. Or, pentru a se pune problema invocării unor aspecte în apel, acestea trebuia să poată fi invocate, deci să existe anterior ori cel puțin concomitent acestei faze de judecată.

Interpretarea are în vedere caracterul de cale de atac extraordinară, de anulare, care permite a se verifica în ce măsură hotărârea pronunțată este conformă normelor de drept în vigoare, iar nu rezolvarea unor chestiuni intervenite ulterior rămânerii definitive a acesteia.

În ceea ce privește contestația la executare, în cazul deciziilor Curții Constituționale având ca efect dezincriminarea unor fapte, putem avea în vedere prevederile art. 598 Cod procedură penală, raportat la art. 4 Cod penal. În opinia noastră, însă, o astfel de posibilitate există doar atunci când, prin decizia CCR a fost declarat neconstituțional textul de incriminare (ca în cazul art. 6 din Legea nr. 241/2005, de exemplu), iar nu atunci când CCR a procedat la interpretarea legii. Or, în cazul abuzului în serviciu, Curtea a procedat la o interpretare, la o completare a textului. Ca urmare, pentru a aprecia asupra incidenței deciziei în fiecare caz în parte, judecătorul trebuie să facă o analiză în concret a situației de fapt reținute în cauză, ceea ce nu este posibil pe calea contestației la executare, fiind contrară principiului autorității de lucru judecat.

Cu majoritate, participanții la întâlnire au agreeat soluția expusă în punctul de vedere al INM, respectiv că analiza incidenței dispozițiilor deciziei Curții Constituționale nr. 126/2016 nu se poate realiza pe calea contestației la executare, fiind contrară principiul autorității de lucru judecată.

În susținerea soluției au fost invocate considerentele din opinia concurentă la decizia Curții Constituționale nr. 126/2016, conform cărora decizia prin care a fost constată neconstituționalitatea dispozițiilor art. 297 Cod penal nu poate produce efectele specifice unei legi penale mai favorabile. Efectele declarării neconstituționalității unui text de lege - sancțiune specifică de drept constituțional - astfel cum sunt prevăzute de dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție nu pot viza decizii penale definitive, producându-se - similar deciziilor care vizează materii de drept nepenale - numai pentru viitor. În acest context, remediul procesual în ipoteza hotărârilor penale definitive îl reprezintă revizuirea întemeiată pe dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. f) C.proc.pen.

De asemenea, au fost evocate și situații de practică judiciară de respingere a contestației la executare întemeiată pe prevederile art. 595 Cod procedură penală, în motivarea soluțiilor reținându-se că trebuie distins, sub aspectul efectelor pe care le produc, între deciziile Curții Constituționale, după cum acestea declară neconstituțional un text de lege sau îl interpretează, în sensul că este constituțional într-o anumită măsură. În lumina aceste distincții, în ipoteza deciziei nr. 126/2016 este vorba despre o decizie de recunoaștere a constituționalității dispozițiilor art. 297 Cod penal în anumite limite, decizia neavând astfel semnificația unei legi penale mai favorabile.

A fost exprimată și opinia în sensul admisibilității verificării incidenței dispozițiilor deciziei Curții Constituționale amintite, parțial pe calea contestației la executare și parțial pe temeiul dispozițiilor art. 595 C.proc.pen.

A fost consemnată abținerea de la vot a reprezentanților Înaltei Curți de Casație și Justiție, motivată de existența pe rolul instanței supreme, în procedura căilor de atac, de cauze în această materie.

Au fost însă indicate soluții pronunțate de instanța supremă care pot constitui repere în analiza pe care instanțele trebuie să o facă cu privire la incidența dispozițiilor Curții

Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare, respectiv: ICCJ, Secția penală, decizia nr. 1171/20.09.2016; ICCJ, Secția penală, decizia nr. 422/RC/18.10.2016; ÎCCJ, Decizia nr. 6/28.02.2017 (HP).

9. Calea de atac în cazul hotărârilor judecătorești pronunțate în cauzele având drept obiect sesizările formulate de către consilierul de probațiune prin care se solicită, în cazul persoanelor condamnate la o pedeapsă a cărei executare a fost suspendată condiționat, modificarea sau încetarea obligațiilor impuse inițial prin hotărârea de condamnare
(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 16)

9.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Hotărârile judecătorești pronunțate asupra modificării sau încetării obligațiilor impuse prin hotărârea de condamnare, prin care s-a aplicat pedeapsa cu suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei, sunt susceptibile a fi atacate cu contestație, nu cu apel.

9.2. Argumentele soluției însușite:

Hotărârile judecătorești pronunțate asupra modificării sau încetării obligațiilor impuse prin hotărârea de condamnare, prin care s-a aplicat pedeapsa cu suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei, sunt susceptibile a fi atacate cu contestație, nu cu apel, întrucât aceste hotărâri fac parte din categoria cauzelor reglementate de prevederile Titlului V Cod procedură penală care se soluționează de instanța de executare, instanța de executare pune în executare măsurile și obligațiile impuse de instanța de judecată, inclusiv în cazul celor prev. de art. 95 Cod penal, conform art. 576 Cod procedură penală.

Conform art. 597 Cod procedură penală, procedura la instanța de executare are ca obiect rezolvarea situațiilor reglementate de Titlul V, care este în competența instanței de executare, hotărârile pronunțate fiind supuse căii de atac a contestației, la instanța ierarhic superioară.

10. Retragerea formelor de executare a pedepsei închisorii în situația în care, în conformitate cu art. 598 alin. 1 lit. d) Cod procedură penală, se dispune deducerea din pedeapsa de executat a unei perioade deja executate

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 14)

10.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție dacă, în situația în care, în conformitate cu art. 598 alin. 1 lit. d) Cod procedură penală, se dispune deducerea din pedeapsa de executat a unei perioade deja executate, se va dispune retragerea formelor de executare a pedepsei închisorii și emiterea unui nou mandat.

10.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În situația deducerii unei perioade executată din pedeapsă cât și în situația deducerii doar a unei perioade de reținere/arestare preventivă sau arest la domiciliu se dispune retragerea mandatului de executare și emiterea unui nou mandat.

10.3. Argumentele soluției însușite

S-a reținut că emiterea unui nou mandat de executare a pedepsei închisorii este singura formă de punere în executare a hotărârilor, în conformitate cu dispozițiile capitolului II. Punerea în executare a hotărârilor, din cuprinsul Titlului V al Codului de procedură penală: Executarea hotărârilor penale.

Acest aspect rezultă din dispozițiile art. 599 alin. 4 Cod procedură penală, potrivit cărora „După pronunțarea soluției definitive ca urmare a admiterii contestației la executare, se face o nouă punere în executare conform procedurii prevăzute de prezentul titlu”.

În plus, întrucât potrivit art. 555 Cod procedură penală mandatul de executare a pedepsei închisorii trebuie să conțină, în mod obligatoriu, timpul reținerii și arestării preventive, o modificare cu privire la acest aspect prin intermediul soluționării unei contestații la executare conduce la necesitatea emiterii unui nou mandat de executare a pedepsei închisorii.

10.4. Problema de drept în cauză a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, ce a avut loc la Curtea de Apel Iași, în perioada 18 - 19 mai 2017 ([Minuta întâlnirii președinților secțiilor penale ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel - Curtea de Apel Iași, 18-19 mai 2017, pag. 63](#)).

În unanimitate, participanții au apreciat că în astfel de situații se va dispune retragerea mandatului de executare a pedepsei închisorii și emiterea unui nou mandat, în acord cu dispozițiile art. 599 alin. (4) Cod procedură penală, care stabilesc că asigurarea legalității pedepsei în faza de punere în executare a hotărârii judecătorești definitive, după admiterea contestației la executare, se face printr-o nouă punere în executare, conform dispozițiilor legale aplicabile în materie.

11. Admisibilitatea formulării unei noi cereri de aplicarea a legii penale mai favorabile în cazul faptelor definitiv judecate în situația în care, anterior, o asemenea cerere fusese respinsă, iar hotărârea prealabilă a fost pronunțată de ICCJ după respingerea primei cereri de aplicare a legii penale mai favorabile, chestiunea de drept dezlegată fiind incidentă în cauză

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV/2016, pag. 19\)](#)

11.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție admisibilitatea formulării unei noi cereri de aplicare a legii penale mai favorabile în cazul faptelor definitiv judecate în situația în care, anterior, o asemenea cerere fusese respinsă, iar hotărârea prealabilă a fost pronunțată de ICCJ după respingerea primei cereri de aplicare a legii penale mai favorabile, chestiunea de drept dezlegată fiind incidentă în cauză.

11.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Decizia pronunțată de ÎCCJ pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală constituie un motiv ori o apărare nouă potrivit art. 599 alin. 5 Cod procedură penală și

este admisibilă în temeiul art. 598 lit. d) Cod procedură penală, în măsura în care decizia are ca efect micșorarea pedepsei.

11.3. Argumentele soluției însușite

În ipoteza dată, decizia pronunțată de ÎCCJ pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală, constituie un motiv ori o apărare nouă potrivit art. 599 alin. 5 Cod procedură penală și este admisibilă în temeiul art. 598 lit. d) Cod procedură penală, în măsura în care respectiva decizie are ca efect micșorarea pedepsei. Se aplică dispozițiile art. 598 lit. d) Cod procedură penală și pentru considerentul că o soluție pronunțată în temeiul art. 598 lit. d) Cod procedură penală nu afectează autoritatea de lucru judecat a hotărârii judecătorești anterioară, pronunțată în baza art. 595 Cod procedură penală.

11.4. Această problemă de drept a fost dezbătută și cu ocazia întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție și curțile de apel, ce a avut loc la sediul Curții de Apel București, în perioada 27-28 noiembrie 2014. ([*Minuta întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție și curțile de apel - Curtea de Apel București, 27-28 noiembrie 2014, pag. 5*](#))

Opiniile exprimate de instanțe

S-a exprimat opinia în sensul că pronunțarea unei astfel de hotărâri reprezintă o împrejurare nouă, în sensul art. 598 alin. 1 lit. d) C. proc. pen., deci o nouă contestație la executare este admisibilă, dar și opinia contrară.

Participanții la întâlnire au ajuns la concluzia că astfel de decizii pot fi considerate motive sau apărări noi în formularea unei noi cereri de aplicare a dispozițiilor art. 6 C. pen., în condițiile art. 598 și urm. C. proc. pen., pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 6 alin. (1)-(3) C. pen., când după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare și până la executarea pedepsei a intervenit o lege penală mai favorabilă, sancțiunea aplicată, dacă este mai mare decât maximumul special prevăzut de legea nouă, se reduce la acest maximum, pedeapsa detențiunii pe viață se înlocuiește cu maximumul închisorii prevăzut de legea nouă pentru aceeași infracțiune, dacă închisoarea este singura pedeapsă prevăzută pentru acea faptă, iar închisoarea se înlocuiește cu amenda, care nu poate depăși maximumul prevăzut de legea nouă pentru aceeași infracțiune, când amenda este singura pedeapsă prevăzută de lege pentru acea faptă.

Articolul 6 fiind o expresie a principiului legalității, implică obligația ca orice sancțiune să își găsească temei în lege, însă nu numai în momentul pronunțării, ci pe întreaga durată a executării pedepsei.

Potrivit art. 595 alin. 1 C. proc. pen., „când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare (...) intervine o lege ce nu mai prevede ca infracțiune fapta pentru care s-a pronunțat condamnarea ori o lege care prevede o pedeapsă (...) mai ușoară decât cea care se execută ori care urmează a se executa, instanța ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire, după caz, a dispozițiilor art. 4 și 6 din Codul penal”.

Conform art. 598 C. proc. pen., contestația împotriva executării hotărârii penale se poate face, între altele, și atunci când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, iar potrivit art. 599 C. proc. pen., cererile ulterioare de contestație la executare sunt inadmisibile dacă există identitate de persoană, de temei legal, de motive și de apărări.

Noțiunea de „lege” include, în accepțiunea Convenției europene a drepturilor omului, și jurisprudența; cu atât mai mult trebuie recunoscută valoarea de „act cu putere de lege” unui act jurisprudențial căruia caracterul obligatoriu îi este conferit chiar prin lege.

Pe de altă parte, modificarea sau încetarea dispozițiilor privind pedeapsa din hotărârea penală definitivă se realizează numai în procedurile privind executarea, și numai determinat de descoperirea unor împrejurări care nu au fost cunoscute de instanță la data rămânerii definitive a hotărârii. Prin urmare, se poate considera că hotărârile pronunțate în baza art. 477 C. proc. pen. reprezintă un element de noutate, ce constituie un motiv sau apărare nouă, conform art. 599 alin. 5 C. proc. pen., pentru a fi admisibilă cererea.

O nouă cerere de aplicare a dispozițiilor art. 6 C. pen. este admisibilă, urmând a fi calificată contestație la executare întemeiată pe dispozițiile art. 598 alin. 1 lit. d) C. proc. pen., câtă vreme se invocă o cauză de micșorare a pedepsei, în măsura în care termenul de 6 luni prevăzut în norma specială din art. 23 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Codului de procedură penală, modificată și completată prin O.U.G. nr. 116/2013, a fost depășit.

Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. Activitatea judecătorului de supraveghere a privării de libertate

1. Soluția ce se impune a fi pronunțată în contestațiile formulate de persoanele private de libertate împotriva încheierilor pronunțate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate la Penitenciarul Iași și CRAP Iași în materia asigurării spațiului minim de cazare de 4 mp

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2021, pag. 6)

1.1. Rezumatul soluției însușite (MAJORITATE):

Opinia adoptată este cea a admiterii integrale a contestației formulate de persoana privată de libertate.

1.2. Argumentele soluției însușite:

Pentru soluția de admitere a contestațiilor, art. 1 alin. 3 din Ordinul Ministrului Justiției nr. 2.772/C din 17 octombrie 2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate reglementează condițiile de cazare ale persoanelor private de libertate în clădirile existente.

Este adevărat că există o diferență de nuanță în redactarea Ordinul Ministrului Justiției nr. 2.772/C din 17 octombrie 2017, care prevede: „(3) Amenajarea camerelor de cazare aflate în **clădirile existente** în locurile de deținere se va realiza cu maximizarea spațiilor de deținere, în funcție de configurarea structurală a clădirilor, **în scopul alocării unui spațiu mai mare de 4 metri pătrați (mp) pentru fiecare persoană privată de libertate**”, prin comparație cu Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/2010, care stabilea următoarele: „camere de cazare din penitenciarele existente trebuie să asigure cel puțin 4 metri pătrați pentru fiecare persoană privată de libertate, încadrată în regimul închis sau de maximă siguranță”,

dar această diferență de reglementare nu produce nici o diferență sub aspectul dreptului fiecărei persoane private de libertate de a beneficia de un spațiu de minim 4 metri pătrați, din perspectiva recomandărilor repetate ale Comitetului pentru prevenția torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante („CPT”), astfel cum sunt redade de jurisprudența CEDO în cauza pilot Rezmiveș și alții împotriva României, din perspectiva aplicabilității directe a art. 3 CEDO și art. 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, din perspectiva jurisprudenței CEDO, cauza Mursic împotriva Croației, cauza Brândușe împotriva României, Bragadireanu împotriva României și, nu în ultimul rând, din perspectiva dreptului Uniunii, cauzele C-128/18, Dumitru Tudor Dorobanțu, hotărârea ECLI:EU:C:2019:857 din 15 octombrie 2019, Cauzele conexe C-404/15 și C-659/15 PPU, Hotărârea din 5 aprilie 2016, Pal Aranyosi și Robert Căldăraru. ***Se apreciază că hotărârile CEDO și CJUE menționate stabilesc criterii clare pentru demersul analitic ce urmează a fi întreprins în fiecare speță în parte, în funcție de suprafața efectiv alocată deținutului, respectiv dacă este sub 3 metri pătrați pentru fiecare persoană privată de libertate, respectiv dacă este între 3 metri pătrați și 4 metri pătrați.***

În această opinie, s-au combătut argumentele expuse anterior, referitoare la faptul că administrația penitenciarului nu poate să execute hotărârea, decât cu punerea altor deținuți în condiții de detenție mai precare, arătându-se că temeinicia unei cereri nu poate fi condiționată de posibilitățile efective ale părții adverse de a executa hotărârea.

S-a reținut în această a doua opinie că, în calitate de stat pârât la CEDO, Guvernul României a invocat, în mod constant, excepția inadmisibilității cererii, ca urmare a neepuizării căilor de atac interne (Petrea, citată anterior, pct. 37, Măciucă împotriva României, Brândușe împotriva României, Eugen Gabriel Radu împotriva României. Cu titlu de exemplu, în cauza Micu contra României, Guvernul a considerat că, după intrarea în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2003 (OUG nr. 56/2003) și a Legii nr. 275/2006, care garantează, în mod mai specific, drepturile persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate, reclamantul ar fi putut sesiza instanțele naționale cu o plângere întemeiată pe aceste dispoziții. Prin urmare, puterea executivă a statului român arată că dreptul la condiții de detenție prin prisma asigurării spațiului minim vital, trebuie valorificat de către deținuți în procedura reglementată de legea privind executarea pedepselor privative de libertate, în prezent de dispozițiile art. 56 din legea 254/2013. Mai mult, în cauza Rezmiveș contra României, în paragraful 96, se rețin următoarele: „96. În materie de căi de atac interne, Guvernul consideră că actualul cadru legislativ, și anume Legea nr. 254/13 (supra, pct. 27) prevede o cale de atac preventivă eficientă pentru condițiile materiale de detenție. Această cale de atac constă în sesizarea judecătorului delegat pentru executarea pedepselor privative de libertate, care dă dispoziții penitenciarelor să asigure deținuților normele minime de cazare consacrate în jurisprudența Curții. Pentru executarea acestor hotărâri, ANP recomandă penitenciarelor să transfere unele persoane în alte camere sau în alte penitenciare. Guvernul a depus la dosar 22 de exemple de jurisprudență, incluzând 19 decizii prin care se dau dispoziții unor penitenciare ca să asigure deținuților un spațiu de cazare de 4 m², 3 decizii referitoare la obligația de a repara mobilierul din camera unui reclamant, de a zugrăvi pereții unei săli de baie și de a respecta normele de igienă. În ceea ce privește calea de atac compensatorie, potrivit Guvernului, acțiunea în răspundere civilă delictuală prevăzută de Codul civil (supra, pct. 36) poate fi folosită de persoanele care doresc să obțină despăgubiri pentru prejudiciul cauzat de condiții materiale contrare art. 3 din Convenție. Ca atare, Guvernul a depus la dosar copia unei decizii interne prin care autoritățile naționale au fost obligate să acorde despăgubiri unui deținut ca urmare a tratamentului medical și a regimului alimentar necorespunzătoare pe care le-ar fi suferit în detenție. Prin alte două decizii, au fost date dispoziții conducerii Penitenciarului Jilava să despăgubească doi deținuți pentru lipsa de acces la apă caldă timp de 2 luni și, respectiv, 4

luni. Un ultim exemplu de jurisprudență se referă la despăgubirea acordată unei persoane private de libertate pe motiv că a fost obligată să coabiteze cu fumători în arestul poliției și că nu a avut acces permanent la toaletă.” Față de această poziție oficială a statului român care arată, cu titlul de exemplu pozitiv, în apărarea statului român, un număr de 19 hotărâri pronunțate de instanțele naționale, prin care s-au admis contestațiile deținuților și administrațiile penitenciare au fost obligate să aloce un spațiu de minim 4 metri pătrați, tocmai pentru a accesa procedura hotărârii pilot și pentru acordarea unui termen în vederea rezolvării problemei, în mod evident, soluția care se impune, ca legală și temeinică, este aceasta. Mai mult, în paragrafele 121-124 din Hotărârea Rezmiveș și alții împotriva României se arată „mulțumirea”, „satisfacția” CEDO cu privire la hotărârile prin care instanțele au analizat cazurile de supraaglomerare, apreciind că este un progres important pe care instanțele interne îl realizează recent în jurisprudența lor (paragraf 123).

În această a doua opinie s-a menționat că, în mod expres, în hotărârile pronunțate s-a reținut că administrației penitenciarului Iași nu i se poate imputa nici o culpă față de supraaglomerarea penitenciarului, fiind depuse la dosarul judecătorului de supraveghere, înscrisuri din care rezultă că aceasta a făcut demersuri pentru transferarea deținuților în alte penitenciare, supraaglomerarea fiind imputabilă, fie Administrației Naționale a Penitenciarelor care nu a dat curs cererilor de transfer formulate, fie Ministerului Justiției care nu a asigurat fonduri Administrației Naționale a Penitenciarului, deși a emis un ordin în care a stabilit care sunt condițiile minime de cazare care trebuie analizate. **Stabilirea culpei în nerespectarea dispozițiilor legale nu formează obiectul procedurii reglementate de art. 56 din legea 254/2013, atâta vreme cât nu se poate reține vreo culpă a deținutului. Nu mai puțin, faptul că nerespectarea spațiului minim vital nu este întotdeauna o chestiune de culpă a administrației penitenciare, provenind din factori mai complecși, cum ar fi problemele de politică penală, este reținut și de CEDO în hotărârea Iacov Stanciu, paragraf 199.**

Un argument forte în susținerea acestui punct de vedere îl constituie Decizia CCR nr. 170/26.05.2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55¹ din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial Nr. 705 din 6 august 2020. Situația de fapt avută în vedere la pronunțarea acestei decizii rezidă în respingerea de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate la o Penitenciarul Rahova a unei plângeri cu privire la alocarea suprafeței de 4 metri pătrați, plângere respinsă cu următoarele argumente: *„Prin intrarea în vigoare a Legii nr. 169/2017 statul român a recunoscut că în unele penitenciare, fie toate, fie unele din spațiile de cazare, nu pot să asigure respectarea normelor minime de cazare (începând cu suprafața minimă de cazare și continuând cu alte condiții arătate în lege). Pe baza procedurii stabilite de lege s-a realizat inventarierea tuturor spațiilor de detenție și calificarea acestora (prin OMJ 2.773/2017) fie în rândul spațiilor care pot respecta condițiile minime de deținere, fie în cealaltă categorie. Pentru cele din urmă, legea a prevăzut, astfel, că deținuții care stau în condiții necorespunzătoare (în primul rând datorită supraaglomerării) să fie despăgubiți prin zile care se scad din restul rămas de executat din pedeapsă (6 zile considerate executate pentru 30 zile executate în condiții necorespunzătoare). Prin urmare, deținuții care se află în această situație sunt îndreptățiți la compensația prevăzută de lege, nemaexistând obligația penitenciarului de a le asigura o suprafață de 4 mp/persoană, prevăzută de art. 1 alin. (3) din Normele minime privind condițiile de cazare, aprobate prin OMJ 2.772/2017.”*

Relevante pentru analiza de față sunt paragrafele 20, 21 din decizie, care menționează următoarele:

„20. Curtea a statuat că, în cadrul exercitării acestui control de constituționalitate, criteriul fundamental pentru determinarea competenței de a exercita controlul de

constituționalitate asupra unei interpretări a normei juridice este caracterul continuu al acestei interpretări, respectiv persistența sa în timp, în cadrul practicii judiciare, așadar, existența unei practici judiciare care să releve un anumit grad de acceptare la nivelul instanțelor. De aceea, Curtea a constatat că este abilitată să intervină atunci când este sesizată cu privire la existența unei practici unitare/neunitare de interpretare și aplicare a legii de natură să încalce exigențele Constituției, **iar interpretările izolate, vădit eronate, nu pot face obiectul controlului de constituționalitate, ci al controlului judecătoresc.**

21. Curtea a constatat că nu are competența de a elimina, pe calea controlului de constituționalitate, din conținutul normativ al textului o anumită interpretare izolată și vădit eronată a acestuia, legislația în vigoare oferind alte remedii procesuale ce au ca scop interpretarea unitară a normelor juridice.”

Prin urmare, atâta vreme cât însăși Curtea Constituțională a României arată, în paragraful 18 al aceleiași decizii, că nici Legea nr. 254/2013 și nici Legea nr. 169/2017 nu conțin vreo dispoziție care să excludă de la aplicare prevederile care reglementează standardele minime privind condițiile de cazare în penitenciare în cazul incidenței art. 55¹ din Legea nr. 254/2013 și că **soluția de respingere a cererii prin care se solicită respectarea celor 4 metri pentru fiecare persoană privată de libertate în condițiile existenței recursului compensatoriu este izolată și vădit eronată, a fortiori**, soluția care se impune ca fiind corectă este aceea a admiterii contestației și a obligării administrației penitenciarului la luarea de măsuri în vederea asigurării spațiului minim vital, mai ales în contextul abrogării dispozițiilor ce reglementau recursul compensatoriu.

Prin urmare, în lumina textelor de lege aplicabile, a jurisprudenței obligatorii a CEDO, dar și a deciziei Curții Constituționale sus menționate, odată ce se constată încălcarea cu privire la petentul condamnat, de către administrația Penitenciarului Iași, independent de vreo culpă a acestei administrații, a normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, în sensul că în camera în care a fost cazat petentul, nu i s-a asigurat acestuia un spațiu util de 4 mp, nu se poate dispune decât una dintre soluțiile stabilite expres de art. 56 alin. 6 din Legea nr. 254/2013 care stipulează următoarele:

„(6) Judecătorul de supraveghere a privării de libertate soluționează plângerea, prin încheiere motivată, în termen de 15 zile de la primirea acesteia și pronunță una dintre următoarele soluții:

a) admite plângerea, în tot sau în parte, și dispune anularea sau modificarea măsurii luate de către administrația penitenciarului ori **obligă administrația penitenciarului să ia măsurile legale care se impun;**

b) respinge plângerea, dacă aceasta este nefondată, rămasă fără obiect, tardivă sau inadmisibilă, după caz;

c) ia act de retragerea plângerii.”

Or, raportat la cauza încălcării dreptului deținutului la condiții minime de cazare, în mod evident, soluția ce se impune dintre cele prevăzute de textul de lege, este aceea de obligare a administrației penitenciarului la luarea măsurilor legale ce se impun, în cazul constatării încălcării unor dispoziții legale referitoare la drepturile persoanelor private de libertate. Această soluție a fost îmbrățișată de jurisprudența majoritară și anterior intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 și nu există nici un motiv pentru care să fie modificată ulterior ieșirii din vigoare a acestei legi, constituind, de altfel, practică majoritară la nivel național. Urmează ca administrația penitenciarului să identifice soluțiile de punere în executare a dispozițiilor instanței, inclusiv sesizarea ANP, MJ dacă apreciază că se impune, aceste aspecte excedând competenței instanței.

2. Soluționarea contestației formulate împotriva încheierii pronunțate de judecătorul de supraveghere a privării de libertate în penitenciar, în situația în care aprecierea instanței este aceea conform căreia în mod greșit judecătorul de supraveghere a respins plângerea formulată de deținut împotriva hotărârii comisiei de disciplină, fără a se pronunța pe fondul acesteia, ca tardivă, inadmisibilă ori când s-a analizat altă hotărâre a comisiei de disciplină sau în situația unei alte persoane condamnate

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor I-II/2020, pag. 14)

2.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite (CVASI-UNANIMITATE)

Opinia cvasi-unanimă a judecătorilor Secției penale și pentru cauze cu minori a Curții de Apel Iași consultați a fost în sensul că instanța va soluționa cauza pe fondul cererii, independent de soluția dispusă de judecătorul de supraveghere a privării de libertate. Au fost însușite argumentele expuse în susținerea primei opinii.

S-a mai indicat suplimentar că, în ipoteza plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată, atunci când judecătorul de cameră preliminară constată că în mod greșit plângerea a fost respinsă ca tardivă în cadrul parchetului, ea fiind adresată procurorului ierarhic superior în termen, judecătorul va proceda la soluționarea pe fond a plângerii, nefiind ținut de aprecierea făcută cu ocazia controlului ierarhic din parchet. Nu se va trimite plângerea la parchet pentru a fi soluționată pe fond în cadrul controlului ierarhic, întrucât plângerea îndeplinește condiția prevăzută de art. 340 alin. 1 Cod de procedură penală, respectiv de a fi adresată judecătorului după respingerea ei de către procurorul ierarhic superior, textul neoperând vreo distincție în funcție de motivul respingerii.

3. Calificarea art. 55¹ din Legea nr. 254/2013 ca și lege penală mai favorabilă, pentru persoanele aflate în cursul executării pedepsei, la data abrogării textului anterior menționat prin Legea nr. 240/2019

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III - IV/2019, pag. 2)

3.1. Rezumatul soluției însușite (CVASI-UNANIMITATE)

Prevederile art. 55 ind. 1 din Legea nr. 254/2013 nu pot fi considerate lege penală mai favorabilă.

3.2. Argumentele soluției însușite

Articolul III din Legea nr. 240/19.12.2019 privind abrogarea Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și pentru modificarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (publicată în Monitorul Oficial nr. 1028/20.12.2019) stipulează că prevederile art. 55 indice 1 din Legea nr. 254/2013 se aplică persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, a măsurilor preventive privative de libertate, minorilor care execută măsuri educative în centre de detenție, în centre educative sau în penitenciare, respectiv

minorilor care au executat pedepse în penitenciare, potrivit Legii nr. 15/1968 privind Codul penal al României, cu modificările și completările ulterioare, și care execută, la data intrării în vigoare a prezentei legi, măsuri educative în centre de detenție, în aplicarea art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 289/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, **pentru perioada cuprinsă între 24 iulie 2012 și data intrării în vigoare a prezentei legi.**

Persoanele private de libertate care execută pedeapsa în spații necorespunzătoare de detenție au deschis remediul unei acțiuni în despăgubire.

4. Plata cheltuielilor avansate de stat în cazul cererilor având ca obiect modificarea obligațiilor/încetarea obligațiilor, conform art. 95 Cod penal, raportat la art. 57 alin. 2 și art. 48 alin. 2 din Legea nr. 253/2013, când sesizarea instanței de executare este făcută de judecătorul delegat cu executarea.

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2017, pag. 2)

4.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Instanța dispune asupra cheltuielilor judiciare, în sensul dispozițiilor prevăzute de art. 275 alin. 3 Cod procedură penală sau prevăzute de art. 275 alin. 2 Cod procedură penală, după cum a fost admisă sau respinsă cererea privind modificarea/încetarea obligațiilor conform art. 95 Cod penal, formulată de persoana supravegheată sau persoana vătămată, respectiv funcție de soluția pronunțată în cererea principală.

4.2. Argumentele soluției însușite

Conform dispozițiilor legale menționate, cererea este formulată de condamnat sau de persoana vătămată, iar judecătorul delegat cu executarea are obligația de a efectua procedura prealabilă sesizării instanței de executare, constând în obținerea și consultarea raportului întocmit de consilierul de probațiune precum și obligația sesizării instanței de executare care se va pronunța asupra cererii formulate. Judecătorul delegat cu executarea nu sesizează din oficiu instanța de executare, ci întotdeauna la cererea persoanei condamnate sau a persoanei vătămate, titulari ai acțiunii. Cheltuielile judiciare vor fi suportate de stat sau de persoanele îndreptățite să formuleze cererea după cum această cerere a fost sau nu admisă.

În cazul sesizării instanței de executare de consilierul de probațiune, cheltuielile judiciare vor fi suportate de stat.

Cooperarea judiciară internațională în materie penală

1. Cooperare judiciară în materie penală. Refuz de predare a unei persoane condamnate în privința căreia este emis de către instanțele române un mandat european de arestare în vederea executării pedepsei închisorii. Recunoașterea de către autoritățile străine a hotărârii judecătorești de condamnare pronunțate de instanțele române și preluarea executării pedepsei de statul străin. Necesitatea retragerii mandatului de executare a pedepsei închisorii emis de autoritățile române

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă - trimestrul I al anului 2019, pag. 18)

1.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

După recunoașterea hotărârii de condamnare pronunțate de autoritățile române și preluarea executării pedepsei închisorii de către statul străin (posibil chiar cu o adaptare a pedepsei de către autoritățile străine), este obligatorie retragerea formelor de executare ale pedepsei închisorii emise de statul român.

1.2. Argumentele soluției însușite

După preluarea executării pedepsei de către autoritățile străine în urma recunoașterii hotărârii judecătorești de condamnare pronunțate de autoritățile române (posibil chiar cu o adaptare a pedepsei de către autoritățile străine), este obligatorie retragerea formelor de executare ale pedepsei închisorii emise de autoritățile judiciare române.

Executarea pedepsei închisorii se va realiza în baza formelor de executare emise de statul străin și potrivit legii statului care a preluat executarea pedepsei închisorii (de exemplu, liberarea condiționată va fi acordată conform legislației statului străin, dacă o astfel de instituție este reglementată).

Astfel, nu își mai justifică existența formele de executare a pedepsei închisorii emise de autoritățile judiciare române, urmând a fi retrase pe calea contestației la executare în baza art. 597 Cod de procedură penală – art. 598 alin. 1 lit. c) teza a II-a Cod de procedură penală.

Se evită situația executării de două ori a pedepsei închisorii - în statul străin și pe teritoriul României.

2. Modalitatea de punere în aplicare a mandatului european de arestare în cazul în care persoana urmărită pentru punerea în executare a unui mandat de executare al pedepsei cu închisoarea este depistată într-o țară membră a Uniunii Europene care: refuză predarea către România pe temeiul condițiilor necorespunzătoare din unitățile de detenție; nu ia nicio măsură preventivă împotriva acesteia; prin decizia autorității judiciare competente, se menține semnalarea din Sistemul de informații Schengen

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018, pag. 26\)](#)

2.1. Prezentarea problemei de drept

S-a pus în discuție care este modalitatea de punere în aplicare a mandatului european de arestare în cazul în care persoana urmărită pentru punerea în executare a unui mandat de executare al pedepsei cu închisoarea este depistată într-o țară membră a Uniunii Europene care: refuză predarea către România pe temeiul condițiilor necorespunzătoare din unitățile de detenție sau nu ia nicio măsură preventivă împotriva acesteia.

2.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În vederea evitării incidenței prescripției executării pedepsei, se impun a fi efectuate de către instanța de executare demersurile legale pentru recunoașterea de către statul străin, pe teritoriul căruia a fost depistat cetățeanul român, a hotărârii de condamnare pronunțate în România.

2.3. Argumentele soluției însușite

S-a arătat că trebuie efectuate demersuri conform art. 140/5 coroborat cu art. 164-168 din Legea 302/2004 pentru cooperarea cu statele membre ale Uniunii Europene în aplicarea Deciziei-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană.

Astfel, ar trebui efectuate demersuri prin intermediul Ministerului Justiției pentru recunoașterea pe teritoriul statului unde a fost depistat condamnatul cetățean român pentru recunoașterea sentinței penale pronunțate în România și executarea sa pe teritoriul statului respectiv.

3. Cazurile în care se pot recunoaște, pe cale incidentală, hotărârile penale străine - aplicabilitatea art. 140 ind. 1 alin. 2 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2018, pag. 30)

3.1. Prezentarea problemei de drept

Judecătoria Vaslui a recunoscut, pe cale incidentală, o hotărâre penală străină, iar după recunoaștere a rezolvat situația infracțională a inculpatului, contopind pedeapsa aplicată în cauză cu pedeapsa aplicată prin hotărârea penală străină recunoscută, pedeapsa rezultantă urmând a fi executată în regim de detenție.

În apel, s-a desființat hotărârea primei instanțe, s-a descontopit pedeapsa rezultantă și s-a înlăturat pedeapsa aplicată prin hotărârea străină recunoscută, cu următoarea motivare:

Având în vedere faptul că, în final, cuantumul pedepsei rezultante este dat, în principal, de pedeapsa aplicată în străinătate (întrucât, în speță, aceea era pedeapsa cea mai grea), se ajunge la situația ca recunoașterea să fie efectuată în vederea executării și nu pentru alte efecte decât executarea, astfel că, întrucât nu există nici cererea condamnatei și nici a parchetului, nu ar fi aplicabil art. 140 ind. 1 alin. 1 sau 2 din Legea nr. 302/2004 (decizia penală nr. 788/30.01.2017 a Curții de Apel Iași, dosar nr. 8164/333/2015, filele 18-20).

Raportat la această soluție jurisprudențială, este dificil de stabilit când anume ar fi aplicabil art. 140 ind. 1 alin. 2 din Legea nr. 302/2004, privind recunoașterea, din oficiu, de către instanță, pe cale incidentală, a hotărârilor penale străine, întrucât judecătorul fondului, investit cu soluționarea unei cauze penale, nu poate previziona, în lipsa hotărârii străine de condamnare, *a priori*, care va fi modalitatea de rezolvare a situației infracționale, astfel ca, în funcție de aportul pe care pedeapsa din străinătate l-ar putea avea în cadrul cuantumului pedepsei rezultante și în raport de forma de executare a pedepsei rezultante, să stabilească dacă este necesară cererea condamnatului sau a procurorului sau dacă este posibilă recunoașterea, din oficiu, pe cale incidentală, a condamnării din străinătate.

În opinia judecătorilor de la Judecătoria Vaslui, este posibil ca petenții sau inculpații să nu aibă interes să formuleze cerere de recunoaștere incidentală a hotărârilor penale străine de condamnare, astfel că ar fi imposibilă stabilirea unei stări de recidivă în raport de condamnările din străinătate, motiv pentru care art. 41 alin. 3 Cod penal, ar fi în foarte puține cazuri aplicabil sau ar cădea în desuetudine. Situația ar putea fi discriminatorie pozitiv față de condamnații în străinătate, comparativ cu cei condamnați în România, pentru care instanța nu numai că poate, dar este și obligată din oficiu să rezolve situațiile infracționale din oficiu.

3.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Recunoașterea, pe cale incidentală, a hotărârii penale străine nu poate avea loc cât timp pedeapsa aplicată de autoritățile judiciare străine nu a fost executată în întregime sau a fost considerată ca fiind executată în statul străin (art. 140 indice 1 alin. 2 indice 1 Legea nr. 302 din 2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală).

3.3. Argumentele soluției însușite

Potrivit articolului 140 indice 1 alin. 2 indice 1 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, având nota marginală „*Recunoașterea*

hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de alte efecte decât cel al executării în regim de detenție a pedepsei, precum și a altor acte judiciare emise de autoritățile străine”, recunoașterea pe cale incidentală a unei hotărâri judecătorești străine nu poate avea loc cât timp pedeapsa aplicată de autoritățile judiciare străine nu a fost executată în întregime sau a fost considerată ca fiind executată în statul străin.

4. Recunoașterea sancțiunilor pecuniare, potrivit Legii 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2016, pag. 4)

4.1. Prezentarea problemei de drept

Problema ridicată se referă la posibilitatea exercitării de către autoritatea judiciară străină solicitantă a căii de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care se soluționează cererea de recunoaștere sancțiune pecuniară, câtă vreme aceasta nu este citată ca parte, calea de atac pe care aceasta ar putea-o exercita și dacă, în vederea exercitării căii de atac, autoritatea străină ar trebui citată, astfel încât, să i se facă o comunicare potrivit dispozițiilor procedurale și nu doar o înștiințare.

4.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Autoritatea competentă străină emitentă a certificatului și respectiv a hotărârilor conținând sancțiuni pecuniare, de natura celor care intră în domeniul de aplicare al legii, nu se citează ca parte în procesul de executare; este reprezentată în proces de procurorul român. Împotriva sentinței penale pronunțată în cauzele având ca obiect recunoașterea sancțiunii pecuniare, se exercită calea de atac a apelului, în termen de 10 zile de la comunicare.

4.3. Argumentele soluției însușite

Din întreaga reglementare a domeniului, Titlul VII, Capitolul II – Secțiunea a 4-a din Legea 302/2004 modificată, rezultă că autoritatea competentă străină emitentă a certificatului și respectiv a hotărârilor conținând sancțiuni pecuniare, de natura celor care intră în domeniul de aplicare al legii, nu se citează ca parte în procesul de executare; este reprezentată în proces de procurorul român.

Dispozițiile art. 247 din Legea nr. 302/2004 modificată obligă autoritatea română de executare, care este întotdeauna judecătoria, să informeze autoritatea competentă a statului emitent cu privire la transmiterea și executarea hotărârii, respectiv prin comunicare hotărârii pronunțată, la rămânerea definitivă.

Împotriva sentințelor penale, pronunțate în cauzele având ca obiect recunoașterea sancțiunilor pecuniare, se exercită calea de atac a apelului, în termen de 10 zile de la comunicare.

Conform art. 408 alin. 1 Cod procedură penală sentințele pot fi atacate cu apel, dacă legea nu prevede altfel.

Conform dispozițiilor art. 597 Cod procedură penală în faza de executare, instanța de executare rezolvă situațiile reglementate de Titlul V – Executarea hotărârilor penale – Cod procedură penală și nu orice alte proceduri prevăzute de legi speciale.

Pe de altă parte, calea de atac a contestației se poate exercita **numai** atunci când legea o prevede expres (art. 425 ind. 1 Cod procedură penală).

Legea nr. 302/2004 nu prevede nicio cale de atac cu privire la instituția în discuție.

5. Asistența juridică internațională în materie penală. Comunicarea actelor de procedură. Procedura. Cale de atac

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului II/2016, pag. 24)

5.1. Prezentarea problemei de drept

În speță, cererea de asistență judiciară internațională, constând în înmânarea unei citații și a rechizitoriului, a fost executată de Judecătoria Pașcani, care s-a pronunțat prin sentință penală, cu drept de apel (sentința penală nr. 95/4 aprilie 2016).

Prin decizia penală nr. 2/10 mai 2016 a Curții de Apel Iași s-a respins apelul formulat de HCG, ca inadmisibil.

5.2. Rezumatul soluției însușite (CU MAJORITATE)

Cererea de asistență judiciară internațională formulată de autoritatea străină este înregistrată ca și cauză penală pe rolul instanței judecătorești (conform art. 197 alin. 3 Legea nr. 302/2004, competența de soluționare revine judecătoriei), care se pronunță asupra cererii, prin încheiere, fără cale de atac.

5.3. Argumentele soluției însușite

Comunicarea actelor de procedură este o formă de asistență judiciară internațională, conform art. 171 lit. a), d) sau f) (art. 197, art. 198) Legea 302/2004, astfel că obiectul cauzei va fi asistență judiciară internațională, comunicare acte de procedură;

Comunicarea actelor de procedură se efectuează în conformitate cu Titlul VII din lege și în conformitate cu dispozițiile tratatelor internaționale pertinente (art. 197 alin.1).

Conform art. 4 din Legea 302/2004, legea se aplică în baza și pentru executarea normelor interesând cooperarea judiciară internațională în materie penală, cuprinse în instrumente juridice internaționale la care România este parte, pe care le completează în situații nereglementate. Prin urmare, dispozițiile Legii 302/2004 sunt subsidiare dispozițiilor din convenții și tratate internaționale.

Coroborând art. 197 alin. 1 cu art. 4 din Legea 302/2004, în cadrul cererii de asistență judiciară internațională având ca obiect comunicarea actelor de procedură, instanța este datoare să verifice tratatul internațional aplicabil.

Instanța este datoare să verifice dacă actele sunt însoțite de traducere în limba română, engleză sau franceză și să dispună, în cazul în care nu sunt traduse, traducerea în regim de urgență – în cazul transmiterii directe (art. 14 din Legea 302/2004).

La finalizarea procedurii, instanța trebuie să dispună cu privire la cheltuielile ocazionate de îndeplinirea cererii. Cele care revin statului român se suportă de la bugetul de stat (art. 16 Legea 302/2004).

Conform art. 198 alin. 1 teza a II-a, la cererea expresă a statului solicitant, statul român va efectua comunicarea în una dintre formele prevăzute de legislația română pentru înmânări analoge sau într-o formă specială compatibilă cu această legislație.

În virtutea caracterului subsidiar al Legii 302/2004 în materia cooperării judiciare internaționale, *în cazul contrar*, când statul solicitant nu cere în mod expres statului român cele menționate, atunci comunicarea se efectuează în acord cu tratatul internațional aplicabil, sau tratatul bilateral încheiat între statele raportului juridic de asistență judiciară internațională și, prin urmare, este necesară examinarea condițiilor, formalităților și procedurilor prevăzute de convenție sau tratatul bilateral aplicabil, după caz.

Toate aceste verificări trebuie efectuate de un complet de judecată, care finalizează procedura, prin încheiere, stabilind și cu privire la cheltuielile judiciare efectuate, conform legii, încheiere care nu este supusă vreunei căi de atac.

6. Admisibilitatea contestației la executare în situația în care persoana condamnată invocă încălcarea regulii specialității la executarea mandatului european de arestare față de hotărârea prin care a fost condamnat la o pedeapsă cu închisoare la care s-a adăugat, prin revocare, o pedeapsă anterior grațiată, mandatul european de arestare fiind emis în cursul procedurii, iar persoana condamnată a fost predată de statul A

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterea problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2015, pag. 6\)](#)

6.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În situația menționată, contestația la executare este inadmisibilă. Încălcarea regulii specialității nu poate fi invocată în cadrul contestației la executare, întrucât problema nu ține de executarea pedepsei, chiar în interpretarea largă a cazurilor prevăzute la art. 598 Cod procedură penală.

6.2. Argumentele soluției însușite

Încălcarea regulii specialității nu poate fi invocată în cadrul contestației la executare, întrucât problema nu ține de executarea pedepsei, chiar în interpretarea largă a cazurilor prevăzute la art. 598 Cod procedură penală. Această încălcare poate fi invocată în cadrul procedurilor de urmărire penală sau judecată a cauzei penale care ar reprezenta, în sine, pretinsa încălcare a regulii specialității, prevăzută de art. 115 din Legea 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.

Este de reținut că statele care și-au dat consimțământul prin notificări la Secretariatul General al Consiliului Uniunii Europene pentru urmărire, judecată sau detenție a persoanei predate pentru alte infracțiuni comise anterior predării, sunt România, Austria și Estonia și, în relația reciprocă între aceste state, nu se solicită autorizarea prevăzută de art. 115 alin. 3 din Legea 302/2004.

În speța prezentată, al doilea mandat european de arestare fiind emis pentru executarea pedepsei care include și pedeapsa a cărei grațiere s-a revocat nu este încălcată regula specialității.

În cazul în care, în paralel, inculpatul este judecat pentru o altă infracțiune săvârșită anterior predării, într-o altă cauză penală, acesta trebuie să invoce în acea cauză încălcarea regulii specialității ce poate fi acoperită prin solicitarea autorizării consimțământului statului de executare a mandatului european.

În situația în care judecata în altă cauză penală, pentru alte infracțiuni decât cele care motivează mandatul european de arestare în baza căruia a fost predat, s-ar fi desfășurat în lipsa inculpatului, pronunțându-se o hotărâre de condamnare definitivă, acesta are la dispoziție calea de atac a redeschiderii procesului penal cu privire la acea cauză.

Pentru a evita situații dificile și discutabile care privesc regula specialității, atunci când mandatul european este emis pentru judecarea unei cauze penale, ca în prima ipoteză, este recomandabil ca autoritatea română emitentă a mandatului european de arestare să completeze caseta f) din formularul standard de mandat european de arestare "Alte circumstanțe relevante (informații facultative)" referitoare la "consecințele infracțiunii", atunci când judecata finalizată cu o eventuală condamnare ar atrage revocarea grațierii pentru o pedeapsă anterioară sau revocarea suspendării sub supraveghere a executării unei pedepse anterioare, cu mențiuni privind eventuala revocare a grațierii sau a suspendării, pentru că, în aceste situații, nu poate fi obținută autorizarea ulterioară a consimțământului statului de executare a mandatului european de arestare, nefiind îndeplinite condițiile de fond și de formă pentru un mandat european de arestare sub aspectul deciziei ce ar putea fundamenta cererea de autorizare și care trebuie să fie, fie un mandat național de arestare preventivă, fie o hotărâre de condamnare. Cererea de autorizare a consimțământului statului de executare trebuie să îndeplinească toate condițiile de fond și de formă pentru un mandat european de arestare.

7. Soluția dată în contestație la executare formulată de Biroul de executări penale cu privire la situația în care instanța de executare pe baza sentinței de condamnare a emis mandat de executare a pedepsei și mandat european de arestare, iar statul solicitat a refuzat predarea condamnatului, recunoscând parțial hotărârea de condamnare

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I al anului 2015, pag. 9)

7.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Soluția corectă este aceea de admitere a contestației la executare, în baza art. 598 lit. c Cod procedură penală și, pe cale de consecință, de a se dispune retragerea formelor de executare și emiterea unui nou mandat de executare pentru pedeapsa la care a fost condamnat pentru infracțiunea ce nu a fost recunoscută (soluție adoptată în mod unanim).

7.2. Argumentele soluției însușite

Soluția contrară de respingere a unei contestații la executare lasă în ființă un mandat de executare a pedepsei de 5 ani și 6 luni închisoare în condițiile în care s-au emis forme de executare, în urma recunoașterii parțiale a hotărârii penale română, pentru pedeapsa de 4 ani și 6 luni închisoare de statul italian, persoana condamnată fiind supusă riscului executării a două mandate de executare pentru aceleași fapte în baza unei hotărâri de condamnare unică.

8. Recunoașterea hotărârilor penale străine pe cale incidentală. Procedura

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului III/2014, pag. 5)

8.1. Prezentarea problemei de drept

Problema a fost transmisă de Judecătoria Vaslui care a indicat dispozițiile legale aplicabile:

Dispozițiile legale aplicabile sunt art. 140 ind. 1 alin. 2 din Legea nr. 302/2004, rep., care prevede că (2) *Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine, în vederea producerii de efecte juridice, altele decât executarea în regim de detenție a pedepsei, se face și pe cale incidentală, în cadrul unui proces penal în curs, de către procuror, în faza de urmărire penală, sau de către instanța de judecată pe rolul căreia se află cauza spre soluționare.*

(3) *În situațiile prevăzute la alin. (1) și (2), lipsa unui tratat nu împiedică recunoașterea hotărârii judecătorești străine, dacă aceasta se dovedește necesară soluționării unei cauze penale sau poate contribui la îmbunătățirea situației inculpatului sau a persoanei condamnate ori la reintegrarea sa. Dispozițiile art. 131 alin. (1), art. 132, 135 și ale art. 136 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.*

Procedura este cea prevăzută la art.135 din aceeași lege potrivit căreia (l) *Președintele instanței sau judecătorul delegat de acesta fixează termenul de judecată, care nu poate fi mai mare de 10 zile de la data înregistrării cauzei la instanță. Durata procedurii judiciare de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine este de 60 de zile de la data înregistrării cauzei la instanță.*

(2) *Instanța judecă în complet format dintr-un singur judecător, în camera de consiliu, fără citarea persoanei condamnate. Participarea procurorului este obligatorie.*

S-a susținut că această din ultimă procedură este în contradicție cu procedura de drept comun aplicabilă cauzei penale principale (în ședință publică, cu citarea părților, cu proceduri preliminare stabilite de președintele de complet și nu de președintele instanței sau judecător desemnat), motiv pentru care judecătorii instanței vasluiene aplică principiul general de judecare a cauzelor penale, în sensul că judecă ambele cereri, atât cea principală cât și cea incidentală potrivit procedurii de drept comun.

8.2. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

Participanții la discuții opinat în sensul judecării cererilor de recunoaștere a hotărârilor penale străine pe cale incidentală după procedura de drept comun, aplicabilă cererii principale.

9.Modalitatea de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 139 alin. 1 lit. b, art. 152 din Legea nr. 302/2004 raportat la art. 92-95 din Legea nr. 177/1997 pentru ratificarea Tratatului dintre România și Republica Moldova privind asistența juridică în materie civilă și penală, în cazul punerii în executare a unor sentințe penale pronunțate de o instanță română pe teritoriul Republicii Moldova prin recunoașterea și punerea în executare parțială față de condamnat

(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curții de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrelor III-IV,2022, pag. 2)

9.1.Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În cazul recunoașterii parțiale și a punerii în executare parțiale de către statul de executare (în speță, Republica Moldova) a unor sentințe penale pronunțate de o instanță română, punerea în executare a pedepsei privative de libertate sau a restului rămas neexecutat se face de instanța competentă a statului emitent (România) în raport de dispozițiile art. 139 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cu modificările și completările ulterioare, conform cărora: „(1) În situația în care România este stat emitent, punerea în executare, după caz, a pedepsei sau măsurii privative de libertate sau a restului rămas neexecutat este de competența instanței române ori de câte ori: (...) b) statul de executare refuză să recunoască hotărârea judecătorească și să pună în executare pedeapsa sau măsura privativă de libertate aplicată de instanța română;...”.

9.2.Argumentele soluției însușite

Dispozițiile din art. 139 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 302/2004 prevăd refuzul statului de executare de recunoaștere a hotărârii judecătorești și de punere în executare a pedepsei aplicate de instanța română, *fără a se face distincție între un refuz total sau parțial de recunoaștere a hotărârii judecătorești emise de instanța română*. Ca atare, în speța concretă, fiind vorba despre un refuz parțial al statului de executare, de recunoaștere a hotărârii judecătorești emise de instanța română (respectiv, doar recunoașterea parțială de către instanța din Republica Moldova a hotărârii judecătorești emise de instanța română - Tribunalul Vaslui: instanța străină a refuzat executarea doar a unei părți din pedeapsa aplicată de instanța română - în speță, pedeapsa pentru infracțiunea de constituire de grup infracțional), instanța română va lua act de ceea ce a recunoscut instanța străină din pedeapsa de executat, iar pentru partea din pedeapsă nerecunoscută și neexecutată (în speță, pedeapsa pentru infracțiunea de constituire de grup infracțional) va emite un nou mandat de executare (în speță, pentru pedeapsa de 3 ani și șase luni închisoare). Instanța română, conform art. 139 alin. (1) lit. b) din Legea 302/2004, este obligată să pună în executare pedeapsa sau, după caz, restul de pedeapsă rămas neexecutat, nerecunoscut de instanța străină (în speță, instanța din Republica Moldova), urmând a fi emis un nou mandat de executare (pe calea unei contestații la executare) pentru pedeapsa sau restul de pedeapsă, după caz, rămase neexecutate, nerecunoscute de instanța străină.

10. Deducerea perioadei de arest preventiv, conform art. 72 alin. (1) C.pen., pe cale incidentală, potrivit art. 147 alin. (3) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 9\)](#)

10.1. Rezumatul soluției însușite (UNANIMITATE)

În speța prezentată, nu este posibilă recunoașterea hotărârii judecătorești pronunțate de statul străin, strict în vederea deducerii perioadei arestării preventive.

10.2. Argumentele soluției însușite

În situația dată, pentru a opera deducerea arestului preventiv este necesară contopirea pedepselor, fapt ce ar determina schimbarea modalității de executare a unei hotărâri de condamnare pronunțate anterior într-un alt stat membru și deja executate, aspect ce contravine Deciziei-cadru 2008/675/JAI.

Prin [Decizia RIL nr. 13/19.06.2023 pronunțată de Î.C.C.J., publicată în M.Of. 818/11.09.2023](#) s-a concluzionat (la parag. 77) că, într-o procedură aflată pe rolul unei instanțe în România poate fi recunoscută o hotărâre străină prin care a fost aplicată o pedeapsă privativă de libertate, fiindu-i atribuite exact aceleași efecte pe care le-ar fi avut dacă era pronunțată de o instanță română, instanța fiind însă ținută să respecte condiționările rezultate din Decizia-cadru 2008/675/JAI, respectiv nu va putea include într-o contopire pedeapsa aplicată prin hotărârea străină cu efectul executării acesteia și nu va putea modifica modalitatea de executare a acesteia, indiferent de mecanismul sancționator prevăzut de propria legislație.

11. Cerere de recunoaștere și executare a unei pedepse privative de libertate în alt stat membru prin întocmirea și înaintarea către instanța competentă străină a hotărârii pronunțate de statul român însoțită de Certificatul prevăzut în Anexa 5, în baza art. 182 alin. (1) lit. c) și art. 183 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală. Modalitatea de înregistrare a cauzei. Procedura specifică de soluționare a cererii

[\(Minuta întâlnirii trimestriale a judecătorilor pentru dezbaterile problemelor de drept soluționate în mod neunitar de instanțele din raza Curtii de Apel Iași, în materie penală, aferentă trimestrului I/2024, pag. 9\)](#)

11.1. Rezumatul și argumentele soluției însușite (UNANIMITATE)

Procedura vizează faza execuțională și se soluționează de judecătorul delegat la biroul de executări penale, prin încheiere definitivă pronunțată în cameră de consiliu.